

AANTEEKENINGEN.

AANTEEKENINGEN

OP EENE REIS DOOR DE

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD AMERIKA

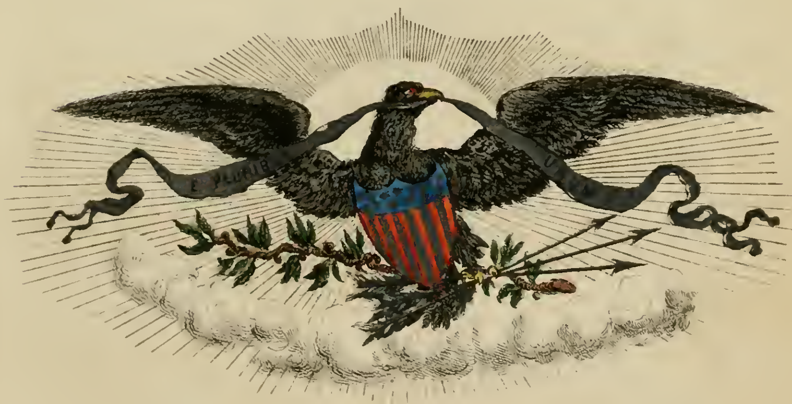
EN CANADA,

IN 1859,

DOOR

Jhr. Mr. W. T. Gevers Deynoot,

Lid van de 2e Kamer der Staten Generaal.

'S GRAVENHAGE.

MARTINUS NIJHOFF.

1860.

AAN

MIJNE VRIENDEN.

Reeds lang had ik het voornemen gekoesterd om een bezoek aan de Nieuwe Wereld te brengen, maar telkens moest dit, om verschillende redenen, worden uitgesteld.

De Fransche schrijver Ampère zegt in zijne *Promenade en Amérique* (Paris 1856). «Quand on a parcouru l'Europe «du Nord au Midi, et mis le pied dans les deux autres «parties de l'ancien monde, si l'on veut voir quelque «chose d'entiérement nouveau, je crois qu'il faut aller «en Amérique, du moins tant que la Chine ne sera «pas ouverte, et que la lune ne sera pas accessible.»

Dit vuurde mij meer en meer tot de uitvoering mijner plannen aan. Eindelijk mogt ik het voorregt genieten daaraan gevolg te kunnen geven, en trok ik, den 2 Augustus van het vorige jaar 1859, met een mijner bloedverwanten, den heer C. F. W. G.... uit 's Gravenhage, naar Noord Amerika.

Onze reis was allervoorspoedigst. Na eene afwezendheid van eenige maanden, keerden wij in het Vaderland terug. Ik werd hierop door zoo velen mijner vrienden om berigten nopens Amerika aangezocht, dat ik besloot het een en ander uit mijn dagboek in druk uit te geven.

Ik heb getracht mijne aanteekeningen zoo veel mogelijk in eenen gemeenzamen en verhalenden stijl mede te deelen, hierbij den weg, dien wij op onze reis hadden afgelegd, geheel op den voet volgende. Van daar de verdeeling in de volgende hoofdstukken.

Mijn eerste voornemen was, om tot verduidelijking en verlevendiging van den tekst, dien te doen illustreren. Dit zou echter te veel tijd vereischt hebben, terwijl, naar mijn oordeel, het zoo spoedig mogelijk teruggeven van het bevondene, eene der hoofdvereischten van reisaanteekeningen is. Ik heb derhalve besloten daarvan af te zien, en mij te bepalen tot de invoeging van een zestal plaatjes, die het karakter van Noord Amerika meer bijzonder uitdrukken.

Hoe vele reisbeschrijvingen wij ook over Noord Amerika bezitten, velen zijn verouderd, de meesten van vreemden oorsprong. Moge dit werkje, hoe vlugtig ook, strekken om die belangrijke gewesten in ons Vaderland meer en meer te doen kennen.

's Gravenhage, Maart 1860. G. D.

INHOUD.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAN ROTTERDAM, OVER LONDEN, NAAR LIVERPOOL.

Het was den 2en Augustus 1859, dat wij, met uitnemend zomerweder, tegen den middag, te Rotterdam op de stoomboot *de Batavier* stapten, die ons naar Londen moest overbrengen. Als gewoonlijk was tegen het vertrek de drukte groot. Onze stoomboot had 54 passagiers der 1e klasse, 30 der 2e klasse, en aanzienlijke vrachtgoederen aan boord. Bovendien werd zij nog zoo veel mogelijk met vette en magere koeijen, kalveren en schapen volgezet.

De togt van Rotterdam naar Londen is overbekend. Spoedig geraakten wij langs den Briel in volle zee, en stoomden met groote snelheid naar Engelands kusten. Het gezelschap was alleraangenaamst, daar wij onder de passagiers verscheidene land- en stadgenooten aantroffen, wier bijzijn zeer onderhoudend was. De goede verpleging aan boord van *de Batavier* is van algemeene bekendheid. De wind, hoewel ongunstig, verhinderde onzen gang zeer weinig; de zee was rustig, het weder liefelijk en zacht. In het midden van den nacht liepen wij de Teems binnen, en reeds ten 5 uur den volgenden morgen lagen wij te Londen aan den wal. De

beroemd door zijne ruime concertzaal. Uitwendig vond ik het gebouw wat te kolossaal in zijne vormen. Men vindt te Liverpool eenige monumenten, waaronder een metalen ruiterbeeld van George III, dat echter niet uitmunt. Verder zijn er 45 kerken en een dertigtal kapellen, onder welke verscheidene van eene fraaije bouworde. Aan openbare liefdadigheidsgestichten ontbreekt het er niet. Midden in de stad vindt men eene uitgestrekte begraafplaats, alwaar voor den bekenden Huskisson een mooi gedenkteeken is opgerigt. Het is vreemd, dat in Engeland steeds voortgegaan wordt, niet alleen hier maar ook in vele andere steden, midden in de bevolkte kommen der gemeenten te begraven. Meermalen heb ik opgemerkt, dat hierdoor de dampkring vergiftigd was.

Daar wij twee dagen in Liverpool moesten verwijlen, bestond er ruim gelegenheid ook aan hare fraaije omstreken een bezoek te brengen, die, vooral langs de Mersey, tot het aanleggen van buitenverblijven eene zeer goede gelegenheid aangeboden hebben. Zoo ook staken wij die rivier over, om Birkenhead, dat over de stad gelegen is, te zien. Eene menigte stoombooten onderhouden gedurig de gemeenschap tusschen de beide oevers, en worden geschat jaarlijks meer dan 8 millioen passagiers heen en weder te voeren.

Birkenhead, dat ik mij van een vroeger bezoek als een klein plaatsje herinnerde, had eene groote vlugt genomen; allerwege werd aangebouwd, en werden nieuwe straten getrokken. Aan den ingang van haar voortreffelijk wandelpark vonden wij een Russischen buskruidwagen, als zegeteeken uit den Krim-oorlog ten toongesteld. Mijns bedunkens een weinig beduidend en niet zeer gelukkig gekozen monument.

Daar Liverpool, zoo als ik zeide, eene volslagen handelstad is, levert zij voor den toerist weinig genoegen op. Men heeft er een zoölogischen tuin, dien wij in

eenen deerlijken staat van verval vonden, eenige musea, enz. Niettegenstaande de vele nuttige instellingen, die de stad binnen hare muren bevat, was ik verwonderd over het groot getal havelooze kinderen, welke men langs de straten zag. Ook de met kolendamp bezwangerde lucht maakt er het verblijf niet aangenaam, zoodat, hoeveel belangrijks Liverpool in vele opzigten ook moge aanbieden, wij ons verheugden dat de 6e Augustus was aangebroken, waarop wij de groote zeereis naar Amerika zouden ondernemen.

TWEEDE HOOFDSTUK.

VAN LIVERPOOL NAAR NEW YORK.

Onze eerste bezigheid in Liverpool was geweest ons eene plaats op de eerstvarende stoomboot naar Noord Amerika te verzekeren. Het was de *Asia*, behoorende tot de Cunard-lijn, die den 6en Augustus, op den middag, van Liverpool naar New York moest vertrekken. De Cunard-lijn is de kostbaarste maar de veiligste. Het huis Cunard heeft 9 groote stoomschepen, die de gemeenschap tusschen Liverpool en Noord Amerika onderhouden. Wekelijks vaart één dezer booten, die beurtelings naar New York of naar Boston stoomt; op de laatste route doet zij tevens Halifax in Nieuw Schotland aan. De overtogt geschiedt in den regel binnen 14 dagen. Men betaalt voor eene plaats der eerste klasse (Chief cabin passage) 26 pond sterling; alles is daarin begrepen behalve de wijn. De Cunard-lijn is met de Engelsche brievenpost belast, en ontvangt daarvoor jaarlijks de som van 180 000 pond sterling. Ook in de Middellandsche zee bezit deze maatschappij hare stoombooten, en haar omvang is zoo groot, dat, naar men mij verhaalde, zij in het verleden jaar 18000 zeelieden in dienst had.

Behalve de lijn van Cunard zijn er nog verscheidene

stoomschepen, die geregeld op de Noord Amerikaansche Staten varen, en van Liverpool, Havre de Grace in Frankrijk, Hamburg of Bremen vertrekkende, in de laatste gevallen meest Southampton in Engeland aandoen. De vaart naar Canada geschiedt vooral met stoomschepen uit Glascow.

De order was, dat wij ons tegen den middag op de kade aan de Mersey moesten bevinden, van waar eene kleinere stoomboot de passagiers naar de *Asia* zou overbrengen. Op het aangegeven uur dáár zijnde, vonden wij een stoombootje, de *Satellite* genaamd, dat zeer spoedig met eene menigte passagiers, koffers en allerlei reisgoederen opgepropt werd. Weldra was het sein tot afvaart gegeven, en wij stoomden de Mersey op, om het waterkasteel te zoeken, dat ons over den Atlantischen Oceaan zou voeren.

Met moeite baande de *Satellite* zich een weg tusschen de vele schepen, en spoedig ontdekten wij de groote *Asia*, die aan de zijde van Birkenhead, met de Amerikaansche kleuren in top, statig op de Mersey ten anker lag. Men kwam langs het schip aan, en in een oogenblik was alles in de weer om onze lading op den reus over te dragen.

Dadelijk bemerkte ik, dat de eerste zorg der passagiers was om in de state room of groote zaal, op de tafel, hun naamkaartje te leggen, ten einde zich, gedurende den overtogt, eene vaste zitplaats te midden van kennissen als anderzins te verzekeren. De havenklok te Liverpool wees spoedig 1 uur; het sein tot vertrek werd aan ons boord gegeven, en men begon het anker te ligten.

Voor velen was nu een pijnlijk oogenblik gekomen; hier zag men tranen storten en aandoenlijke omhelzingen, daar hartelijke handdrukken uitreiken of laatste aanbevelingen nogmaals herinneren. Niet dan met moeite en na herhaalde aanmaning, hernam de *Satellite* een deel van hare levende lading, de touwen werden los-

geworpen, en de *Asia* geraakte in beweging. Nu rees van het stoombootje een driewerf herhaald hoerah, en scheen aan het wuiven met zakdoeken en hoeden geen einde te zullen komen. Nog eenmaal werd van ons boord het hartelijk vaarwel krachtig beantwoord, en begon de *Asia* haren loop al sneller en sneller voort te zetten. Ten laatste kwam een stoomscheepje aan onze zijde; een berg van lederen zakken, de brievenmaal, werd in allerijl op ons boord overgeworpen, en de groote reis was aanvaard. Een schip vol landverhuizers lag op de rivier tot vertrek gereed; wij stoomden er kort langs, met begeerige blikken zagen zij ons na, en riepen ook ons als uit eenen mond, eene gelukkige reis toe.

Naauwelijks waren wij de Mersey een eind wegs afgestoomd, of wij ontmoetten de *Canada*, een stoomschip dierzelfde lijn dat nu van Boston kwam. Wij begroetten elkander met twee kanonschoten en het op en nederhalen der vlag; en voort ging het naar zee, die zich spoedig vóór ons vertoonde.

De oevers der Mersey leverden niets bijzonders op; aan onze linkerhand zag men een fort, en scheen eene tamelijk uitgestrekte zeebadplaats te liggen, terwijl de oever regts laag en nog al dor voorkwam.

Het weder was allerliefst en zacht, de zee als een spiegel. Weldra verdwenen Engelands kusten, en bleef alleen het hoog gebergte van Wales aan den horizont zigtbaar. Naarmate wij de breede wateren opstoomden, begon zich in de houding der passagiers eene andere rigting te openbaren, en vooral onder hen, die tot nog toe de stranden weemoedig hadden nagestaard, meer leven en beweging te komen. Het was duidelijk, dat ieder verlangde naauwkeuriger kennis te maken met het drijvend huis, waaraan hij zijn leven had vertrouwd, en met alles wat hem omringde. Ook wij moesten aan dien drang voldoen, en ik zal trachten mijnen lezers nu zoo kort mogelijk van een en ander eene beschrijving te geven.

De *Asia*, gevoerd door kapitein Lott, was een raderstoomschip van 800 paardenkrachten, die evenwel aanzienlijk konden verhoogd worden. Het was zeer hecht en zwaar gebouwd, voerde 2 masten, en had 120 man equipagie, waaronder 52 uitsluitend matrozen; zijne lengte bedroeg 280 voet, zijn inhoud 2,226 ton. Het had ruimte voor 374 passagiers. De inrigting was uitnemend, en de verpleging liet niets te wenschen over. Op het achterdek was eene zeer lange zaal, de state room, gebouwd, verbonden aan een verblijf voor den hofmeester en een buffet, waar men alle ververschingen kon bekomen. Daarop volgden eene groote kombuis, de machine, eene dekkajuit voor de passagiers der 2e klasse, en eindelijk een verblijf voor het scheepsvolk. Aan weerszijden der raderkasten vond men de hutten voor de officieren, den doctor en den boekhouder, een stalletje met een koe, een ijskelder, eene broodbakkerij, eene kombuis voor de equipagie, enz. De roergangers waren achter in het schip geplaatst, in een overdekt gedeelte, zoodat zij juist over het bovendek konden heenzien. Achter de hooge verschansingen op het dek, en vooral boven op de state room, was overvloedige wandelruimte, terwijl men van dit laatste gedeelte een vrij gezigt over het geheele schip en den omringenden waterplas genoot. De hutten, ieder voor twee passagiers ruim ingerigt, werden, zoowel achter als vóór, beneden in het schip gevonden, het gedeelte voor de dames geheel afgezonderd van dat der heeren. Inwendig was de groote zaal of state room keurig beschilderd en met den meesten smaak opgesierd, aan twee lange tafels kon aan weerszijden een honderdtwintigtal gasten gemakkelijk plaats nemen.

De verpleging liet, gelijk ik reeds zeide, ook niets te wenschen over. In alles heerschte de meeste orde. Iederen morgen, ten 8 uur, werd eene bel geluid om de passagiers te waarschuwen, dat een half uur later

het ontbijt gereed zou staan. Ten 8½ uur werd op nieuw geluid, en kon men aanzitten. Het ontbijt bestond uit koffij en thee, brood, eijeren, ham en verscheidene soorten van koud vleesch. Dit ontbijt bleef tot 10 uur voor een ieder gereed staan. Ten 12 uur liet de bel zich op nieuw hooren voor de lunch. Nu werd voorgezet: soep, beafstuk, aardappelen, koteletten, verscheidene soorten van koud vleesch, brood en kaas. Ten 3½ uur werd op dezelfde wijze het diner aangekondigd, dat ten 4 uur een aanvang nam. Ook dit was zeer rijkelijk en geheel op een Engelschen voet ingerigt; visch en vleesch, in ijs bewaard, werden nog den laatsten dag als versch opgebragt. Ten 7½ uur luidde men op nieuw voor de thee, terwijl ten 10 uur, des verkiezende, souper werd verstrekt, waarvan nog door velen een gretig gebruik werd gemaakt.

Aan voeding ontbrak het derhalve aan boord der *Asia* niet. De wijn was duur en niet best, maar werd weinig gebruikt, de meesten dronken water, dat door middel van ijs bekoeld was; eene gewoonte die, zoo als men weet, in Amerika zeer algemeen is.

Ook in het beheer van het schip heerschte de meeste regelmatigheid. Ieder half uur werd achter en voor op het vaartuig door de scheepsbel de tijd aangegeven. Naauwelijks ging de zon onder, of dadelijk werden de vereischte lichten uitgestoken, en hoorde men de twee op den uitkijk staande matrozen, ieder half uur, den officier van de wacht het alles wel toeroepen. Ten 12 uur werd in de state room het licht weggenomen, ten 12½ uur mogten geene kaarsen meer in de hutten branden. Dagelijks werd zooveel mogelijk op den middag het bestek opgemaakt, en bij aanplakking naast de groote zaal aan de passagiers medegedeeld. Ook daar geschiedden alle bekendmakingen aan onzen drijvenden staat, waartoe twee houten raampjes uitsluitend bestemd waren. Geregeld om de twee uren werd de gang van

het schip met de loglijn gemeten, en herhaaldelijk met een thermometer de temperatuur der zee beproefd. In een woord, in alles heerschte zooveel orde, als ik ooit aan boord eener zeestoomboot ontmoet had. Ter voorkoming van brand waren steeds de noodige middelen voorhanden, terwijl de vele sloepen en reddingtoestellen zelfs den meest vreesachtigen vertrouwen moesten inboezemen.

Ik heb alzoo eenigermate ons schip beschreven, nu de passagiers; maar ik vrees dat dit wat te langdradig zou worden, want zij waren 160 in getal, dus slechts een enkel woord over hen. Onder onze reisgenooten bevonden zich eenige familien uit New York en Philadelphia, die eene reis door Europa gemaakt hadden, en, opgetogen over Parijs, terugkeerden, eenige kooplieden die in Havannah, in Baltimore of andere Amerikaansche steden te huis behoorden, een geestelijke uit Londen, eenige Schotsche toeristen die, even als wij, Noord Amerika een bezoek gingen brengen, een kolonel van het Engelsch Indische leger, en meer anderen; over het algemeen was het gezelschap zeer onderhoudend.

Gelijk ik zeide, waren wij spoedig in zee, en kregen weldra het eiland Man aan onze regterhand, dat slechts eenige flaauw geteekende bergen vertoonde. Daarop werd de koers Noordwest genomen, en bestond het voornemen om door het Noorder kanaal tusschen Schotland en Ierland te varen, een weg die ruim 50 mijlen korter is dan om het zuiden van Ierland, en daarom in het goede saizoen veelal gekozen wordt. Onze stoomboot liep 10 à 12 mijlen in het uur, eene snelheid die later nog eenigzins toenam, nadat de groote voorraad van steenkolen begon te verminderen, en het schip dus ligter werd. De afstand tusschen Liverpool en New York wordt gerekend op 3110 mijlen.

Toen ik den volgenden morgen vroegtijdig op het

dek kwam, waren wij het kanaal reeds doorgestoomd, en liep de *Asia* langs de Iersche kusten, steile hooge rotsen, die zich regtstandig uit zee verhieven. De Noorde wind wakkerde eenigzins aan, zoodat alle zeilen werden bijgezet. Duidelijk onderscheidde men de bekende Giants Causeway, die zich in dit gedeelte van Ierland bevindt, en zoover het oog reikte zag men het groene gebergte van Erin, welks toppen nog in morgennevelen gehuld waren; regts teekenden zich flaauw de hoogste bergen in Schotland, en eenige rotsachtige eilanden in zee.

De gewone maaltijden werden op de daartoe bestemde uren voorgezet, maar dewijl het schip eenigzins begon te werken, ontbraken velen, vooral der vrouwelijke reisgenooten, op het appel. Weldra verdween ook de Iersche kust geheel uit het gezigt, en bevonden wij ons op den grooten Oceaan, die helder groen gekleurd om ons heen rolde.

Ook de derde dag leverde niets bijzonders op. De zee bleef tamelijk rustig, maar de wispelturige wind gaf herhaaldelijk aanleiding tot het innemen of uitspreiden der zeilen. Vele zieken begonnen zich te herstellen, en het was alsof men van den eersten schrik geheel was bekomen. Er begon meer levendigheid en gemeenzaamheid aan boord te heerschen, en overal zag men tot tijdverdrijf boeken en spellen ter hand nemen. In de kleine bibliotheek aan boord werden eenige goede werken gevonden. Zelf had ik mij, behalve van eenige boeken over Noord Amerika, voorzien van Maury's natuurkundige beschrijving der zeëen (1), die mij

---

(1) Natuurkundige beschrijving der zeëen door M. F. Maury, vertaald door M. H. Jansen, luit. ter zee. Dordrecht, Braat, 1855. Ik mag hier met een woord herinneren, dat de stoomschepen naar Noord Amerika vroeger hun koers meer Zuidelijk namen, en men vooral aan den verdienstelijken Amerikaanschen luit. Maury de regte en kortere lijn te danken heeft, die thans daarheen gevolgd wordt.

vooral in deze oogenblikken veel genoegen gaf, terwijl ik, op eene daarbij gevoegde kaart der lanen voor stoomschepen naar Amerika, dagelijks het medegedeelde bestek kon aanteekenen. Onbegrijpelijk kwam het mij voor, dat velen mijner reisgenooten soms met de grootste onverschilligheid den ons omgevenden waterplas konden aanschouwen, en over eentoonigheid klagen. Alles om ons heen gaf, mijns inziens, de rijkste stof tot opmerking en overdenking, zoowel de zee die ons droeg, de wolken die in het luchtruim werden voortgezweept, als de prachtige sterrenhemel die zich des avonds boven ons ontrolde.

Den vierden dag bevonden wij ons, ten 12 uur op den middag, op 53°, 59′ Noorderbreedte, en 22°, 24′ Westerlengte. De tijd verschilde reeds anderhalf uur met dien in Nederland. Het weder bleef den ganschen dag regenachtig en guur. Geen zeiltje was aan den horizont te zien. Men had aan de passagiers bekend gemaakt, dat zij geene dekens of kussens op het dek mogten brengen.

Woensdag, den 10en Augustus, liet het zich reeds in den morgen slecht aanzien. De zee stond hol, breede golven rolden om ons schip, zware wolken vervulden het luchtruim. De wind was vlak West, dus tegen, en stak meer en meer op. Om het rijzen van het vaartuig te bevorderen, werden de kanonnen van voren naar het achterschip gebragt, maar niettegenstaande dat wierp het zeewater zich met onwederstaanbare kracht over onze hooge verschansingen op het dek neder, zoodat daar al wat los was aan het drijven geraakte. Vele passagiers begonnen wederom tol aan Neptunus te betalen, en de maaltijden waren maar zeer schraal bezet. Gelukkig dat mijn reisgenoot noch ik daarvan den minsten last ondervonden. Tegen den avond werd een Amerikaansch barkschip ontdekt, dat met klein zeil tegen den wind opwerkte, dadelijk was alles in de weer

om het vaartuig te zien, en met eigene oogen de overtuiging te erlangen, dat ook andere natuurgenoten in ons lot deelden.

Nog twee dagen hield dit min gunstige weder aan. Des Zaturdags op den middag bevond de *Asia* zich op 47°, 37′ Noorderbreedte, en 43°, 47′ Westerlengte, Wij hadden nu zeven etmalen reis, en begonnen de banken van Newfoundland te naderen. Weldra geraakten wij in eenen dikken nevel, een gevolg der uitdamping van den warmen golfstroom, wanneer hij zich met het koudere water vermengt. Men kon geen scheepslengte voor zich uitzien. Dadelijk werd met de grootste voorzigtigheid gevaren. Twee matrozen werden op den uitkijk geplaatst, en een man bij den stoomketel gesteld, die, iedere minuut aan een touwtje trekkende, eene stoomfluit of liever stoomloeijer opende, welke een helsch geweld maakte. Deze weinig harmonische muziek hield, met korte tusschenpozingen, gedurende 24 uren aan, dat wij steeds in denzelfden mist bleven, en strekte tot waarschuwing van andere vaartuigen. De sloepen, op zijde van het schip, werden gereed gemaakt, om bij onheil dadelijk te water gelaten te kunnen worden. Bovendien werd nu en dan, vooral gedurende den nacht, met halve stoomkracht gewerkt, om het gevaar dat men, op deze hoogte, van ijsbergen loopt. Het is bijkans zeker, dat alle groote stoomschepen, welke tusschen Engeland en Noord Amerika zijn vergaan, alleen daardoor hun ondergang hebben gevonden. De maanden Junij en Julij zijn de gevaarlijkste, maar ook in de maand Augustus worden die drijvende ijsbergen dikwijls aangetroffen. Het behoeft geen betoog hoe gevaarlijk, vooral met mistig weder, zoodanige ontmoeting is, en dat zonder de noodige voorzorg het grootste stoomschip daarop te pletteren loopt. De Engelsche gezagvoerders nemen in die streken dan ook de meeste voorzigtigheid in acht, maar het zijn vooral de Amerikanen die, soms

roekeloos voortstoomende, de grootste onheilen hebben veroorzaakt. Gelukkig trof ons niets van dien aard, maar verkeerden wij een oogenblik in dreigend gevaar door een groot schip dat ons met volle zeilen bijna in de zijde liep, en alleen door eene gelukkige wending onzer stoomboot ontweken werd. Ontegenzeggelijk is het ook, mijns bedunkens, dat welk geweld die stoomfluit of stoomloeijer moge maken, het bij eenigen wind, door het ruischen der zee als anderzins, slechts op geringen afstand gehoord kan worden.

Heden werd aan de passagiers bekend gemaakt, dat zij hunne plaatsbriefjes moesten inleveren, en vóóraf aan de achterzijde invullen: hunnen naam voluit, hun ouderdom, geboorteplaats, beroep, en of zij meer in de Vereenigde Staten waren geweest, al hetgeen door de wetten van dat land vereischt wordt, om voet aan wal te mogen zetten.

Den volgenden dag, een Zondag, werd godsdienstoefening aan boord gehouden. Reeds vroegtijdig was er aangeplakt, dat die ten 10½ uur zou aanvangen. Op het gezegde uur werd de klok van het voorschip geluid, en trad een groot gedeelte van het scheepsvolk, in zondagspak gekleed, de state room binnen. De zaak had iets plegtigs. Door middel van kussens was in het midden der zaal eene soort van lezenaar gemaakt, waarachter onze Engelsche reisgenoot, reverend R., plaats nam. Alle passagiers waren tegenwoordig. De godsdienstoefening werd volgens de Episcopaalsche vormen gehouden, en ieder van bijbel, gebeden- en gezangenboeken voorzien. De preek zelve beantwoordde echter niet aan mijne verwachting. In stede van een algemeen onderwerp tot tekst te kiezen, waartoe zoowel de ons omringende natuur als het oogenblik aanleiding gaf, had de voorganger dien uit de Openbaring van Johannes geput, en hield daarbij eene rede die voor zulk een gemengd gezelschap als zich hier bevond,

mij minder gepast voorkwam. Uithoofde van den Zondag mogten geen kaart- of andere spellen gespeeld worden, hetgeen velen passagiers uitermate verdroot. Tegen den avond geraakte onze Engelsche predikant in eene hevige woordentwist met een Israëliet, die zijn ongenoegen over de gehouden preek openbaarde, en waarbij de laatste zijn standpunt meesterlijk verdedigde.

Maandag, 15 Augustus, hadden wij, ten 12 uur, 44° 14′ N.B. en 54° 44′ W.L. bereikt. De wind was gunstig, zoodat het schip, met alle zeilen uit, snellen voortgang maakte. De lucht was zacht en aangenaam. Kort na den middag klonk op eens op het dek het geroep «a whale» en inderdaad vertoonde zich kort bij het schip een zeer groote walvisch, die het water met twee hooge stralen uitspoot. Het zwarte zeemonster scheen zich weinig om ons te bekommeren, en vervolgde eenigen tijd met de *Asia* denzelfden weg. Ook verscheidene bruinvisschen zag men nu en dan in de zonnestralen dartelen. Uit het vogelenrijk waren alleen groote meeuwen onze trouwe medgezellen. De ondergang der zon was dien dag treffend; de heerlijkste tinten vervulden de lucht, en waren reeds de voorboden van hetgeen wij van dien aard in Noord-Amerika zouden zien.

Ook de twee volgende dagen bleef het weder gunstig, en dreef de wind, die nu en dan sterk aanwakkerde, ons vaartuig met groote snelheid naar de nieuwe wereld. Naauwelijks was het, op den tweeden dag, bekend dat een groot stoomschip ons te gemoet kwam, of ieder stond op den uitkijk, en het bleek weldra dat het de *Ocean Queen* was, van de lijn van der Bildt, den Zaturdag te voren uit New York vertrokken. Het groote vaartuig, van eene Amerikaansche bouworde, leverde voor velen onzer een vreemd schouwspel op terwijl het met alle inspanning tegen den voor ons zoo gunstigen wind inwerkte. De schepen be-

groetten elkander met de vlaggen. Iets later stoomden wij een zeer groot fregatschip voorbij, dat, met alle zeilen uit, onze koers volgde; het was de *Henry Clay* met landverhuizers van Liverpool naar New York. Wij kwamen elkander zeer nabij, en wisselden het gewoon saluut; het dek en benedentuig stond vol emigranten. Over het algemeen echter hadden wij minder schepen ontmoet, dan ik verwachtte; slechts nu en dan zag men een enkel zeil aan den horizont.

Donderdag, den 18 Augustus, brak een Goddelijk schoone morgen aan, en onze laatste dag aan boord. Reeds in den ochtend kon men aan de regterzijde iets van het vaste land van Amerika ontdekken. Weldra werd de seinvlag voor een loods geheschen, en kwam een vlug getuigd Amerikaansch schoenertje ons op zijde om daaraan te voldoen. De loods had zijne zakken vol met Amerikaansche couranten, die dadelijk door vele passagiers als om strijd verslonden werden; belangrijk politiek nieuws was er evenwel in dat gedeelte der nieuwe wereld niet.

Spoedig was alles in de weer om zoo keurig mogelijk in New York aan te komen. De zeilen werden netjes geborgen, de kanonnen op hunne plaatsen hersteld, en over het achterdek een zeil gespannen. Ook de dames hadden hare crinolines wederom uitgehaald, en kwamen in nette toiletten te voorschijn.

Meer en meer begonnen de groene oevers van Amerika zich te teekenen; de zee was als een spiegel, het weder verrukkelijk. Nog een uurtje stoomens, en wij voeren langs een zandig eilandje, waarop een vuurtoren en eene telegraaf geplaatst waren. Eene sloep kwam ons ter zijde; een pak met depêches werd over boord geworpen, door den Amerikaan opgevischt, en met inspanning van alle krachten naar het eiland gebragt, om zoo spoedig mogelijk het eerste nieuws over geheel Noord Amerika te kunnen seinen. Iets verder en wij

hadden den mond van New York's baai voor ons, die regts door Long Island en links door Staten Island gevormd word. Deze ingang, the narrows genaamd, wordt aan weerszijden door twee forten gedekt.

De *Asia* salueerde de Amerikaansche kleuren met 2 kanonschoten, en stoomde statig de baai op. Even werd gestopt om den doctor der quarantaine de gelegenheid te geven zich van den gezondheidstoestand der schepelingen te verzekeren, en op nieuw ging het vooruit. In de baai om ons heen voer eene menigte van groote en kleine stoomschepen, de eersten als zoo vele drijvende huizen, en die wij later meer omstandig zullen beschrijven, welke naar de verschillende oevers voeren, de laatsten steeds gereed om in- en uitzeilende schepen de behulpzame hand te bieden, allen van eene vreemde bouworde, bij ons in Nederland niet in toepassing. Aan onze linkerhand verhieven zich de groene heuvelen van het Staten Island, het geliefde uitspanningsoord der New Yorkers. Voor ons op den achtergrond lag het nijvere New York, gedekt door een mastenbosch van schepen, en voor een deel verscholen achter reusachtige wit geverwde stoomschepen van allerlei vorm en gedaante. Ook de stad werd uit onze kanonnen begroet, en de *Asia* zwaaide naar de zijde van Jersey city om in het dok der Cunard-lijn eene gemakkelijke landingplaats te geven.

Zoo hadden wij den togt tusschen Liverpool en New York juist in 12 etmalen afgelegd, eene reis die onder de voorspoedigste mag gerekend worden.

Groot was de drukte, die nog in deze laatste oogenblikken aan ons boord ontstond. Men moest met den hofmeester afrekenen, fooitjes uitdeelen aan de knechts, van naamkaartjes wisselen met enkele passagiers, een laatste afscheid nemen, en toezien dat de bagaadje onder de menigte van reisgoederen niet verloren ging.

Na eenig oponthoud werd alles in eene ruime houten

schuur ontscheept, alwaar de visitatie der goederen moest plaats hebben. De Amerikaansche douanen waren tamelijk streng, en menig passagier had veel moeite om hetgeen hij wenschte aan hunne Argus oogen te onttrekken. Eindelijk waren ook wij gereed. Aan den uitgang van het gebouw werden wij overstelpt door de dusgenaamde Amerikaansche hotel-runners, lieden die in dienst der verschillende logementen, zich de reizigers om het hevigst betwisten. Als om strijd schreeuwden allen te gelijk de namen hunner hôtels uit, zoodat toch op die wijze geene keuze te doen was. Gelukkig hadden wij besloten in het St. Nicholas hôtel af te stappen, zoodat voor ons daaraan spoedig een einde kwam. Een omnibus, in den vorm eener ouderwetsche statiekoets, die in dienst van dat logement reed, nam ons op; met eene kolossale ferryboat, waarop eene menigte rijtuigen en nog veel meer voetgangers plaats namen, staken wij de Hudson naar New York over, en in weinige oogenblikken bevonden wij ons te midden dezer zoo woelige en voor den eerst aankomende zoo allervreemdste stad. Het eerste dat mijn oog op de ferryboat trof, waren groote aanplakbilletten, waarop te lezen stond: « beware for pick pockets. » Dit was niet geschikt om den vreemdeling een aangenamen indruk der Amerikaansche natie voor te bereiden. Het herinnerde mij, hoe ik vóór eenige jaren bij mijnen eersten stap op het bekoorlijke eiland Wight de woorden « mad dogs » las; zeker geene vrolijke ontvangst. Spoedig waren wij in de Broadway, reden Barnums museum langs, dat van onder tot boven met vlaggen en geschilderde chassinetten bedekt was, baanden ons met moeite een weg tusschen de omnibussen en rijtuigen in deze zoo woelige straat, en stapten in het beroemde St. Nicholas hôtel af.

Niettegenstaande dit hôtel 1000 gasten kan bevatten, werd ons geduld op de proef gesteld voor dat men

ons kamers wist aan te wijzen. Ongeloofelijk was de drukte, die in het benedengedeelte van het huis heerschte. Eindelijk mogten wij 120 trappen klimmen, maar waren zeer verheugd een ruimer en minder wiegend verblijf dan aan boord onzer *Asia* te vinden.

DERDE HOOFDSTUK.

NEW YORK EN OMSTREKEN.

Weinig zaken zijn voor een lezer zoo vervelend als langdradige plaatsbeschrijvingen. Bovendien treffen zij zelden doel, daar men bij een persoonlijk bezoek die plaatsen meestal geheel anders vindt, dan men zich voorgesteld had. De Noord Amerikaansche groote steden zijn daarbij zoo dikwijls beschreven, dat ik te dien aanzien kort zal zijn, alleen zooveel mogelijk het voornaamste zal aanstippen, en de indrukken mededeelen, die wij ontvingen.

New York heeft voor hem die de stad voor het eerst bezoekt, iets zeer vreemds. Men ontwaart dadelijk groote drukte, maar weinig orde, eene koortsachtige gejaagdheid bij de geheele bevolking, alles zoo praktisch mogelijk maar eenvoudig en zonder veel comfort ingerigt. Daarbij komt het karakteristieke uiterlijk der Amerikanen, en de vooral met negers gemengde bevolking die men langs de straten ziet. Dit alles bijeen maakt, dat de eerste intrede aldaar voor een Europeaan iets geheel nieuws heeft.

Daar ons voornemen was eerst in New York onze verdere route door Amerika te bepalen, besloten wij

aldaar eenige dagen te blijven, met die stad goed kennis te maken, en tevens alle inlichtingen op te zamelen, die bij onze verdere plannen van nut konden zijn. Niet genoeg kan ik de hupsche medewerking roemen, die wij daarbij van de heeren Gebhardt en Shuhardt ondervonden, een bankiershuis bij hetwelk wij aanbevolen waren. Ook het handelshuis Boonen, Graves en Comp: was ons hierin van veel dienst.

Nu eerst het een en ander over de stad zelve. New York is, gelijk men weet, de voornaamste stad, the empire city, in de Vereenigde Staten van Noord Amerika. In 1612 door onze voorvaderen gesticht, drie jaren nadat zij de rivier de Hudson hadden ontdekt, bezat zij onder den naam van het fort Nieuw Amsterdam in 1648 nog maar 1000 inwoners. In 1664 door den Hertog van York voor de Engelschen genomen, kreeg zij den naam dien zij nog voert. Door de Nederlanders in 1673 gedurende een jaar op nieuw hernomen, bleef zij verder onder het Engelsch bewind tot 1783. Van dien tijd af, maar vooral sedert de laatste 50 jaren, dagteekent hare fabelachtige ontwikkeling, zoodat New York, met hare voorsteden en omgevingen, thans geschat wordt op eene bevolking van meer dan 900,000 inwoners.

Om met zulk eene stad eenigzins gemeenzaam te worden, is, vooral in Noord Amerika, waar men nergens cicerones vindt, geene gemakkelijke taak. Mijn eerste werk was, om een der hoogste torens te beklimmen, ten einde een juist denkbeeld van de ligging der stad te krijgen, een middel waarvan ik op verscheidene reizen het nut had leeren kennen.

Wij bestegen alzoo de Trinity Church, die een der hoogste torens in de Vereenigde Staten heeft, en genoten van daar een der voortreffelijkste panoramas, die men aanschouwen kan. New York is op een groot eiland, het Manhattan eiland, gebouwd, dat met een punt in den zeeboezem uitloopt. Ten Westen wordt zij bespoeld door

de breede Hudson rivier, en ten Oosten door de East rivier, eigenlijk een zeearm die achter long Island heenloopt, en haar van Brooklyn en Williamsburg afscheidt, twee plaatsen, die thans te zamen vereenigd zijn en 200,000 inwoners bezitten. Over de Hudson liggen Jersey city en Hoboken eveneens bloeijende en sterk bevolkte stadjes.

De ligging van New York is derhalve onverbeterlijk. In de baai voor de stad kan de grootste oorlogsvloot ankeren, en de Hudson is 117 mijlen opwaarts voor zware schepen bevaarbaar. De meeste Amerikanen meenen, dat hare ligging in schoonheid die van Napels overtreft, maar mijns oordeels bestaat hierin wat overdrijving. Langs hare kaden zijn veilige ligplaatsen voor honderde schepen en stoombooten.

Inwendig is het oudere gedeelte der stad minder regelmatig aangelegd, maar in het nieuwere wordt zij in de lengte doorsneden door 19 straten, avenues genaamd, ieder van 100 voet breedte, waarop andere straten, van 60 voet breedte, regthoekig uitloopen, en die ieder genummerd reeds meer dan 200 bedragen. Hare drukste straat is de Broadway, breedstraat, die 80 voeten wijd, de stad bijna midden doorsnijdt. Daar vindt men de grootste hôtels, magazijnen en winkels. Een tal van omnibussen rijden haar onophoudelijk op en neder, en onderhouden ook de gemeenschap met de buitensteden. In de meeste avenues en de breede zijstraten liggen gezonken ijzeren sporen, waarover groote, soms reusachtige, en kleinere omnibussen met paarden of muilezels bespannen, voortdurend heen en weder rollen.

New York bezit 278 kerken en kapellen, waaronder velen, van wit marmer, roode of bruine zandsteen opgetrokken, hoewel niet zeer groot, echter onder de mooije gebouwen behooren. Eenigen dezer zijn, op de Engelsche wijze, met klimop begroeid, of door tuintjes omgeven. Men vindt er verscheidene squares en parken,

meest allen met waterwerken versierd, en onder de openbare gebouwen eenigen, die de meest kolossale vormen aanbieden. Het custom-house, het stadhuis, en verscheidene gebouwen der banken bekleeden daarin de eerste plaats. De beurs kwam mij voor New York niet groot voor; men zeide ons ook dat dààr weinig zaken gedaan werden, dit geschiedt meest in de handels-kantoren zelve; zij behoort niet onder de elegante gebouwen. Onvermeld mogen wij ook niet laten de boekmagazijnen, of liever paleizen, van Harper, Appleton en meer anderen, alsmede de logementen, als St. Nicholas, Fifth avenue, Astor house, La Farge, Metropolitan enz., over wier inrigting wij later nog een woord zullen zeggen. Zonderling is het echter tusschen de grootste gebouwen soms nog primitieve houten huisjes geklemd te zien.

De meeste handelsbedrijvigheid wordt in het Zuid-Oostelijk gedeelte der stad gevonden, alwaar, vooral in de Wallstreet, in de nabijheid der beurs en der banken, de meeste huizen hunne kantoren hebben. De woningen der rijke handelaren daarentegen staan in het ander gedeelte der stad, vooral in de vijfde en naburige avenues. De meesten dier huizen zijn van bruine zandsteen gebouwd, en hebben verzilverde bel en deurknoppen, terwijl de ramen van spiegelglas zijn voorzien. Inwendig zijn zij rijk gestoffeerd, en hoezeer niet altijd even smaakvol, bestaat te dien aanzien in Amerika veel weelde.

Ongeloofelijk is de uitbreiding, welke de stad naar die zijde, dus naar boven van de baai af, als het ware dagelijks ondergaat. Niet alleen huizen en kerken worden er opgetrokken, maar eene menigte geheel nieuwe straten, allen ruim en regt aangelegd, zijn daar in aanbouw. New York streeft er naar om een tweede Londen te worden, en stapt er met reuzen schreden heen. Ook was men in dat gedeelte der stad ijverig bezig met het aanleggen van een nieuw park, het

centraalpark, dat 776 acres groot zal worden, en alles van dien aard moet overtreffen. Dagelijks waren meer dan 2000 menschen daaraan werkzaam. Mooije rotspartijen openden de gelegenheid tot schilderachtigen aanleg; men groef ruime waterwerken, ook met het doel om des winters de schaatsenrijders te gerieven, en in alles vertoonde zich wederom hier dat kolossale, hetwelk men allerwege in Amerika aantreft.

Levert New York, zooals ik zeide, in haar Zuid-Oostelijk gedeelte en in de Broadway een onbeschrijfelijk tooneel van woeligheid en drukte op, vooral is dit ook het geval langs hare kaden, en in de daarop uitloopende straten. Er heerscht echter zeer weinig policie en orde, zoodat zij te dien aanzien ver staat achter Londen of Liverpool. Allerwege ziet men dààr vuilnis in de straten werpen, overal ontspannen rijtuigen en wagens staan, voorraden van bouwmaterialen als anderzins nedergelegd, en zelfs was ik getuige dat een paard, hetwelk in de Broadway, des morgens vroeg, voor een omnibus dood was nedergestort, eerst tegen den avond werd weggehaald. Zelfs varkens zag men in sommige buurten ronddwalen, maar tijdens ons verblijf werd eene vroegere keur op nieuw daarop toegepast. Volgens de nieuwsbladen had men er op een dag 300 van de straten geruimd, zoodat in het vervolg deze dieren, die aldaar eenigermate de rol der honden in het Oosten vervulden, niet meer gezien werden. Bovendien scheen voor de bestrating, het onderhoud der parken en wat dies meer zij, niet de noodige zorg gedragen te worden.

Alles duidde aan dat New York, even als geheel Noord Amerika, nog in een staat van dagelijksche ontwikkeling verkeert, die zoo snel gaat, dat men geen tijd heeft zich om het mindere te bekommeren, of hetgeen vervalt te herstellen.

Van verschillende punten der kaden varen onophoudelijk groote veerstoombooten, ferryboats, naar de over

New York gelegen plaatsen. Deze kolossale, overdekte schepen zijn allerdoelmatigst ingerigt; in het midden nemen de rijtuigen plaats, terwijl aan weerskanten salons zijn, een voor de dames, de andere voor de heeren, ten ware zij eene dame vergezellen; de stuurman zit boven op het drijvende huis. Bij den aanvang dezer kaden, aan den voet van het eiland, ligt ook het bekende Castle Garden, vroeger een rond fort, daarna tot eene concertzaal herbouwd die eenige duizenden menschen kon bevatten, en waarin onder anderen Jenny Lind haar eerste concert gaf; thans is het ingerigt tot een bureau voor de landverhuizers. Meermalen liep ik daarin, en zag er telkens eene menigte inmigranten, vooral Ieren, die geduldig hun lot stonden af te wachten. Het behoort onder de beste instellingen in de laatste tijden te New York in het leven geroepen, dewijl hierdoor grootendeels een einde gemaakt is aan de ongehoorde knevelarijen, waaraan die ongelukkige menschen ten prooi waren.

New York is voor de Noordelijkste der Vereenigde Staten, hetgeen New Orleans is voor het Zuiden, namelijk de groote uitvoerplaats der binnenlandsche voortbrengselen. Zij is dit vooral geworden sedert de rivier de Hudson, door middel van het Erie-kanaal, met het meer Erie, en alzoo met het geheele binnenland, in verband is gebragt, een werk dat van 1817 tot 1825 werd gemaakt, en eenige millioenen dollars heeft gekost. New York ontvangt hierdoor, en door hare andere verbindingen, de katoen en de rijst van het Zuiden, granen, lood, tabak en varkensvleesch uit het Westen, wol, tarwe, hout en meel van het Noorden en het Oosten. Bijna ongeloofelijk is dan ook haar handel naar alle oorden der wereld, waarvan hare magazijnen, pakhuizen en kaden getuigen.

Behalve dien uitgebreiden binnen- en buitenlandschen handel, vindt men er ook veel nijverheid, waar-

van vooral kolossale suikerraffinaderijen, meelfabrieken en smederijen van stoomwerktuigen ten bewijze strekken. Onder de aanzienlijkste magazijnen vond ik die in manufacturen, in gemaakte kleederen, in landbouwwerktuigen en in naaimachines.

De stad wordt bestuurd door een burgemeester en een raad, allen regtstreeks door het volk gekozen; de burgemeester voor twee jaren. Deze heeft 3000 dollars traktement, en naar men mij verhaalde, is aan die betrekking het zonderlinge voorregt toegekend, dat de mayor, of hij die het eenmaal geweest is, twee gazlantarens voor zijne deur mag plaatsen.

In sommige straten van New York of op hare pleinen ziet men, even als in alle voorname steden der Unie, hooge vrijheidsmasten staan, als herinneringen aan de bevochten onafhankelijkheid, en waarvan, op feestdagen, de Amerikaansche kleuren wapperen; sommigen zijn met eene Phrijgische muts gekroond. Het uithangen van vlaggen is overigens zeer in zwang, en men ziet o. a. in de Broadway van de platte daken der groote hôtels menige Amerikaansche vlag waaijen, dat iets levendigs aan de straten geeft. Het volk is doorgaans goed gekleed. Daar men er geene militaire of civiele decoratien kent, heb ik nergens in de Vereenigde Staten een lintje aan een knoopsgat gezien. De dames volgen de Fransche modes, en wel op eene overdrevene wijze; zelden zag ik zulke omvangrijke crinolines als in de Broadway te New York. Zelfs de dienstbare stand en de negerinnen droegen die, waar ik ook kwam in Amerika. Het belemmerde hare bewegingen zeer, en dagelijks werd in de openbare dagbladen daarmede de spot gedreven. De weelde in rijtuigen is in New York niet groot, eenigermate een gevolg der gelijkheid van standen, en hierdoor van gemis aan geslachtswapens en livereijen men zag er evenwel mooije paarden.

Aanzienlijk is het getal dagbladen die in New York het licht zien, en langs de straten en in de hôtels worden rondgevent. Onder de voornaamsten behooren de *New York-Herald* en de *Times*, welke bijna overal in Amerika nog den voorrang hebben. Allen zijn zeer goedkoop, dewijl het zegelregt op de dagbladen er onbekend is; zij worden er veel gelezen, maar over het algemeen vond ik de Amerikaansche natie minder lezend dan de Engelsche. Zeer dikwijls komen in die dagbladen goed geschreven artikels voor, en de invloed, dien de drukpers daar te lande oefent, is uitermate groot. Zij is daarbij een heilzame breidel, want ik merkte spoedig dat men in Noord Amerika niets meer vreest, dan voor eene of andere verkeerde daad, met naam en toenaam, in de openbare dagbladen ten toon gesteld te worden.

Onder de merkwaardigheden, die wij kort na onze aankomst in New York bezochten, behoorde Barnum's American museum, waartoe ons de naam alleen reeds uitlokte. Uitwendig is aan het groote gebouw alles aangebragt om nieuwsgierigen naar binnen te troonen. Vlaggen van allerlei natien, eene menigte geschilderde afbeeldingen van dieren en velerhande opschriften, bedekken den gevel, waarbij des avonds nog eene illuminatie gevoegd wordt. Het museum viel ons echter zeer tegen. Het is eene opeenstapeling van de meest vreemdsoortige voorwerpen. Men vindt er opgezette dieren, wassenbeelden, eene verzameling autographen van vermaarde mannen, stereoscopen, eene collectie Indiaansche wapenen, eene verzameling van dameschoenen in de verschillende vormen, zoo als die, sedert 1760, bij de onderscheidene volken der aarde gedragen zijn, eenige ellendige portretten en teekeningen, in een woord een mengelmoes van voorwerpen zoo als ik nog nimmer gezien had, en daarbij zeer slecht verzorgd. Alleen eene verzameling aquaria's was eenig-

zins de aandacht waardig. Des avonds werden in hetzelfde gebouw tooneelvoorstellingen gegeven.

In de omstreken van New York bezochten wij o. a. drie zaken, die geen vreemdeling aldaar mag verzuimen, 1°. de waterleiding, 2°. Staten Island, en 3°. Greenwood. Wij zullen dit kortelijk mededeelen.

De Croton waterleiding is een der belangrijkste werken van den lateren tijd, en een bewijs van den ondernemingsgeest der Amerikanen. Ten einde namelijk New York dagelijks van versch water te voorzien, is men dat gaan zoeken in het Croton meer, ruim 40 mijlen van de stad gelegen. Het water wordt van daar, door middel van gemetselde kanalen en ijzeren buizen geleid tot aan de rivier de Haarlem, over die rivier gebragt in eene holle brug van 1450 voet lengte, en 114 voet hoogte boven den waterspiegel, om eenige mijlen verder in eenen vergaderbak te worden opgevangen, die 150 millioen gallons water (675 millioen Ned. kannen) kan bevatten. Van daar wordt het op nieuw in twee andere bakken meer in de nabijheid der stad geleid, en verder met buizen door geheel New York. Men rekent dat de waterleiding dagelijks 60 millioen gallons water, (270 millioen Ned. kannen) kan verstrekken, en haar aanleg heeft 9 millioen dollars gekost. Men kan er heenrijden langs den Bloemendaalschen weg, die, hier en daar met buitenhuisjes bezet, zeer lief is, en het gezigt van de brug over de rivier de Haarlem vond ik schilderachtig.

Staten Island is, gelijk ik reeds met een woord zeide, een geliefd uitspanningsoord der New Yorkers. Het eiland ligt aan den ingang der baai, naar de zijde van New Jersey. Men vaart er, voor weinige Amerikaansche centen, op uitnemende stoomschepen in een half uurtje heen. Vooral voor hem, die New York nog niet van de zeezijde naderde, is de togt allerliefst. Staten Island is bedekt met groene heuvels, waarop dorpjes, buitenverblijven en herbergjes aangelegd zijn. Het gezigt van

daar over de baai en op New York is verrukkend, maar wat het aanleggen van buitenverblijven aangaat, merkt men ook hier, dat de Amerikanen nog niet de vereischte zorg en goeden smaak daarvoor bezitten.

Greenwood is eene begraafplaats, op Long Island, een uurtje achter Brooklyn gelegen. Vele rustplaatsen van dooden had ik bezocht, maar nimmer iets gezien dat hier nabij kwam. Het beslaat eene uitgestrektheid van ongeveer 400 acres; het bevat hoogten en laagten, waterwerken en bosch, en wordt door 150 werklieden keurig onderhouden. Overal in Noord Amerika draagt men de meeste zorg voor de begraafplaatsen, en worden zij veel bezocht. Hierin onderscheidt zich, mijns oordeels, dat volk gunstig van het onze, dat alles van dien aard achter slot en grendel afsluit, en alleen, des geroepen, een bezoek of zijne aandacht waardig keurt.

Greenwood, dat eerst in 1838 werd aangelegd, bezit reeds verscheidene mooije monumenten, meest allen in wit marmer gebeiteld, en hoewel men over het algemeen de Amerikanen in de schoone kunsten wat achterlijk mag noemen, hebben zij hierin eene groote hoogte bereikt. Onder de fraaiste praalgraven is er eene van zekere Charlotte Canda, dat 25000 dollars moet gekost hebben. Allertreurigst is de herinnering, die zich aan dit graf verbindt. Charlotte Canda, een beeldschoon en schatrijk meisje, was het eenigst kind en de oogappel van haren vader, aan wien, buiten haar, alles hier op aarde ontvallen was. Voor het eerst met haren vader op een groot bal in New York, verliet zij zonder hem, maar die kort daarop volgen zou, het feest, en werd weinige oogenblikken later in het midden van den nacht, door vreemdelingen, zieltogend van de straat opgenomen. De paarden voor haar rijtuig waren aan het hollen geraakt, en het beangste meisje had zich uit vertwijfeling uit het portier geworpen. De radelooze

vader rigtte haar een praalgraf op, treurig offer van zijn diep geschokt vaderhart.

Minder weemoedig wordt men gestemd bij een graf dat iets verder ligt, alwaar een nog in New York wonende zeekapitein zich in levensgrootte, met den sextant in de hand, in wit marmer heeft laten voorstellen, in de verwachting dat zijn gebeente ook eenmaal daar zal mogen rusten. Ook ziet men er een mooi gedenkteeken van een brandgast (fireman), die bij het vervullen zijner pligten het leven inschoot.

Te ver zou het mij leiden, indien ik nog van andere monumenten wilde spreken. De meesten zijn keurig bewerkt, en allerliefst met bloemen omgeven. Van verschillende hoogten op Greenwood geniet men treffende vergezigten over den Oceaan, de baai, Brooklyn, New York en omgeving.

De groote Noord Amerikaansche logementen hebben eene algemeene vermaardheid gekregen. Ik zeide reeds dat er verscheidene in New York worden gevonden, en beloofde op hunne inrigtingen te zullen terugkomen.

Het St. Nicholas hôtel, waarin wij onzen intrek genomen hadden, werd geschat een millioen dertig duizend dollars gekost te hebben. Het was van wit marmer opgetrokken, besloeg in de Broadway eene breedte van 300 voeten en in eene zijstraat nog 200 voeten. Er waren 600 logeerkamers en nog 150 salons voor familien. Alles was op den kostbaarsten en besten voet ingerigt. In alle slaapkamers waren marmeren waschplaatsen, ieder van twee kranen, de eene voor warm de andere voor koud water, voorzien; overal was gazlicht aangebragt, overal werden kostbare tapijten en een zeer doelmatig ameublement gevonden.

Het St. Nicholas logement was, even als alle groote hôtels in Noord-Amerika, een *boarding house;* men betaalde 2½ dollar daags, en genoot daarvoor logies,

bediening en voeding, behalve den wijn. In iedere kamer was het reglement van het huis aangeplakt; de uren voor het ontbijt waren van des morgens 5 tot 12 uur; het middagmaal kon men van 2 tot 4 uur of ook om 5 uur nemen; de thee duurde van 6 tot 8 uur; bovendien kon men nog een luncheon van 1 tot 2 uur krijgen.

De spijzen waren, zoowel bij het ontbijt als voor de diners, zeer verscheiden en overvloedig, en lieten niets te wenschen over; men mag zelfs zeggen dat daarbij meer dan overdadige weelde heerschte (1). De aanrigting had in verschillende daartoe bestemde, en rijk gemeubileerde zalen plaats. Bovendien waren al de voorkamers op de eerste verdieping tot prachtige salons ingerigt, alwaar veelal de piano werd gehoord, en vooral des avonds de dames in groot toilet, met opene deuren, hare visites ontvingen.

In het beneden gedeelte van het hôtel was the office, of het bureau, alwaar men zijn naam in een groot boek inschreef, en daarna een nummer, dat zijner kamer, ontving. Aan dit bureau kon men alle inlichtingen bekomen, en was tevens eene brievenpost, zoowel voor de aangekomen als weg te zenden brieven, verbonden. Over het bureau was eene kamer waar men zich kon wasschen en eenigermate opkleeden, en immer knechts gereed stonden, om daartoe eene behulpzame hand te bieden. Daar naast vond men eene zaal met dagbladen. Vóór het bureau was eerst een rookkamer, tevens voorzien van schrijfgereedschap, en daarvóór aan straat eene zaal om zijne kennissen te spreken, en des verkiezende uit te rusten. Van dit laatste werd dan ook veelvuldig gebruik gemaakt; gewoonlijk waren de sophas en armstoelen met slapende gasten bezet, of

(1) Als eene merkwaardigheid heb ik een exemplaar der spijslijsten van het ontbijt en der beide diners, onder N°. 1, 2 en 3, als bijlagen achter dit werk doen afdrukken.

zag men de Amerikanen met de voeten omhoog, dwars voor de ramen, in groote stoelen neergezeten. Aan de andere zijde van den ingang vond men een grooten barbiers- en pruikenmakerswinkel, die bijna altijd vol zat met patienten. Verder bevond zich, in het achtergebouw, aan het einde van den breeden gang, eene rijk versierde barroom: eene ruime zaal met eene marmeren toonbank, waar allerlei likeuren en sterken drank getapt werden. Hier was tevens een telegraafbureau, en vond men uitstallingen van cigaren, boekjes en allerlei snuisterijen. Naast en onder de barroom eindelijk waren verscheidene billardzalen, alwaar druk gespeeld werd.

Dit alles maakt van deze hôtels als een staat op zich zelve. Ongeloofelijk is dan ook de drukte, die steeds in het benedengedeelte dezer huizen heerscht. Onophoudelijk komen nieuwe en vertrekken de oude gasten. Stapels van koffers en reisgoederen vervullen altijd het midden van den gang, terwijl daartoe bestemde knechts (porters) steeds bezig zijn die op en af te dragen. Gewoonlijk is bovendien de ingang van het huis zoodanig met heeren bezet, dat men in meest alle groote hôtels op de zijde, eene afzonderlijke deur voor de dames vindt.

Hoe kolossaal ook ingerigt, heerscht in deze hôtels in alles de meeste orde, maar voor hem, die een rustig en meer huisselijk verblijf verkiest, zijn die groote logementen niet aan te raden. De Amerikanen daarentegen, het meest nomadische volk der wereld, beminnen die wijze van leven zeer. Het dusgenaamde hôtelleven is voor hen eene uitspanning, en, in stede van des zomers buitenverblijven te betrekken, komen zij veelal met hunne familien in de groote hôtels van New York, Philadelphia of van de door hen geliefde badplaatsen. Zij leven daarbij op een hoogen voet, en hunne vrouwen spreiden in hare toiletten eene weelde ten toon, die

men op zulke plaatsen in Europa zelden vindt; menigen Amerikaan, zegt men, heeft dit dan ook tot ondergang gestrekt. Vandaar die prachtige hôtels, welke in Europa door niets worden geëvenaard. Voor de bediening wordt in de hôtels niet afzonderlijk betaald. Men geeft ook geene fooijen, dan alleen bij het verlaten van het huis een kwart dollar aan den porter of kofferdrager, die daarmede zeer tevreden is.

Voordat ik nu van deze hôtels en het hôtelleven afstap, moet ik mij nog enkele aanmerkingen veroorlooven. Vooreerst komt het mij voor, dat men juist om het vorstelijke hunner inrigting, eenige verkeerde gebruiken en kwade gewoonten moest trachten te wijzigen. Hiertoe behoort in de eerste plaats het bezigen van de gong, een zeer groot metalen bekken, uit China ontleend, en waarmede een bediende het geheele hôtel doorloopt, om het etensuur en veelal ook het ontbijt aan te kondigen.

Allervervaarlijkst is het geweld, dat door het slaan op dat bekken in het huis gemaakt wordt, en de zenuwen der Amerikaansche dames en kinderen moeten wel van der jeugd af daaraan gewend zijn. De gong is een oorlogstuig, dat bij Chinezen of bij ruwe Indianen gebezigd mag worden, maar in een vorstelijk hôtel kan men andere middelen van waarschuwing aanwenden.

In de tweede plaats wenschte ik, bij de overal aangebragte gemakkelijke en rijke tapijten, het spuwen der Amerikaansche heeren wat getemperd te zien. Niets is voor den Europeaan hinderlijker dan deze ellendige volksgewoonte, voor het meerendeel een gevolg van het veelvuldig tabak kaauwen.

Eindelijk nog dit, dat, hoe grootsch deze hôtels ook ingerigt mogen zijn, nog twee zaken ontbreken, 1°. dat men die niet met een rijtuig kan inrijden, en 2°. dat men niet door middel van een stoomwerktuig, zoo wel

reizigers als goederen op de verschillende verdiepingen kan aanbrengen (1).

New York, dat de groote landingsplaats der immigranten is, bezit hierdoor eene zeer gemengde bevolking; men vindt er vooral Duitschers en Ieren. Sommige Hollandsche namen duiden ook afstammelingen van de eerste nederzettingen onzer voorvaderen aan, en deze laatsten hebben nog eene societeit, waarop veel prijs gesteld wordt.

Daar New York, door haren rijkdom, handel en nijverheid, een toevlugtsoord is geworden van veel dat niet deugt, is er geen stad in Noord Amerika, waar zoo veel boosheid bedreven wordt als daar. De politie is hierbij zeer zwak, zoodat de ingezetenen, tot het opsporen van groote misdrijven, veelal eigene geheime middelen moeten aanwenden. Sommige gedeelten van New York zijn in den nacht bepaald onveilig, en ik had niet gedacht zoo veel prostitutie in hare straten te zullen vinden; armoede kan bij dit laatste dáár niet zoo zeer als elders tot dekmantel strekken.

Bijna geen dag of nacht gaat in New York voorbij zonder brand, waarbij de brandgasten, de beroemde *fireman*, die aldaar een zeer magtig gild vormen, een voorbeeldigen ijver aan den dag leggen. Brand is een der onheilen, waarmede men overal in Noord Amerika het meest te kampen heeft. Dit is deels toe te schrijven aan de vele houten huizen, deels aan booze brandstichting. Van daar dat in de voorname steden zoo veel mogelijk voorzorgen hiertegen genomen zijn. In verschillende gedeelten van New York staan in uitsluitend daartoe ingerigte huizen de brandspuiten steeds gereed, boven die huizen zijn observatie torens en zoodra brand

---

(1) Men verhaalde mij later, dat in een geheel nieuw hôtel in de fifth avenue, dat toen nog in aanbouw was, dit laatste in toepassing is gebragt.

ontdekt wordt, klept men met eene klok. De stad is in 8 branddistricten verdeeld, en het getal slagen met de klok duidt het district aan, waar de brand is uitgebarsten. De bevolking is aan dat onheil evenwel zoo gewoon, dat de brand al zeer hevig moet zijn, indien zij, buiten de brandweer, zich daarover bekommert.

Onder de geliefde uitspanningen der New Yorkers, ik mag zeggen der Amerikanen, behoort het houden van optogten, vooral die van militairen. Bijna dagelijks ziet men eenig gedeelte der milicie (hunne schutterij) of processien van corporatien, met muziek aan het hoofd en vliegende vaandels door de Broadway trekken. Alles komt daarbij uitloopen. Hunne milicie zag er over het algemeen, zoo wel hier als elders in de Vereenigde Staten, krijgshaftig en wel gekleed uit, maar nergens heb ik daarbij aangename muziek gehoord. Dit laatste bestond meest uit koperen instrumenten en tamboers, die wel een vreesselijk geweld maar weinig harmonie maakten. De staande armée, die klein in getal is, ligt meest in het westelijk gedeelte der Vereenigde Staten, om tegen de Indianen te waken. In geval van oorlog, zoo als o. a. eenige jaren geleden tegen Mexico, worden vrijwilligers gevraagd, die zich dan in grooten getale aanmelden.

Niets is vreemder dan een Zondag in New York. De stad, die gedurende zes dagen een bijenkorf gelijkt, waar ieder om het hardste zwoegt, is dien dag als uitgestorven. Geen omnibus laat zich hooren; alle winkels en herbergen, zelfs de kleinste neringen zijn hermetisch gesloten, en de Amerikanen overtreffen nog te dien aanzien zelfs de Engelschen. Indien het evenwel ergens heilzaam is, dat gedurende eenen dag der week mensch en dier rusten, dan is het voorzeker in Amerika.

Hiermede zullen wij onze beschrijving van New York voor het oogenblik besluiten, om later over hare openbare

instellingen, liefdadige gestichten en vermakelijkheden het een en ander te zeggen, dewijl wij, vóór onze terugkeer naar Europa, bij een hernieuwd verblijf aldaar, wederom een Hoofdstuk aan die stad moeten wijden.

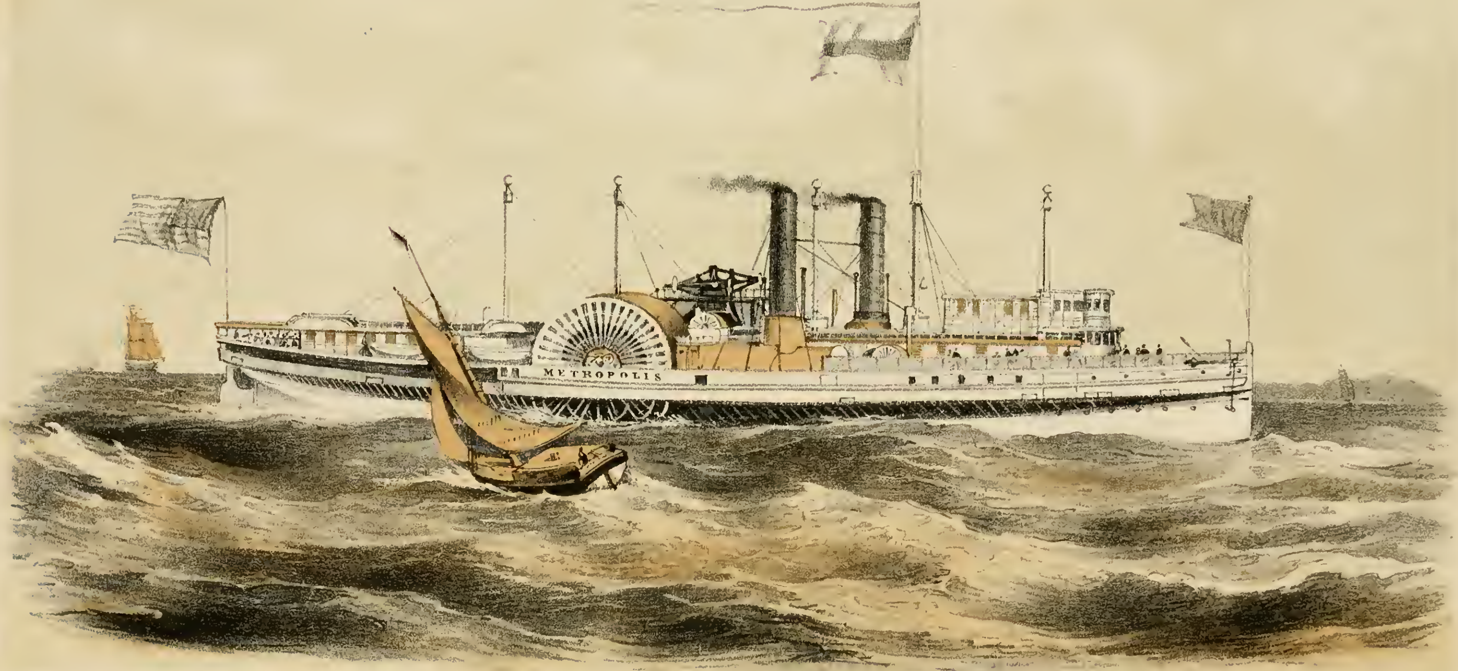
VIERDE HOOFDSTUK.

VAN NEW YORK NAAR NEW PORT EN PROVIDENCE IN RHODE ISLAND, EN BOSTON IN MASSACHUSETTS.

New York ons punt van uitgang zijnde, werd eerst dáár onze reis door de Vereenigde Staten en Canada bepaaldelijk vastgesteld. Er werd besloten eerst naar het Noorden te gaan, van daar het Westen in te trekken tot aan de Upper Missisippi, deze rivier af te zakken tot St. Louis, om door de Zuidelijke slaven Staten naar New York terug te keeren. Eindelijk zouden wij nog de Hudson en een gedeelte van den Staat New York bezoeken. Het saizoen was zeer gunstig, dewijl de maanden September, October en November onder de aangenaamste in Noord Amerika behooren; in die tijden de dusgenaamde Indian Summer invalt, en men de wouden in hunne prachtigste tinten aantreft.

Het magazijn van Appleton voorzag ons van een uitnemend reisboek, van eenen spoorweg gids en kaarten, en, ons overtollig reisgoed in New York achterlatende, togen wij op eenen heerlijken zomerschen achtermiddag, van daar op weg naar Boston.

Men had ons den raad gegeven om de route daarheen, welke op verschillende wijzen kan genomen worden,

's Hage E Spanier lith.

DE METROPOLIS.

te kiezen over New Port en Providence. In de nabijheid van het eerste stadje, de meest geliefkoosde zee-badplaats der Amerikanen, zouden wij thans alles vereenigd vinden, wat geld en tijd heeft om zich daarheen te begeven; Providence was als fabriekstad beroemd.

Tot dat einde scheepten wij ons, des namiddags ten 5 uur, op een der kolossaalste stoomschepen in, welke New York van hare kaden afzendt. Dit stoomschip was *de Metropolis*, van 2108 tonnen inhoud. Het bezat 3 verdiepingen, terwijl de stuurlieden boven op, geheel vóór aan het schip gezeten waren. De lengte van het dek bedroeg 342 voeten, de breedte van het schip 81 voeten. De ketels en vuurhaarden waren op de eerste verdieping, achter de raderkasten, aan weerszijden van het schip geplaatst, en trokken door reusachtige pijpen. De machine van 2000 paardenkrachten, in het midden van het schip gesteld, was zeer beknopt, en werkte, even als op de meeste Amerikaansche stoombooten, met een ijzeren arm die ver boven het dek uitstak. De verschillende salons waren allerprachtigst, en het is moeijelijk zich een denkbeeld te vormen van den omvang, de ruimte en de weelde, welke die stoomschepen aanbieden (1).

Onbeschrijfelijk was de drukte, welke tegen het uur van vertrek op en bij het boord onzer stoomboot, te midden der reeds zoo woelige kaden, ontstond. Ongeveer 300 passagiers moesten daarop plaats nemen, van alle zijden werden nog vrachtgoederen aangebragt, terwijl verscheidene aangespannen rijtuigen, over groote bruggen, het onderste gedeelte van ons schip inreden.

Eindelijk werd eene groote klok geluid, en het vaartuig geraakte in beweging. Kort daarop liep een neger bellende door het geheele schip, eene gewoonte op alle stoom-

---

(1) Zichier eene opgave in het Engelsch, *de Metropolis* had 94 state and family rooms, including 13 rooms with double bedsteads, and 400 berths in cabin.

booten in Amerika, om de passagiers te waarschuwen, dat zij hunne plaatsbriefjes aan het bureau van den kapitein kunnen bekomen. Daar men geene verschillende klassen van plaatsen kent, moet alles zich tot hetzelfde bureau vervoegen, dat soms een onaangenaam gedrang veroorzaakt. Om de dames hiertegen te vrijwaren, hebben zij, op de meeste stoombooten even als bij de spoorwegen, eene afzonderlijke gelegenheid om zich van plaatsbriefjes te voorzien. Des namiddags ten 5 uur van New York vertrokken, moesten wij des nachts ten 2 uur in New Port aankomen, en werd voor dien overtogt 3 dollars per hoofd betaald.

De *Metropolis* volgde de East river tusschen New York en Brooklijn, en liep weldra, tusschen eene menigte zeil- en stoomschepen heenvarende, een zeearm achter Long Island in. De oevers waren in den aanvang zeer mooi, maar spoedig kwamen wij in ruimer water, zoodat allengs slechts de noordelijke kust zigtbaar bleef. Het weder was allerliefst, en wij genoten een van die prachtige, heldere avonden, welke de drooge en fijne dampkring van Amerika in zoo ruime mate oplevert. Tegen 8 uur werd door een tweehonderdtal passagiers in een der vóór salons aan de thee deel genomen, waarbij de tafel rijk voorzien was van velerhande soorten van vleesch, gebak en confituren, alles keurig opgedischt en rondgediend door een twintigtal negers, in sneeuwwitte buisjes gekleed. Ook het slaapsalon voor de heeren, in het beneden achtergedeelte van het schip, was allernetst ingerigt, met eenige rijen van dusgenaamde kooijen, allen met draperien gesloten, van welken mij n°. 199 was te beurt gevallen.

Ten 2 uur na middernacht kwam de boot in New Port aan, alwaar wij ons dadelijk naar Fillmore house, een der voornaamste hôtels, lieten brengen. Er was echter geen plaats dan later op den dag te bekomen, zoodat wij ons, met eenige andere reizigers, moesten te vreden

stellen met de banken die in den gang van het huis stonden.

New Port en omgevingen, die wij den volgenden dag doorkruisten, vielen ons eenigermate tegen. New Port zelve is een klein stadje, dat vroeger nog al handel had, maar door de opkomst van New York en Boston zeer is gezonken, en nu maar eenige duizende inwoners telt. Het ligt op een eiland in de baai Narragansett en behoort tot den staat Rhode Island, den kleinsten staat der Unie. Het wordt bezocht om de frissche zeelucht, de zeebaden en eenige rotspartijen, die men in de baai vindt. New Port is hierdoor geheel eene plaats van weelde geworden. In hare omgeving zijn eene menigte kleine buitenverblijven en villa's aangelegd, en men vindt er eenige van die reusachtige houten logementen, zoo als alleen in Amerika gebouwd worden. Allen waren vol met rijke Amerikaansche familien, verscheidene Europesche gezanten die anders in Washington verblijven, en met New Yorkers, die aldaar een gedeelte van den zomer komen doorbrengen. Men zag er vele equipagien en een grooten wedijver in toiletten. Hier waren wij voor het eerst getuigen van het verplaatsen van een geheel huis, dat in Amerika veelvuldig geschiedt, en wij later ook meermalen zagen. Men doet dit zeer vaardig door middel van een windas en rollen, en men vindt daar menschen die er hunne bijzondere roeping van maken.

De zeebaden worden vooral in eene der baaijen van het eilandje genomen, alwaar een honderdvijftigtal koetsjes op wielen, maar die veel op vervallen schilderhuizen geleken, ten dienste der badgasten gereed stonden. Door vele dames werd daarvan gebruik gemaakt, die dan te midden der wandelaars en rijtuigen over het zandige strand in en uit zee moesten loopen. Alles kwam mij hoogst gebrekkig voor, en ik kan niet begrijpen, dat Amerikanen, die onze zeebadplaatsen in

Europa, onder anderen te Scheveningen, Ostende, Boulogne, Dieppe of Havre hebben bezocht, zich daarmede tevreden kunnen stellen. Alle amusementen van New Port, die zich bij een concert of een bal bepalen, hebben in de logementen beurtelings plaats, en ik zou haast durven zeggen, dat men ook aan New Port kan zien, hoe sterk de kracht der mode is, die in een weinig aanlokkelijk verblijf jaarlijks gedurende de zomermaanden honderde menschen te zamen brengt.

Van New Port reisden wij naar Providence, waar men met de stoomboot in twee uren tijds heen vaart. Providence is eene stad van ongeveer 50,000 inwoners, eveneens in den staat Rhode Island gelegen; zij is aan een Noordelijken arm der Narragansettbaai gebouwd, die aldaar den naam van Providence river draagt. Gedeeltelijk op hoogten aangelegd, is hare ligging nog al teekenachtig. Providence is beroemd door hare fabrieken, vooral de katoenspinnerijen, weverijen en drukkerijen, die jaarlijks voor eene waarde van 4 millioen dollars voortbrengen, en door hare ijzergieterijen en smederijen. Ook hare juweliers, goud- en zilversmeden hebben in Amerika groote vermaardheid. De stad, die onregelmatig gebouwd is, levert overigens weinig belangrijks op, en maakt, wat hare logementen betreft, eene ongunstige uitzondering op de verdere Amerikaansche steden.

Het ontstaan van Providence en van den geheelen staat Rhode Island is nog al merkwaardig. Zeker Roger Williams, een Puriteinsch geestelijke, maar die zich met de onverdraagzame en strenge beginselen in Boston niet kon vereenigen, was genoodzaakt die stad te ontvlugten, en landde met eenige weinige volgelingen, in 1636, in de nabijheid van Providence. De legende zegt, dat een Indiaansch hoofd zijne kaan ziende, hem met de vriendelijke woorden »what cheer!" (hoe vaart gij?) noodigde aan wal te stappen, en hem zekere uitgestrektheid gronds schonk. Men wijst in de nabijheid

van Providence nog de rots, waar dit voorval plaats vond. Williams stichtte eene kolonie, die zich meer en meer uitbreidde, en later in Noord Amerika de beginselen van verdraagzaamheid deed zegevieren. De woorden «what cheer" prijken nog als motto in het wapen van Providence.

Van Providence naar Boston ging de reis over den spoorweg. Dit was de eerste maal dat wij in Amerika met dit middel van vervoer kennis maakten. De afstand naar Boston wordt in 2 uren afgelegd. Naauwelijks hadden wij een kwartier uurs gereden, of de machinist begon met zijne stoomfluit een vervaarlijk geweld te maken; dadelijk waren alle raampjes der wagens geopend, en stak ieder het hoofd naar buiten. Ik begreep dat er onraad was, maar kreeg tevens de geruststellende overtuiging, dat de Amerikaan op zijne spoorwegen, even als de Europeaan, zijn leven hoogst ongaarne in gevaar ziet. Intusschen verminderde de gang van de trein, en werd zij spoedig stil gezet. Nu bleek het, dat eenige koeijen en kalveren, vóór onze trein uit, op de baan galloppeerden, en die niet wilden verlaten, zoodat de machinist, die hen met de stoomfluit te vergeefs schrik aanjoeg, eindelijk genoodzaakt was van de locomotief te springen en hen op zijde te drijven.

Daar wij hier voor het eerst van spoorwegen gewagen, en wij die later overal in Amerika op dezelfde leest geschoeid vonden, zal het misschien niet ongepast zijn, er nu iets meer van te zeggen.

Ik had altijd veel over de gevaren hooren spreken, die men op de Noord Amerikaansche spoorwegen loopt, maar ik mag reeds nu verklaren, dat wij, op verschillende lijnen, ruim 3600 mijlen aflegden, zonder dat ons het minste ongeval trof. Naar mijn gevoelen zijn de spoorwegen in Amerika in vele opzigten veiliger dan in sommige Europesche Staten, maar bieden zij den reizigers minder gemak aan. De spoorrijtuigen zijn lange,

zwaar gebouwde, wagens (cars genaamd) op 8 wielen, waarmede 50 à 60 personen kunnen vervoerd worden, die twee aan twee achter elkander plaats nemen, terwijl in het midden een ruime doorgang openblijft. Men kan door het omslaan der leuningen, naar verkiezing, achter of vóóruit rijden. In iederen wagen is een klein gedeelte afgeschoten, en tot kabinetje enz. ingerigt, iets dat op lange togten onmisbaar is, daar de treinen soms maar zeer weinige minuten stoppen. Bovendien vindt men in sommigen een blikken fonteintje met drinkwater, en zoodra de koude aanvangt, staat in het midden van het rijtuig een ijzeren kagchel, die met hout gestookt wordt. De banken zijn meest met trijp bekleed; een paar lampjes dienen des avonds tot verlichting. Aan beide einden van het rijtuig is eene deur, die op een klein uitstek brengt, zoodat men van den eenen wagen op den andere kan stappen. Iedere trein wordt gewoonlijk zamengesteld uit de locomotief en tender, een bagaadjewagen, en 3 of 4 der beschrevene cars. Er is slechts eene klasse van wagens, zoodat alle reizigers dooreen plaats nemen, alleen wordt gewoonlijk de achterste wagen meer bijzonder voor de vrouwen en voor de mannen die vrouwen vergezellen, bestemd.

De locomotieven zijn in Amerika uitnemend. Hare bouw is zwaarder, en om het stoken met hout eenigzins anders dan in ons vaderland. Veelal rusten zij op 8 wielen, 4 groote achter, en 4 kleinere voor; naar mijn oordeel, eene zeer veilige constructie. Een sterk gebouwd hellend vlak, de *cow catcher* genaamd, steekt voor de locomotief uit, en dient tot opruiming der zwaarste beletselen. Boven den ketel is eene stoomfluit of liever stoomloeijer geplaatst, die een verdoovend geweld kan maken, en hangt eene groote klok, beide ten dienste van den machinist. Deze laatste bevindt zich met den stoker, achter den ketel, als in een kamertje aan drie zijden met ramen gesloten; men ziet dáár een

grooten uurwijzer hangen, een gedrukten afstandwijzer, en eene bel waarmede de conducteur den machinist seinen kan geven. Op iedere trein, hoe lang ook, is gewoonlijk slechts een conducteur, maar bij iederen wagen bevindt zich een man om dien te remmen. Een touw loopt langs de zoldering der geheele trein, en dient den conducteur om den machinist te waarschuwen. Beiden hebben de leiding van de trein; de machinist waarschuwt met zijn stoomloeijer en met de klok; met den eerste zoodra men een station nadert, er geremd moet worden, of wanneer zich iets op den weg bevindt; met de klok luidt hij vóór ieder vertrek, en zoodra men wegen of straten doorsnijdt. Daartoe zijn ook op die plaatsen groote borden gesteld, waarop men leest: «on crossing the road, look out for the engine, when «the bell rings», d. i. bij het overgaan van den weg, pas op de machine, zoodra de klok luidt. Meer waarschuwing is er niet, wachters ziet men bijna nergens. De weg is veelal aan weerskanten eenigermate met eene haag of eenig staketsel afgesloten, vooral tegen het vee. Doorgaans is de baan maar met een spoor belegd, en men vindt hier en daar uitnemende kunstwerken, waarvan ik te zijner tijd zal spreken.

De toegang tot alle stationsgebouwen en treinen is, overal in Noord Amerika, volkomen vrij en open. Men voorziet zich van plaatsbriefjes aan een bureau, in de groote steden ook bij de expeditiekantoren, of in de wagens zelve bij den conducteur. In het laatste geval betaalt men eenige centen opgeld, hetgeen echter soms verkieslijk is om den aandrang te ontgaan, die wel eens aan het bureau ontstaat, dewijl er slechts ééne klasse is. De treinen rijden over het algemeen thans niet zeer snel, en maken maar 20 à 25 mijlen in het uur. Zoodra de trein in beweging komt, verschijnt de conducteur, die aan niets anders te herkennen is dan aan een smal reepje van leder vóór zijnen hoed, waarop het woord

« conductor » staat. Hij wandelt al de wagens door, en regelt zijne rekening met de passagiers. Veelal is het de gewoonte om het plaatskaartje voor den hoed te steken, dat door den conducteur van daar wordt afgeligt, nagezien en weder ingestoken, en ik bewonderde dikwijls de handigheid, waarmede deze beambte dit zelfs op slapende reisgenooten wist toe te passen. Heeft de conducteur zijne ronde gedaan, dan verschijnt gewoonlijk een jongen, die achtereenvolgens couranten, boeken, vruchten, suikergoed en eindelijk ook uit eene groote kan drinkwater aanbiedt. Bij ieder station wordt een der deuren van den wagen geopend, en roept hij die met het remmen belast is, den naam der plaats uit, waarvan, als gewoonlijk, niemand iets verstaat.

Het vervoer der reisgoederen is uitnemend ingerigt. Vóór dat men in den wagen stapt, wordt door den bagaadjemeester aan het goed een genummerd koperen plaatje gehecht, met den naam der plaats waarheen het verzonden moet worden, en men ontvangt hiervan een contramerk. Gewoonlijk een uurtje vóór dat de trein ter bestemder plaats aankomt, verschijnt een beambte van het expeditie-kantoor dat met den spoorweg in verband staat, in de wagens, vraagt de contramerken op, en werpt die in een bak met verschillende afdeelingen, waarop de namen der hôtels geschreven staan, dáár waar men wenscht heen te gaan. Hiervan ontvangt men een bewijs, en gewoonlijk een kaartje voor een omnibus. Men behoeft naar niets meer om te zien, stapt bij aankomst in den omnibus, en binnen het uur is al het reisgoed in het logement afgeleverd; men betaalt voor alles in den regel slechts een kwart dollar.

Hoezeer dus aldaar veel voor een reizend publiek als het Amerikaansche, op de meest praktische wijze is ingerigt, klaagt men zeer en met grond over de weinige teregtwijzing, die bij alle middelen van vervoer, maar vooral bij de spoorwegen ondervonden wordt. Te moeije-

lijker is dit, doordien men nergens uniformen of uitmonsteringen aantreft, en dus niet weet wie al of niet beambten zijn. Het *help your self*, in Amerika zoo zeer in toepassing, geldt vooral dáár, en niets is onaangenamer dan in het midden van den nacht van spoortrein te moeten veranderen, waarbij dan niemand gevonden wordt om den reizigers aanwijzing te doen, en men dus gevaar loopt in verkeerde wagens te stappen. Ik heb de Amerikanen zelve meermalen daarover zeer hooren klagen. Zoo ook heeft het bezigen van slechts eene klasse van wagens, wanneer men zonder vrouw reist, eene groote schaduwzijde; het publiek is, vooral in het verre Westen van Amerika, niet altijd even beschaafd, en het tabak kaauwen en spuwen vond ik in die wagens ondragelijk. Het is, dunkt mij, ook zeer onbillijk, dat een arme arbeider denzelfden vrachtprijs moet betalen als zijn broeder de millionair.

Maar wij moeten naar Boston, en bevinden ons nog op den weg die van Providence daar heen voert. Wij trokken door een zeer boschrijk en heuvelachtig land, maar hetwelk niets belangrijks opleverde, en na twee uren rijdens zagen wij Boston vóór ons, dat met hare vele hoog roode brikken huizen, meest allen met groen geverwde zonnenblinden voor de ramen, een vreemd aanzien had. Men bereikt de stad over een dusgenaamden nek, eene aandamming die door het water gelegd is, dat aan deze zijde Boston omringt. De omnibussen stonden gereed, en wij stapten in het ruime hôtel, Tremonte house, af. De straten van Boston zagen er vrolijk uit, en de geheele stad scheen ordelijker en minder woelig dan het groote New York. Wij besloten er eenige dagen te blijven.

VIJFDE HOOFDSTUK.

BOSTON, LOWELL, LYNN.

Wij bevonden ons alzoo in de hoofdstad van den Staat Massachusetts. Deze Staat is een der kleinste van de Unie, maar een der belangrijkste, zoowel in de Amerikaansche geschiedenis, als nog heden ten dage om zijn handel en nijverheid. Massachusetts beslaat eene oppervlakte van 7800 vierkante mijlen, of 4.992.000 acres land, van welke nog maar 2.133.436 zijn ontgonnen. De grond is over het algemeen bergachtig, boschrijk en niet zeer vruchtbaar.

In de Amerikaansche geschiedenis is deze Staat belangrijk, omdat het dáár was, dat in 1620 eene der eerste nederzettingen van Engelschen in Amerika plaats had, terwijl hij later aan den bevrijdingsoorlog tegen Engeland een ijverig deel nam. Het is genoegzaam bekend, dat de Puriteinen, uit Engeland naar ons Vaderland gevlugt, zich te Delfshaven inscheepten, en den 22 December 1620 in Amerika aangeland, aldaar den grondslag legden van de stad Plymouth, en later van dezen geheelen Staat. Van daar ontstonden ook langzamerhand die Staten der Unie, welke thans nog aldaar onder den naam van Nieuw Engeland bekend zijn, namelijk: Maine,

New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island en Connecticut.

In handel en nijverheid bekleedt Massachusetts eene belangrijke plaats vooral door Boston, dat hare talrijke schepen naar alle oorden der wereld heenzendt, en terwijl deze staat weinig voortbrengselen van zijnen grond naar buiten kan voeren, wordt daarin voorzien door de groote fabrieken en nijverheid te Lowell, Lynn en andere plaatsen, en heeft hij een der grootste aandeelen in de Amerikaansche zeevisscherijen, bijzonder in de walvischvangst.

Boston, dat met hare voorsteden thans ongeveer 200.000 inwoners bevat, ontving haren naam van zekeren geestelijke John Cotton, die uit Boston in Engeland daarheen uitgeweken was. Zij is verdeeld in drie deelen, oud Boston, Oost en Zuid Boston. Oud Boston is gebouwd op een schiereiland, dat drie heuvelen bevat; vandaar de naam Tremont, of drie bergen, die nog wel eens spottenderwijs aan die stad gegeven wordt. De eerste blanke, welke op dit schiereiland woonde, was ook een geestelijke, zekere John Blackstone, die aldaar eenigen tijd alleen leefde, en eindelijk in 1635 zijne regten op het geheele schiereiland, tegen 30 pond sterling, afstond.

Oud Boston is door middel van zeer lange bruggen of door dammen, necks genaamd, verbonden met de omliggende plaatsen en het vasteland. De stad is over het algemeen niet zeer regelmatig aangelegd. De levendigste straten zijn de Washington street en de Tremontstreet, alwaar men de mooiste winkels vindt en eene menigte omnibussen, welke in de laatste straat, over gezonken ijzeren sporen, onophoudelijk op en neder rijden. Hare ligging aan de baai is uitnemend. Ver in het water uitstekende havenhoofden bieden er voor honderde schepen eene gemakkelijke lig- en losplaats aan. Groot is de drukte, die even als te New York ook daar heerscht, maar overal vond ik meer orde, en alles beter verzorgd dan in laatstgenoemde stad.

Men vindt in Boston eenige kolossale openbare gebouwen, als het State house of paleis der vertegenwoordiging van den staat, dat op eene hoogte ligt, en met eenen vergulden koepel prijkt, maar naar mijn oordeel niet mooi is; verder het Custom house, en de beurs die met zware kolommen van graauw graniet versierd is, het stadhuis, de Faneuil hall: een overdekt marktgebouw dat in den vrijheidsoorlog eenige vermaardheid kreeg, enz. Onder hare squares is de Boston Common de mooiste; het is een groot park van 50 acres uitgestrektheid, dat op eenen heuvelachtigen bodem aangelegd, met waterwerken versierd en door zeer oud geboomte beschaduwd, tot algemeene wandel- en verzamelplaats der Bostonners strekt. In dit park zag ik, even als in alle openbare wandelingen in Amerika, behalve enkele banken, vele verspreide vaste zitplaatsen die slechts voor één persoon bestemd zijn, in mijn oog een bewijs van de eenzelvigheid der natie.

Boston wordt wel eens genoemd het Athene van Amerika; zeker is het, dat men er vele zeer goede inrigtingen voor de wetenschappen vindt, dat er veel aan de letteren gedaan wordt, en dat o. a. de universiteit te Cambridge, 3 mijlen van Boston gelegen, nog al vermaardheid heeft. De inwoners van Boston meenen ook de eersten der Unie te zijn in beschaafdheid en manieren, waarover de verdere Amerikanen hen wel eens bespotten. Eindelijk staan zij nog al hoog aangeteekend om hunne godsdienstigheid en strenge beginselen, een overblijfsel der eerste Puriteinen, maar tegen mijne verwachting liet er de openbare zedelijkheid toch veel te wenschen over.

Boston bezit een honderdtal kerken, waarvan evenwel geene mijne aandacht bijzonder trok, en eene belangrijke waterleiding, maar minder grootsch dan die te New York. Als geboorteplaats van Benjamin Franklin, vindt men er voor het stadhuis een mooi bronzen standbeeld van dien

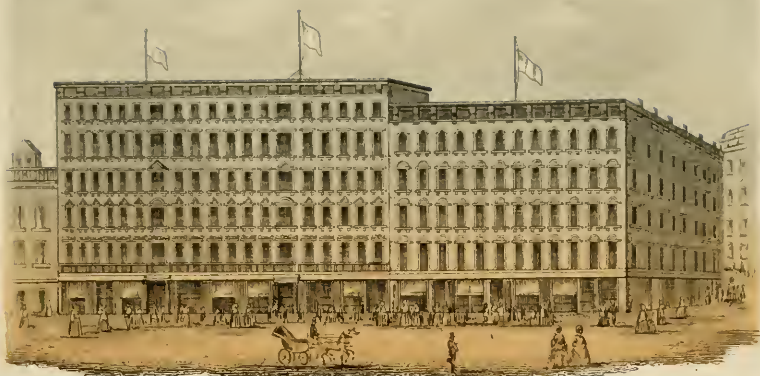
inderdaad merkwaardigen man. Hij staat daar in levensgrootte, met den driekanten hoed onder den arm, en leunende op zijnen stok. Schanderheid en zachtmoedigheid zijn op het gezigt te lezen. Op het voetstuk heeft men 4 medaillons aangebragt, verschillende tijdperken uit zijn leven voorstellende: eerst als drukkersgezel, daarna den vlieger oplatende waarvan de bliksemafleiders ontleend werden, met het onderschrift: « eripuit coelo fulmen, sceptrumque tirannis », verder zijn deelnemen aan de verklaring der onafhankelijkheid den 4 Julij 1776, en eindelijk aan het sluiten van den vrede den 3 September 1783. Het standbeeld werd in 1856 opgerigt; aan de voorzijde staat, dat hij geboren werd te Boston den 17 Januarij 1706, en stierf te Philadelphia den 17 April 1790.

Onder de belangrijkste monumenten te Boston, behoort verder dat van Bunker Hill, eene obelisk van graniet, 221 voet hoog, die gesteld werd tot herinnering aan eenen veldslag tegen de Engelschen, den 17 Junij 1775 aldaar geleverd, en welke veel tot de bevrijding van Amerika toebragt. De eerste steen dezer gedenknaald werd in 1825 door generaal La Fayette gelegd. Aan den ingang van het monument vindt men een groot standbeeld van zekeren generaal Warren, welke in dien slag sneuvelde. Langs 295 trappen klimt men naar boven om van daar een panorama te genieten, dat ik bijna eenig mag noemen. Boston met hare voorsteden en omgevingen strekt zich rondom de zuil uit, terwijl men over de schilderachtige baai en hare eilandjes, aan den gezigteinder den Oceaan ziet. In den top der obelisk vindt men twee metalen kanonnetjes, die in den slag gediend hebben; zeker eene vreemde plaatsing!

Aan het einde der baai, waarvan ik zoo even sprak, en die de voortreffelijke haven en reede van Boston vormt, kan men Nahant gaan bezoeken, eene der meest geliefde zeebadplaatsen der ingezetenen. Nahant is een

schiereiland, 12 mijlen van Boston nabij den Oceaan gelegen. Op een Zondag namiddag, een dag die in Boston misschien nog stiller is dan in New York, voeren wij er in een groot uur tijds met eene stoomboot heen. De baai is allerliefst, hier en daar met een eiland bezet, dat een hospitaal, een fort of eenig ander gebouw draagt. Menig diepgeladen schip kwam met volle zeilen naar Boston opvaren, terwijl anderen daarentegen de Atlantische zee trachtten te bereiken. Het was een Goddelijke dag. Nahant vertoont een zeer heuvelachtigen bodem, waarvan met oordeel gebruik is gemaakt om buitenverblijven en villas te bouwen. Naar de punt van het schiereiland is een zeer groot houten logement gesteld, Nahant house, waar honderde Amerikanen gedurende den zomer verblijven om zeelucht in te ademen, baden te gebruiken, te visschen, te zeilen, en de schilderachtige rotspartijen te bezoeken, die de kust op verscheidene plaatsen aanbiedt. Nahant vonden wij een zeer lief oord, dat, hoewel kleiner dan New Port, het in vele opzigten van die badplaats wint. De gelegenheid en de middelen om zeebaden te gebruiken, kwamen ons echter ook hier in hooge mate oorspronkelijk voor. Vele inwoners van Boston betrekken des zomers buitenverblijfjes op Nahant, dat ook over land zeer gemakkelijk bereikt kan worden. Tegen den avond keerden wij met dezelfde stoomboot naar Boston terug, dat zich aan het einde der baai tegen de kristal heldere en sterk gekleurde lucht schilderachtig teekende.

Boston biedt, vooral in den zomer, weinig openbare vermakelijkheden aan. Er zijn eenige schouwburgen, maar die nu gesloten waren. Wij bezochten er een concert in de Boston Music Hall, eene zeer ruime, goed met gaz verlichte zaal, waar honderde menschen bijeenwaren. Het muziek beviel ons evenwel minder, en muntte, even als bijna overal in Noord Amerika, bijzonder uit in het maken van geweld. Het Boston museum,

HET ST NICHOLAS HOTEL TE NEW YORK.

NAHANT HOUSE BIJ BOSTON

waar des avonds tooneelvoorstellingen gegeven werden, uitwendig een net gebouw, bezat eene rijke verzameling van opgezette dieren; maar ook daar vond men, even als in dat van Barnum te New York, eene zamenvoeging van allerlei zaken. Er waren modellen van schepen, wassenbeelden, Indiaansche wapenen, portretten, mummien uit Peru enz. enz. Eindelijk moet ik nog gewag maken van eene door ons in Boston bezochte verzameling van aquaria's, die overtrof hetgeen ik tot nog toe van dien aard gezien had. De aquaria's waren op eene groote schaal, in eene ruime zaal, uitnemend ten toon gesteld; men zag er velerhande zoophyten, (plantdieren), mollusken, (schelpdieren) en visschen, en onder deze laatsten eene haai, die in eene reusachtige glazen kom rondzwom. In eenen grooten waterbak, midden in het lokaal, bevonden zich twee zeer tamme zeehonden; door de zaal kropen een krokodil, schilpadden, een slang enz., terwijl eenige sterk werkende microscopen, op eene tafel geplaatst, de gelegenheid gaven om de meest verborgen geheimen der natuur te bespieden (1).

Even als alle Noord-Amerikaansche steden heeft Boston veel te lijden van brand. Gedurende ons kort verblijf in die stad, had dit tweemalen plaats, en ik was ook hier getuige van den onbeschrijfelijken ijver, ik moet zeggen drift, waarmede daartegen te veld wordt getrokken.

Welk toerist komt in Boston, en bezoekt niet Lowell, een stad die beroemd is, zoowel om hare nijverheid als om hare ingetogene en zedige fabriek-meisjes. Wij reden er in een uur tijds per spoor heen. Lowell, dat in 1822 nog maar 200 inwoners telde, bezit er thans 37,000. Zij had hare opkomst te danken aan Francis Lowell, een ingezeten van Boston, die aldaar de bearbeiding

---

(1) Den Catalogus der visschen enz., heb ik onder N°. 4 onder de bijlagen achter dit werkje gevoegd.

van het katoen wist te vestigen, en daarbij gebruik te maken van de wateren der rivier de Merrimack. Er zijn thans 50 katoen-fabrieken, (cotton mills) waarin ruim 13000 handen werkzaam zijn, onder welke ongeveer 9000 vrouwen. Deze laatsten vormen als het ware eene eigene maatschappij, die om hare zedelijkheid en onbesproken gedrag bijna tot spreekwoord is geworden; het tegenovergestelde van hetgeen men gewoonlijk in fabrieksteden vindt. Vele boerenmeisjes uit Massachussetts en Maine vinden hier gedurende eenige jaren gelegenheid zich een kapitaaltje te verzamelen, om daarna in het huwelijk te treden. Zij leven veelal bijeen in groote kosthuizen, uitsluitend daartoe gebouwd en ingerigt. Men klaagde evenwel, dat Iersche meisjes den goeden naam van Lowell in den laatsten tijd soms zwaar op den proef begonnen te stellen.

Wij bezochten er eenige katoen-spinnerijen, weverijen en drukkerijen. Alles was op eene ruime schaal en zeer ordelijk ingerigt; de gekapte en net gekleedde werksters zagen er gezond en opgeruimd uit. Hoewel zonder aanbevelings-brieven, werden wij door de directien in alle fabrieken zeer beleefd ontvangen; in eene groote tapijtenweverij alleen, waar 1400 handen gebezigd worden, konden wij, uithoofde van den Zaturdag, geen toegang bekomen.

Lowell is ruim en landelijk aangelegd. Uitgezonderd de groote fabriekgebouwen, vindt men er nog zeer vele houten huisjes, even als overal in Amerika, wit geverwd, en met tuintjes omgeven. De stad gaat nog steeds vooruit, en geniet een groot voorregt boven andere zoodanige fabriekplaatsen, namelijk dat, dewijl water de groote beweegkracht is, men er geen last heeft van den zoo onaangenamen steenkolendamp.

Een ander nijver stadje, dat wij in een half uur sporens van Boston bereikten, is Lijnn, vooral beroemd om zijne schoenmakerijen. Men wil dat 10,000 handen

zich daarmede bezig houden, voor de helft vrouwen, en er jaarlijks onder anderen 4,500,000 paar vrouwenschoenen vervaardigd worden. Het is een groote tak van handel voor Boston, alwaar men, vooral in de welgebouwde Pearlstreet, eene aaneenschakeling van zeer groote magazijnen voor dit artikel vindt. Lijnn is zeer lief aan den oever der Massachussetts-baai gelegen.

Voor dat wij Boston verlaten, moet ik nog van eene belangrijke ontmoeting melding maken, het was die van generaal Pierce, den laatsten afgetreden President der Vereenigde Staten. Deze staatsman, die gedurende 2 jaren, om redenen van gezondheid, in Madera en het Zuiden van Europa vertoefd had, was gedurende ons verblijf in Boston, aldaar met de *America*, eene stoomboot der Cunard-lijn, teruggekomen, en had zijn intrek in ons hôtel, Tremonte house, genomen. Naauwelijks was dit in de stad bekend, of zijne vrienden besloten hem dienzelfden avond eene welkomsgroet te brengen. Tegen 9 uur des avonds kwam een groote optogt, met muziek en fakkels aan het hoofd, in onze straat aanzetten. Men hield voor ons hôtel stil, het muziek hief eenige stukken aan, er ontstond een groot rumoer, in eene zijkamer van het hôtel werden de ramen opengeschoven, en generaal Pierce verscheen voor het volk. Na aanhoudende hoerrah's nam een heer uit de menigte het woord, en heette den gewezen president hartelijk welkom op den Amerikaanschen bodem. Hierop werd door generaal Pierce, uit het venster, met eene krachtige stem geantwoord; blijkbaar moest de man alle zijne krachten inspannen, om zich bij het bestaande gejoel door de menigte te doen verstaan. Hij zeide hoofdzakelijk, dat hij in Europa veel had gezien, en veel had bewonderd, maar de instellingen van Amerika meer en meer had leeren hoogschatten. Hij maande hen aan tot opbouwing van het erfdeel der vaderen hun door God geschonken, en tot onderwerping aan de wetten;

dan zou het hun wel gaan (1). Herhaaldelijk werd zijne aanspraak door daverende toejuichingen, maar ook door oorverdoovend gefluit afgebroken. Eindelijk wenschte de vermoeide man zijne vrienden goeden nacht, en schoof het venster digt. Nu hief de muziek, met vernieuwde kracht, de marseillaise, het yankee dodle en meer andere liederen aan, terwijl eene bonte menigte het hôtel instroomde om den gewezen president de hand te drukken. Langen tijd was ik daarvan getuige. Generaal Pierce, een wel gebouwd man, met een verstandig en zeer bezadigd uiterlijk, stond midden in de kamer, en scheen duidelijk te verlangen naar het einde der vertooning. Intusschen kwam dat einde niet spoedig; aan alle zijden op straat, en op het balkon van ons hôtel, begon men vuurwerken af te steken, hetgeen niet zonder gevaar voor naburige huizen gepaard ging, en afgewisseld met muziek tot laat in den nacht duurde. Zoo hadden wij in de groote Republiek eene belangrijke manifestatie bijgewoond, die, hoe wöest zij zich nu en dan ook liet aanzien, door geene militaire magt of politie was bedwongen, en zonder eenig onheil afliep.

Boston, dat wij nu moeten vaarwel zeggen, was ons over het algemeen goed bevallen; zij had een veel ordelijker aanzien dan New York, waartoe alles, zelfs het uiterlijk der inwoners, scheen bij te dragen.

Eene zonderlinge gewoonte, maar die ook voor de publieke orde aldaar pleit, is, dat men in sommige straten aan een of anderen deurpost eene groote lei ziet hangen, waarop boodschappen worden geschreven, die waarschijnlijk door een daar in de buurt woonachtigen man worden ten uitvoer gebragt.

Ook in deze stad waren wij getuigen van de neiging

---

(1) Ik heb het niet onbelangrijk geacht het voornaamste dezer aanspraak, die den volgenden morgen in de dagbladen verscheen, hier achter als bijlage N°. 5 te voegen.

der Amerikanen tot militaire vertooningen, en zagen herhaaldelijk inspectien der militie of schutterij die, goed gekleed maar minder wel gewapend, onder grooten toevloed van menschen, in het park de Boston Common, bijeen kwam.

Tijdens ons verblijf in Boston, was de verwachting zeer gespannen op de aankomst der *Great Eastern*, die in Portland zou binnenloopen. Overal zag men dit met groote biljetten aangekondigd, en kon men plaatsen op pleiziertreinen bekomen, die dan derwaarts zouden gaan. Bijna niets wekt de algemeene belangstelling meer dan zulke ondernemingen. Overal in Amerika hoorde ik ook met de meeste geestdrift over de transatlantische telegraaf spreken, die men vurig wenschte dat eenmaal tot stand zou komen.

ZESDE HOOFDSTUK.

VAN BOSTON NAAR DE WHITE MOUNTAINS, IN NEW HAMPSHIRE.

Men had ons in New York aangeraden om van Boston naar de White Mountains te gaan, een zeer bergachtig gedeelte in het Noord Oosten van den staat New Hampshire, en dat het Zwitserland van Noord Amerika genaamd wordt. Deze dusgenaamde witte bergen beslaan eigenlijk maar eene uitgestrektheid van 14 á 20 vierkante mijlen, maar behooren, met de iets meer verwijderde Franconia Hills, onder het hoogst gelegen land aan deze zijde van de Missisippi. Zij bestaan uit de navolgende 11 bergen: de Webster, die zich 4,000 voet boven de oppervlakte der zee verheft, de Jackson 4,100, de Clinton 4,200, de Pleasant 4,800, de Franklin 4,900, de Monroe 5,300, de Washington 6,500, de Clay 5,400, de Adams 5,700, de Jefferson 5,800 en de Madison die 5,400 voeten hoog is. Bijna geen gedeelte van Amerika wordt, na de Niagara-vallen, door de Amerikaansche toeristen meer bezocht dan dit.

Men kan langs verschillende wegen de White Mountains bereiken; wij verkozen den mooisten, die over Dover en het meer Winnipiseogee naar Conway leidt.

Des morgens vroegtijdig Boston verlatende, kwamen

wij, na 3 uren rijdens over den Boston-Maine spoorweg, te Dover aan. De doorgereisde landstreek was zeer boschrijk, en wij waren verscheidene plaatsen langs gekomen, die welvarend schenen, en meest uit ruim uit elkander gebouwde, wit geverwde houten huizen bestonden. Te Dover moest men op de Cocheco-railroad overgaan, die in een uurtje te Alton-Bay aan het meer Winnipiseogee brengt. Hier lag eene groote stoomboot gereed om de passagiers over het meer naar Central-Harbour te voeren, ruim 2½ uur varens. Het evengenoemde meer, dat onder de fraaiste in Amerika gerekend wordt, is niet breed, en heeft zeer bergachtige met hout bedekte oevers. Het is bezaaid met eilandjes, men zegt 300, rotsachtig en met masten boomen begroeid. Door dit alles biedt het meer hier en daar zeer schilderachtige partijen aan, maar wordt, naar mijn oordeel, door vele Zwitsersche meeren overtroffen, zoo wel in stoutheid van natuur als in helderheid van water.

Te Central-Harbour moesten wij plaats nemen in een stage coach, een rijtuig voor 9 personen, met 4 paarden bespannen, dat ons in 6 uren tijds naar Conway zou overbrengen. Daar wij vele passagiers waren, plaatsten sommigen zich boven op het rijtuig, dat daartoe eenigermate ingerigt was. De stage-coach behoorde nog onder de vroegere middelen van vervoer in Amerika, vóór dat men de spoorwegen kende, en liet in vele opzigten nog al iets te wenschen over. Wij reden door eene heuvelachtige landstreek, maar die hier en daar zeer zandig en tamelijk onvruchtbaar scheen; men zag nu en dan meertjes en mooije bosschen, terwijl de hooge toppen der White Mountains zich meer en meer begonnen te teekenen. Tegen den avond stapten wij te Conway in een redelijk logement af; de lucht was koud, en een helder brandend vuur, dat wij hier aantroffen, eene hoogst aangename verrassing.

Conway is een klein plaatsje, in eene breede vallei

gebouwd, dat wij den volgenden morgen op nieuw vroegtijdig verlieten, om met eene andere stage coach naar Crawford-house te rijden, dat midden tusschen de White mountains gelegen is. De weg overtrof in belangrijkheid ver dien van den vorigen dag; wij geraakten meer en meer tusschen het hoog gebergte, en trokken verscheidene snelvlietende stroomen over, waar nedergeworpene boomstammen tot bruggen dienden. Digt begroeide bosschen, waar woeste stormen hier en daar de boomen op de ruwste wijze hadden dooreen geworpen, of die de sporen van hevige branden vertoonden, reden wij door, om dan weder meer opene valleijen te bereiken. De weg liep door eenige dorpjes, die, zoo als meest in zulke bergachtige streken, weinig blijken van welvaren droegen. Eindelijk bereikten wij de dusgenaamde Noich, een smallen doorgang van ongeveer 22 voet breedte, die gedurende 3 mijlen tusschen steile hoogten voert, waarvan sommigen meer dan 2,000 voet boven den weg uitsteken. De natuur is hier in allen deele grootsch en schilderachtig, maar niets trof mij op dezen geheelen weg meer dan de frischheid der wouden, die door de verscheidenheid van geboomte de mooiste schakeringen van groen opleverden.

Tegen den avond stapten wij te Crawford-house af, een zeer groot houten logement, dat geheel op zich zelve, in eene diepe vallei, te midden van het hooge gebergte lag.

Op een plein voor de deur zag men twee groote zwarte beeren aan den ketting, vroeger bewoners der omliggende bosschen, en ruwe gasten die men behoorlijk moest ontzien. Het huis was vol Amerikanen, met wie wij spoedig aan een goed diner gingen deelnemen.

Van Crawfordhouse uit deden wij o. a. twee excursien: de eene naar Mount Willard, de andere naar den top van Mount Washington. De Willard is een berg, dien men uit de vallei in een uur tijds beklimt, het-

geen ook in een ligt wagentje met 4 paarden bespannen, kan geschieden. Van den top geniet men een mooi panorama over uitgestrekte zeer boschrijke valleijen achter dien berg gelegen.

Het bestijgen van den Washington is niet zoo gemakkelijk; men moet dit te paard doen, waartoe wij ons reeds den avond te voren hadden laten inschrijven. Het behoort, zelfs voor hem die Zwitserland bezocht heeft, onder de merkwaardigste togten.

Vroeg in den morgen scheen het, dat het weder ons dien dag niet gunstig zou zijn; de lucht was koud, en zware dampen hingen in het gebergte. Ten 6½ uur werd, naar gewoonte, alles in het logement gewekt door de vroeger reeds vermelde gong, die door het geheele gebouw een vreesselijk geweld maakte; er waren ruim 150 menschen gelogeerd. Een uur later werd hetzelfde instrument gehoord, ten teeken dat het ontbijt gereed stond, hetwelk wel niet zoo weelderig als in het St. Nicholas-hôtel te New York, maar toch zeer goed was. Kort daarop kwamen verscheidene rijtuigen, eene soort van stage coaches, voor, ieder met 6 paarden bespannen, die elken morgen reizigers naar Conway, Glenhouse of andere plaatsen vervoerden, van waar zij des avonds met andere toeristen terugkeerden; zij waren spoedig in- en uitwendig met menschen en reisgoed beladen.

Ten 8 uur was het de beurt aan hen, die den Mount Washington op moesten, en dus ook aan ons. 28 poneys, kleine Canadasche paarden, stonden voor het hôtel gereed, allen gezadeld, maar overigens niet rijk getuigd. Ieder werd op zijn naam afgeroepen, besteeg zijn paard, en zoo was onze caravane, waaronder zich verscheidene dames bevonden, gereed om, door een viertal gidsen vergezeld, den togt te aanvaarden.

Onze troep zag er allerraarst uit, hetwelk een algemeen gelach verwekte. Daar het weder nog al guur

was, en men zeer tegen de koude boven op den berg waarschuwde, had ieder getracht zich zooveel mogelijk daartegen te beveiligen. In het logement kon men grofgebreidde wollen buisjes van allerlei kleuren huren, of ook andere buitengewone dekking bekomen. Zoowel heeren als dames hadden zich van een of ander voorzien, en waren hierdoor voor het meerendeel allervreemdst uitgedoscht.

Het sein tot vertrek werd gegeven, en wij reden, met een der gidsen vóóruit, langs een smal pad, achter elkander dadelijk het gebergte in. De afstand naar den top van den Washington is ongeveer 4 uren rijdens. Men bestijgt eerst den berg Clinton, volgt daarna den oostelijken rug van Mount Pleasant, rijdt achter de koppen der bergen Franklin en Monroe, om eindelijk bij den Washington te komen, die zich hier nog 1500 voet bijna regtstandig verheft. Het pad dat eng, zeer slecht en steil was, liep eerst door digte bosschen, maar bragt ons weldra meer en meer in eene dorre en woeste natuur. Op den bovengenoemden bergrug hield alle groeikracht op, en geraakten wij tusschen woest dooreen geworpen granietbrokken. Verwonderlijk was het, hoe vlug en behendig onze paardjes hier hunnen weg wisten te kiezen. Het pad was slecht afgebakend, en lag soms langs steile afgronden. De togt werd vermoeijend, en begon sommige onzer Amerikaansche dames, hoe moedig die anders ook zijn mogen, zeer te verdrieten. Daarbij kwam, dat een dikke mist ons nu en dan overviel, en een scherpe wind in het aangezigt sneed. Aan terugkeeren viel nu evenwel niet meer te denken, en men moest het hoofd der immer voorttrekkende kolonne volgen. Eindelijk hadden wij den kop van den Washington vóór ons, letterlijk niets anders dan ruw op een gestapelde granietbrokken. Onze poneys spanden alle hunne krachten in, en klommen inderdaad als gemsen tegen de rotsen op.

Ten slotte moesten ook zij het opgeven, de geheele caravane steeg af, de paarden werden aan zich zelven overgelaten, en ieder trachtte, soms op handen en voeten, naar boven te klimmen. Eindelijk bereikten wij den top, eene kleine oppervlakte, waar zich twee lage huisjes vertoonden, uit steenklompen opgebouwd. De mist was opgetrokken, en onze Amerikanen hieven een luid hoerrah aan.

Rijkelijk werd nu onze moeite beloond; men zag over alle bergtoppen heen, en een zeer wijdsch panorama ontrolde zich aan onze voeten. Breede valleijen strekten zich naar alle zijden uit, het omringend gebergte vertoonde door zijne bosschen de treffendste tinten, terwijl men hier en daar de spiegelende oppervlakte van een of ander meer ontdekte. Het overtrof veel van hetgeen ik, zelfs in Zwitserland, gezien had; alleen ontbraken de sneeuwkoppen, die zich dáár zoo schilderachtig vertoonen.

De top van den Washington is, zoo als ik zeide, klein van omvang, en door de ruwe rotsklompen hoogst moeijelijk te begaan. In een der gebouwtjes, die beiden allergebrekkigst ingerigt waren, werden ons eenige ververschingen voorgezet, welke, hoe onsmakelijk ook, met 1 dollar per hoofd moesten betaald worden. Men zeide ons, dat het voornemen bestaat hier een goed huis te bouwen, en de toegangen naar den berg te verbeteren; zeker is het, dat het door ons gevolgde pad, hetwelk men ook het moeijelijkste achtte, zeer veel te wenschen overliet, en ik herhaaldelijk den moed der dames bewonderde, die zulk eenen togt hadden durven ondernemen.

Nadat wij een paar uren op den top hadden doorgebragt, werd de terugreis aanvaard, die soms nog moeijelijker dan het opklimmen was. Eenige onzer togtgenooten verlieten dan ook meermalen hunne paarden uit vrees van in de diepte te storten, nu en dan werd

een schreeuw of eene gil gehoord, maar alles liep zonder ongelukken af, en met het vallen van den avond waren wij in Crawford house terug, alwaar aan de achtergeblevene reizigers de gevaren en vermoeijenissen van den dag in treffende kleuren werden afgeschilderd.

Wij besloten den volgenden dag naar Glenhouse te gaan, aan de andere zijde van den Washington, eveneens midden in het gebergte gelegen. Ten 8 uur verschenen dezelfde rijtuigen van den vorigen morgen, ieder met 6 paarden bespannen. Wij namen met eenige Amerikanen in een dezer plaats, dat ons des avonds ten 5 uur te Glenhouse moest leveren. De weg liep, even als die van Conway, door boschrijke maar woeste valleijen, die hier en daar de droevige sporen van hevige boschbranden vertoonden. Nu en dan zag men een waterval, en wij trokken over verscheidene stroompjes, door middel van ruwe, maar veelal overdekte bruggen. Het weder was guur en niet aangenaam. Te Jacksonshouse werd een uur halt gemaakt om te eten, en moesten wij van rijtuig verwisselen. Men zette ons kippen voor, lamsvleesch met eijeren, gebakken forellen, aardappelen, komkommers, kroten, uijen, eenige taarten van appelen en bessen, en eene soort van kleine bramen, die met room en suiker goed smaakten. De drank was ijswater of koffij, en gedurende onzen geheelen togt door de White Mountains, zag ik, aan tafel, nimmer een glas wijn gebruiken. Onderweg vertoonde zich veel klein wild, dat hier in menigte gevonden wordt, maar beeren, die er ook veel zijn, zag men niet. Het jagen op sommige dezer bergen is echter nog al gevaarlijk om de vele ratelslangen, wier beet zonder spoedige tusschenkomst doodelijk is. Doorgaans vlugt de slang voor den mensch, maar het gebeurt dat men in de struiken er onverhoeds op trapt. Men zeide ons dat het beste tegengif is, om dadelijk den patient zooveel mogelijk whisky of eenigen anderen sterken drank in te gieten.

Eindelijk kwamen wij te Glenhouse aan, eveneens een zeer ruim houten logement voor een drie honderdtal reizigers ingerigt, met eene waranda, en op eene vlakte tusschen hooge bergen gelegen. Ook hier lag een mooïje zwarte beer voor de deur aan den ketting. Het logement was vol gasten, die zich om een groot vuur verdrongen, dat in den benedengang brandde, en alwaar men veel hoorde verhalen van een togt naar den top van den Washington, welke, dien morgen van daar ondernomen, door het slechte weder was mislukt. Ook dit logement was, even als alle hôtels in Noord Amerika, een boarding house, waar men 2½ dollar daags betaalde, en alles op gezette uren plaats had. Zoo kondigde spoedig, ten 6 uur, de gong aan, dat de tijd van theedrinken of liever van souperen daar was. Alles stroomde naar eene lange zaal, waar een groot getal knechts, en meisjes met breede crinolines, tot bedienen gereed stonden, en men viel aan het eten.

Daar wij ons nu, sedert eenige dagen, geheel te midden van een uitsluitend Noord Amerikaansch gezelschap bevonden, had ik reeds vele opmerkingen gemaakt, welke ik later meer en meer bevestigd vond, en waarvan ik hier de slotsom zal mededeelen. Die uitkomst was over het algemeen niet gunstig. De Amerikanen, die ik tot nu toe ontmoet had, vond ik doorgaans wat ruw, onkiesch, en niet zeer beschaafd in hunne manieren. Reeds kort na mijne aankomst in New York, had ik dien indruk van hen ontvangen. De Noord Amerikanen, vooral de zuivere Yankees, zijn spoedig te onderkennen (1). Zij zijn doorgaans mager, slank van gestalte, en dragen meest onder de kin een kort baardje. Hun uiterlijk kenteekent ondernemingsgeest, zelfs vermetelheid, en ik heb nooit eene natie

(1) Het woord Yankee is eigenlijk een spotnaam, die vooral gegeven wordt aan de ingezetenen van de 6 Staten der Unie, die onder den naam van New England bekend zijn.

ontmoet, bij wie de vorm van het voorhoofd en de oogen zoo veel scherpzinnigheid aanduiden. Hunne beweeglijkheid is ongeloofelijk; zelden dan gedwongen zit de Amerikaan eenige minuten stil, en ik heb honderde malen bewaarheid gevonden, dat hij, die geen bezigheid heeft, zich onledig houdt met een mes te nemen en het een of ander, al zijn het houtjes, te snijden. Het vóóruit, *go-a-head*, is, gelijk men weet, bij hen tot spreekwoord geworden, en ik heb hen meermalen de opmerking gemaakt, dat zij het leven niet weten te genieten. De Amerikaan is altijd gejaagd, en gunt zich naauwelijks den tijd om te eten. Men had het mij gezegd, en ik zag het dikwijls bevestigd, dat zij geen tijd hebben om behoorlijk te antwoorden, hetgeen vooral in den aanvang, in een land waar geen cicerones of wegwijzers gevonden worden, voor den vreemdeling nog al lastig is. Vraagt men naar iets, men krijgt een zeer kort, snel uitgesproken antwoord, dat als in het voorbijgaan gegeven wordt. Vreemd is het dat die drift tevens met het grootste laconisme gepaard gaat. Nimmer heb ik op spoortreinen of stoombooten, zelfs bij oponthoud als anderzins, eenig gemor gehoord, of teekenen van ongeduld zien geven. Onderling vond ik hen in de hôtels zeer koel en weinig mededeelzaam. Zij vallen aan tafel zonder de minste notitie van elkander te nemen, en verlaten die weder spoedig zonder een woord te spreken. Daarbij hebben zij de vreemde gewoonte om van alles te gelijk op hun bord te nemen, daarvan even te proeven, en het dadelijk weder weg te geven; zij handelen hierin met eene verregaande brooddronkenheid. Over de ellendige volksgewoonte van tabak kaauwen en spuwen, heb ik reeds meer gesproken, ik erken dat mij dit dikwijls ondragelijk was. Ik geloof dat het veelal in de plaats treedt van rooken, dat in Amerika niet zeer algemeen gedaan wordt, deels omdat de cigaren er duur zijn, en omdat op vele openbare plaatsen, in

spoorwagens en stoombooten, het rooken bepaald verboden is, en ook niet geduld wordt. Voor weinige jaren was het zelfs te Boston verboden in de straten te rooken. Men heeft in Amerika de spittoons van de Duitschers overgenomen, maar zij baten dikwerf zeer weinig. Ik herinner mij in verscheidene kerken aangeplakt te hebben gezien, dat men verzocht werd toch niet te spuwen, daar dit een bewijs was van slechte manieren en morsigheid. Eene andere, even min prijselijke, gewoonte is om op straat den neus op eene zonderlinge wijze te snuiten, en eerst daarna met den zakdoek af te vegen; men ziet dit zeer algemeen, hoewel inderdaad fatsoenlijke lieden daarop eene uitzondering maken. Het dragen van handschoenen scheen bepaaldelijk weelde te zijn. Voor de vrouwen heeft men overal in Amerika veel oplettendheid, zelfs de minste daglooner heb ik dikwerf op spoortreinen, voor eene vrouw, dadelijk zijne plaats zien inruimen. Ik moet evenwel daarbij voegen, dat zonder die oplettendheden het leven voor eene vrouw in het openbaar, in Amerika, alleronaangenaamst zou wezen. Aan de andere zijde wordt juist door die scheiding tusschen gentlemen en ladies, welke men overal in acht neemt, dit nadeel geboren, dat de eersten zich minder behoeven te bedwingen, en dus hunne ruwheid niet afleggen.

Heb ik hier een niet in allen deele gunstig tafereel van het karakter der Amerikanen in het algemeen opgehangen, ik moet er bijvoegen, dat zoodra de kennis met hen gemaakt is, zij in hooge mate gastvrij en gedienstig zijn, en men er ook vele welopgevoedde menschen aantreft (1). Overal bij de Amerikanen vond ik eenen

---

(1) Mijn oordeel is evenwel veel gunstiger dan dat van Mistrs. Trollope, die in haar bekende werk: *Domestic Manners of the Americans*, de zaken zeer overdreven heeft. William Chambers daarentegen heeft, in zijn geschrift „Things as they are in America (London and Edinburgh 1857)”, welligt door de ondervonden gastvrijheid eenigermate beneveld, mijns bedunkens eene te gunstige meening uitgesproken.

hoogen graad van nationaliteit en ingenomenheid met hun land en instellingen. Veelal beschouwen zij Amerika als het eerste land der wereld in vrijheid, vooruitgang, en zelfs in kennis, en toch kunnen zij een zeker gevoel van hoogachting voor Europa niet afleggen. Zij mogen de instellingen aldaar als versleten achten, met eenige laatdunkendheid over de daar heerschende verscheidenheid van standen, de groote armoede der mindere klassen, en over de trage materieele ontwikkeling spreken, zij gevoelen, dat Europa de bakermat der beschaving is, dat zij van daar de schoone kunsten, en zelfs nog vele kapitalen moeten ontleenen.

Vele van de gebreken der Amerikanen zijn een gevolg van de groote immigratie uit alle volkeren, van welke zij over het algemeen niet het beste deel ontvangen. Zij gevoelen dit laatste zelven, en van daar grootendeels hunne weinige gemeenzaamheid of voorkomendheid.

Het reizen is voor den Amerikaan eene behoefte, en hij verplaatst zich honderde mijlen zonder bedenken. Een gevolg van die rusteloosheid is ook, dat bij geen volk het individu zoo gereedelijk verhuist als daar, en over het algemeen aan deze of gene plaats weinig gehecht is. Hun groote streven is om hunnen materieelen toestand te verbeteren, om fortuin te maken, en wel zoo spoedig mogelijk. Door dit laatste gedreven, veranderen de jongelieden soms te dikwijls van roeping, en missen hierdoor hun doel. De verkregen rijkdommen worden evenwel doorgaans niet genoeg op prijs gesteld, zeker niet rustig genoten, en gaan soms wederom even spoedig verloren.

Die bedrijvigheid der Amerikanen, waarmede zij wonderen gedaan hebben, gelijk wij later zien zullen, geloof ik, dat ook grootendeels aan het klimaat mag worden toegeschreven, waarin zij leven. De lucht heeft daar iets prikkelends, iets dat zenuwachtig maakt, en de levensorganen slijt. Van daar ook, dat het onmatig

gebruiken van sterken drank er zoo hoogst verderfelijk is. Zelden zag ik in Amerika die deftige, bedaagde menschen, welke men in andere luchtstreken, en b. v. in Engeland, veel aantreft. Over het algemeen ziet de natie, vooral in de Noordelijke Staten er ook niet gezond uit. De snelle en sterke overgangen in de weersgesteldheid zijn er oorzaak van vele ongesteldheden, vooral van teringziekte. Ook de wijze van leven, en bijzonder het veelvuldig gebruik van ijswater werkt nadeelig op de spijsvertering. Nimmer heb ik ook zulk een dorstig volk gezien als het Amerikaansche, welligt een gevolg van de droogte van het klimaat; overal ziet men kannen met water staan, in sommige schouwburgen, in de stoombooten en zelfs in de spoorwagens wordt dit herhaaldelijk aangeboden.

Zoo als ik reeds zeide, heeft het gevoel voor het schoone in Amerika nog niet veel vorderingen gemaakt, hetgeen nog al te verwonderen is in een land, waar de natuur zooveel treffends oplevert. Vooral in de schilderkunst vond ik hen achterlijk, en zelfs op hunne grootste tentoonstellingen zag ik maar weinig dragelijke kunststukken. Ook in bouwkunde leggen zij weinig goeden smaak aan den dag, veelal zijn de vormen te zwaar, en dit is dubbel te betreuren in een land waar dagelijks eene menigte openbare gebouwen opgetrokken worden, en geheel nieuwe steden als uit den grond oprijzen. Vele Amerikanen erkennen dit alles zelven, en hopen dat de tijd daarin verbetering zal brengen, nadat de maatschappij meer gevestigd zal zijn, men meer tot rust zal komen, en het nuttige meer voor het aangename en schoone zal zwichten.

Over hunne muziek heb ik reeds met een woord gesproken; deze is doorgaans meer hard dan melodieus. Zij scheen evenwel algemeen beoefend te worden, vooral naar de piano-fortes te oordeelen, die ik overal hoorde of vond. Op de bekende Fransche Marseillaise scheen

men zeer verzot. Overigens is het Amerikaansche volk eene natie die weinig de vermaken najaagt, zij heeft nog geen tijd om uitspanning te nemen, en de Zondag wordt door allen in de grootste rust, door velen in verveling doorgebragt. Biljarten vindt men er in menigte, en zij schenen van de Duitschers de bierhuizen en kegelbanen overgenomen te hebben.

Eene kunst welke in Amerika zeer beoefend wordt, is de daguerreotype en photographie, eene kunst die zulk een driftig volk ook bijzonder past. Onder de wetenschappen schenen vooral geschiedenis, sterrekunde en geologie in de laatste jaren zeer beoefend te worden. Van statistiek werd veel werk gemaakt. In algemeen onderwijs meenen zij boven andere volkeren den voorrang te hebben; ontegenzeggelijk bezitten zij vele en goed ingerigte scholen, maar ik veroorloofde mij toch dikwerf eene aanmerking omtrent de menigte kinderen, die men bijzonder in de groote steden, in de schooluren, langs de straten zag rondloopen.

Hiermede zullen wij van het Amerikaansche volk afstappen om naar Glenhouse terug te keeren, en onze reis door Amerika voort te zetten.

De ligging van ons logement was goed gekozen; grootsch was het gezigt dat men van daar genoot. Links lag de berg Washington met zijne kolossale vormen; vóór zich had men den Adams, en daarnaast den Jefferson, die hunne kruinen naar de wolken verhieven. Hunne wanden waren met digte bosschen overdekt, terwijl in het Noorden eene dikke rookkolom daaruit opsteeg, het gevolg van een boschbrand, die daar reeds sedert eenige maanden woedde, en waaraan alleen geweldige regen- of sneeuwbuijen een einde zouden maken.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

VAN DE WHITE MOUNTAINS NAAR MONTREAL, IN OOST CANADA.

Onze route was om van de White Mountains naar Canada te gaan, en wel naar Montreal. Wij moesten daartoe eerst naar Gorham reizen, om aldaar de spoortrein te ontmoeten die van Portland naar Montreal rijdt. Vroegtijdig verlieten wij met drie volgeladen rijtuigen Glenhouse, om na 2 uren rijdens langs een aangenamen weg, te Gorham in het Alpinehouse weder af te stappen. Ten 11 uur nam de trein die van Portland kwam ons op. Zij behoorde tot de groote Canada trunk-railway, die, eerst onlangs geopend, dit gedeelte der Noord Amerikaansche Staten in onmiddellijk verband met Canada bragt, en waartoe nog steeds de beroemde Victoriabrug over de rivier St. Lawrence in aanbouw was.

Wij kwamen nu door een gedeelte van den Staat Vermont, en reden meest door uitgestrekte bosschen, waar men alleen de noodige ruimte afgebrand of weggekapt had, om de spoorbaan te leggen. Te Island-pond werd ons een halfuur geschonken om een smakelijk diner te gebruiken. Hier waren wij op de grenzen van Canada; het reisgoed werd evenwel niet gevisiteerd, maar alleen met een rood kruisje gemerkt. De weg liep

langs Richmond, een klein plaatsje, en eerst met den donker kwamen wij aan den oever der rivier St. Lawrence. Passagiers en goederen werden hier op eene groote stoomboot overgeladen, en wij voeren de St. Lawrence op naar Montreal, waarvan de menigvuldige lichten op een halfuurtje afstands, aan de overzijde der rivier, zigtbaar waren. Aldaar aangekomen, stonden de rijtuigen der verschillende logementen gereed, en stapten wij in Donegana hôtel af, alwaar een goed souper, door een tal van negers gediend, ons verbeidde.

Daar wij nu in Canada zijn, wil ik, vóór dat wij verder gaan, mijnen lezers het een en ander omtrent dat landschap herinneren.

Canada is een Indiaansche naam, die bij de Irokezen beteekende: verzameling van hutten. Het is bekend, dat Canada het eerst ontdekt werd in 1497, en de eerste Europesche nederzetting plaats had in 1541, door zekeren Jacques Cartier, een Franschman, die de rivier St. Lawrence opvoer, en haar den naam van St. Laurent gaf. Eerst in 1608 evenwel werd aan deze kolonie eenige uitbreiding gegeven, toen de Franschen de stad Quebec enz. stichtten. Van dien tijd af tot 1759 bleef deze geheele landstreek onder Fransche heerschappij, toen den 13 September van dat jaar Quebec door de Engelsche wapenen, onder Generaal Wolfe, werd vermeesterd, en kort daarop geheel Canada, dat den naam van Nieuw Frankrijk droeg, aan de Engelsche kroon werd afgestaan.

Sedert dien tijd is dit deel van Noord Amerika, dat zeer uitgebreid is, en bijna de helft van haar Noordelijk gedeelte bevat, eene Britsche bezitting gebleven. Hare voornaamste provincien zijn West en Oost Canada, Nieuw Brunswijk, en Nieuw Schotland. De beide laatste landschappen zijn meerendeels met bosch overdekt, en van de Canadas is vooral de landstreek langs de beide oevers der rivier St. Lawrence het meest ontgonnen; het overige is nog voor het meerendeel wildernis.

Canada wordt bestuurd door een gouverneur generaal, daartoe door de Engelsche kroon benoemd, en een wetgevend ligchaam, het provinciaal parlement, dat te Quebec zijne zittingen houdt. Dit parlement is verdeeld in twee kamers; de leden der eerste kamer worden, voor hun leven, door de kroon van Engeland benoemd; die der andere kamer kiest het volk. Deze regeringsvorm is vooral sedert 1840 aangenomen, nadat de Fransche en Engelsche elementen, die steeds Oost en West Canada onderscheidden, tot groote botsingen aanleiding hadden gegeven. Door toegevendheid en het wijs overleg van Engelands staatslieden, is toen eene vereeniging van Canada met de Noord Amerikaansche Unie voorgekomen.

Het klimaat van Canada heeft veel overeenkomst met dat van Zweden en St. Petersburg, hoewel het op minder Noorder breedte gelegen is. De winters zijn er langdurig en koud, de zomer is er kort, maar doorgaans zeer warm, terwijl in West Canada over het algemeen het klimaat veel zachter is dan in Oostelijk Canada, hetwelk aan de nabuurschap der groote meeren wordt toegeschreven. Dit laatste gewest, waarin de steden Quebec en Montreal gelegen zijn, is over het algemeen zeer bergachtig en boschrijk, en biedt voor den toerist meer natuurschoonheden op dan het eerste. Westelijk Canada is vlakker, maar daardoor vruchtbaarder. De stoute rivier de Ottawa scheidt, even boven Montreal, de beide provincien van een.

Diep zijn de wortelen, welke de eerste bezetting der Franschen, vooral in Oost Canada, gemaakt heeft. Een groot deel der bevolking spreekt er nog de Fransche taal; zoowel in Montreal als in Quebec ziet men Fransche uithangborden, en zijn de namen der straten in die taal en in het Engelsch aangewezen; terwijl in vele dorpen niet alleen hunne benaming, maar ook het uiterlijk der inwoners hunne Fransche afkomst, vooral uit Normandie, verraadt. Naauwelijks hadden wij den voet op

Canadaasch grondgebied gezet, of dit viel ons dadelijk in het oog; langs den spoorweg zag men het « traverse du chemin de fer », en aan de stations hoorde men het volk zich in de Fransche taal uitdrukken. Wij vernamen evenwel vele klagten, dat het Fransche element te ouderwetsch en stationair is, en niet met den bedrijvigen geest van vooruitgang der Engelschen en Amerikanen weet mede te gaan. Van daar ook dat Westelijk Canada zich meer ontwikkelt dan het Oostelijk gedeelte. Het ligt echter, geloof ik, in den aard der zaak, dat het vroeg of laat door Engelsche kracht geheel zal worden overstelpt en opgelost.

Zoo als ik zeide, te Montreal in Donegana hôtel afgestapt, werd de volgende dag besteed om die plaats en hare omstreken te bezoeken. Montreal is eene stad van ongeveer 60,000 inwoners, op een groot eiland, aan de St. Lawrence gelegen. Zij ontleent haren naam aan eenen berg, die zich achter de stad verheft, en met buitenhuizen, tuinen en bosch bezet is; men geniet van daar een treffend uitzigt over de stad en de breede rivier. De ligging van Montreal is mooi, en biedt een zeer lange gemetselde kaai langs de rivier aan, alwaar eenige groote zeeschepen en stoombooten lagen. Aan die zijde ontdekt men ook eenige fraaije openbare gebouwen, van graauwen steen opgetrokken, maar inwendig viel ons de stad niet mede. In 1640 aangelegd, is een gedeelte van Montreal nog geheel met kleine houten huisjes bezet, die er tamelijk morsig uitzien. Enkele breede straten doorsnijden haar in de lengte; haar aanleg is zeer ruim, maar hierdoor vindt men er eene menigte opene vakken, die nog bebouwd moeten worden. De stad scheen evenwel zeer vooruit te gaan, en er werden vele nieuwe huizen opgetrokken. De Roomsch Katholieke godsdienst heeft er de bovenhand, waartoe eene nieuwe hoofdkerk was gebouwd. Men vindt er eenige kloosters, meest verbonden aan lief-

2.

s Hage. E. Spanier lith.

DE VICTORIA BRUG TE MONTREAL.

dadige gestichten. Op een pleintje prijkte een vervallen monument voor Nelson.

Montreal heeft in vele opzigten het Noordsche karakter, dat men in Zweden en Noordelijk Rusland aantreft. De torens en vele huisdaken zijn met zink, ijzer of blik bekleed, dat, door de zon beschenen, aan de stad een glinsterend aanzien geeft, en vele straten en buurten zijn geheel met houten vloeren belegd.

Er is veel handel, doordien volgeladen schepen de St. Lawrence tot daar kunnen opvaren, en zij door middel van kanalen en spoorwegen met Westelijk en Zuidelijk Noord Amerika in verband is gebragt. Vooral is de omzet in pelterijen groot. Ook was ik verwonderd over hare nijverheid, die in een tal van fabrieken gedreven wordt. Wij vonden hier Engelsche militaire bezetting, artillerie en infanterie, en van een fort naast de stad hoorde men het ochtend- en avondschot vallen; alles duidde aan, dat wij niet meer in de groote Republiek waren.

Het merkwaardigste van Montreal is hare Victoria brug, die de beide oevers der breede St. Lawrence zal verbinden. Deze brug ligt in het Westelijk gedeelte der stad, en was bijna voltooid (1). Men wil, dat zij de langste der tot nu toe gebouwde bruggen zal zijn, en wordt voor Engelsch kapitaal gelegd. Het is eene ijzeren kokerbrug, die rust op 25 bogen. De middelboog is 330 voet breed, de 24 anderen hebben ieder 242 voet breedte; de aanloop aan iedere zijde der brug is 242 voet lang, en hare geheele lengte bedraagt 7000 voet. De hoogte der middelste boog boven de rivier is 60 voet. De ijzeren koker voor de stoomtreinen is 22 voet hoog, en 16 voet wijd. Men rekent dat 3 millioen kubiek voet gewigt aan steen voor de brug gebruikt zal wor-

(1) Tegen het einde van 1859 is zij voor het verkeer geopend.

den, en 8000 ton ijzer. Zij zou ruim 2 millioen dollars kosten. Hoewel het ijs in de rivier soms 5 en meer voeten dikte verkrijgt, heeft men geene ijsbrekers vóór de brug gebragt, maar zijn hare penanten aan de bovenzijde zwaar en scherp opgemetseld. Men rekent, dat iedere pilaar den aandrang van 70,000 ton ijs zal moeten kunnen weerstaan.

Door haren kolossalen omvang heeft de Victoria brug iets treffends, maar ook daardoor is zij lomp en doodsch, en wat mij het opmerkelijkste voorkwam, is, hoe men er in heeft kunnen slagen om bij den geweldigen stroom, dien de St. Lawrence hier heeft, eene hechte bevestiging te maken. Niet ver boven Montreal namelijk werpt de breede Ottawa rivier zich met groote kracht in de St. Lawrence, en nu stroomen beide vereenigd met eene verschrikkelijke snelheid tusschen de bogen der brug door. Deze snelheid is zoo groot, dat ver beneden Montreal de wateren der beide rivieren nog niet vereenigd zijn, en men zeer duidelijk het dikke water der Ottawa tusschen het helder groene der St. Lawrence ziet voortvloeijen.

Even beneden Montreal wordt de rivier in twee deelen gesplitst door een eiland, St. Helens Island, dat voornamelijk tot militaire magazijnen ingerigt is. In de stad ontmoette ik voor het eerst Indianen in hunne nationale kleederdragt. Zij waren klein van gestalte, geel van gelaat, met lange zwarte nederhangende haren, en veelkleurig uitgedoscht. Opmerkelijk was het groot getal van huurrijtuigjes, welke men in Montreal vond, kleine geslotene wagentjes, vehicles genaamd, met een paard bespannen, en waar 4 personen op 2 banken over elkander plaats nemen. Nog eene bijzonderheid mag ik hier vermelden, die in ons hôtel plaats vond, en welke men in vele Noord Amerikaansche logementen aantreft, doch waarvan ik nog niet gesproken heb: het is de bediening der knechts aan het diner, op de maat.

Dit is in het eerst een vreemd gezigt. Wanneer namelijk het diner zal aanvangen, en de gasten gezeten zijn, die gewoonlijk aan lange tafels, of aan tafeltjes voor 8, 10 of 12 personen plaats nemen, treedt eene afdeeling bedienden, veelal negers, ieder met een hoofdschotel binnen, en stellen zich achter de tafels. Op een gegeven teeken plaatsen zij allen te gelijk de schotels voor de gasten; ligten op een ander teeken de deksels, die gewoonlijk metaal zijn, met veel geraas te gelijk op, en brengen die en file weg. Daarna begint het ronddienen. Het wegnemen en opbrengen van ieder geregt geschiedt op dezelfde afgerigte wijze. Men zegt, het is om meer orde aan de tafels te bewaren. Daar wij ons nu op Engelsch grondgebied bevonden, werd de rekening niet meer alleen in dollars en centen, maar ook in ponden sterling en schellingen gemaakt; over het algemeen bestonden evenwel dezelfde prijzen in Canada als in de Vereenigde Staten.

Ten slotte mag ik nog mededeelen, dat wij in Montreal eene menagerie van levende dieren bezochten, die, hoe gebrekkig ook ten toon gesteld, zeer mooije exemplaren uit het dierenrijk bevatte. Vooral trokken dezulken onze aandacht, die meer bijzonder in het Noordelijk gedeelte van Amerika te huis behooren. Zoo vond men er mooije bisons, panters, beeren, herten, bevers en eenige slangen.

Van Montreal moesten wij naar Quebec. Men kan dit op twee wijzen doen, met eene stoomboot, die des avonds uit Montreal vertrekt om den volgenden morgen in Quebec aan te komen, of langs den spoorweg over Richmond. Wij namen den laatsten weg.

Vroegtijdig staken wij in eene groote veerstoomboot de St. Lawrence over, om naar het station van de *great trunk railway* aan de overzijde der rivier te gaan. Het weder was helder maar koud. Nog eenmaal genoten wij het gezigt op Montreal, dat met haren hoogen berg, ruime kade en kolossale brug inderdaad mooi

gelegen is, en namen met vele andere passagiers plaats op de spoortrein naar Quebec, een afstand die men in ongeveer 7 uren aflegt. De weg leverde niets merkwaardigs op. Te Richmond werd een kwartier uurs stilgehouden, en moesten wij van wagen verwisselen. Wij reden voortdurend door een zeer boschrijke streek, alwaar het vuur of de bijl waren aangewend om aan de nog niet lang voltooide baan doorgang te verschaffen, waardoor alles er tamelijk woest en wild uitzag. Aan een menigte plaatsjes werd stilgehouden, die meest bestonden uit verstrooide houten huizen, te midden van pas ontgonnen grond. Eindelijk bereikten wij op nieuw den oever der grootsche St. Lawrence, en zagen Quebec aan de overzijde der rivier, gedeeltelijk op een berg, allerschilderachtigst voor ons liggen. Eene stoomboot bragt ons in weinige minuten over, en wij stapten in Canada's hoofdstad in Russells house af.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

QUEBEC EN OMSTREKEN.

Quebec is een stad van ongeveer 50,000 zielen, en na Montreal de meest bevolkte plaats in Canada. Om hare sterke ligging wordt zij wel eens het Gibraltar van Amerika genoemd. Zij is verdeeld in twee gedeelten: eene beneden- en eene bovenstad. Quebec is gebouwd op eene landtong of kaap, kaap Diamant geheeten, die regts door de St. Lawrence en links door de rivier St. Charles bespoeld wordt, welke, voor de stad te zamen vloeijende, eenen zeer uitgestrekten waterplas en eene voortreffelijke reede vormen. De bovenstad ligt op eenen bergrug, op welks hoogste gedeelte, dat zich ruim 300 voet steil boven de rivier verheft, een groot fort aangelegd is. De benedenstad kromt zich om haren voet, tusschen de rivieren en de rots bekneld. De stad heeft hierdoor een onregelmatig aanzien, maar maakt op een afstand eene schilderachtige vertooning. De straten naar de bovenstad zijn nog al kronkelend en steil; een gedeelte der benedenstad naar de St. Charles is meer regelmatig uitgelegd. Men vindt er eenige goede openbare gebouwen, eene ruime R. K. hoofdkerk, en men was bezig een nieuw parlementshuis te stichten, dewijl het vorige was afgebrand. De

huizen zijn over het algemeen laag, en hoewel er veel drukte heerschte, had de stad niets vrolijks, maar iets gedrongens en vreemds. In de benedenstad vindt men nog geheele buurten van hout opgetrokken, en de straten met planken bevloerd.

Er is in Quebec zeer veel handel, vooral in hout, dat met groote vlotten uit het Noorden en over de St. Lawrence wordt afgevoerd. Langs de benedenstad en op de rivier lagen vele groote koopvaardijschepen, en eenige stoombooten die eene geregelde gemeenschap met Engeland, vooral met Glascow, onderhouden. Door dit laatste is Quebec de groote verzamelplaats der immigranten in Canada geworden, welke deels aldaar gevestigd blijven, deels naar Montreal en Westelijk Canada trekken. In het vorige jaar 1858 waren er 12,810 landverhuizers in 154 schepen aangekomen, onder welke men 4,412 volwassene manspersonen telde. Bij genoemde landverhuizers waren 6,441 Engelschen, 1,153 Ieren, 1,424 Schotten, 922 Duitschers en 2,656 Noorwegers. In 1857 bedroeg hun getal 32,097 en men rekende dat sedert 1829 in Quebec 913,815 landverhuizers waren aangekomen.

De gemeenschap tusschen de boven- en benedenstad wordt vooral onderhouden door opene chaizen op hooge wielen, calessen genaamd, met een paard bespannen, en waar de voerman vóór op den bak zit; men zou bij ons zeggen eene harddraverschais met een ouderwetsch vóóropje. In menigte ziet men die rijtuigen, welke tegen geringen prijs gehuurd worden, heen en weder rijden. Even als in Montreal wordt hier veel Fransch gesproken. In de straten ontmoette men Indiaansche vrouwen, die inlandsche curiositeiten te koop aanboden. Het meeste was van berken boombast gemaakt of met glaskralen opgewerkt, ook verkochten zij lederen sneeuwschoenen, moccasins genaamd; alles was evenwel wat ruw bewerkt, en meer vreemd dan mooi.

Op het hoogste punt achter de stad ligt het fort, dat zeer uitgestrekt is, en waar men heengaat om het panorama over de stad, de St. Lawrence en de omliggende landstreek te genieten. Dit gezigt is verrukkelijk, en alleen de reis naar Quebec waard. Op het fort was eene geringe Engelsche bezetting, en stonden eenige kanonnen tot het doen van seinschoten; van het hoogste punt woei de Britsche standdaard. Iets lager in de stad vindt men eene kleine openbare wandeling, alwaar eene vervallen obelisk van graniet staat ter eere der generaals Wolfe en Montcalm, de aanvoerders der Engelschen en Franschen; beiden sneuvelden in 1759, in de nabijheid dezer stad. Ook van dit punt geniet men een uitnemend panorama.

De omstreken van Quebec zijn om hunne fraaiheid beroemd, en bovenal moeten de oevers der St. Lawrence en van de rivier Saguenay, beneden die stad, treffende natuurtooneelen opleveren. Wij bezochten de bekende, maar daarom niet minder merkwaardige vallen der Montmorenci, acht mijlen van Quebec gelegen. Een allerliefste weg, op eenigen afstand der St. Lawrence, voert daarheen. Wij kwamen langs een groot krankzinnigen gesticht, waar men eene menigte dier ongelukkigen op het land zag werken. Iets verder staat aan den weg een marmeren kolommetje, versierd met een groot kruis, ik las het opschrift: het was een monument uit dankbaarheid voor de goede werking van een matigheidsgenootschap, vóór eenige jaren door een Fransch geestelijke alhier opgerigt; aan de andere zijde stond deze zonderlinge inscriptie: « O Jésus! à qui on ne donna que du vinaigre et de l'hysope! « Men rijdt door een groot dorp Beauport genaamd, nog geheel door Franschen bewoond, en komt eindelijk aan eene buitenplaats, alwaar, voor één shilling entrée, toegang tot den beroemden waterval verleend wordt.

De Montmorenci is een riviertje van 60 voet breedte,

dat zich hier tusschen de rotsen, 250 voet regtstandig naar beneden stort, om iets verder in de St. Lawrence te vloeijen. De val is stout, en maakt een verbazend geweld, maar men mist veel van het tafereel, doordien men niet dan langs eenen zeer grooten omweg en met veel moeite onder aan den voet kan komen, iets dat bij alle watervallen een vereischte is. Boven den val wordt de Montmorenci nog door teekenachtige rotspartijen in zijne vaart belemmerd. Vóór weinige jaren werd over den val zelven eene kettinghangbrug gebouwd, van welke men nu alleen nog de pilaren ziet. Kort na hare opening namelijk stortte de brug in, terwijl een man met zijn paard en wagen benevens twee voetgangers zich daarop bevonden. Alles werd door den val vermorseld, en men besloot de brug niet te herstellen. Langs denzelfden weg keerden wij naar Quebec terug, dat, door de zon beschenen, zich met hare glinsterende zinken en blikken daken prachtig voordeed.

Nog bezochten wij aan de andere zijde van Quebec de beroemde pleinen van Abraham. Het was namelijk in deze vlakten, Westelijk van het fort langs de St. Lawrence gelegen, dat den 13 September 1759 de groote veldslag tegen de Franschen geleverd werd, die het lot van Canada besliste. Geen Engelschman verzuimt zich hier heen te begeven, en het kolommetje te bezoeken, opgerigt ter plaatse waar Generaal Wolfe nedergeschoten werd. Zoo ook wijst men de put, waaruit hij voor het laatst werd gedrenkt. Ontegenzeggelijk behoort de militaire manoeuvre van den Engelschen Generaal, die, Quebec voorbij varende, hier zijne troepen aan land wierp, onder de stoutste krijgskundige bedrijven, en wist hij de eenigermate verraste Franschen geheel te verslaan, maar er wordt, naar mijn oordeel, met dit feit hier wat al te veel gedweept. Het is in Canada met Wolfe als met Nelson in Engeland.

Ons voornemen was om van Quebec naar de Niagara

te reizen. Men had ons aangeraden daartoe de geheele St. Lawrence rivier op te varen, en dit als zoo bekoorlijk afgeschilderd, dat wij besloten dien weg te volgen. Voor de verschillende daarbij te bezigen stoombooten kon men te Quebec een doorgaand plaatskaartje bekomen, terwijl tevens voor het vervoer der koffers werd gezorgd. De togt zou waarschijnlijk drie dagen en drie nachten duren, waarvoor niet meer dan 12 dollars per hoofd betaald werd, de voeding daaronder begrepen. Wij namen alzoo van Quebec afscheid, om Canada wederom Westwaarts in te reizen.

NEGENDE HOOFDSTUK.

VAN QUEBEC, OVER DE RIVIER DE ST. LAWRENCE, NAAR DE NIAGARA IN WEST CANADA.

Het was op een Dingsdag, dat wij, des namiddags ten 5 ure, te Quebec op de stoomboot stapten om naar de Niagara te varen, alwaar wij des Vrijdags tegen den middag zouden aankomen.

De St. Lawrence, eene der grootste rivieren van Noord-Amerika, wordt geschat op eene lengte van 2,200 mijlen; hieronder zijn echter begrepen de groote meeren die haar voeden. De eigenlijke rivier van dien naam, welke van het meer Ontario tot aan zee stroomt, is 750 mijlen lang. Quebec ligt nog ruim 300 mijlen van zee, zoodat wij de rivier een vierhonderdtal mijlen zouden opvaren. Tot Quebec is zij uit zee bevaarbaar voor de grootste schepen, en tot Montreal nog voor vaartuigen van 600 ton. Boven deze stad vangen hare ondiepten aan, die door zijkanalen werden overwonnen, en door welke ook de scheepvaart naar de hooger gelegene meeren mogelijk is gemaakt; eene kanalisatie die 12 millioen dollars heeft gekost. De breedte der St. Lawrence is zeer verschillend van 1 tot 3 of 4 mijlen, aan hare monding bedraagt die meer dan 100 mijlen.

Haar water is van eene helder groene kleur, en de geheele rivier had in mijn oog, vooral van Quebec naar Montreal, een statig en verheven karakter.

Onze stoomboot, *Quebec* genaamd, behoorde tot die wit geverwde gevaarten, welke men alleen in Noord-Amerika op de rivieren vindt. Zij was in verscheidene verdiepingen opgebouwd, en voerde achter iedere raderkast eene kolossale pijp, waaruit, zoodra het duister werd, nu en dan een vuurregen achter haar nederviel. Alles aan boord was rijk, doelmatig, maar zonder veel smaak ingerigt. Meer dan 200 passagiers hadden zich te gelijk met ons ingescheept, van welke velen onder in het voorschip plaats namen, terwijl er overigens maar eene klasse voor reizigers was.

Met groote kracht stoomden wij tusschen de boschrijke hooge oevers der breede rivier op, en verloren weldra het schilderachtig gelegen Quebec met hare vele schepen uit het gezigt. Aan onze regterhand vertoonde zich het buitenverblijf van den Gouverneur-Generaal der Kolonie, dat hij des zomers boven zijne woning in Quebec verkiest. Hier en daar zag men aan de oevers kleine dorpjes liggen, maar te spoedig viel de avond en was het schoone tafereel gesloten. Op sommige punten waren kustlichten gesteld, om den weg over den breeden stroom aan te wijzen, en eene ons ontmoetende stoomboot salueerde met het oplaten van eenige vuurpijlen.

Aan boord was intusschen alles voor het souper gereed gemaakt, dat rijkelijk uit velerhande soorten van vleesch, met brood, thee en koffij bestond. Overigens werd de avond met lezen en schrijven doorgebragt, terwijl eene goede piano eenige dames in de gelegenheid stelde muziek te maken.

Reeds vroeg bevond ik mij den volgende morgen op het dek. De rivier was zeer breed, maar hare oevers, lager dan den vorigen avond, hadden veel van hunne

schoonheid verloren. Op een grooten afstand vóór ons begon Montreal zich te teekenen, alwaar wij tegen 7½ uur aanlandden. Hier moesten wij van stoomschip veranderen, en aan boord der *Banshee* overgaan, een ander vaartuig iets verder aan de kade gelegen. Nog eenige tijd werd ons gegund om Montreal in te wandelen, toen ook hier de klok tot afvaart luidde.

Dadelijk stoomden wij, met halve kracht, een kanaal in, dat met sluizen van de St. Lawrence is afgescheiden. Het herhaaldelijk stilliggen en schutten was nog al lastig, hoewel het laatste vlug toeging. Het kanaal scheen mij goed aangelegd, de sluizen waren zwaar, geheel uit opeengestelde dikke boomstammen, zonder bekleeding, gebouwd. Wij voeren te midden eener zeer nijvere landstreek, die aan deze zijde Montreal omgeeft, terwijl die stad met haren berg zich, ook van hier gezien, mooi voordeed. Eindelijk kwamen wij weder op de rivier, welke aldaar zeer breed, op een meer geleek; de oevers waren laag maar boschrijk; hier en daar zag men een eilandje, met mastenhout bedekt. Weldra traden wij op nieuw een kanaal binnen, het La Chine kanaal, alwaar een dorpje van dien naam gelegen is. Over La Chine ziet men Caughnawaga, een dorp van Indianen, maar die de Roomsch Katholieke godsdienst hebben omhelsd, en zich onledig houden met schepen en houtvlotten naar Montreal af te brengen. De landstreek kwam mij hier rotsachtig, arm en onvruchtbaar voor; men verzekerde mij evenwel dat dit laatste het geval niet is, maar moet worden toegeschreven aan den weinig ontwikkelden boerenstand, afstammelingen van Fransche kolonisten, die zich hier gevestigd hebben. Nog vijf kanalen moesten wij gedurende dezen dag en den daaropvolgenden nacht doorschutten, allen gebouwd om den te snellen stroom te ontwijken, en waardoor men 200 voeten stijgt. Voor de reis afwaarts wordt evenwel door de stoombooten van deze kanalen geen gebruik

gemaakt. Tijdens wij aan het doorschutten waren, zagen wij eene dezer booten de La Chine Rapids afvaren; het schip werd met eene vliegende snelheid als door eene verbolgene zee naar beneden gezweept, 4 man stonden aan het roer, en stuurden met de grootste behoedzaamheid, daar de minste stoot tegen de rotspunten op den bodem der rivier het vaartuig onherstelbaar zou doen verloren gaan.

Op onze *Banshee* was alles zeer goed ingerigt. Des morgens om 8 uur werd, met de gong, het ontbijt aangekondigd, om 1½ uur het diner, en ten 6 uur het thee drinken of souper. Sedert Montreal telden wij maar een dertigtal passagiers, hetgeen mij niet onaangenaam was. Ook hier maakten eenige dames des avonds muziek, en werd de tijd met lezen en praten doorgebragt. De boot was iets kleiner dan de *Quebec*, en werd eveneens met hout gestookt, dat nu en dan aan de oevers moest ingenomen worden. Tot redding in geval van tegenspoed, vond men beneden in het schip, aan de zoldering, eene menigte *lifepreservers* van kurk, biezen of luchtledige blikken bussen gemaakt, waarmede omgord, men zich veilig in de rivier kon werpen. Bovendien werden in iedere kajuit twee zoodanige toestellen gevonden, en aan dit boord waren zelfs de zitbankjes tot *lifepreservers* ingerigt. Op de meeste Noord Amerikaansche stoombooten heb ik zoodanige voorzorgmaatregelen aangetroffen, en in sommige Staten was het getal dier toestellen op hoog bevel voorgeschreven, hetgeen men in de groote kajuit aangeplakt kon lezen.

Het fraaiste weder begunstigde onzen togt. Van de treffende tafereelen, die de zonsondergang en opkomst in Amerika aanbieden, zal ik hier niet spreken, om later bij onze vaart op de Missisippi daarop terug te komen. Des Donderdags bereikten wij vroeg in den morgen Prescott, alwaar een half uur werd stilgehouden, om passagiers van eene spoortrein af te wachten. Pres-

cott is een klein stadje, dat ongeplaveid, voor het meerendeel uit verstrooide houten huizen bestaat. Van hier begon onze vaart over de St. Lawrence, te midden der dusgenaamde duizend eilanden. Men had ons hiervan zooveel moois verhaald, dat het ons eenigzins tegenviel. De rivier is uren lang bezaaid met groote en kleine eilanden, allen met mastenhout bedekt, tusschen welke het schip doorslingert. Eene menigte teekenachtige landschapjes worden hierdoor gevormd, en de verschillende tinten der blaauwachtige rivier, der grijze rots en van het groene mastenhout, komen alleraangenaamst uit. Het herinnerde mij eenigermate het Mälar meer bij Stockholm in Zweden, maar ik vond het wat eentoonig.

Tegen den avond kwamen wij te Kingston, een stad van 16000 inwoners, en vroeger de hoofdplaats van dit gedeelte van Canada. Het werd eerst in 1783 door de Engelschen gesticht, en is vooral uit een krijgskundig oogpunt voor hen eene belangrijke plaats. De stad is gedekt door een fort; men vindt er militaire magazijnen, ook voor de Engelsche marine. Er is nog al veel handel. De stad is van ruime, regthoekige straten doorsneden, en bevat eenige openbare gebouwen, allen van graniet opgetrokken, maar, gelijk overal in Canada, wat te kolossaal in hunne vormen.

Even boven Kingston verlieten wij de St. Lawrence, om het meer Ontario binnen te stoomen. Dit meer geleek eene zee; alleen aan onze regterhand ontdekten wij de Canadasche kust. De wind liep ons tegen, zoodat tegen den nacht het schip eenigzins begon te werken.

Allerheerlijkst daarentegen brak de volgende morgen aan. Het meer was spiegelvlak, en men zag verscheidene schoenerscheepjes, die met hunne uitgespreide witte zeilen, niet dan zeer langzaam het doel hunner reis trachtten te bereiken. De Canadasche kust was niet hoog, maar met mastenhout bezoomd. Tegen 7½ uur zagen wij Toronto voor ons, alwaar spoedig werd geland.

Toronto is de belangrijkste stad van West Canada, en bevat eene bevolking van ruim 50,000 zielen. Voor 60 jaren was deze plek alleen door twee Indiaansche hutten bezet, en zonder weerga in Canada is de vooruitgang die hier plaats vond. De stad is mooi aan het meer gelegen, heeft breede regte straten, en bezit verscheidene goede openbare gebouwen. Groot is de bedrijvigheid, welke in Toronto heerscht, en zij heeft eene onschatbare rijke toekomst. Slechts kort mogten wij ons hier ophouden, om over te gaan op een ander stoomschip, *de Zimmermann*, die ons eindelijk aan het doel onzer reis zou brengen.

Te dien einde staken wij dwars het meer Ontario naar Niagara over, hetwelk hier 2½ uur tijds vereischt. Het meer Ontario, hoewel het kleinste der vijf groote meeren, welke in dit gedeelte van Noord Amerika liggen, wordt geschat op eene oppervlakte van 5400 vierkante mijlen; zijne grootste diepte bedraagt 600 voet. Het is zeer vischrijk, en eene der voortreffelijkste waterbanen voor handel en nijverheid. Eene menigte stoombooten en vaartuigen doorklieven zijne wateren. Het wordt voornamelijk gevoed uit de hooger gelegene meeren, en wel onmiddellijk uit het meer Erié, door de rivier de Niagara. Daar genoemd meer echter 334 voet boven dat van Ontario ligt, is de gemeenschap voor de scheepvaart daargesteld door middel van een kanaal van 28 mijlen lengte, voorzien van 30 gemetselde sluizen.

Onze kolossale *Zimmermann* liep snel, zoodat wij spoedig den mond der rivier de Niagara voor ons hadden. Links lag een Amerikaansch fort, dat hier op een punt van den staat New York gebouwd is, regts het Canadaasch stadje Niagara, hetwelk een drie duizendtal inwoners telt. Hier was onze stoombootreis afgeloopen, en stapten wij aan wal om dadelijk plaats te nemen op de Ontario-Erié spoortrein, die ons in 3 kwartier uurs naar Clifton-house in de nabijheid der zoo beroemde Niagara-

vallen zou brengen. Weldra was ook dit afgestoomd, en nog vóór dat de wagen stil hield, hoorde en ontdekte ik reeds tusschen het geboomte het majestueuse natuurtooneel, dat ons naar hier lokte. In Clifton-house vonden wij een uitnemend onderkomen, en hoopten in dit bij uitstek zoo merkwaardig plekje van Amerika eenige dagen aangenaam door te brengen.

TIENDE HOOFDSTUK.

DE NIAGARA EN OMSTREKEN.

Vóór dat ik mijne reisaanteekeningen voortzet, mag ik mijnen lezers verklaren, dat wij hier tot een der moeijelijkste hoofdstukken zijn genaderd, die zich tot nu toe hebben voorgedaan. Is het toch eene moeijelijke taak om een juist denkbeeld van eene landstreek, zelfs van eene stad, te geven, hoeveel te meer van de grootsche tafereelen welke zich hier voordoen. Bovendien, er zijn reeds zoovele beschrijvingen van de watervallen der Niagara, dat ik slechts in herhalingen zou treden. Ik zal evenwel trachten, kort en eenvoudig, het een en ander dienaangaande mede te deelen, en de indrukken terug te geven, die wij hier ontvingen.

De rivier de Niagara, die de Vereenigde Staten van Canada scheidt, stroomt, gelijk bekend is, uit het meer Erié naar het meer Ontario, maar werpt zich, ongeveer halfweg tusschen beide meeren, ruim 160 voet regtstandig naar beneden, en vormt alzoo hare wereldberoemde watervallen. De eerste Europeaan die ze ontdekte was een Fransch Jesuit, pater Hennepin, in 1678. De naam «Niagara» is Indiaansch, en beteekent in het Irokeesch «donderende wateren».

De vallen zijn tweeledig, namelijk de dusgenaamde Amerikaansche val, die regtlijnig is, en de Canadasche, welke den vorm van een hoefijzer heeft. Het wordt veroorzaakt doordien, juist boven den val, de rivier door een eiland, het Geiten of Iris eiland, in twee deelen wordt gesplitst. Beneden den val stroomt de Niagara met groote snelheid, gedurende 7 mijlen, door eene diepe vallei tot Queenston, waar zij links afwendt, om iets verder vreedzaam in het meer Ontario te vloeijen. Men wil dat deze vallei ontstaan is door het onophoudelijk teruggaan van den val ten gevolge der schuring van het water, en dat deze vorming in 35,000 jaren plaats had. Zoo ook schat men, dat de vallen jaarlijks nog één voet terugwijken, hetgeen echter zeer afhankelijk is van de meer of min harde rotsvorming, waar over het water zich stort. Eenmaal zouden zij alzoo het meer Erié kunnen bereiken, maar vóór dien tijd zou de groote cataract opgelost zijn, omdat de bedding der rivier däár uit veel zachtere bestanddeelen is zamengesteld. Men heeft berekend, dat, ieder uur, 100 millioen tonnen water naar beneden worden gestort, en het daardoor veroorzaakte geweld is soms te Toronto, op een afstand van 44 mijlen, waargenomen.

Met deze beschrijving in het geheugen, trad ik Clifton-house uit, en zag ik de donderende watervallen voor mij. De eerste indruk is evenwel niet zoo treffend, als men dien verwachten zou. Dit wordt veroorzaakt, vooreerst omdat men nog te ver van de vallen verwijderd is, ten tweede, omdat het Geiten eiland breeder is dan men zich volgens de teekeningen voorstelt, en dus de vallen te zeer scheidt, en eindelijk omdat men deze van een te hoog standpunt aanschouwt. Ons eerste werk was alzoo den Canadaschen val, het hoefijzer, zoo veel mogelijk te naderen, en vooral te trachten beneden aan zijnen voet te komen. Het was op den middag en voortreffelijk zomerweder. Naarmate wij naderden, geraakten

wij meer en meer in den nevel, die de omgevingen van den val voortdurend bevochtigt. Langs een in de rots gemaakten trap daalden wij naar beneden, volgden een smal paadje in de diepe vallei, en rukten zoo ver doenlijk tot den voet van den val voort. Verheven en stout was het tooneel dat zich nu voor ons ontrolde. De hoefvormige val, die 2,000 voet breed en 154 voet hoog is, vertoonde zich hier in al zijne grootheid. Het helder groene water, door de schuinte der helling in een grooten bogt voortgestuwd, stortte zich van daar regtstandig voor onze voeten neder (1). Door den geweldigen val op de rotsen kookte het, en bruischte, en zond een dikken damp hoog naar boven, die zich wijd en zijd in stofregen ontlastte. De grond, die ons droeg, beefde, en de donder der nedervallende wateren was schier niet uit te houden. Nog eenige stappen verder, en het was als of de tegen den hoogen rotswand teruggekaatste lucht eene zuiging veroorzaakte, die het ademhalen belette; men stond in een digten regen, werd herhaaldelijk door hevig invallende rukwinden aangegrepen, en gevoelde zich als door ijlhoofdigheid bevangen. Links zag men, op eenigen afstand, den Amerikaanschen val in al zijne majesteit, en achter zich de kokende en verbolgene Niagara pijlsnel hare diep gekelderde vallei instroomen. Nimmer zal ik dit tafereel vergeten, en van hoevele verschillende punten wij later deze vallen nog beschouwden, nergens was een plekje hetwelk dit overtrof.

---

(1) Men rekent dat de breedte der waterkrul, op het oogenblik der overstorting, in het midden van het hoefijzer, ruim 20 voeten bedraagt. Op eene zondelinge wijze trachtte men dit te staven. In 1829 werd een oud schip, dat 18 voet water trok, beladen met een levenden beer, een hert, een buffalo en verscheidene kleinere dieren, en op eenigen afstand boven den val los gelaten. Reeds voor dat het schip den val bereikte, was het gedeeltelijk verbrijzeld, maar de romp hield, en deed den vreesselijken sprong zonder de rotsen te raken. Na den val was natuurlijk van alles niets meer te zien.

Wij bevonden ons hier onder de dusgenaamde *table rock*, de tafelrots, die door het neder stortende water ingevreten, ver boven onze hoofden hare breede punten uitstak. Om die reden is deze plek, en de table rock zelve, van waar men den val van boven aanschouwt, niet zonder gevaar. De rots namelijk, uit zachte kalksteen zamengesteld, laat nu en dan groote massa's los, welke in de diepte nederstorten. Naar mijn oordeel kunnen hierdoor op dit punt nog groote onheilen plaats hebben, en zouden zelfs de huizen, die boven niet ver van den rand zijn gebouwd, eenmaal gevaar kunnen loopen.

Verdoofd en als verstomd door het verheven tooneel, dat wij hier aanschouwd hadden, klommen wij langs het glibberige pad weder naar boven, om ook van daar de nedervallende wateren te zien. Het gezigt van hier is, even als bij alle watervallen, hoe grootsch ook, echter minder treffend. De breede arm der Niagara komt in eene groote bogt, langs een hellend vlak, met onwederstaanbare snelheid aanrollen, en de wateren storten zich als vertwijfeld naar beneden. Allerprachtigst waren de regenbogen, welke zich van hier boven den val vertoonden.

Niet ver van den oever zijn eenige kleine herbergen met belvedères, die men gratis beklimmen mag, en winkels van Indiaansche en andere curiositeiten gebouwd. Terugwandelende naar ons hôtel, zag ik een beschreven bordje aan den rand der table rock staan; het diende tot herinnering, dat, in 1844, een 14jarig meisje, bij het plukken eener bloem, van hier 164 voet was neergestort en verpletterd!

Wij hadden alzoo de vallen van de Canadasche zijde beschouwd, en besloten die nu ook den volgenden dag aan den Amerikaanschen oever te gaan bezoeken. Hiertoe moest men in de diepe vallei der Niagara afdalen. Aldaar lag eene sloep om als veerboot de passagiers, tegen een bepaald tarief, over te brengen. Men bevindt zich hier

een kwartier uur gaans van het hoefijzer, en bijna tegenover den Amerikaanschen val. De snelheid der Niagara is daardoor verbazend. Met omzigtigheid roeit men eerst langs den rotsigen oever; de sloep wordt dwars gezet, en vliegt, dansende op de golven, pijlsnel naar de overzijde, terwijl de neervallende stofregen het aangezigt onaangenaam bevochtigt.

Hier vindt men een steilen trap van eenige honderde treden, maar daar naast een hellend vlak langs hetwelk, door middel van waterkracht en een kabel, een wagentje opgetrokken wordt. Wij namen daarop plaats, en waren in weinige minuten boven. Spoedig komt men van hier in het Noord Amerikaansche dorp Niagara, dat zeer verspreid ligt, maar alwaar eenige reusachtige hôtels zijn gebouwd, om de menigvuldige bezoekers der watervallen te herbergen. Dadelijk begaven wij ons over eene, kunstig over den snelvlietenden stroom gelegde, brug naar het boven reeds vermelde Geiten- of Iriseiland, ten einde eerst den Amerikaanschen val van onderen, en daarna ook den Canadaschen van hier te aanschouwen.

Om het eerste te kunnen doen, daalt men langs een wenteltrap, in een houten koker bevat, naar beneden, volgt een glibberig paadje onder langs den rotswand, en komt hierdoor als onder den val. Ongeveer dezelfde gewaarwordingen, die ik boven beschreven heb, grepen mij ook hier aan, en ik hield mij onwillekeurig tegen de rotsen geklemd om niet naar beneden geslingerd te worden. Deze val is 900 voet breed, en het water stort zich regtstandig 163 voet neder.

Bij den hoefijzerval, aan de andere zijde van het eiland, is eene houten brug in den stroom gelegd, en een torentje gemetseld: *Terrapin tower* genaamd. Men klimt naar boven, en geniet van daar een volkomen overzigt van het geheele natuurtooneel.

Wij doorwandelden daarna het Geiteneiland, dat met

verscheidenheid van geboomte overdekt, eene uitgestrektheid van 70 acres beslaat. Het kwam mij echter wat woest en verwaarloosd voor. Aan het uiteinde geniet men een stout gezigt op de Niagara, die nog onverdeeld komt aanrollen, en door het hellen harer bedding een veel hooger vlak dan het eiland zelve aanbiedt. Hier liggen ook de Drie Gezusters, boomrijke eilandjes, tusschen welke het water zich met geweld een weg baant.

Nadat wij nu de vallen van alle zijden hadden beschouwd, bleef ons nog een merkwaardige togt over, namelijk om met een klein stoombootje, *the maid of the mist*, onder langs de cataracten te varen. Dit scheepje, uitsluitend tot dat doel gebouwd, ligt aan de Amerikaansche zijde, en doet ieder uur hetzelfde uitstapje. Zoodra men aan boord is, worden, zoowel de dames als heeren, omhangen met een geolieden mantel, voorzien van een kap. Men wikkelt er zich zooveel mogelijk in, en neemt op het dek bij de machine plaats. De stuurman staat in een overdekt huisje, de stoom fluit, en het schip steekt van wal. Eerst vaart men regt op den Amerikaanschen val aan, en zoo kort mogelijk langs zijnen voet; de machine worstelt tegen den afkomenden stroom; men doet iets verder hetzelfde langs den Canadaschen val, maar blijft hier nog op een eerbiedigen afstand van den voet verwijderd. Het scheepje zwaait, en vliegt over de golven pijlsnel naar de landingplaats terug. Alles is in een klein halfuur afgeloopen. De eerste gewaarwording bij het naderen der vallen is eene zekere huivering, maar men wordt spoedig door het nederstortende water zoodanig in het aangezigt gezweept, dat men, bij het hobbelen van het schip en de sterke zuiging der lucht, moeite heeft om het tafereel te blijven aanzien. Het is alsof men met emmers water wordt overgoten. Ik zou evenwel iederen bezoeker der Niagara vallen aanraden dit niet te verzuimen.

Hiermede willen wij onze beschrijving dezer zoo be-

roemde watervallen besluiten. Vele legenden en ijzingwekkende verhalen zou ik omtrent die plaats kunnen mededeelen; slechts van twee nog een enkel woord. Zoo zeggen de overleveringen, dat de vroegere bewoners dezer streken, de Seneca Indianen, jaarlijks aan den geest dezer vallen een menschelijk offer bragten. Hiertoe werd eene witte kaan met bloemen en vruchten geladen, en daarin het mooiste meisje van den stam geplaatst, dat het vaartuigje over den val moest leiden. Het was eene onderscheiding daartoe te worden aangewezen, en het ongelukkige slagtoffer ging onder de jubelkreten der omringende menigte eenen gewissen ondergang te gemoet. Een ander allertreurigst feit had, nu juist vóór tien jaren, hier plaats. Eene Amerikaansche familie uit Buffalo had de vallen bezocht, en keerde vrolijk van het Geiteneiland terug, toen een der jonge lieden, lagchende en schertsende een der meisjes van het gezelschap opnam, en haar onder het zeggen «ik ga er u inwerpen» boven het water hield. Uit schrik doet het meisje eene hevige beweging, en valt uit zijne armen in den woedenden stroom; de vertwijfelde jongeling springt haar na, en eer de ouders eene gil konden slaken, waren beiden over de rotsen in den afgrond gestort. Het lijk van het meisje werd eenige uren later tusschen de rotsen gevonden, en het verminkte ligchaam van den jongeling eerst dagen daarna uit de Niagara opgevischt!

De omstreken der Niagara leveren vele belangrijke punten op. Wij zullen onze lezers naar sommige heenleiden. Zoo bezochten wij, in gezelschap met twee Engelschen, onze vroegere reisgenooten op de *Asia*, en die wij hier weder aantroffen, een Indiaansch dorp, dat een groot uur rijdens van de watervallen gelegen is. Het was op een Zondag, en wij vonden de Indianen, die allen Christenen zijn geworden, in hun houten kerkje vereenigd. Een Amerikaansch geestelijke stond op eene

verhevenheid, en las in het Engelsch voorschriften uit een Bijbel op; naast hem stond een Indiaan, die dit onmiddellijk voor de gemeente vertolkte. Deze sprak vlug, maar hoogst eentoonig en zeer door den neus; het was alsof hij zeer korte lettergrepen uitstootte. Wij vonden het nog al belangrijk om hierdoor de taal der Indianen te hooren, die evenwel niet welluidend of aangenaam klonk. Zijne gemeente wist hij ook niet zeer te boeijen, want het meerendeel zat te slapen. Kort daarop ging de kerk uit. De Indianen, geel van kleur, met lange zwarte haren, droegen de Europesche kleeding; de vrouwen blaauwe linnen pantalons, van onderen met kleuren afgezet, en hadden het hoofd in groote blaauwe sluijers gewikkeld. Hun getal is ruim 300; zij hebben een eigen hoofd, en de New Yorksche Staat heeft hun eene bepaalde uitgestrektheid gronds aangewezen. Zij kwamen ons nog onbeschaafd en onvriendelijk voor. Hun dorp bestaat uit verstrooide houten huisjes, die er niet keurig uitzien.

Terugkeerende naar het dorp Niagara, zagen wij aan de overzijde der rivier van dien naam, het monument van den Engelschen generaal Brock, eene kolom van 185 voet hoogte, op wier top zijn standbeeld geplaatst is. Dit monument werd in 1853 opgerigt, nadat een vroeger uit kwaadwilligheid was vernietigd. Generaal Brock liet den 13 October 1812 in deze omstreken voor zijn vaderland het leven. Nog merkwaardiger dan het monument, was evenwel het vergezigt, dat wij hier van den weg genoten. Het is een van die uitgestrekte, groote tafereelen, die een bezoek van Noord Amerika zoo belangrijk maken. Men overziet eene bijna onmetelijke boschrijke vlakte, de Niagara stroomt in de diepte, terwijl de achtergrond der schilderij door het glinsterend meer Ontario wordt gesloten.

Nog bezochten wij op dezen weg het dusgenaamde duivelshol, eene diepgekelderde rotspartij aan den oever

der Niagara, vooral merkwaardig om den verschrikkelijken moord, hier door Indianen op Engelsche soldaten gepleegd, welke zonder argwaan daar heen trekkende, allen in den afgrond werden gestort.

Een ander allerbelangrijkst punt is de hangbrug, die twee mijlen beneden de watervallen over de rivier de Niagara gebouwd is, en aldaar de Vereenigde Staten met Canada verbindt. Deze brug is een der fraaiste en kunstigste werken, die ik ooit aanschouwd heb. In 1852 ondernomen, werd zij in 1855 voleindigd, en moet meer dan 500,000 dollars gekost hebben. Hare lengte bedraagt 800 voet, de breedte 24 voet, en zij is 250 voet boven de Niagara verheven. De brug hangt aan 4 kabels van ijzerdraad, aan weerszijden in de rots bevestigd, en die over gemetselde torens van 80 à 90 voet hoogte gelegd zijn. Zij bevat twee overgangen boven elkander; de bovenste dient voor de stoomtreinen, de benedenste voor andere rijtuigen en voetgangers. De brug vereenigt vlugheid met kracht, en herhaaldelijk zag ik er stoomtreinen met halve snelheid, bijna zonder doorbuiging, overkomen. Aan weerskanten is zij met eene menigte gespannen draden tegen slingeren beveiligd.

Staat men over dit kunststuk van menschelijke vlijt verbaasd, nog veel treffender echter is het landschap, dat de natuur hier aanbiedt. Een mooijer plekje kan ik mij bijna niet herinneren. De helder blaauwe Niagara stroomt in de diepte, gekneld tusschen regtstandige rotsmuren van rooden zandsteen overvloedig met groen bewassen, terwijl de groote watervallen zich in de verte teekenen. De verschillende tinten, het geboomte, het water, alles loopt te zamen, om aan dit oord een verheven karakter te geven, en toch was het, juist twee dagen vóór onze aankomst, het tooneel van verregaande menschelijke dwaasheid geweest. Het was daar dat Blondin zijne zoo wijd uitgebazuinde kunsten had verrigt. Nog zag men de stellaadjen, welke daartoe waren

opgeslagen, en de sporen der menigte, die zich hier verdrongen had. Ik achtte mij gelukkig dit niet te hebben moeten zien, en ik geloof dat een mensch zijne stoutmoedigheid beter kan toepassen, dan over een gespannen koord boven een afgrond te loopen (1).

Onder de verdere merkwaardigheden in den omtrek der Niagara, moet ik er nog twee vermelden: 1°. de brandende bron, en 2°. het belvedère op het slagveld van Lundy's lane. Het eerste is eene bron bij den oever der Niagara, een paar mijlen boven de vallen. Het water is daar zoo met ontvlambaar gaz bezwangerd, dat bij de minste nadering van licht eene heldere vlam ontstaat. Zelden had ik dit in zulk eenen hoogen graad gezien. Het is een bezoek waard, al ware het alleen om de fraaije gezigten, welke men op den weg daarheen over de rivier geniet, en om een allervreemdst drijvend eilandje, dat men dan tevens kan doorwandelen. Het belvedère is een houten stellaadje, dat langs 134 trappen beklommen wordt. Het is gebouwd op den grond, alwaar den 25 Julij 1814 een gevecht tusschen de Engelschen en Amerikanen plaats had, en waarbij ieder der partijen zich de overwinning toeschreef. Om een goed overzigt der omliggende landstreek te nemen, is het der beklimming waard.

De ligging van ons hôtel was, zoo als ik reeds met een woord meldde, voor een bezoeker dezer streken allerdoelmatigst; en wat ook de Amerikaansche reisboeken mogen zeggen, ik zou altijd aanraden om de watervallen het eerst van de Canadasche zijde te aanschouwen. Clifton-house was daarbij een uitnemend logement, met twee groote galerijen uitgebouwd, van

---

(1) Om de belangstelling, welke aan deze zaak ook in ons vaderland te beurt viel, heb ik een afdruk der aanplakbiljetten van Blondin, zoo als ik die in Clifton-house vond, onder de bijlagen onder n°. 6 opgenomen.

waar een treffend uitzigt genoten werd. Het eenige onaangename was, dat door de trilling der lucht, door de nabijheid der vallen, de deuren en vensters steeds klepperden, en dat, wanneer de wind naar het hôtel woei, men reeds voor de deur in den stofregen stond; heerlijk daarentegen waren de avonden en nachten, toen ik uit mijne kamer, bij helderen maneschijn, de vreesselijk ontstelde wateren zag. Zonder ophouden werd hun geweldig donderen gehoord, duizende van jaren heeft dit reeds plaats gehad, duizende van jaren zal het nog voortduren.

In ons hôtel waren vele familiën gehuisvest. Niagara is het Mekka der Amerikanen. De dames wedijverden in verscheidenheid en rijkdom van toiletten, en ik vond er onder de Amerikanen veel meer beschaving, dan in onze logementen in de White Mountains. Onder de gasten was een bekend Belgisch schilder, die zich jaarlijks hier heen begaf om studien te maken, en het met mij bejammerde, dat niet meer Europesche kunstenaars naar Noord Amerika oversteken, om aldaar waarlijk groote natuurtooneelen te zien.

Ten slotte nog iets over een merkwaardig voorval, dat tijdens ons verblijf in Clifton-house aldaar plaats had.

Aan de Amerikaansche zijde der watervallen was, in een der groote hôtels, eene familie uit New Orleans gelogeerd, die o. a. ter verzorging der kinderen bij zich had eene kloeke slavin van 25 jaren. Deze, hare slavernij moede, weet, op welke wijze ook, waarschijnlijk met het veerbootje, over de Niagara te komen, en biedt zich in Clifton-house als dienstbode aan. Zij wordt opgenomen, en gaat aan haar werk. Weinige uren later treedt de eigenaar der slavin, die hare afwezigheid ontdekt en haar nagespoord had, ons hôtel binnen. Hij vraagt naar het weggeloopen meisje, en weet den logementhouder te bewegen haar in een nabijgelegen huis, maar in zijn tegenwoordigheid, te

spreken. Hier brengt de planter aan zijne slavin het verkeerde van haar gedrag onder het oog, en tracht haar onder de schoonste beloften over te halen met hem naar de overzijde der Niagara terug te keeren. Niets kan echter baten, het meisje weigert halstarrig haren meester te volgen. Daar zij zich hier op Engelsch grondgebied bevindt, en dus het plegen van geweld hoogst gevaarlijk is, besluit de Amerikaan eindelijk de zaak voor het oogenblik op te geven, maar overreedt den kastelein om haar, tot dat het nacht zal zijn, in genoemd huis opgesloten te houden. Intusschen hadden de bedienden in Clifton-house, meest allen negers, en waaronder zich ook weggeloopen slaven bevonden, bemerkt wat er gaande was. Naauwelijks is de planter vertrokken, of zij, ziende dat het meisje niet in het hôtel terugkeert, steken de hoofden bijeen, en vorderen van den kastelein inlichting omtrent de zaak. Deze, door zijne belofte aan den eigenaar gebonden, kan hun die niet voldoende geven. In een oogwenk rukken alle bedienden daarop naar het naburig huis, het is gesloten, maar zij loopen de deuren open, en bevrijden het beangste meisje, terwijl een der negers dadelijk op zich neemt haar, onder zijne hoede, Noorderlijker en wel naar Toronto te begeleiden. De vogel was gevlogen; de planter mogt zich beklagen, dat hij eene zijner beste slavinnen verloren had, maar de menschenvriend juichte.

ELFDE HOOFDSTUK.

VAN DE NIAGARA NAAR DÉTROIT IN MICHIGAN, EN CHICAGO IN ILLINOIS.

Van de Niagara moesten wij naar Détroit in Michigan, om van daar verder naar Chicago te reizen. Men kan langs twee spoorwegen naar Détroit gaan, de eene over Buffalo en Cleveland, langs het meer Erié, de andere, die, meer Noordelijk, dwars door dit gedeelte van West Canada heenvoert. Wij verkozen den laatsten. De afstand naar Détroit is 229 mijlen, die in 9 uren per spoor wordt afgelegd.

Tegen den middag namen wij, bij de Suspension bridge, op de spoortrein plaats. Het fraaiste weder bleef ons steeds begunstigen, hoewel de ochtenden in dit gedeelte van Amerika reeds zeer koel begonnen te worden. Wij reden eerst naar Hamilton, eene stad aan het meer Ontario gelegen, en die als handelspunt voor Oost Canada, met Toronto, naar den voorrang dingt. In 1845 nog maar met ruim 6000 zielen bevolkt, telt zij er nu reeds meer dan 20,000. Van daar naar Dundas, Parijs, Londen enz. Ik was getroffen over de mooije, heuvelachtige landstreek die wij doortrokken, welke dan ook den tuin van Canada genoemd

wordt. Overal zag men de bosschen opruimen en de gronden ontginnen, en hoewel vele landverhuizers zich vooral in deze streken vestigen, bevreemdt het mij dat er niet nog veel meer, vooral Ieren, heentrekken. Wanneer ik mij hunne ellendige verblijven in Ierland herinner, en de armoede die ik daar zag heerschen, dan moet inderdaad dit oord een paradijs voor hen zijn. Daarbij komt dat zij zich hier te midden van een volk kunnen vestigen, dat hunne taal spreekt, en dezelfde gewoonten en gebruiken heeft, al hetwelk voor landverhuizers van het vaste land van Europa zeer groote bezwaren oplevert. Duizenden bij duizenden kunnen hier nog ruim plaats vinden, en vooral dit gedeelte van Canada houdt met de naburige Vereenigde Staten gelijken tred. Parijs is een klein stadje van nog geen 3000 zielen, en Londen, dat, even als de wereldstad, aan een riviertje de Theems genaamd ligt, telt er ruim 6000.

Daar ik hier wederom van landontginning gesproken heb, wil ik er even bij stilstaan, en mededeelen wat ik te dien aanzien overal in Amerika heb opgemerkt.

Men weet dat Noord Amerika voor het meerendeel, de dusgenaamde prairien uitgezonderd, overdekt is met bosschen. Alle ontginning moet dus in den regel aanvangen met hunne opruiming. De wijze hoe dit geschiedt, hangt grootendeels van omstandigheden af. Is het te ontginnen land in de nabijheid van een stroom gelegen, of loopt er eene spoorbaan langs, dan worden de boomen meer geregeld omgehakt, en soms op de plaats gezaagd en gekloofd, zoodat zij daarna kunnen worden weggevoerd, of door de spoortreinen tot brandhout gebezigd. Is dit het geval niet, dan wordt gewoonlijk de brand in het bosch gestoken, en deze zoo geleid, dat alleen het te ontginnen land openvalt. Daar echter de zware boomen niet tot den grond toe kunnen afbranden, worden de stammen gewoonlijk op de hoogte

van 3 à 4 voeten van den bodem afgehakt, en ziet men aan alle zijden die zwart verkoolde stompen boven het veld uitsteken. Door de asch eenigermate gemest, of ook wel nadat het hooge gras opgeruimd, en de door de afgevallen boombladeren gevormde teelaarde eenigermate omgewerkt is, wordt de maïs daarin gezaaid, en levert gewoonlijk een zeer rijk gewas op. Is de ontginning iets verder gevorderd, dan worden ook de zwarte stompen met den bijl of door het vuur opgeruimd, en ziet men den grond beter en meer geregeld bewerkt. De laatste hand eindelijk is het opruimen der diep liggende en wijd en zijd verspreidde wortels. Dit is een arbeid die eene verbazende inspanning vordert, maar dan ook is de bezitting in orde; de grond wordt in verschillende vakken tot boomgaard, moestuin, gras of bouwland verdeeld, en ligt dikwijls allerliefst tusschen het nog op stam zijnde bosch, of hier en daar door eenigen prachtigen boom beschaduwd. Een middel, dat men eindelijk nog veel ziet toepassen om zware boomen te doen sterven en dus op te ruimen, is om op manshoogte in zijne bast eene diepe geul te hakken, en alzoo den omloop der sappen te stremmen. De afsluiting der eigendommen geschiedt meest door op elkander geplaatste boomstammen, welke door midden gekloofd zijn, en die in zigzag gesteld, zonder eenige andere verbinding eene onomstootbare heining vormen. Het is dezelfde afsluiting, welke men algemeen in Zweden en Noorwegen en overal in het Noorden ziet, alwaar overvloed van hout en ruimte van grond gevonden wordt.

De verblijven der ontginners houden gelijken tred met de vorderingen van den bodem. In de eerste periode ziet men alleen eene hut van boomstammen gemaakt, en met boombast, plankjes of takken bedekt; in de tweede periode hebben de stammen voor planken plaats gemaakt, en wordt een huisje met twee verdiepingen gebouwd, tot dat eindelijk eene wit geverwde, net opgetrokken, houten

woning verrijst, omgeven van de noodige bijgebouwen.

De eerste ontginning geschiedt gewoonlijk door lieden, die zich bijzonder daarop toegelegd hebben, pionniers genaamd. Zij trekken met vrouw en kinderen, een Bijbel, een bijl en hun geweer de bosschen in, en vangen daar het moeijelijke werk aan. Het zijn meest Amerikanen, welke op die wijze meer en meer van het Oosten naar het Westen trekken. Vreemde immigranten nemen in den regel daaraan weinig deel, maar koopen, na de eerste ontginning, het land van den pionnier, die dan wederom bijl en geweer opneemt, en verderop trekt om hetzelfde werk te beginnen. Men heeft wel eens gezegd, dat de Amerikanen als door de Voorzienigheid zijn aangewezen om dit gedeelte van den aardbol te ontginnen, terwijl zeker hunne ijzeren volharding, stalen vlijt, en geringe behoefte aan wereldsche uitspanningen hen daartoe bijzonder geschikt doen zijn.

Welken Staat van Noord Amerika wij ook doorreisden, overal zagen wij de pionniers aan hun werk; teekenachtig was het om hen in den duister met het afbranden hunner boomstronken bezig te zien, en niet minder opmerkelijk, dikwijls uit de kleinste hutten, midden in de wouden, tamelijk elegante vrouwen en altijd welgekleede mannen, soms met de courant in de hand, te voorschijn te zien treden.

Is er op die wijze reeds onschatbaar veel land in Amerika ontgonnen, millioenen acres liggen nog onbebouwd en met bosch bedekt; zelfs in den rijken Staat New York, in Pensylvania en de verdere oudere Staten, is nog voor geslachten op geslachten werk, en ontbreken alleen de handen om daaraan uitbreiding te geven. Naar mijn oordeel verdient het evenwel de aandacht der besturen, dat het omhakken der bosschen later groote veranderingen in het klimaat van Amerika kan veroorzaken, en onder anderen op sommige plaatsen gebrek aan regen daarvan het gevolg zou kunnen zijn. Ook hun onschat-

bare overvloed van hout, waarmede nu zoo roekeloos gehandeld wordt, zal hierdoor eenmaal ophouden, waaruit groote bezwaren zullen ontstaan.

Eindelijk nog iets over de bosschen zelve. Ik had veel daarvan gehoord, en toch heeft het mijne verwachting overtroffen. Ik geloof niet, dat men over het algemeen aangenamer wouden kan zien, dan Noord Amerika aanbiedt, vooral in het saizoen dat wij het bereisden. Wel is waar vond ik er niet die uitgestrekte, trotsche masten-bosschen, welke men in Zweden doortrekt, hoewel die waarschijnlijk meer in het Noorden van Canada aangetroffen worden, maar nergens had ik zooveel verscheidenheid van houtgewas, en hierdoor ook zoo vele schakeringen en tinten van groen, bijeen gezien als hier. Men ontgaat alzoo de eentoonigheid welke Noordsche wouden, en zelfs in warmere luchtstreken verzamelingen van palmboomen vergezelt. Meermalen maakte ik de opmerking, dat al waren de bosschen met menschenhanden, en tot opsiering van buitenverblijven geplant, de verscheidenheid van boomen niet beter had kunnen in acht genomen worden. Allerhande soorten van eiken, ijpen, dennen, masten, linden, berken, beuken, tulpenboomen, siccomoren, acacias, en vele anderen ziet men dooreen staan, en wouden vormen, die tot nog toe alleen door den voet van den jager betreden werden. Bovendien zijn niet alleen vele stammen, maar zelfs de toppen bedekt met parasite planten, met klimop, en met den bekenden wilden wijnstok, die hen soms zoo overladen, dat zij als een prieel vormen. Voeg daarbij dat, in het najaar, op vele boomen het gebladerte geheel van kleur verandert, en een hoog geel, sterk rood, violet, enz. vertoont, dat op een afstand als zoo vele trossen schijnt, en men zal kunnen begrijpen, dat de Amerikaan met regt trotsch is op zijne wouden. Zeer veel oud geboomte zag ik echter over het algemeen niet dan in het Zuiden, maar het moet vooral

in Californie zijn, dat men die eeuwenheugende kruinen vindt. Grootendeels is het ook een gevolg van de veelvuldige boschbranden, welke door het bliksemvuur, onvoorzigtigheid of kwaadwilligheid ontstaan, en waarvan men in alle Staten herhaaldelijk de treurige sporen ziet. Dit laatste behoort onder de droevigste gezigten: te midden van een welig bosch ontwaart men soms op eens groote ruimten, waar alles woest dooreen ligt, en de half verbrande boomstammen, de zwart verkoolde stompen, en de dikwijls nog gloeijende asch het onheil aanwijzen.

Maar wij moeten naar Détroit. Het was reeds avond, toen wij te Windsor aankwamen, een klein stadje aan de rivier Détroit gelegen, die, van het meer Huron naar dat van Erié vloeijende, Canada hier van de Vereenigde Staten scheidt. De stad Détroit lag aan de overzijde. Twee groote veerstoombooten lagen gereed, en begunstigd door een helderen maneschijn werd de rivier overgestoken. Daar hier de grens tusschen de beide Staten is, moesten de goederen gevisiteerd worden; op eene verklaring dat onze koffers niets dan kleederen bevatteden, bepaalde het zich bij het stellen van een rood kruisje op ons goed, daarom dubbel welkom, dewijl bij den grooten aandrang van passagiers dit zeer lang oponthoud had kunnen veroorzaken.

Détroit, dat wij den volgenden morgen doorwandelden, is nog van Franschen oorsprong, en dagteekent van 1670. De ligging der stad is voor den handel uitnemend gekozen, aan eene bevaarbare rivier, tusschen twee groote meeren, en met geheel Canada voor zich. Van daar dat zij eene groote verzamelplaats van landverhuizers is, en eene aanzienlijke vlugt heeft genomen. In 1840 waren er nog maar ruim 9000 inwoners, nu meer dan 40.000. — Détroit is, even als alle Amerikaansche steden zeer ruim aangelegd, met breede, regte straten; onder de laatsten spant de Jefferson Avenue

de kroon, die welligt eene van de mooiste straten der wereld zal worden. Onder hare squares is de Campus Martius de merkwaardigste. Overigens is zij nog volkomen eene stad in hare opkomst; men vindt er geheele buurten van houten huisjes, maar in hare kom staan verscheidene goede openbare gebouwen. Alleen de hoofdstraten zijn geplaveid, de overigen van breede houten voetpaden voorzien. Er was veel handel en nijverheid, waaronder groote fabrieken van stoomwerktuigen, meelfabrieken, stoomzaagmolens, enz. Behalve de spoorwegen, onderhouden verscheidene groote stoombooten de gemeenschap met de omliggende landstreken, en Détroit heeft ongetwijfeld nog eene rijke toekomst.

Ten 1 uur na den middag, verlieten wij deze stad voor Chicago, om aldaar tegen middernacht aan te komen. Onze trein, die tot de Michigan central railway behoorde, hoezeer verbazend lang, had zeer goed gereden. Niettegenstaande den grooten toevloed van passagiers, heerschte overal de meeste orde. Ik bemerkte, dat wij veel minder bosschen doorkwamen dan vroeger; het land in dit gedeelte van Michigan was veelal vlak, en scheen zeer vruchtbaar. Overal zag men nog een rijken oogst van maïs te veld staan, afgewisseld door uitgebreide grasvlakten. Een half uur aan deze zijde van Chicago was de spoorbaan boven het water, langs den oever van het meer Michigan, op houten stellingen gebouwd, dat onafgebroken tot aan die stad voortduurde; zeker eene kostbare en minder veilige wijze van aanleg.

Te Chicago vonden wij niet dan na zeer veel moeite een onderkomen. Er had juist eene groote tentoonstelling van landbouw plaats, die van alle zijden duizende bezoekers lokte, en waardoor letterlijk die stad overkropt was.

Wij bevonden ons nu in den staat Illinois.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

CHICAGO.

Was het ons niet dan na veel moeite gelukt eene plaats, en nog wel in een logement van den tweeden rang, te bekomen, ik verheugde mij echter hier eene groote landbouwtentoonstelling te kunnen bijwonen, en ook daar het Amerikaansche volk in zijne kracht te kunnen zien.

De tentoonstellingen van landbouw worden, in de Vereenigde Staten, meest in de maanden September en October gehouden. Die van Chicago bekleedt onder haar eenen voornamen rang. Reeds eenige dagen te voren hadden wij daarover hooren spreken, en hier en daar groote aankondigings-biljetten aan de muren gezien. Zoodanige tentoonstelling wordt in Amerika *a national fair*, eene volkskermis, genoemd, en duurt meest eene geheele week. Zij gaat gepaard met harddraverijen en allerlei volksvermakelijkheden, en wordt, zoo als alles in Amerika, op eene weergalooze ruime schaal gehouden. Voorbeeldig is de deelneming en belangstelling in deze zaak; duizende menschen komen uit de verschillende Staten daarheen stroomen, en de stad, waar de tentoonstelling plaats heeft, spant gedurende de fair alles in

om het haren gasten aangenaam te maken. Mij was wel eens vroeger in Europa verhaald, dat landbouw in Amerika, door de ruimte van grond, tot nog toe niet veel anders was dan eene gemakkelijke roof, en men die eerst later zou verbeteren, te gelijk met het veredelen der vee-rassen en wat dies meer zij; een bezoek der tentoonstelling te Chicago, en later ook nog van eene andere te St Louis, heeft mij van het tegendeel overtuigd, en ik erken gaarne uit dat oogpunt weinig gezien te hebben, dat mij beter beviel.

Het is natuurlijk, dat onze eerste bezigheid, den volgenden morgen na onze aankomst, was om alle mogelijke berigten omtrent de national fair in te winnen, er er ons dadelijk heen te begeven. Het was de derde dag na de opening, zoodat wij haar in volle kracht zouden aanschouwen.

Daar Chicago omgeven is van groote vlakten, is de gelegenheid tot het houden van zulke feesten uitnemend. De ruimte, alwaar deze tentoonstelling gehouden werd, was een klein uur gaans van de stad, en wij besloten er dadelijk heen te wandelen. Naauwelijks waren wij in de rigting daarheen gekomen, of wij zagen een tal van omnibussen en wagens groot en klein, meest allen met Amerikaansche vlaggetjes versierd, die opgepropt met menschen om strijd naar de tentoonstelling reden. Honderde wandelaars bedekten den weg, allen even driftig om hetzelfde doel te bereiken. Bovendien kon men daarheen komen met eene stoomboot en langs den spoorweg, welks bijna eindelooze treinen men op een afstand zag stoomen. Het was volmaakt eene vertooning als bij Engelsche wedrennen. Weldra zagen ook wij de groote Amerikaansche vlaggen voor ons wapperen, hoorden aan alle zijden muziek, en geraakten spoedig te midden van allerlei houten en linnen tenten, die, bij den weg geschaard, het volk noodigden tot het nemen van ververschingen, het aanschouwen van de wonder-

lijkste spelingen der natuur, of getuigen te zijn van de vlugheid en kracht, die een mensch zich door oefening kan eigen maken; in een woord het was eene volkskermis. Iets verder lag de afgeslotene ruimte der tentoonstelling. Te dien einde was namelijk eene zeer groote oppervlakte geheel met eene planken heining omsloten, terwijl eene hooge opgesierde poort zoowel voor rijtuigen als voetgangers tot ingang strekte. Men betaalde 25 Amerikaansche centen entrée.

Toen ik binnentrad, zag ik eene groote ruimte voor mij; in het midden had men een gedeelte tot renbaan afgebakend, er stond een houten stellaadje voor het bestuur, en daarnaast een tempel waaruit eene krachtige muziek klonk. Verder waren op de ruimte groote houten loodsen opgeslagen, wier inhoud en doel door duidelijke opschriften werd aangewezen. Op de eene las men *Agricultural hall;* op eene andere, *Mechanical hall;* voor eene derde stond *Flora Hall;* verder *Pomona Hall;* en eindelijk *dining saloon;* van deze laatsten waren er vele, en op onderscheidene punten kon men allerhande ververschingen, enz. koopen. Van alle gebouwen woeijen de nationale kleuren, iets waarmede de Amerikanen dan ook zeer gul zijn.

Langs de houten schutting, welke de ruimte omsloot, wâren stalletjes gebouwd voor de paarden en het vee; terwijl schapen, varkens en allerlei pluimgedierte in een afzonderlijk gedeelte werden ten toon gesteld. Achter de bovengenoemde houten loodsen vond men eene groote uitgestrektheid, bezet met allerlei landbouwwerktuigen, alwaar het geluid van stoom en raderen het bewijs was, dat zij voor de nieuwsgierige menigte in werking werden gebragt.

Honderde, ja duizende menschen bewogen zich in deze ruimte; aan alle zijden zag men rijtuigen en ruiters, terwijl in de renbaan nu en dan vurige Amerikaansche harddravers voor hunne ligte wagentjes met elkander

wedijverden. Overal heerschte levendigheid en drukte. De Commissarissen, te paard gezeten, reden met breede sjerpen omhangen onophoudelijk rond. De keuring of beoordeeling van het ten toon gestelde was over de verschillende dagen der week verdeeld. Wij troffen die van stieren en paarden. Een der commissarissen reed de stalletjes langs, en riep met luider stem de voorwerpen die ter keuring moesten opkomen. Kort daarop zag men eerst stieren te voorschijn brengen, waaronder schilderachtige exemplaren. Zij werden naar de renbaan geleid, en door eene commissie gekeurd, waarna men hen met het bewijs der bekrooning de baan rondbragt, terwijl een commissaris vóóruit reed, en den naam van den eigenaar aan de menigte verkondigde. Daarna had hetzelfde met paarden plaats. Alles werd door de krachtige muziek uit den tempel opgeluisterd. Het vee was veelal van Engelsche afkomst, en voor de meeste stalletjes vond men de stamlijsten aangeplakt. Onder de paarden zag ik de mooiste exemplaren van dit edel dierenras.

Landbouwwerktuigen waren, zoo als ik zeide, in menigte ten toon gesteld, en schenen eene groote belangstelling te wekken. Overal zag men de uitvinders of vervaardigers ijverig in de weer, om hunne voorwerpen in beweging te stellen, aan te prijzen, en door gedrukte biljetten meer algemeen bekend te maken. Vele werktuigen werden door stoom gedreven, en kwamen mij in verscheidene opzigten nieuw en zeer belangrijk voor. Het meeste strekte om den handenarbeid, zoo kostbaar in Amerika, te gemoet te komen.

In de Agricultural hall waren voortbrengselen van landbouw uitgestald, maar ik vond er niets bijzonder vreemds of belangrijks. De Mechanical hall hield eene tentoonstelling van nijverheid in, die evenwel hoogst gebrekkig was, en mij hier nog al misplaatst voorkwam. Flora hall was aan de bloemen gewijd, maar blonk noch door verscheidenheid van gewassen, noch door

goeden smaak van schikking uit. In Pomona hall eindelijk werden velerlei vruchten gevonden, waaronder vooral appelen en peeren de aandacht mogten trekken.

Had deze tentoonstelling mij over het algemeen wel voldaan, in sommige opzigten liet zij nog al wat te wenschen over. Zoo ontbrak bij vele zaken de noodige zorg en goede smaak, en waren o. a. de bovengenoemde loodsen of halls, zoowel in uitstalling als decoratief, zeer beneden hetgeen men verwachten mogt. In de tweede plaats heerschte in alles nog te veel ruwheid, te weinig orde. Verwonderlijk was het, dat er niet meer ongelukken plaats hadden, waar een tal van rijtuigen en paarden zich vrij, en tamelijk woest, te midden van een drom van menschen mogten bewegen, te meer daar bij eene of andere vertooning een ongeloofelijke menigte te hoop liep. Zoo was dit b. v. het geval, toen op eens een Indiaan, met pelterijen omhangen, in de baan verscheen met twee rendieren, die voor een wagentje gespannen waren. Maar de Amerikanen vreezen volksoploopen niet, en zelfs de vrouwen begeven zich daar onbeschroomd in. Meermalen was ik getuige dat paarden en stieren aan hunne geleiders ontsnapten, en zelf was ik bijna het slagtoffer der aldaar heerschende onachtzaamheid geweest. Door het geroep van eenige menschen opmerkzaam geworden, had ik juist den tijd op zijde te springen, om een rijtuig met twee hollende paarden strijkelings langs mij heen te zien stuiven, dat iets verder een anderen wagen omverwierp, terwijl de verwilderde paarden met het overschot van hun tuig te midden ook van vrouwen en kinderen voortholden.

In Chicago was, zoo als ik reeds mededeelde, alles aangewend, om aan de vreemde bezoekers uitspanningen te verschaffen. Iederen avond hadden tooneel of andere voorstellingen plaats. Van eene dier voorstellingen mag ik bijzonder melding maken. Het droeg den naam van

Cosmopolitan bazar, en was door de fatsoenlijkste jonge meisjes in Chicago georganiseerd. Men betaalde een halve dollar entrée, die ten behoeve van zendingen zouden strekken. In eene groote zaal had men langs de wanden kraampjes opgeslagen, waarin een of ander volk der wereld en hunne producten werden voorgesteld. Met den meesten smaak was alles ingerigt, jonge dames uit Chicago, waaronder allerliefste gezigtjes, boden in het kostuum der natie die zij voorstelden, allerlei waren te koop aan. Men zag een Turksch winkeltje met reukwerken en Oostersche snuisterijen, eene Tyroolsche kraam met de voortbrengselen dier bergbewoners, Zwitsersche meisjes met bloemen en gesneden houtwerkjes; ook kleine Fransche modeartikelen waren niet vergeten, en aan een keurig suikerbakkerswinkeltje kon men velerhande ververschingen koopen. Op een tooneel was eene Indiaansche familie voorgesteld, waarbij zich eene waarzegster bevond, die voor eenig geld de toekomst voorspelde. Door de zaal bewoog zich een troep ambulante muziekanten, die liedjes verkochten, en op de minzaamste wijze om eenige bijdragen vroegen. Op algemeen verzoek werd deze voorstelling gedurende de fair herhaald, en bragt eene groote menigte dollars op.

Chicago behoort onder die nieuwe Amerikaansche steden, welke eenen bijna fabelachtigen vooruitgang ten toon spreiden. In 1831 gesticht, telde zij in 1840 ongeveer 5000 inwoners, en in 1859 weinig minder dan 160.000. Hare ligging aan het groote meer Michigan, in het Noorden van het vlakke maar vruchtbare Illinois, is uitnemend gekozen. Het riviertje Chicago verdeelt haar in twee deelen, en het is vooral langs hare boorden, dat de meeste fabrieken en timmerwerven gevonden worden. De stad is door verscheidene spoorwegen met het omliggende land verbonden, en men rekent, dat dagelijks meer dan 100 spoortreinen aldaar

aankomen of vertrekken. Er zijn 61 kerken, 7 banken, 20 drukkerijen, 54 scholen van verschillenden aard, en daarenboven verscheidene openbare gebouwen. Om een goed overzigt der stad en omliggende landstreek te hebben, beklommen wij den toren van het stadhuis, ook daar, even als in de meeste steden, een zeer groot koepelvormig gebouw.

De toegang tot zulke torens is overal vrij, en hetgeen nog al merkwaardig is, men kan dan tevens het geheele stadhuis doorwandelen; men ziet meest alle kamers openstaan, en de ambtenaren aan het werk zonder dat zij zich over den gaande of komende vreemdeling in het minste bekreunen; nergens bodens, kamerbewaarders of policie. Het maakte op mij telkens den indruk, dat wij ons in een vrij land bevonden, waar het volk, de massa, eigenlijk regeert.

In Chicago werd nog ongeloofelijk veel aangebouwd; in geheele straten was men bezig de houten huizen door steenen te vervangen. Ook hier zag men verscheidene spoorbanen door de stad, en eenige straten nog geheel met hout bevloerd. Een allerbelangrijkst werk, dat op algemeene kosten verrigt werd, trok bijzonder onze aandacht, het was: het verhoogen van den beganen grondslag der geheele stad, in vele opzigten eene reuzen onderneming. Men had namelijk ondervonden, dat de grondslag der stad te laag was, en veel te lijden had van het water uit het meer Michigan en der rivier Chicago, vooral wanneer de wind het naar het Zuiden opjoeg. Hierom werd besloten de geheele stad een twaalftal voeten hooger te leggen. Sedert weinige jaren was men daarmede bezig, en het was zonderling om te zien, hoe de benedenste verdiepingen der huizen achter de verhoogde straten wegzonken, en dus, daartoe gedrongen, tot kelders ingerigt werden. Het is eene onderneming, die geheel het kenmerk van het Amerikaansche karakter draagt.

In ons logement, alwaar wij duchtig gesneden werden, ging het nog al ruw toe. Wij bevonden ons hier te midden van de echte Amerikaansche ontginners en landbouwers, die vooral naar het Westen doorgaans niet in beschaving uitmunten; over onvriendelijke bejegening hadden wij evenwel niet te klagen.

DERTIENDE HOOFDSTUK.

VAN CHICAGO NAAR PRAIRIE DU CHIEN, IN WISCONSIN, EN ST. PAUL EN ST. ANTHONY, IN MINNESOTA.

Van Chicago wenschten wij naar de Far West te gaan, om de nederzettingen aldaar en de Indiaansche volksstammen te zien. Men had ons in New York aangeraden daartoe over Prairie du Chien naar de Upper Missisippi te reizen, en tevens St. Paul en St. Anthony te bezoeken.

Met dat doel namen wij op eene spoortrein plaats, die ons in 10 uren tijds naar Prairie du Chien zou brengen. Kort nadat wij Chicago verlaten hadden, kwamen wij in de dusgenaamde prairien, onafzienbare vlakten veelal met ruig, hoog, gras bedekt, waaronder een zeer vruchtbare grond gelegen is. Deze prairien worden zeer veel in den Staat Illinois gevonden, en zullen hem met der tijd tot een der vruchtbaarsten in de Unie maken; zij zijn gewoonlijk door bosch, meest eikenhout, omzoomd. Midden in zulk eene prairie zagen wij eene menigte nieuwe houten huizen opgeslagen, maar tot nog toe zonder bewoners. Men zeide ons, dat eerlang hier eene bezending landverhuizers werd verwacht, die den bodem zullen ontginnen, en welligt de eerste grondslagen van eene of andere groote stad leggen. Zelfs alleen uit dit oogpunt is eene reis door

Amerika belangrijk; men ziet er de steden in al de tijdperken harer wording, van de hut van den houthakker af, tot de meest bevolkte gemeente; men kan zelfs geheel Noord Amerika nog eene ontkiemende vrucht noemen.

Te Janesville en te Madison werd eenigen tijd stil gehouden, beide stadjes in den Staat Wisconsin. Het laatste is de hoofdplaats van dien Staat, en telt ruim 7,000 inwoners, terwijl er in 1835 nog maar eene houthakkers hut stond. Het is zeer lief aan een meertje gelegen. Men gunde er ons 20 minuten tijds voor het diner, dat, als gewoonlijk langs de spoorwegen, bestond uit roastbeef, gebraden kippen, aardappelen, eene of andere taart van vruchten, appelen, peeren en watermeloen. Daarbij wordt koffij, thee of water geschonken, en nimmer zag ik onder weg wijn of bier gebruiken. Men betaalt zulk een diner met een halve dollar.

Het gedeelte van Wisconsin, dat wij doorreden, in het eerst vlak, werd meer bergachtig naarmate wij de Missisippi naderden. Het scheen zeer vruchtbaar; men zag uitgestrekte velden met de rijkste maïs, waar tusschen, gelijk overal in Amerika, pompoenen of kalebassen geteeld waren. Op onderscheidene punten waren beginselen van ontginning, en wij hielden bij eene menigte plaatsjes stil, die nu nog maar uit verstrooide houten huizen bestonden, maar waarschijnlijk binnen weinige jaren groote dorpen zullen geworden zijn. Overigens scheen de bevolking nog zeer dun en verspreid, en was er voor duizenden nog overvloed en ruimte van vruchtbaren grond. Groot is over het algemeen ook nog het gebrek aan handen in Noord Amerika, in alle vakken en ambachten, en hij, die op zijne zaken wil passen, moet er onmisbaar vooruitkomen. Vooral in New York werden nog vele arbeiders gevraagd, en tot het bouwen van spoorwegen, zag ik, dat men hier en daar 200, zelfs tot 600 menschen zocht. De dagloonen zijn dien ten gevolge natuurlijk nog zeer hoog.

Tegen den avond bereikten wij de rivier Wisconsin, die, zeer kronkelende, herhaaldelijk over lange houten bruggen overgetrokken werd. De landstreek was hier zeer boschrijk, en uren lang reden wij door wouden, waar men juist de noodige ruimte gemaakt had om ééne spoortrein door te laten. Het was geheel duister, toen wij eindelijk te Prairie du Chien aankwamen, een klein plaatsje aan de boorden der Missisippi gelegen.

Hier moesten wij op eene stoomboot overgaan, die ons de rivier op naar St. Paul zou brengen. Zulke oogenblikken behooren onder de minst aangename op eene Amerikaansche reis; de trein houdt stil, de passagiers stappen er stilzwijgend uit, er is niemand om aanwijzing te doen, en in den duister weet soms geen der reizigers waar hij heen moet; het help your self is dan in volle toepassing. Eindelijk werd ontdekt waar de stoomboot lag, en onze karavane trok er heen.

Allerzonderlingst was het tooneel, dat zich hier voor ons opende. Tegen den zandigen oever lag een zeer groot stoomschip, dat, met onbeschrijfelijke drukte en haast, met eene menigte vrachtgoederen werd vol geladen. Verscheidene ossen, paarden en rijtuigen stonden nog op eene beurt van inscheping te wachten. Het geheele tooneel werd verlicht door groote ijzeren vuurpotten, die aan stangen uit het schip hingen; onophoudelijk werden deze met hout gevuld, en een neger wierp er nu en dan een lepel harst in, dat hevige ontvlammingen veroorzaakte. Te midden van dit rumoer stapten wij, met vele andere passagiers, over eene enge plank aan boord. Het was onze eerste kennismaking met de zoo beruchte Missisippi booten.

Spoedig was alles scheep gebragt, de touwen werden losgeworpen, en ons drijvend kasteel geraakte in beweging. Daar de machine met hout gestookt werd, wierp de boot door hare twee reusachtige pijpen een regen van vonken uit, terwijl de afgewerkte stoom met groot

geweld door twee andere pijpen boven het schip ontsnapte; het was, even als in alle Missisippi booten, een werktuig van hooge drukking.

De stoombooten, welke de Missisippi bevaren, zijn allen van dezelfde zonderlinge constructie, en verschillen slechts in grootte. De schuit zelve, waarop het vaartuig verder opgebouwd is, is klein, en heeft om de ondiepten der rivier, ten minste in dit gedeelte, zeer weinig diepgang, gewoonlijk van 2 tot 3 voet. Op de schuit is een breed dek gelegd, dat aan alle zijden over hare boorden uitsteekt; op dat dek zijn steilen geplaatst van 7 á 8 voeten lengte, die het geheele bovengedeelte van het schip dragen. Deze steilen zijn niet betimmerd, zoodat het benedendek, uitgezonderd bij de raderen, bijna geheel open ligt. Op genoemde steilen zijn nu 3 en soms 4 verdiepingen gebouwd. De eerste verdieping is eene lange zaal, welke over de geheele lengte van het schip strekt, en aan weêrskanten slaapkajuitjes voor 2 personen heeft, die op eene gaanderij uitkomen, welke om het schip loopt; evenzoo worden voor en achter, in verband met de zaal, plateformes gevonden. Op deze verdieping zijn, aan weêrskanten der kolossale raderkasten, de keukens aangebragt, een barbiers-kamertje: dat onmisbaar is op alle stoombooten en waar men bijna altijd Amerikanen onder het mes ziet, een wasch-kamertje enz. De zaal zelve is gewoonlijk prachtig gemeubileerd; er ligt een bijbel, men ziet er eenige andere boeken en verscheidene spellen; aan het einde vóór is meestal een buffet, *the bar*, waar men sterken drank en andere verversschingen kan bekomen. Deze zaal is voor al de passagiers bestemd, dewijl er maar eene klasse is, maar gewoonlijk houden de dames zich eenigermate afgezonderd in het achtergedeelte, dat soms ook door een schot van het overige kan worden gescheiden.

In deze zaal wordt het ontbijt gebruikt, gegeten enz.

Boven de zaal bevindt zich eene tweede verdieping, die evenwel veel korter is, en kamers bevat voor den kapitein, den conducteur, hofmeester, de bedienden enz.; hierdoor vindt men daar eene uitnemende gelegenheid om boven over het verdere dak der zaal rond te wandelen, ten minste wanneer de aan weêrskanten geplaatste pijpen niet te veel vonken uitwerpen. Eindelijk is boven deze verdieping, aan de voorzijde van het schip, nog een ruim kamertje geplaatst, waarin het stuurrad staat, en gemakkelijk een viertal menschen kan zitten. Daar de machinisten geheel onder in het schip zijn, heeft de stuurman hier verscheidene koorden, om door bellen de noodige bevelen beneden te geven. Uit dit kamertje overziet men alles, maar ik geloof, dat, hoe praktisch dit ook toegepast moge zijn om ruimte te winnen, het vooral door de verbazende lengte van het schip, eene gebrekkige wijze van sturen is; herhaaldelijk zag ik er ook de bewijzen van.

Zooals ik in den aanvang zeide, is het benedendek van het schip bijna geheel open; daar vindt men in het midden den grooten vuurhaard, en aan weêrskanten achter de raderen een stoomketel en een machine, bediend door afzonderlijke machinisten, die naar het luiden der bellen een der raderen of beiden in beweging brengen. Verder worden in deze opene ruimte al de pakgoederen opgestapeld, paarden en rijtuigen neêrgezet, en het hout dat voor de machine moet dienen, terwijl in het voorgedeelte slaapplaatsen voor de matrozen en voor armoedige dekpassagiers gevonden worden. Alles is evenwel hier op eene tamelijk ruwe wijze dooreen gewerkt.

Deze stoombooten voeren geene masten, maar vóórop aan weêrskanten zware steilen om het schip van droogten te kunnen afwinden, of om bij het laden en lossen te dienen. Op het voorsteven staat eene zeer lange vlaggestok, die met gekleurde ballen, vlaggetjes

of iets anders opgesierd is. Sommigen hebben, in plaats der raderen, een groot wiel achter het roer. Op allen vindt men eene menigte life preservers, maar zelden hebben zij eenige goede sloepen bij zich. Op het bovendek staan altijd gevulde waterbakken om den brand, die uit de neêrvallende vonken mogt ontstaan, dadelijk te kunnen blusschen.

Deze kolossale vaartuigen, in vele opzigten allerdoelmatigst ingerigt, zijn zeer ligt en digt gebouwd, en duren zelden langer dan een achttal jaren, indien zij niet reeds vroeger door brand of het springen van een der ketels vernield zijn. Dit laatste is gewoonlijk alleen het gevolg van overgroote onachtzaamheid, en ik heb herhaaldelijk Amerikanen ontmoet, die zich over de onveiligheid dezer schepen beklaagden.

Heb ik den lezer misschien reeds te lang met de zamenstelling dezer stoombooten bezig gehouden, maar dat ik belangrijk achtte, dewijl zij aan dit gedeelte van Amerika geheel eigen zijn, ik moet er ten slotte dit bijvoegen: dat wij later te St. Louis op sommige dezer schepen nog een zonderlinge stoommuziek toegepast zagen, dat Steam Calliope genaamd wordt. Er zijn namelijk eenige stoomfluiten, in verband met de ketels, boven op het dek uitgebragt, die aldaar door middel van een klavier geopend worden, en sterke maar niet onaangename toonen voortbrengen. Men zeide dat het eene nieuwe uitvinding was.

Naauwelijks waren wij van wal gestoken, of ik besloot ons schip, *Milwaukee* genaamd, en dat 250 voet lang was, eens te doorwandelen. Dit viel mij niet mede. In het benedengedeelte van het vaartuig was alles opgepropt met goederen en menschen, met paarden, ossen, rijtuigen, katoen- en koffijbalen; vaten en stapels hout lagen of stonden bij en langs de vuurhaarden. Deze laatsten verkeerden in geen besten staat, en de vlammen speelden tusschen het gescheurde ijzer. Lantarens

schenen onbekende meubels aan boord te zijn; in één woord het liet zich de eerste nacht op de Missisippi niet vrolijk aanzien.

Den volgenden morgen was ik vroegtijdig boven op het schip, om de Missisippi, dat in het Indiaansch « de groote wateren » beteekent, voor het eerst te aanschouwen. Eene geheel andere natuur zag ik hier om mij heen, dan wij vroeger op de St. Lawrence ontmoet hadden. Daar was alles statig en groot, hier alles woest en stout; daar eene diepe, snelvlietende, heldere rivier, hier een geelachtig water, dat over eene menigte zandbanken schuurde, tusschen welken het schip met het meeste beleid moest gestuurd worden. De breede Missisippi was bedekt met groote en kleine eilanden, die, even boven het watervlak verheven, allen verscholen lagen onder welig bosch, maar tevens de blijken droegen, hoe in sommige jaargetijden de krachtige stroom de zwaarste stammen ontwortelt en omverwerpt. Honderde boomen lagen aan alle zijden langs hunne oevers op de meest woeste wijze dooreengeslagen; sommigen werden door den stroom medegesleept, anderen staken hier en daar hunne wortels of kruinen boven het water uit. De Westelijke boorden der rivier waren bezoomd door eene aaneenschakeling van bergen, wier afgeronde toppen een doorgaand woud bedekte. Het herinnerde mij dadelijk het panorama der Missisippi, dat vóór eenige jaren op onze kermissen werd vertoond, en inderdaad zeer juist was geweest.

De afstand van Prairie du Chien naar St. Paul is, langs de Missisippi, 302 mijlen, welke de stoombooten gewoonlijk in 24 uren afleggen, maar waaraan wij, door den lagen stand der rivier, 36 uren zouden besteden. Hier en daar werd aan kleine plaatsjes aangelegd, om passagiers en de brievenpost in- of uit te laten. Dit ging op eene vreemde wijze toe; nergens vond men aanlegplaatsen; het schip liep met den voorsteven tegen

den zandigen oever op, en men stak eene smalle plank, soms half in het water, uit, waarover de reiziger dikwijls met een sprong den kant moest bereiken. Men zeide ons, dat vóór 4 jaren nog geen enkel bewoner hier te vinden was, en nu reeds zag men beginselen van dorpen, waarschijnlijk van steden. Door het lage water geraakten wij herhaaldelijk aan den grond, en liepen twee andere stoomschepen voorbij die onbewegelijk vast zaten, waarover zij door onze Yankees braaf werden uitgelagchen. Overigens ontmoeteden wij alleen uitgebreide houtvlotten, die kalm de rivier afzakten, en wier geleiders, in vuurroode hemden en blaauwe broeken gekleed, een kostuum eenigermate aan de Indianen ontleend, een teekenachtig effect maakten.

Nu en dan vormde de Missisippi als een breed meer, en waren hare boorden inderdaad treffend. Nimmer hoop ik ook den tweeden nacht te vergeten, dien wij aan boord doorbragten. De avond was allerliefst en zacht geweest, geen blaadje bewoog zich, toen kort na zonsondergang een Noorderlicht verrees, dat in den breeden spiegel der rivier teruggekaatst, een onbeschrijfelijk effect maakte. Wie zou onder het genot van zulk een natuurtafereel de nachtrust niet gaarne opofferen!

Het getal onzer medepassagiers nam allengs af; onder hen was een Engelsch toerist, die zich zeer beklaagde over de ruwheid en onvriendelijkheid der Amerikanen; in sommige opzigten moest ik hem gelijk geven, maar ik had reeds meermalen opgemerkt, dat de Engelschen niet onpartijdig over de Amerikanen oordeelen, en als het ware niet vergeten kunnen, dat deze eenmaal opstandelingen zijn geweest, hoewel het vooral aan die scheuring te danken is, dat Engelands handel op Amerika zoo aanzienlijk is geworden.

Vroeg in den morgen kwamen wij te St. Paul, en vonden in Winslow-house een tamelijk goed logies. St. Paul is de hoofdstad van Minnesota. In 1840 gesticht,

bezat zij in 1850 ruim 1200 inwoners, nu ruim 7000. De stad is zeer mooi gelegen op eene hooge vlakte, van waar men de Missisippi en hare boorden ver overziet. Met breede ongeplaveide straten is zij zeer ruim gebouwd, maar was tevens de meest verspreide of ijle stad, die wij bezocht hadden. Hare voornaamste merkwaardigheid bestaat in eene lange houten brug van eene geheel vreemde bouworde, over de Missisippi geslagen, en die, ver boven de finantiële krachten der stad, 100,000 dollars gekost had. Men klaagde zeer over hooge belastingen, en er was volslagen gebrek aan geld, vooral aan kleine munt, zoodat niet dan met moeite eene onzer banknoten van 50 dollars gewisseld werd. Wij waren hier geheel in het verre Westen, en de ingezetenen droegen er de blijken van. In de straten zag men vele Indianen rondloopen, die de vruchten hunner jagt te koop aanboden; de meesten waren barrevoets, bloots-hoofds, en hadden een deken om het lijf geslagen.

Men had ons de omstreken van St. Paul zeer aanbevolen, en bovenal de vallen der Missisippi te St. Anthony, zoodat wij spoedig een rijtuig namen om met deze landstreek verder kennis te maken.

Drie mijlen boven St. Paul bezochten wij eerst de Fountain cave, eene grot van 1000 voet lengte, die men door eene hooge gaanderij binnentreedt, en waaruit een beekje komt stroomen. Iets verder moesten wij de vallen der Mine-ha-ha zien, een allerliefsten waterval van 60 voet hoogte, die zich in eene schilderachtige vallei ontlast; en hoewel dit in geene vergelijking kon komen met hetgeen wij reeds van dien aard gezien hadden, was het een bezoek overwaardig. In eene hoogst eenvoudige gierbrug het riviertje Minnesota overgestoken zijnde, kwamen wij eerst aan fort Snelling, eene sterkte die, een paar honderd voeten boven de rivier gelegen, aldaar gebouwd is tegen de strooptogten der Indianen, maar een aanval van Europesche wapenen zeker niet zou kun-

nen weerstaan. Er lagen thans geene militairen, daar de hoofdstammen der Indianen meer westwaarts waren getrokken, en zich, ten gevolge van verdragen met de Amerikaansche regering, nu rustig hielden. Slechts nu en dan verschenen er troepen van 200 à 300 man, die, van jagt en visscherij levende, hunne wigwams of tenten tijdelijk langs de oevers der Missisippi opsloegen, en die wij ook later aldaar zagen. Men had ons in New York een aanbevelingsbrief medegegeven voor zekeren heer S....., die, hier gevestigd, ons allerbeleefdst ontving, en vele bijzonderheden omtrent dit gewest mededeelde. Hij had hier zelf groote landbezittingen, en wees ons de uitgestrekte en zoo vruchtbare valleijen aan langs de boorden der Missisippi, waar nog nimmer een boom was omgekapt, en zelfs geen Amerikaan ooit den voet had gezet. Het was hier eene in allen deele oorspronkelijke natuur, waar de bodem slechts naar handen wachtte, om de rijkste vruchten voort te brengen.

Van daar reden wij naar St. Anthony. De weg liep midden door eene uitgestrekte, hoog gelegen, prairie, en naauwelijks waren wij op de vlakte gekomen, of wij werden overvallen door donderbuijen, wier weerga ik zelden bijwoonde. Men had mij wel eens verhaald, dat alles, zelfs de onweersbuijen, in Amerika op eene groote schaal zijn, en ik vond dit hier bevestigd. Het water stortte uit de wolken, en het bliksemvuur zag men bijna onophoudelijk regts en links in de wouden nederslaan, terwijl de rollende donderslagen door de bergen der Missisippi werden teruggekaatst. Aan schuilen was in zulk eene onbewoonde streek niet te denken, en wij moesten gelaten ons lot dragen. Eindelijk klaarde de lucht op, en wij kwamen met mooi weder te St. Anthony aan.

St. Anthony is een stadje van ruim 3000 inwoners, even als St. Paul op eene breede schaal getrokken, maar nog zeer verspreid. De vallen der Missisippi beantwoordden

niet aan onze verwachting, vooral omdat zij, midden in het plaatsje gelegen, op velerhande wijze als beweegkracht voor nijverheid, bijzonder voor houtzagerijen, zijn toegepast. De vallen zijn daarbij niet hoog, maar ruim 900 voeten breed. De bewonderaar van stoute tafereelen wordt hierdoor te leur gesteld, maar het is juist die onkostbare hulp der natuur, welke St. Anthony doet vooruitgaan, en eene groote toekomst opent. Tegen onze verwachting vonden wij hier een uitnemend logement.

Te St. Anthony zagen wij eene echte Amerikaansche vertooning, waarvan wij reeds op andere plaatsen getuigen waren geweest, maar die ik nog niet vermeld heb. Door de stad reed namelijk een open wagen, met vier paarden bespannen, en waarin eene groote bende van muzikanten. De wagen hield nu en dan stil, en de muziek liet zich lustig hooren. Het was tot aankondiging van eenen democratischen volksredenaar, die den volgenden avond eene openbare voordragt over republikeinsche grondstellingen zou houden. Op vele plaatsen zag men dit ook door groote aanplakbiljetten kenbaar gemaakt. De eerste zitplaatsen zouden voor de dames bestemd zijn. Zulke openbare voordragten treft men in Amerika meermalen aan.

Minnesota wordt vooral om de buffalo jagten bezocht. Ten gevolge van het onophoudelijk jagen zijn deze bewoners der prairien evenwel meer en meer Westelijk geweken. Het blijft echter eene geliefkoosde uitspanning voor vele Amerikaansche jongelieden, die zich daartoe in St. Paul komen uitrusten, en in talrijke gezelschappen van daar met hunne paarden, veldtenten en keuken gereedschap, de Westelijke vlakten intrekken. Zulk eene jagt duurt gewoonlijk drie à vier weken; eene week reizens wordt vereischt eer men de kudden der bisons aantreft, waarna de tweede week met jagen kan worden doorgebragt. Het vleesch der buffalos, vooral der koeijen, is zeer gezocht; de huid wordt met 4, 5 of 6 dollars

betaald. Tijdens ons verblijf in St. Paul kwam juist eene jagtpartij terug, die er dertien geschoten had.

Overigens is er zeker, voor liefhebbers van jagt en visscherij, geen beter land dan Noord Amerika. Alles is daar vrij, men behoeft geene acten, en verboden vischtuig is er onbekend. Daarbij levert het onbegrensde jagtveld allerlei soorten van grof en klein wild op, en zijn de meeren en rivieren zeer vischrijk.

Ongeloofelijk zijn de winsten, die nog in dit verre Westen, met het aankoopen van land, kunnen gemaakt worden. Men wees ons geheele streken nabij St. Paul, waar nog vóór weinige jaren de acre tegen 1 à 1½ dollar gekocht was, en nu 50 à 60 dollars gold. De meeste immigranten in den laatsten tijd waren Duitschers en Noorwegers geweest.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

VAN ST. PAUL, OVER DE MISSISIPPI, NAAR ST. LOUIS IN MISSOURI.

Het was ons voornemen, om van St. Paul geheel de Missisippi af te zakken tot St. Louis, hetgeen men ons zeer aanbevolen had. Het was een afstand van ongeveer 800 mijlen te water, die in 4 à 5 dagen kon afgelegd worden.

Toevallig bood zich daartoe eene uitnemende gelegenheid aan. De kapitein eener groote stoomboot had aangekondigd, dat hij gereed lag naar St. Louis te varen, en vroeg om passagiers. Dit was zeer uitlokkend, daar men anders te La Crosse, Prairie du Chien, of op eenig ander punt der rivier, eene nedervarende boot moest trachten te vinden. Wij namen alzoo onze plaatsen, die ieder met 14 dollars, de voeding daaronder begrepen, betaald werden.

Op het aangegeven tijdstip aan boord komende, vernamen wij dat de boot nog niet gereed was, en dus eerst later zou vertrekken. Dit was onze eerste teleurstelling op deze vaart. De kapitein werd door de passagiers over dit oponthoud aangesproken, en beloofde na den middag te zullen varen, hetgeen dan ook plaats had.

Het water in de Missisippi was in de laatste dagen zeer weinig toegenomen; daarbij had men ons schip nog al zwaar geladen, zoodat met de grootste omzigtigheid moest worden gevaren. Onophoudelijk hoorde men de bellen bij de machine, om dan eens alleen met het eene rad, dan weder met het andere, of wel met halve kracht te stoomen. Tegen den avond begon het geweldig te regenen, en werd het zoo duister, dat onze kapitein besloot niet door te varen, maar den nacht nabij Prescott, een klein plaatsje, tegen den oever door te brengen.

Onze stoomboot, *Frank Steele*, was kleiner dan de *Milwaukee*, maar overigens geheel in denzelfden vorm gebouwd. De verpleging en voeding waren goed. De bediening was geheel aan negers opgedragen, en, even als in de logementen, gaf de gong het teeken tot alle maaltijden. Onder de passagiers bevond zich een Duitscher, geboortig van Erfurt, die vóór 16 jaren met zijne ouders en vijf broeders naar Amerika gekomen was. Zijne broeders waren als landbouwers in Illinois gevestigd, waar het hun welging. Zelf was hij vóór drie jaren, met zijne vrouw en kinderen, naar St. Paul gekomen, en hoewel zijne verdiensten er in allen deele voldoende waren, toog hij nu naar den staat Arkansas om zich meer in het Zuiden te vestigen. Het zoo afwisselende weder in Minnesota beviel hem niet, en vooral waren de winters te bar. Deze in allen deele beschaafde man verhaalde mij vele bijzonderheden omtrent het leven in St. Paul. Thans, zeide hij, was de politie er redelijk, maar toen hij daar kwam, was alles op zelfverdediging geschoeid, en werd de bekende lynch law herhaaldelijk toegepast. De maatschappelijke toestand liet evenwel nog veel te wenschen over. Nog vóór anderhalf jaar was zijn buurman, een kleedermaker, in zijn huis vermoord, zonder dat men den dader ontdekt had. Hiertoe werd gewoonlijk ook weinig moeite aangewend; kort na zoo-

danig feit wordt eenig onderzoek gedaan, maar de zaak is weder spoedig vergeten. De dader verandert meestal slechts van naam, trekt naar een anderen Staat, en de vervolging is bijna onmogelijk gemaakt. Veel wordt er nog vereischt, om in dit verre Westen eene veilige en rustige maatschappij te vormen. Overigens was mijn reisgenoot met zijn lot in Amerika tevreden, maar hij scheen zijn Duitsche vaderland nog niet te kunnen vergeten, en vroeg met weemoed naar berigten.

Den volgenden morgen waren wij, met helder weder, op nieuw vroegtijdig aan het stoomen, en ik moet hier met een woord spreken van de onovertrefbare tinten, die men in het Noordelijk gedeelte van Amerika, vooral in het najaar, bij het opkomen en ondergaan der zon geniet. Het is bekend, dat de lucht in Amerika gewoonlijk zeer droog, en onbegrijpelijk doorschijnend is. Dit geeft aan het licht veel kracht, en hierdoor aan de kleuren der voorwerpen zekere hardheid, die ik nimmer in die mate zag. De lucht in Italie, en vooral in Algerie, is helder, maar liefelijk en zacht, hier daarentegen sterk en hard, en nergens had ik des morgens en des avonds zulke purperen tinten aan den horizont waargenomen. Het is vooral het teruggeven der zoo scherpe omtrekken en kleuren, die het voor den landschapschilder moeijelijk maken, juiste, en toch aangename tafereelen van Noord Amerika te leveren.

Slechts korten tijd hadden wij gevaren, toen onze *Frank Steele*, door hare zware lading en onachtzaamheid van den stuurman, midden tusschen de boschrijke eilanden aan den grond voer. Na inspanning van alle krachten gelukte het los te komen, waarbij van de machine welligt meer gevergd werd dan geraden was. Nu en dan lag de stoomboot bij een of ander eiland stil, om gekapt hout te koopen, dat onmiddellijk werd ingeladen, en ik heb nooit ruwer volk ontmoet dan deze houthakkers, echte bewoners van wildernissen;

PIONNIERS HUT.

WIGWAMS VAN INDIANEN AAN DE BOVEN-MISSISSIPPI.

tegen den avond kwam o. a. een hunner aan boord, die luid weg verhaalde dat hij een Ier was, en een moord had begaan, dien men hem echter niet had kunnen bewijzen.

Onophoudelijk zag men uit de kreken, tusschen de eilanden, groote zwarte roofvogels en troepen van wilde eenden, zwanen en ganzen oprijzen, en herhaaldelijk ontmoeten wij Indianen in hunne kaans, die daarop jagt maakten. Iets verder, kort langs den regteroever varende, zagen wij eene verzameling van wigwams of tenten van Indianen, die zich aldaar hadden nedergeslagen. De bewoners uiterst morsig, blootshoofds, en meest in een deken gewikkeld, zaten bij hunne tenten of liepen in het veld rond. Sommige vrouwen schenen den pot te koken, terwijl de kinderen om haar speelden. Verscheidene kaans waren tegen het strand opgetrokken, en men zag hier en daar een paard grazen. Toen de stoomboot nabij den oever kwam, liepen eenige Indianen naar ons toe, schreeuwden en wierpen met steenen, hetgeen door onze Yankees met een scherp gegil, de kreet dier wilden, werd beantwoord. Al hetgeen ik tot nu toe van de Indianen gezien had, gaf mij meer en meer de overtuiging, dat zij, ten minste in dit gedeelte van Amerika, tot een diepgezonken menschenras behooren; en de billijkheid moge vorderen, dat zij niet zonder schadevergoeding van hunne bosschen en rivieren worden ontzet, het zou zeer te bejammeren zijn, indien men die schoone oorden ongestoord, maar ook onbenut aan hen moest overlaten. Het kwam mij voor, dat de Amerikaan hen met verachting behandelt. Men zeide mij, dat zij vreesachtig zijn van aard, maar zeer geneigd tot stelen.

Herhaaldelijk hielden wij bij kleine plaatsjes stil, om passagiers en goederen te laden of te lossen. Naauwelijks lag de boot aan wal, of onmiddellijk zag men eenige der bewoners, meest uit nieuwsgierigheid, aan boord stappen, en zelden heb ik meer schurkachtige

gezigten gezien, dan zich nu en dan vertoonden. Sommigen droegen breede of puntige hoeden, zoo als de Italiaansche roovers worden afgebeeld, en ik geloof niet dat zij veel beter waren. Men had mij ook te New York gezegd, dat hetgeen niet deugt, zoo veel mogelijk naar de far West wordt uitgestoten. Ik kon er duidelijk onderscheiden, die betere dagen gehad hadden, en nog de kenteekenen eener verfijnde opvoeding droegen. Allen waren zwaar gebaard. Ook hier was ik getuige van het laconisme en de weinige broederschap der Amerikanen onderling. Het gebeurde namelijk meer dan eens, dat door den hevigen wind onze stoomboot, bij het aandoen van een of ander plaatsje, aan lager wal geraakte, en niet dan na langdurige inspanning weder vrij gemaakt kon worden, eene menigte inwoners stonden dit gewoonlijk op den oever aan te zien, zonder ooit de minste hulp te bieden, en zelfs wanneer het hun te koud werd of wat lang duurde, wandelden zij bedaard weg, en lieten onze schepelingen maar tobben. Deze en andere soortgelijke voorvallen hebben mij meermalen van de Amerikanen doen zeggen, dat zij vrijheid en gelijkheid in de hoogste mate bezitten, maar dat men weinig broederschap bij hen vindt. Het help u zelven was ook hier de vaste stelregel.

De Missisippi, die vader der rivieren zoo als hij genaamd wordt, bleef woeste maar grootsche tafereelen aanbieden. Vooral was dit het geval in de omstreken van Dubuque, eene stad van ongeveer 10,000 zielen, in den staat Jowa gelegen, alwaar wij twee uren stil hielden om naar een nieuwen loods te wachten. Ik mag hier herinneren, dat de Missisippi in 1672 ontdekt werd, en men eerst in 1832 haren waren oorsprong uit het meer Itasca, geheel in het Noorden van Amerika, heeft gevonden. Zij is daar 1,500 voet boven de zee gelegen, en hare lengte tot aan de golf van Mexico wordt op meer dan 3,000 mijlen geschat. Haar loop is zeer kronkelend, en hare breedte en diepte verschilt op vele

plaatsen, vooral naar de monding toe. Het gedeelte, dat wij bevoeren, was, behalve aan het dusgenaamde meer Pepin, van eene halve tot één mijl breed, en over het algemeen in dit saizoen ondiep. Weinige rivieren doorstroomen als de Missisippi, door haren uitgestrekten loop van het Noorden naar het Zuiden, zoovele verschillende luchtstreken, en zij is voor dit gedeelte van Amerika, vooral na de toepassing der stoomvaart, van eene onschatbare waarde. Verscheidene groote rivieren, als de Missouri, de Ohio, de Wisconsin en anderen, vloeijen in haar uit. Het is bekend, dat de door den stroom medegesleepte boomstammen, en ook die, welke, in den modder verzonken, hunne toppen boven het water uitsteken, het bevaren dezer krachtige rivier nog al gevaarlijk maken, en eene menigte onheilen hebben veroorzaakt.

Den vierden dag na ons vertrek uit St. Paul waren wij, door het menigvuldig oponthoud, maar tot even boven Davenport gevorderd. Op dit punt worden in de Missisippi vele rotsachtige ondiepten gevonden, die niet dan met groot beleid kunnen worden ontweken. Ik wandelde op het bovendek van ons schip, om den heerlijken ochtendstond en de omringende natuur te genieten, toen ik bemerkte, dat alles in de weer was om hier met de grootste voorzigtigheid te varen. Het schip werd dwars in den stroom gezet; men werkte met halve kracht, en op eens gaf de stuurman bevel zooveel mogelijk aan te zetten. Eenige minuten ging het goed; men voelde de stoomboot op de rotsen schuren; zij werd over sommigen heengewrongen; maar eensklaps liep het schip onbewegelijk vast. In het eerst vreesde men, dat een lek was gestooten, maar het bleek weldra, dat de boot juist in het midden op eene rotspunt gevangen zat, en hierdoor zoodanig uit haar verband gerukt werd, dat verscheidene deuren der kajuiten niet meer open of toe konden. Dadelijk werd al het mogelijke aangewend, om ons uit dezen

onaangenamen toestand te redden; men bragt een anker uit; de stoom werd aangezet; maar niets mogt baten; het schip verroerde zich niet.

Eenige uren hadden wij alzoo doorgebragt, en reeds allerlei plannen gemaakt, om te trachten aan wal te komen en onze reis, op welke wijze ook, voort te zetten, toen men eene aak ontdekte, die langs den oever werd opgetrokken. Door seinen en roepen kwam zij ons ter zijde. Onze kapitein maakte met de daarop varende schippers eene overeenkomst, dat zij, voor 50 dollars, bijstand zouden verleenen, en dadelijk werd met het overbrengen der lading aangevangen. Onze equipagie weerde zich dapper, maar het duurde langen tijd eer de aak, op hare beurt, tot zinkens toe volgeladen was. Toen werd op nieuw alles beproefd, en de stoommachine zoo krachtig mogelijk aangezet; eindelijk begon het schip te bewegen, gleed van de rotsen af, en was vlot. Nu moest de lading wederom worden ingenomen, al hetwelk zooveel oponthoud veroorzaakte, dat wij eerst tegen den avond te Davenport aankwamen.

Middelerwijl was ons besluit genomen, om de *Frank Steele* zoo dra mogelijk te verlaten, en te trachten langs eenen spoorweg te St. Louis te komen. Wij waren te water nog ruim 300 mijlen van daar verwijderd, en hadden het mooiste gedeelte der Missisippi toch reeds gezien. Weldra bood zich daartoe eene zeer goede gelegenheid aan. Nadat wij te Davenport, een stadje in Jowa, eerst in 1837 gesticht, en dat nu ruim 5,000 inwoners telt, een half uurtje stil gelegen hadden, stak de boot over naar Rock Island City, aan de andere zijde der rivier in Illinois gelegen. Hier bevond zich een station van een spoorweg. Dadelijk werden onze koffers voor den dag gehaald, en wij stapten aan wal, dankbaar dat wij de *Frank Steele* konden verlaten, en verzekerd dat wij het haar naar St. Louis zouden afwinnen.

Rock Island City was een klein plaatsje, meest van hout gebouwd, en als overal ruim en regtlijnig aangelegd, met ruim 4,000 inwoners. Wij vonden hier dadelijk een goed logement, waar het souper kon gebruikt worden, daar de trein naar St. Louis eerst laat in den avond vertrok. Het behoort onder de genoegens bij het reizen in Amerika, dat men zelfs in de kleinste plaatsjes, doorgaans goede logementen vindt. Dit ligt ook eenigzins in den aard der zaak. Overal waar nieuwe nederzettingen plaats hebben, begint men dadelijk met eene kerk te bouwen, een schoolhuis en een logement. Dit laatste dient in den aanvang, niet alleen tot verpleging van vreemdelingen, maar ook van velen der kolonisten, die daar hunne verschillende maaltijden komen gebruiken. Hier in is ook gedeeltelijk de oorzaak te vinden van het gebruik der gong. Men moest een sein tot bijeenroeping hebben, dat op grooten afstand kon worden gehoord, en ik heb zelf dikwijls het geluid van de gong ver buiten het gebouw in de straten vernomen.

Des avonds uit Rock Island City vertrokken, kwamen wij den volgenden dag ten 2½ uur te St. Louis aan. Onze trein bragt ons eerst te Lasalle, alwaar wij op den Central Illinois spoorweg moesten overgaan, dien wij tot Sandoval volgden, om van daar met de spoortrein die van Cincinnati kwam, St. Louis te bereiken. Op nieuw ondervonden wij hier het onaangename om in Amerika, midden in den nacht, van spoortrein te moeten veranderen, waarbij niemand zich over de passagiers bekommert, en men meest in volle wagens te regt komt, waar het soms moeijelijk is tusschen de slapende en weinig inschikkelijke gemeente eene plaats te vinden. Wij reden veelal uitgestrekte prairien door, het bijzonder kenmerk van Illinois. De Central Illinois spoorweg, dien wij volgden, is bij vele fondsenhouders in Nederland niet onbekend. Het vermogen van de maatschappij, welke dien weg gebouwd heeft,

is vooral gelegen in de groote uitgestrektheid lands, waarover zij nog beschikken kan. Dit land is een gedeelte dier vruchtbare prairien, welke alleen naar handen wachten om producten op te leveren. Op onderscheidene punten was men met hare ontginning aangevangen, en werden de beginselen van nieuwe dorpen en steden gezien. Omtrent het crediet in de obligatien dier maatschappij schenen de meeningen nog al uiteen te loopen, zoodat in een gezelschap te New York, waar ik later die vraag deed, sommigen daaraan weinig vertrouwen wilden schenken, anderen daarentegen die zeer aanbevalen. Wat mij aangaat, ik zou onder de laatsten behooren, en geloof dat bij eene eerlijke administratie, daar eene rijke toekomst ligt.

Sandoval is als eene oasis van eenige houten huizen, in het midden eener onafzienbare prairie. Wij moesten daar twee uren naar de trein uit Cincinnati wachten. Weldra stoomden wij door de vruchtbaarste maïsvelden en goed bebouwd land, en zagen na 3 uren rijdens op nieuw de breede Missisippi, aan wier overzijde het groote St. Louis zich vertoonde, met eene menigte reusachtige wit geverwde stoombooten langs hare kade. Verscheidene omnibussen, ieder met 4 voortreffelijke paarden bespannen, namen de passagiers van den spoorweg over, om met hen op eene kolossale veerboot, zooals die alleen in Amerika gevonden worden, plaats te nemen. Alles ging hier met eene vaardigheid, die inderdaad aan vermetelheid grensde. In weinige minuten was de statige Missisippi overgestoken. De omnibussen rukten met geweld tegen de, hoog boven de rivier gelegen, kade van St. Louis op; wij reden eenige woelige en uiterst levendige straten door, en werden aan het groote logement Planters-house afgezet.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

ST. LOUIS EN OMSTREKEN.

Te St. Louis bleven wij eenige dagen, vooral ten einde de landbouw tentoonstelling of fair bij te wonen, die aldaar in de volgende week moest plaats hebben. Men had ons te New York van aanbevelingsbrieven in deze stad voorzien, die ons eene allervriendelijkste ontvangst bereidden, en tevens in de gelegenheid stelden alle hare merkwaardigheden goed te zien.

St. Louis behoort onder die steden in het verre Westen van Amerika, welke als bij tooverslag zijn opgerezen. Zij werd in 1764 door de Franschen gesticht, maar alleen als een geschikt plaatsje om handel in pelterijen te drijven, en waar men zich tevens tegen de Indianen zou kunnen verdedigen. In 1768 korten tijd door Spaansche troepen in bezit genomen, werd zij eerst in 1804, met het omliggende land, door Frankrijk aan de Vereenigde Staten overgedragen, die haar den naam van St. Louis lieten behouden, welken zij ter eere van Lodewijk XV gekregen had. De bevolking van het plaatsje bedroeg toen 1,500 à 2,000 zielen, waarvan veelal de helft op de jagt was, of afwezig. Nog in 1820 bezat St. Louis naauwelijks 5,000 inwoners.

Van dien tijd echter dagteekent haar vooruitgang, toen vooral uit Illinois vele landverhuizers daarheen trokken. In 1840 was de bevolking tot ruim 16,000 zielen toegenomen, in 1850 tot ongeveer 78,000, en zij bedraagt nu ver over de 100,000 zielen, waaronder zeer vele Duitschers en Ieren.

In 1813 werd er het eerste steenen huis gebouwd. In 1817 kwam de eerste stoomboot. Bijna ongeloofelijk is de ontwikkeling, die handel en nijverheid in weinige jaren aldaar kregen, en dat gedeeltelijk aan de gunstige ligging der stad te danken is. Met de Missisippi voor zich, de rivieren de Missouri en de Ohio in hare nabijheid, en de rijke voortbrengselen van haren Staat Missouri, zal St. Louis zeker nog eene vlugt nemen, waarvan men zich moeijelijk een denkbeeld kan vormen. Het getal der jaarlijks aankomende stoombooten bedraagt reeds ver over de 4,000; zelf telde ik er meer dan 100 langs de kade, allen kolossale vaartuigen, zoo als men die op de Missisippi vindt. Behalve den vruchtbaarsten grond, die allerlei voortbrengselen oplevert, is geen der Staten in Noord Amerika zoo rijk in mijnen als Missouri. Men vindt er de voortreffelijkste groeven van ijzer, koper, lood, steenkolen en van verschillende soorten van marmer, die allen nog maar voor een zeer klein gedeelte worden bewerkt. Groot is ook reeds het getal fabrieken, waaronder vooral suikerraffinaderijen, houtzagerijen, meelfabrieken, en die van stoomwerktuigen en locomotieven bijzonder uitmunten.

Dat bij zulk een tooverachtigen vooruitgang de prijzen van land, in en om St. Louis, in de laatste jaren ongeloofelijk stegen, ligt in den aard der zaak. Men wees ons gronden aan, die nog weinige jaren geleden 6000 dollars gegolden hadden, en nu op 182,000 dollars werden geschat; eene kleine uitgestrektheid, in 1831 voor 1600 dollars verkocht, gold er nu 22,000. Zoo was het ook in den omtrek der stad; land, voor het-

welk nog in 1843 van 75 tot 150 dollars per acre gegeven werd, moest men nu met 1200 tot 2000 dollars per acre betalen. Maar ik wil mijne lezers niet langer met cijfers vermoeijen.

Verbazend is de aanbouw, niet alleen van openbare gebouwen en huizen, maar van geheele straten, dien men allerwege ziet. Daarbij wordt met zooveel vaardigheid gewerkt, dat zelfs een inwoner van St. Louis, maar die eenige maanden in New York afwezend was geweest, en ons vergezelde, sommige punten der stad niet herkende. Zoo bouwde men ook 4 prachtige nieuwe logementen, daar de tegenwoordige hôtels, hoe talrijk ook, de gasten niet meer konden bergen. Bij een dezer logementen werd ons iets medegedeeld, dat mij nog al trof, en ik ook der vermelding waardig acht. Op den hoek namelijk van het prachtige gebouw had men een klein vervallen houten huisje moeten sparen, waardoor het geheel van het hotel ontsierd werd, omdat de eigenaresse, eene oude negerin, dit tegen geen prijs had willen afstaan. Zoo veel eerbied voor het regt van eigendom had ik in eenen slavenstaat als Missouri, en wel tegenover eene vrijgemaakte slavin, niet verwacht.

De aanleg van St. Louis is zeer ruim en regelmatig. Zij strekt zich ongeveer zeven mijlen langs de Missisippi uit. Over een groot gedeelte is hier eene los- en ladingplaats voor de stoombooten gemaakt, die schuin oploopende zich tot 20 voet boven de rivier verheft, en 100 voet breed is. Achter deze kaai liggen andere straten, meest van 60 voet breedte, in dezelfde rigting, en die door cijfers worden onderscheiden, als de 1e, de 2e, de 3e straat enz. Op deze laatsten loopen weder anderen regthoekig uit, waarvan de breedsten Avenues heeten, en de overigen meest namen van boomen dragen, als Walnut, Chestnut, Olivestreet enz. De grondslag der stad is daarbij eenigzins hellend, zoodat haar hoogste gedeelte 60 voet boven de Missisippi gelegen is.

St. Louis bevatte reeds meer dan 60 kerken, aan verschillende gezindten gewijd, en waaronder ik mooije gebouwen zag. Van hare openbare en wetenschappelijke instellingen bezochten wij onder anderen de universiteit, eene inrigting, die in 1832 door Roomsch Katholieken werd opgerigt, en aan middelbaar en hooger onderwijs gewijd is. De cursus duurt gewoonlijk 5 à 6 jaren. Tot het uitoefenen van sommige vakken wordt daarna nog een staatsexamen gevorderd. Men vond in het gebouw zeer doelmatige zalen voor onderwijs, eene groote bibliotheek, lokalen voor het onderwijs der natuurkunde enz. Nog mag ik melding maken van de mercantile library association, die in 1846 gesticht, veel overeenkomst heeft met eene club of societeit. Men vindt zoodanige associations in bijna alle groote steden van Amerika, en zij hebben eene zeer nuttige strekking. Ieder kan daar lid worden, en betaalt eene contributie naar mate van zijnen staat in de maatschappij. Men vindt er eene menigte dagbladen, maandwerken en eene boekerij. Eindelijk moet ik nog spreken van een kabinet van opgezette dieren en allerlei rariteiten, maar dat ver overtrof hetgeen wij van Barnum te New York gezien hadden. De verzameling van opgezette vogels was vooral keurig en rijk, en als vertegenwoordigers van het antidiluviaansche tijdvak vond men er een geheele zeuglodon, eene soort van crocodil, die 96 voet lang was, en eenige overblijfselen van een mastodon. In eene bovenzaal zag men Indiaansche kleedingen en wapenen, eenige Peruaansche mummien, en levende ratelslangen. Hetgeen onder de rariteiten mij het belangrijkste voorkwam, was een boek vol eigenhandige brieven van Washington, Penn, en andere beroemde Amerikaansche mannen. Ten slotte mag ik er nog dit bijvoegen, dat in meest alle groote Amerikaansche steden zoodanige kabinetten of musea gevonden worden. Deze treden in de plaats van rijks verzamelingen, welke daar te lande onbekend zijn; zij

gaan doorgaans mank aan eene wansmakige opeenhooping der vreemdsoortigste zaken, maar wat hier ook van zijn moge, zij hebben ontegenzeggelijk in Amerika veel toegebragt tot verspreiding van kennis, en doen dit nog.

Over het algemeen vindt men in St. Louis niet vele openbare amusementen. Daar evenwel de fair op handen was, waren er nu meer dan gewoonlijk. Zoo woonden wij de opvoering eener Italiaansche opera bij, die, het gedeelte der wereld waar wij ons bevonden in aanmerking genomen, zeer dragelijk was. Ook bezochten wij een panorama, dat den bekenden togt van dr. Kane naar de Noordpool voorstelde, en waarin men enkele goede tafereelen zag. Door de Duitsche bevolking zijn er vele bierhuizen opgerigt, en in de nabijheid der stad vindt men eenige tuinen, waar bovendien muziek wordt gemaakt.

In ons logement, dat geheel op den ruimen New Yorkschen of Bostonschen voet ingerigt was, was de verpleging en voeding uitnemend. Door de aanstaande landbouwtentoonstelling had men er echter wat te veel gasten gehuisvest, waaronder velen die niet tot den beschaafdsten stand behoorden. Iederen morgen namen wij het ontbijt met twee Indiaansche hoofden, die van Minnesota naar hier waren gekomen. Geheel in nationale kleederdragt, hadden zij vuurroode dekens, met glazen kralen opgesierd, over den schouder, en droegen geele pantalons en schoenen; om den hals hingen lange kralen kettingen; hun gezigt was gedeeltelijk rood geverwd en getatoueerd, het haar opgebonden en eveneens met kralen opgemaakt. Niettegenstaande hun vreemd en verwilderd uiterlijk, scheen het ontbijt van beschaafde natien hun wel te smaken.

Als eene der grootste merkwaardigheden in den Staat Missouri, was ons opgegeven de Pilot Knob. Deze lag 86½ mijl Zuid Westelijk van St. Louis, en wij besloten

er heen te gaan. De Pilot Knob, en daarbij liggende Iron Mountain, zijn ijzermijnen, die de belangstelling van natuurkundigen en toeristen in de hoogste mate wekken. Eerst onlangs was daarheen een spoorweg gebouwd, waarop wij, begunstigd met het aangenaamste weder, vroeg in den morgen plaats namen. De weg liep eerst, gedurende ruim anderhalf uur, langs de uiterste boorden der breede en stoute Missisippi, waarna hij digte wouden introk, en eindelijk tusschen hoog gebergte bragt. Hij was gedeeltelijk in de rotsen gehouwen, en bood onophoudelijk eene fraaije natuur aan. Vooral de bosschen, wier zware boomen soms geheel met klimop en wilden wijnstok overdekt waren, vond ik schilderachtig mooi. Op onze trein bevonden zich eene menigte jagtliefhebbers, die op verschillende punten in de wouden afstapten, om hun geluk dien dag te beproeven.

Naarmate wij voortreden, begon de kleur van den grond reeds aan te wijzen, dat men eene ijzerachtige streek naderde. Na vier en een half uur rijdens kwamen wij te Pilot Knob aan.

Toen wij de trein uitgestapt waren, zagen wij regts van ons, in de vallei, een dorpje, dat uit weinige houten huisjes bestond, vóór ons zeer uitgebreide ijzersmelterijen, en daar achter een hoogen berg, welks helling met boomen bedekt was, maar kaal van kruin waarop men een langen staak geplaatst had. Deze berg was de beroemde Pilot Knob. Wij besloten onmiddellijk naar boven te klimmen, en vonden spoedig eene ijzeren spoorbaan, langs welke de wagentjes met erts geladen, door middel van een kabel, naar beneden gelaten worden. De Pilot Knob, hoewel breed van omvang, is maar 444 voeten hoog, zoodat wij spoedig boven waren. Hier opende zich een voor mij allervreemdst tooneel. De mijnwerkers waren bezig den hoogen berg van boven af te sloopen, en hakten eenvoudig voor den voet het

ijzererts weg. De geheele berg is namelijk als een stuk ijzer, dat uit de ingewanden der aarde ruim 400 voeten boven hare oppervlakte is uitgestoten. De erts bevat 64 ten honderd zuivere ijzerdeelen, en men heeft er zelfs, zonder zuivering, hoefijzers voor paarden van gemaakt. Niet te schatten is de waarde dezer ijzermassa; zij wordt door eene maatschappij bewerkt, en heeft reeds, bijzonder voor de spoorwegen, ruime grondstof opleverd. Om den bergtop liggen groote rotsblokken als dooreen geworpen; wij braken er stukjes af, die zich als louter ijzer vertoonden. Welke natuurwerkingen moeten hier hebben plaats gegrepen, om zulke gedenkteekenen na te laten; hoevele duizende jaren moeten over den Pilot Knob heen zijn gegaan, om hem in den tegenwoordigen staat te brengen, en de ijzer-rots zoo te doen verteren, dat boomen daarin wortel kunnen schieten!

Het vergezigt van boven over de omringende valleijen en het overig gebergte is mooi. Met ons was een Yankee naar boven geklommen. Deze zonderlinge man zocht de meest uitstekende rotspunten, en plaatste zich daarop als een arend, telkens in het Engelsch uitroepende, « indien mijne vrouw wist, hoe zeer ik mij durf te wagen, « wat zou zij ongerust zijn.» Het was als of hij van de afwezigheid zijner wederhelft eens regt gebruik wilde maken, om aan zijnen lust tot klimmen te voldoen.

Kort bij de Pilot Knob is de Iron Mountain, de ijzeren berg, die ongeveer op dezelfde wijze wordt bewerkt. Bijna de geheele landstreek hier is met ijzererts doormengd, en ik ben verzekerd, dat na weinige jaren nog vele andere rijke mijnen zullen geopend zijn. Alleen gebrek aan handen houden dit vooralsnog tegen.

Ik heb reeds met een woord gezegd, dat te St. Louis de fair of liever eene groote landbouw-tentoonstelling, met al hetgeen daarbij wordt ten toon gespreid, op

handen was. Even als te Chicago zag men dit door reusachtige biljetten aangekondigd, en er werd bijna over niets anders dan over de aanstaande feesten gesproken. De groote dagbladen van St. Louis wedijverden in beschrijvingen en opwekkingen; alles was gespannen om de opening der tentoonstelling bij te wonen, die, des Maandags voormiddags ten elf uur, met eene inspectie en militaire manoeuvres der militie van St. Louis zou plaats hebben.

De gewenschte dag brak aan, en reeds vroegtijdig zag men de militie of schutterij door de woelige straten van St. Louis, zich naar de verschillende loopplaatsen begeven. Zeer te onpas evenwel begon het weder te veranderen; het regende geweldig, dat echter gelukkig niet lang aanhield. Even als te Chicago waren er honderde gelegenheden, om naar de fair grounds of plaats der tentoonstelling te komen. Omnibussen op ijzeren sporen, rijtuigen van allerlei vorm en gedaante zag men opgepropt met menschen daar heen snellen. Wij namen plaats in een grooten omnibus met vier paarden, die, met vlaggen opgesierd, zich voor de gasten van ons hôtel beschikbaar had gesteld.

De plaats der tentoonstelling was een uurtje buiten de stad, en uitnemend gekozen. De heuvelachtige grond, gedeeltelijk door hoog geboomte beschaduwd, en waarop verscheidene nette gebouwen stonden, was, even als te Chicago, geheel door planken schuttingen omgeven. In het midden zag men een overdekt houten amphitheater, dat, van zitplaatsen voorzien, duizende aanschouwers kon bevatten. Overigens was alles meest in denzelfden trant als te Chicago ingerigt, alleen heerschte hier wat meer netheid en smaak, en scheen het uit ruime fondsen daargesteld te zijn.

Op het aangegeven uur zag, en hoorde men de militie binnen de gronden oprukken. Zij bestond uit eenige compagnien infanterie, een escadron cavallerie

en eenige artillerie met 3 stukjes geschut. De troepen marcheerden met slaande trom en vliegende vaandels naar de opene ruimte binnen het amphitheater, en stelden zich daar in slagorde, hetgeen echter, vooral met de cavallerie en artillerie, op eene hoogst gebrekkige wijze toeging. De Gouverneur van den staat Missouri verscheen, gezeten op een ellendig paardje, en zonder dat hij het minste toilet scheen gemaakt te hebben. Hij inspecteerde de troepen, die daarop dadelijk weder met volle muziek aftrokken, en zich op de gronden rond het amphitheater legerden, de kanonnen in batterij stelden, en eenige schoten losten tot opening der feesten. Onbegrijpelijk was de geestdrift, die bij dit alles onder het publiek heerschte, en ik kreeg ook hier meer en meer den indruk, dat de Amerikanen eene krijgslustige natie zijn, en zeer gezet op militaire vertooningen.

Dadelijk ving hierop het keuren van de ingezonden paarden, stieren, ossen of koeijen aan, dat geheel op dezelfde wijze als te Chicago plaats had, en waartoe de eigenaars door de Commissarissen, die, eveneens met breede sjerpen omhangen, te paard rondreden, werden opgeroepen. Ook hier zag ik voortreffelijke exemplaren dier verschillende diersoorten, maar over 't algemeen scheen de inzending niet zoo ruim als te Chicago. Even als dáár waren er afzonderlijke, maar betere, gebouwen voor het tentoonstellen van velerhande voorwerpen van nijverheid, voor landbouwwerktuigen in menigte, voor vruchten, bloemen, groenten enz Nog vond men eene zaal met schilderijen, die echter naar mijn oordeel veel te wenschen overlieten. Alles werd opgeluisterd door twee orchesten met muziekanten, die soms een vervaarlijk geweld maakten. Duizende menschen bevonden zich op de gronden, en schenen in alles veel belang te stellen.

Deze tentoonstelling moest de geheele week duren,

en werd door verschillende festiviteiten afgewisseld. Zoo moest den volgenden dag eene harddraverij, eene trotting race, plaats hebben, en, daar wij reeds nu en dan in het voorbijgaan van zoodanige uitspanning gewaagden, wil ik er nu iets meer van zeggen. De trotting races, of harddraverijen, zijn in Noord Amerika zeer gezocht. Bijna in alle Staten zag ik er eene of andere aangekondigd. Daarbij worden hooge prijzen uitgeloofd, en dolle weddingschappen aangegaan. Deze harddraverijen hebben iets eigendommelijks, en worden gehouden met zeer ligte rijtuigjes op twee hooge wielen, tusschen welke een plankje, als zitplaats voor één persoon, op het onderstel is aangebragt. De voerman zit met uitgestrekte armen, terwijl het bovenmate aangezette paard geheel op het gebit steunt. Men ziet de rijtuigjes twee aan twee vooruitsnellen, en er wordt veel vaardigheid en kracht bij den koetsier vereischt. Die lust tot harddraven is overigens in Amerika zeer algemeen; een Amerikaan kan niet bedaard rijden, en overal op de wegen ziet men hen onophoudelijk hunne paarden jagen en aanhitsen. Alle zulke harddraverijen dragen echter, in mijn oog, een kenmerk van ruwheid, en zij mogen iets beter zijn dan onze wansmakige boeren harddraverijen, men moest die alleen bij min beschaafde volkeren aantreffen.

St. Louis ligt op de route naar den stillen Oceaan en het Westelijkste gedeelte van Amerika. Zij is, met Jefferson City de hoofdstad van Missouri, als het ware de laatste grensplaats tusschen beschaving en wildernis. Van daar dat vele gelukzoekers, en zij die naar de goudlanden willen, over deze stad hunnen weg kiezen. Wij spraken er verscheidene Duitsche landverhuizers, die meest in een gedeelte van St. Louis wonen, dat zich langs de Missisippi uitstrekt, en hetwelk Bremen genaamd wordt. Zij waren met hun lot tevreden, maar klaagden zeer over de heerschende

koortsen, en verhaalden ons dat men, nog vóór weinige jaren, zijn leven daar niet veilig kon achten.

Den avond vóór ons vertrek zagen wij de *Frank Steele* te St. Louis aankomen, en verheugden ons op nieuw over het vroeger genomen besluit.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

VAN ST. LOUIS NAAR LOUISVILLE, IN KENTUCKY.

Daar de reis van St. Louis naar New Orleans ons, om de daar nog heerschende gele koorts, bepaald werd afgeraden, besloten wij naar den staat Kentucky te gaan, en wel in de eerste plaats naar Louisville. De afstand was groot, zoodat wij, des morgens ten 6½ uur van St. Louis vertrokken, ook ten gevolge van eenig oponthoud, eerst des avonds ten 11½ uur ons doel bereikten. Wij moesten wederom dezelfde spoorbaan volgen, die over Sandoval naar Cincinnati brengt, namelijk de Ohio and Missisippi railway, maar te Seymour in den staat Indiana de trein verlaten, om langs eenen zijtak naar Louisville te komen.

Dezelfde kolossale veerboot bragt ons op nieuw met verscheidene omnibussen over de Missisippi, terwijl wij voor het laatst het prachtige gezigt genoten, dat het groote St. Louis aanbiedt. Aan de overzijde stonden de cars gereed; alles werd vaardig opgepakt, de bel der locomotief luidde, en voort ging de lange trein.

Ongelukkiger wijze trof ik dit maal naast mij eenen zeer lastigen Yankee, die zich uitputte in vragen, en

mij herhaaldelijk vertelde, dat hij reeds drie nachten had doorgereisd, en nog 600 mijlen moest maken om zijn meisje een bezoek te brengen. Tot Sandoval reden wij den reeds vroeger afgelegden weg, en bleven verder, zoolang wij ons nog in Illinois bevonden, steeds uitgestrekte prairien doortrekken. In zulk eene vlakte, bij een klein dorpje, Flora genaamd, werd de trein eensklaps opgehouden door eene locomotief, die aldaar uit de sporen geraakt was. De van Cincinnati komende trein verkeerde in hetzelfde geval als wij. Ik bewonderde hier evenwel op nieuw de handigheid der Amerikanen, die, zonder veel omslag te maken, de beide locomotieven vóór de verongelukte machine wisten te brengen, de sporen in orde bragten, en in een half uur alles hersteld hadden.

De staat Indiana, dien wij weldra bereikten, was niet zoo vlak als Illinois. Aan alle zijden zag men bergachtig, boschrijk en tevens vruchtbaar land, waar vele nieuwe nederzettingen plaats hadden. Te Vincennes werd een kwartier uurs gegund om te eten. Langen tijd volgden wij de schilderachtige oevers van een stroom, het was de Wabash, een der grootste rivieren in dezen Staat. Onder weg vloog een der wielen van de wagens in brand, het was gelukkig de achterste car, maar aan het eerste station werd zoo veel mogelijk daarin voorzien. Het wiel bleef rook en eene onaangename lucht verspreiden, maar veroorzaakte geene ongelukken, en ik moet verklaren dat zelfs de dames met de grootste bedaardheid in den wagen bleven zitten. Eindelijk bereikte men Seymour, alwaar wij van trein moesten veranderen. Van hier waren er nog twee uren stoomens naar Jeffersonville, een stadje aan de Ohio over Louisville gelegen. Ook hier werd alles in omnibussen, en daarna op eene veerstoomboot overgepakt, waarmede wij de rivier overstaken. In Louisville hôtel afgestapt, vonden wij het logement zoo vol reizigers, dat men ons geene

kamers kon geven. Bij ons vertrek uit New York had men ons echter gewaarschuwd zulk voorgeven niet dadelijk aan te nemen, en dat men zelfs in het verre Westen soms zou trachten ons, niet alleen met vreemdelingen in eene kamer, maar ook in hetzelfde bed te stoppen. Wij hielden dus aan; het was ongeveer middernacht. Eindelijk verklaarde de kastelein, dat er nog eene kamer was alwaar reeds een vreemdeling sliep, dat wij dien maar moesten wekken, en daar nog twee vrije bedden zouden vinden. Een neger ging voor; wij klommen en klommen, en kwamen eindelijk aan de bedoelde kamer. De neger klopte, maar de gewekte Amerikaan antwoordde, dat hij zijne kamer niet verkoos te openen. Toevallig ontdekte onze zwarte bediende iets verder, dat de deur van een ander vertrek wijd open stond. Er waren drie bedden, maar in het eene lag een half ontkleedde Yankee te snorken; spoedig was echter ons besluit genomen, en wij deelden met den onbekende de kamer. Indien wij het niet geweten hadden, was dit voorval, en al hetgeen daarbij plaats greep, reeds een voldoend bewijs, dat wij ons niet meer in het wakkere Noorden, maar in eenen degelijken slavenstaat bevonden.

Den volgenden dag werd Louisville doorkruist. Ook hier hadden wij eene aanbeveling, die ons zeer te stade kwam. Louisville is eene stad van ongeveer 60,000 zielen, die door hare ligging aan de Ohio nog al veel handel in tabak, spek, hennep en meel drijft. Even beneden de stad zijn groote ondiepten in de rivier, waartoe een kanaal van 2½ mijl lengte is gegraven, dat 750,000 dollars gekost heeft; het is een mooi werk. De stad ligt op een vlak, dat ongeveer 70 voet boven het laag water der rivier verheven is, en biedt, even als alle nieuwe Amerikaansche steden, regte straten aan van 60 à 120 voet breedte, die elkander regthoekig doorsnijden. Men vindt er eenige goede openbare gebouwen, en sommige straten zijn zeer aangenaam door

platanussen en siccomoren beschaduwd. Overigens staan er nog geheele buurten van houten huizen, en ziet men groote onbebouwde vakken.

Louisville heeft nog al nijverheid. Men vindt er eenige fabrieken, en groote magazijnen voor tabak, daar Kentucky, na Virginia, de meest voortbrengende Staat van dit product is. Wij bezochten er eene groote tentoonstelling van nijverheid, die door de Mechanical Institution werd gehouden. Hoewel alles redelijk was geschikt, bleek ons hier weder, dat de Amerikaansche industrie in zaken van weelde en smaak zeer achterlijk is. Men vond er nog al goed bewerkte tapijten, rijtuigen, reiskoffers, enz., en eene mooije verzameling landbouwwerktuigen, maar de schilderijen achtte ik wederom beneden alle kritiek. Wanneer ik mij voor den geest bragt de Provinciale tentoonstelling van nijverheid, die ik, kort vóór mijn vertrek uit Nederland, te Amsterdam gezien had, was dit bezoek wel geschikt om mijnen nationalen trotsch op te wekken. Hetgeen wij hier vonden moest bijna in alle opzigten onderdoen voor dat, hetwelk in onze hoofdstad zoo keurig tentoongesteld was geworden.

Louisville had over het algemeen, in mijn oog, een karakter van achteloosheid en traagheid, en miste geheel dat wakkere, hetwelk te Chicago en andere Noordelijke steden zoozeer treft. Men kon zien dat het meeste werk door slaven moet verrigt worden. Overal zag men hen met karren, met muilezels bespannen, vrachtgoederen rijden of anderen arbeid verrigten, maar in alles heerschte eene zekere loomheid, die duidelijk ook op de blanke bevolking haren invloed had. Varkens zag men in menigte door de straten dwalen, en in sommige gedeelten der stad heerschte eene verregaande morsigheid.

Daar wij ons nu in eenen echten slavenstaat bevinden, wil ik met mijne lezers bij dit belangrijk onderwerp nog even stilstaan. Het is bekend, dat de kwestie der slavernij een der moeijelijkste vraagpunten is, die

zich in de Vereenigde Staten van Noord Amerika voordoen, en juist op dezen oogenblik de gemoederen daar zoo zeer gaande maakt.

Men wil, dat de eerste slaven uit Afrika, in het jaar 1620, in Virginia met een Hollandsch schip werden ingevoerd, hetwelk er aldaar 20 aanbragt. Sedert dien tijd verspreidde zich de slavernij langzamerhand door de verschillende Staten. Gedurende den bevrijdings-oorlog tegen Engeland was Pensylvania de eerste Staat, die eene wet uitvaardigde, waardoor de slavernij gaande weg opgeheven zou worden. In 1781 verklaarde eveneens de staat Massachusetts de slavernij onbestaanbaar met de aanwezige wetten; een voorbeeld dat spoedig door de andere Staten van het dusgenaamde Nieuw Engeland, en ook door New York werd gevolgd. In het Zuiden daarentegen, waartoe destijds reeds Maryland, Virginia, Carolina, enz. behoorden, werd aan de slavernij vastgehouden. Men moet erkennen, dat gezegde maatregel toen ook gemakkelijker door de Noordelijke dan door de Zuidelijke Staten kon genomen worden. In eerstgenoemden was de slavenbevolking destijds in verhouding tot de blanken gering, en werd de slavernij zelve door niets als noodzakelijk geacht. In het Zuiden daarentegen was het getal der slaven toen reeds grooter, en werden zij tot het bebouwen der gronden als onmisbaar beschouwd. Reeds van dien tijd af begon de slavernij een geschilpunt bij de Unie te worden, een geschilpunt dat steeds in kracht toenam, en meermalen gedreigd heeft den band der Staten te verbreken. In de constitutie zelve was de wetgever genoodzaakt eene soort van schikking te maken, waarbij de uitlevering van weggeloopen slaven aan de vrije Staten werd voorgeschreven (1). Twee groote partijen begonnen zich meer

(1) Men vindt dit in art. 4 Section 2, par. 3, van de Constitution of the United States, alwaar geschreven staat: „No person held to

en meer in Amerika te vormen, waar de slavery en antislavery mannen, of free soilers, tegenover elkander stonden. In het Noorden werden alle mogelijke middelen aangewend, om de slavernij te doen opheffen, die even hardnekkig door het Zuiden werd verdedigd; en het is bekend tot welke spanning het gebeurde te Harpers ferry in Virginia, in October 1859, aanleiding gegeven heeft. De daad zelve van Brown werd in Amerika als eene dwaasheid beschouwd, maar alleen het vermoeden, dat het Noorden daarin de hand gehad had, dreigde de schrikkelijkste tooneelen te doen ontstaan.

Wat echter hier ook van zijn moge, en al ware het dat deze zaak op nieuw door een of ander compromis geëindigd werd, zeker is het dat het vraagpunt der slavernij onopgelost zal blijven, en hoe langer hoe meer moeijelijkheden zal aanbieden. De zwarte bevolking namelijk neemt in het Zuiden toe, en bedraagt reeds ongeveer 4 millioen zielen; een cijfer dat in verhouding tot de blanke bevolking zeer groot is. De negers verkeeren daarbij in eenen dierlijken toestand; de wet verbiedt het hun eenig onderwijs, zelfs in lezen en schrijven te geven. Daar de slaven in sommige dier Staten minder bepaald noodig zijn, en alle invoer van buiten verboden is, worden zij daar, b. v. in Virginia, Maryland, Kentucky enz. voor de meer tropische Staten als het ware aangefokt, en jaarlijks o. a. naar Louisiana voor de katoen en suikerplantagien uitgevoerd. Dezë toeneming der zwarte bevolking kan nog eenmaal voor die Staten, vooral indien zij zich van het Noorden afscheiden, allergevaarlijkst worden.

In velerlei opzigten zou, het moreele der kwestie nog

„service or labor in one State, under the laws thereof, escaping into „another, shall, in consequence of any law or regulation therein, be „discharged from such service or labor; but shall be delivered upon „claim of the party to whom such service or labor may be due."

daargelaten, naar mijn oordeel het opheffen der slavernij, uit een materieel oogpunt, voor het Zuiden wenschelijk zijn. Volgens hetgeen ik persoonlijk daarvan zag, werkt de slavernij hoogst ongunstig op de algemeene ontwikkeling. In de slavenstaten heerschte zekere traagheid, morsigheid en minder vooruitgang. Het ligt in den aard der zaak, die bovendien tengevolge heeft, dat de immigratie van Europesche landverhuizers veel kleiner is in het Zuiden dan in het Noorden, dewijl deze zich niet midden tusschen slaven willen vestigen. Door dit alles ontstaat minder ontwikkeling en welvaart, hetwelk overal zigtbaar is. Eindelijk ken ik geene grootere tegenstrijdigheid, dan dat men te Washington aan de deur van het Capitolium, dat paleis der vrijheid, zich van slaven omringd ziet.

Is derhalve het opheffen der slavernij voor Amerika eene wenschelijke zaak, het moeijelijkste vraagpunt blijft, op welke wijze dit zou kunnen geschieden. Dikwijls hebben wij daarover in Amerika zelve gesproken, maar de oplossing van het problema is niet gemakkelijk te vinden. Het onmiddellijk vrijlaten eener zoo talrijke bevolking, door afkoop, gesteld dat daartoe de gelden te vinden waren, zou allerbedenkelijkste gevolgen hebben. Het beste middel zou welligt trapsgewijze emancipatie zijn, maar wat is emancipatie zonder gelijkstelling, indien de negers namelijk daarbij niet op gelijken voet met de blanken worden gesteld. En dit laatste is juist hetgeen in Noord Amerika ontbreekt, en nimmer zal verkregen worden. Niets wekt dáár meer tegenzin dan vermenging met de zwarte bevolking. In het vrije Noorden, waar men zoo zeer met de opheffing der slavernij dweept, in het zoo godsdienstige Boston, worden de vrije negers als parias behandeld, en met zekere verachting aangezien. Men beschouwt de zwarten als een menschenras, dat op eenen veel lageren trap staat, en vooral door minder vatbaarheid tot ontwikkeling

van den geest, ligtzinnigheid en aangeboren traagheid nimmer met de blanken gelijk gesteld kan worden. De sprekendste voorbeelden dier minachtig heb ik gedurende mijn verblijf in Amerika gezien. Zelfs de grootste anti slavery man zal met geen vrijen zwarte aan eene tafel willen eten; overal hebben de negers afzonderlijke kerken, scholen, ziekenhuizen, en zij worden in afzonderlijke gevangenissen opgesloten. Zelfs in het zoo liberale New York, waar honderde vrije negers langs de straten gaan, zal men geen zwarte in een omnibus zien stappen, ten zij er op te lezen staat, dat een kleurling daarin toegelaten wordt. De Noord Amerikanen zullen zich eer met Indianen dan met negers vermengen, en van daar dat men in het Noorden zelden mulatten aantreft. Het gevolg hiervan is, dat de negers zich ook altoos afgezonderd houden, en eene zekere vreesachtigheid en onderdanigheid aan den dag leggen, die men reeds dadelijk in Canada niet meer vindt.

In eenige opzigten is de toestand der slavenbevolking in het Zuiden beter dan die der vrije negers in het Noorden. Zij worden daar meer in den familiekring opgenomen, en hunne behandeling scheen over het algemeen zacht. Meermalen heb ik dáár over de Uncle Tom van Mrs. Beecher Stowe gesproken, maar mij werd altijd geantwoord, dat zij de zaken veel te sterk gekleurd had. Ik geloof dit gaarne; het neemt evenwel niet weg, dat de slaven onophoudelijk trachten hunne vrijheid te krijgen, en dat men in de slaven Staten bijna dagelijks aankondigingen in de dagbladen leest, waarbij honderde dollars als premie worden uitgeloofd voor hem, die ze weet terug te brengen.

Ik wil hiermede mijne aanmerkingen over de slavernij in Noord Amerika besluiten. Naar mijn oordeel is zij een kanker, die in de ingewanden van den Staat vroet, en die eenmaal schrikkelijke gevolgen zal hebben. Het is eene anomalie, die in de grootste republiek der wereld,

in een land waar de vrijheid en gelijkheid tot de uiterste grens gedreven zijn, niet geduld kan worden. IJzeren wetten zullen spoedig noodig zijn, om de slavernij in het Zuiden te handhaven, en om de vrije negers uit eene maatschappij te verwijderen, waar zij hunne broeders met de zweep gedreven zien. Afkoop op eens is naar mijn oordeel zeer bedenkelijk, emancipatie bij den heerschenden geest onmogelijk. Liberia kan misschien nog eenige uitkomst geven.

In Louisville woonden wij eene Engelsche tooneelvoorstelling bij, die zeer goed was. Ook werden wij in kennis gebragt met een R. K. geestelijke, een Nederlander, den Heer B.... uit Breda. Hij was daar sedert eenige jaren gevestigd, en woonde met den Bisschop. Van hem vernamen wij vele bijzonderheden omtrent de bekende partij der Know nothings, die vóór eenigen tijd, door hun ijveren tegen alle vreemdelingen en R. Katholieken, veel onrust veroorzaakt hadden. Hun woelen was dikwijls met moord en brandstichting gepaard gegaan, thans scheen alles wederom rustig. Overigens kwam het ons voor, dat onze vroegere landgenoot met de zeden en den maatschappelijken toestand in Kentucky niet zeer ingenomen was.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

DE MAMMOTH-CAVE.

Op onzen reiswijzer stond: van Louisville naar de Mammoth-cave. Dit is eene grot, die met de Niagara onder de wonderen van Noord Amerika behoort. Zij is voor het Zuiden, hetgeen de Niagara is voor het Noorden: een Mekka der Amerikanen.

De Mammoth-cave ligt 95 mijlen ten Zuiden van Louisville. Men gaat daarheen met de spoortreinen die naar Nashville rijden, welke de bezoekers der grot te Woodland afzetten, van waar zij nog 10 mijlen met diligences moeten maken.

Vroeg in den morgen verlieten wij Louisville, om na vijf uren rijdens te Woodland aan te komen. De afgelegde weg was zeer aangenaam, en liep midden door Kentucky, dat, wat de natuur aangaat, onder de mooiste Staten der Unie gerekend wordt. Wij trokken door zeer bergachtig land, en heerlijke boschrijke valleijen. Nimmer heb ik zoo vele boschduiven als hier gezien; het bedroeg duizenden. Allerbelangrijkste kunstwerken waren hier en daar bij het bouwen van dezen spoorweg gemaakt. Zoo trokken wij onder anderen over eene lange brug, die over eene zeer diepe vallei geslagen was,

waarin men eenen breeden stroom zag vloeijen. De brug bestond eenvoudig uit houten leggers, waarop de sporen bevestigd waren, er was geen dek, geen leuning niets van dien aard; men reedt boven de hoogste toppen der zware boomen, die van onder uit de vallei oprezen, en het was inderdaad om van te duizelen, als men uit het rijtuig keek. Het land scheen doorgaans niet best bebouwd. De maïs was veel minder zwaar, dan wij die elders gezien hadden. De inwoners zagen er over het algemeen armoedig en wat morsig uit, en hunne verblijven bestonden veelal uit hutten van boomstammen zamengesteld. Men zag veel negers op het land arbeiden, en geheele velden met de tabaksplant bezet. Alles duidde aan, dat wij door eenen slavenstaat reden.

Te Woodland stapten wij met eene menigte passagiers uit de wagens, en werden in een houten herbergje opgenomen, alwaar de verschillende stage coaches of diligences waren uitgespannen, en den reizigers een groot uur geschonken werd om het middagmaal te gebruiken. Alles was hier vuil en morsig; het mager diner werd door slaven en slavinnen rondgediend, terwijl kleine zwartjes, met waaijers, de vliegende insecten uit de nabijheid der gasten moesten verjagen.

Eindelijk kwamen eenige ouderwetsche diligences voor, zoo als ik die reeds in de White Mountains heb beschreven, en welke vóór de spoorwegen algemeen in Noord Amerika gebruikt werden. Zij waren ieder met vier paarden bespannen, die in vorm en optuiging niet uitblonken. In deze wagens, welke naar verschillende plaatsen reden, werden al de reizigers gepakt, terwijl wij in den onzen met eene Amerikaansche familie, die uit een heer, zijne vrouw en twee dochters bestond, plaats namen.

Het had gedurende de laatste dagen in deze streken sterk geregend, zoodat de weg zeer slecht was. Wij reden onophoudelijk door een boschrijk gebergte, waar

het steenachtige pad den wagen allergeweldigst schokte. Nu en dan moesten wij uitstijgen, om de taak der paarden ligter te maken. Onze Amerikaan was een man uit het Zuiden, groote tabakkaauwer, en niet zeer spraakzaam; zijne vrouw en dochters daarentegen bezaten veel voorkomendheid. Wij kwamen langs eene kerk der Baptisten, eene opene ruimte in het woud, waar omgehakte boomstammen tot zitbanken dienden, en eene kleine verhevenheid voor den spreker was aangebragt. Eindelijk lag, na vier uren rijdens, een groot houten logement voor ons, dit was het Cave-hôtel, alwaar wij onzen intrek moesten nemen.

Door het vergevorderde jaargetijde waren er maar weinig familien gelogeerd, en werden wij spoedig aan goede kamertjes geholpen. Dadelijk werden alle berigten ingewonnen over de beste wijze om de wijdvermaarde grot te bezoeken. Men moest daartoe ten minste twee dagen bezigen, den eersten om den dusgenaamden grooten toer te maken, op den tweeden den kleinen. Een gids werd tegen drie dollars aangenomen, en wij zouden den volgenden morgen tijdig de grot inrukken.

Op het aangewezen uur stond een neger, Nicholas genaamd, klaar, gewapend met een viertal lampjes, en met eene mand aan den arm, waarin ons diner voor dien dag was gepakt. Men had ons ieder voorzien van een vuurrood flanellen kamizool en een lederen pet, deels tegen de frissche lucht in de grot, deels tegen de slijkerige wanden, die men hier en daar aantreft; de dames worden voor dien togt in een Bloomers of Turksch pakje gestoken.

De groote toer heeft, van de monding af, eene lengte van 18 mijlen gaans, waarvan 9 mijlen om het einde der grot te bereiken, en 9 om terug te komen. De ingang der Mammoth-cave, digt bij ons hôtel, vormde een boog van 25 voet hoogte, en 30 voet breedte. Hier werden de lampen aangestoken; Nicholas droeg

er twee, en wij stapten de onderaardsche wereld in. Dadelijk kwam ons een luchtstroom tegen, die dreigde de lampen uit te blusschen, en, niettegenstaande ons kunstmatig licht, was het in de eerste oogenblikken, door de hooge gewelven, zoo duister, dat men vreesde den voet op den steenachtigen bodem te zetten. Spoedig echter begon het oog daaraan te gewennen, en werd er met meer vastheid voortgestapt.

Het reusachtige hol dat wij nu inwandelden, en dat om zijne uitgebreidheid den bijnaam van Mammoth gekregen heeft, bevat 150 ruime gangen, avenues genaamd, die allen zijn doorzocht, maar welligt ongeveer een gelijk getal waar de mensch nimmer zijn voet gezet heeft, 47 hooge gewelven of kamers, 8 watervallen, en 23 bijna grondelooze putten, terwijl een stroompje, een tak eener rivier, green-river genaamd, er gedeeltelijk doorvloeit. Het zou derhalve zeer moeijelijk zijn er eene eenigzins juiste beschrijving van te geven, die bovendien hoogstwaarschijnlijk voor den lezer vervelend zou wezen. Ik zal mij dus bepalen bij eene beknopte opgaaf van hetgeen ons, op onze toeren, het meeste trof.

Kort nadat wij de duistere gewelven waren ingetrokken, tegen wier zoldering men de vleermuizen zag fladderen, vonden wij overblijfselen van mijnwerk. Voor 1812 werd namelijk hier salpeter gegaard, dat evenwel sedert dien tijd geheel opgegeven is. Iets verder kwamen wij in eene ruimte, die zes mijlen lang is, van 40 tot 100 voet hoogte, en van 60 tot 300 voet breedte heeft. Hier zeide de gids, dat wel eens godsdienstoefening gehouden, en concert gegeven was. De bodem was steenachtig en ongelijk; men zag groote rotsbrokken liggen, waaraan verschillende gelijkenissen en namen toegekend waren, als de reuzen doodkist, het achtersteven van het schip, enz. Regts afslaande, moesten wij door zijgangen over opgehoopte rotsbonken onzen weg maken, die hier en daar uitermate glibberig werd.

In de diepte hoorde men een stroompje, de Styx genaamd, en aan eene frissche bron werd een teug water gedronken. Nu moesten wij een allerzonderlingsten, engen, en kronkelenden trechter door, te regt: fat man's misery, der dikke menschen ellende, genaamd, om aan een meertje van het helderste water te komen, alwaar een platbodem schuitje gereed lag om ons over te brengen. Een weinig verder moest dit nogmaals herhaald worden, maar op eene hoogst onaangename wijze. De doorvaart had hier namelijk plaats onder een rotsgewelf van eenige ellen lengte, hetwelk zoo laag was, dat wij in het vaartuigje bijna moesten gaan liggen. Hier kwam bij, dat onze neger zag, dat dit onderaardsche water waste, hetgeen ten gevolge van regen soms zeer snel toeneemt, zoodat hij niet verzekerd was, of weinige uren later de terugtogt niet afgesloten zou zijn. Na eenig beraad besloten wij het evenwel te wagen, en kwamen op de dusgenaamde echo river, een stroompje van 20 tot 200 voeten breedte, en 10 tot 30 voeten diepte. Heerlijker echo dan in deze spelonken klonk, heb ik nimmer gehoord; de menschelijke stem ging als in orgelklanken over, en werd ver uit de diepte teruggekaatst. Hier schepte onze gids een vischje en een kreeftje, beide zijn spier wit en blind, en als bewoners dezer onderaardsche wateren bekend. Wij bevonden ons nu 309 voet onder den beganen grond. Aan wal gestapt, moesten wij op nieuw tegen rotsblokken opklouteren, soms langs ladders op of neder, zagen nu en dan een waterval, en besloten eindelijk bij eene heldere bron, na 4 uren wandelens, de geheimen van ons mandje te onderzoeken. Een servet werd op den grond gespreid, en wij vleiden ons zoo goed mogelijk neder De mand was voorzien van koude kip, ham, brood, boter, en eene appelentaart, waarbij wat water uit de bron werd gevoegd, dat ik echter zwavelachtig en onaangenaam van smaak vond.

Eenigermate verfrischt zijnde, werd de togt op nieuw aanvaard, nadat wij onze taart hadden achtergelaten, om die bij de terugkomst te nuttigen, en de lampen op nieuw met olie waren aangevuld. Nu begon eerst het mooiste gedeelte. Wij kwamen achtereenvolgens in zeer groote zalen, wier zoldering en wanden overdekt waren met sneeuwwitte rosetten van verscheidene duimen omvang. Deze worden gevormd door het cristalliseren der kalk of gipsdeelen, en zijn volkomen als albast. Het is een teeken van groote droogte, daar zij in een vochtigen dampkring niet kunnen ontstaan. Onze neger stak hier herhaaldelijk zakjes met salpeter, die hij bij zich gestoken had, in den brand, en hoewel ik op mijne reizen reeds vele grotten bezocht had, heb ik zelden iets mooijers gezien dan hetgeen ons hier omgaf. Iedere zaal voert een afzonderlijken naam, en de eene is al breeder, hooger en langer dan de andere. Verwonderlijk is het, dat men zelfs in de breedsten niet de minste steunpunten in het midden vindt. Veel zou ik hier nog bij kunnen voegen over de wonderlijkste vormen, die hier en daar de stalactiten en stalagmiten aanboden, maar ieder, die grotten bezocht heeft, is daarmede bekend. Sommigen dier druipsteenen waren van de grootste helderheid en doorschijnend, anderen door vermenging met ijzerdeelen geel of bruin van kleur. Eindelijk hadden wij het einde der grot bereikt. Hier lag eene put, maelstrom genaamd, die 175 voet diep en 20 voet wijd is. Wij beschouwden nog eens aandachtig de wonderlijke spelingen der natuur, en keerden langs denzelfden weg terug. Bij onze taart gekomen, vonden wij die overdekt met groote spinnekoppen, mieren, en andere leelijke insecten; zoo veel leven had ik in dit rijk der duisternis niet verwacht. Het riviertje was gedurende onze afwezigheid eenige duimen gewassen, maar, door zoo veel mogelijk in het schuitje te duiken, konden wij juist onder de gewelven

door (1). Hoewel wij bijna den ganschen dag over moeijelijke paden geloopen hadden, voelden wij geen de minste vermoeidheid, dat grootendeels is toe te schrijven aan de lucht in de grot, die frisch maar zeer zuiver en ligt is, en altijd een thermometerstand van 59 graden aanwijst. De Zon was reeds zeer gedaald, toen wij den mond der Mammoth cave uittraden, en de aangenaamste gewaarwordingen voelden om, na zoovele uren in de dikste duisternis te hebben doorgebragt, wederom het licht, eene zachte lucht, en plantengeur te mogen genieten.

Den volgenden morgen stond onze zwarte Nicholas wederom gereed, om met ons den kleinen toer te maken. Deze vereischt slechts eenige uren gaans, maar leverde nog zoo veel belangrijks op, dat ik er nog het een en ander van moet mededeelen. In den aanvang werd dezelfde weg van den vorigen dag gevolgd. Een talrijk gezelschap, dat ons was voorgegaan met het doel om den grooten toer te maken, en hetwelk onder die hooge gewelven met zijne vele lampjes dwaalde, maakte eene aardige vertooning. Weldra bragt ons de gids bij eenige overblijfselen van gemetselde woningen, die vóór eenige jaren in eene dezer gaanderijen waren gebouwd, tot huisvesting van zieken. Men meende namelijk toen, dat de gelijkheid der temperatuur in de grot voor teringzieken heilzaam kon werken. Verscheidene patienten werden, op raad der doctoren, gedurende eenige weken, en zelfs soms weinige maanden, daar verpleegd. De uitkomst der kuur was echter allernoodlottigst; de meesten stierven weinige dagen nadat zij deze onderaardsche holen hadden verlaten, en men gaf de geneeswijze op. Het denkbeeld alleen om dáár te moeten verblijven is, dunkt mij, ook voldoende om alle genezing onmogelijk te maken. Het

(1) Een gezelschap, dat den volgenden morgen denzelfden weg wilde volgen, moest hiervoor terugkeeren, en kon dus het einde der grot niet bereiken.

mooiste dat wij zagen, was eerst de Gothic chapel, waar eene bijna onovertrefbare verzameling van druipsteen gevonden wordt, en daarna de Star Chamber; dit laatste verdient nog eene korte beschrijving. De Star Chamber, of sterren kamer, is eene der merkwaardigste zaken, die men bezoeken kan. Deze zaal telt 60 voet hoogte, 70 voet breedte, en 500 voet lengte. Het gewelf is zwart, maar als bezaaid met witte glinsterende puntjes, die aldaar door het doorbreken van glauber zout zijn gevormd. Men waant volkomen, in een duisteren nacht, een prachtigen sterrenhemel boven zich te zien, waaraan zelfs eene komeet niet ontbreekt. De illusie wordt vermeerderd, nadat de gids zich met de lampen verwijdert. Men verkeert dan gedurende eenigen tijd in de akeligste duisternis en eene doodsche stilte; geen aangenaam oogenblik. Ten laatste komt de gids aan het einde der zaal, achter de rotsblokken, met de lichten te voorschijn, die, weerkaatsende tegen het gewelf, volkomen het aanbreken van den dag, of het opkomen van zware wolken voorstellen. Dit is inderdaad betooverend. Het was juist middag, toen wij in de levende wereld terugkeerden, om de helder schijnende Zon en het voortreffelijke groen, met dubbele vreugde, te begroeten.

De Mammoth-cave behoort ontegenzeggelijk onder de merkwaardigste natuurverschijnselen. Dat zij grootendeels door de werking van water gevormd werd, valt niet te betwijfelen. Duizende bij duizende jaren moeten noodig zijn geweest, om zoodanige reusachtige uithollingen te maken. De geheele formatie is zand en kalksteen, die nog op sommige punten afgeschuurd, en weggenomen wordt.

Dat het hier niet aan akelige verhalen ontbreekt van menschen, die, verdwaald zijnde, in de grot hunnen dood vonden, ligt in den aard der zaak. Slechts twee voorvallen wil ik mededeelen, voor wier waarheid men instond. Zoo dwaalde, vóór weinige jaren, een jong mensch

van een gezelschap af, en ging door eenig toeval zijn lampje uit. Toen men later zijn afzijn ontdekte, werd alles in het werk gesteld om hem terug te vinden, hetgeen eerst na acht en veertig uren gelukte. Men vond hem gekropen achter een rotsblok, van waar hij op het naderen der gidsen wilde vlugten, maar door uitputting nederviel. De ongelukkige man was door angst volslagen krankzinnig geworden. Een ander voorval had kortelings plaats gehad. Een meisje liet haar bijhebbend gezelschap voorttrekken, om te beproeven hoe ver hare stem in deze gewelven zou reiken. Op eens bevreesd geworden, wil zij volgen, maar struikelt, en hare lamp is uit. Van angst valt zij in zwijm; het gezelschap keert terug; zij wordt spoedig tot zich zelve weergebragt, maar haar verstand was zoo geschokt, dat eene hevige ziekte volgde. Overigens behoeft men voor afdwaling niet zeer bevreesd te zijn, want de regel is, dat indien de bezoekers der grot niet op den gewonen tijd terugkomen, dadelijk onderzoek naar hen gedaan wordt, zoodat zij binnen tien uren kunnen gered zijn. Het veiligste middel is, om op de plaats te blijven stilstaan waar men zich bevindt, maar de angst maakt dit voor de meesten onmogelijk.

Onze Nicholas scheen een braaf man te zijn. Hij was de slaaf van een inwoner van Nashville, die hem aan den logementhouder als gids voor de reizigers verhuurde.... Meer dan zeventien jaren was hij alzoo werkzaam geweest, en zijne eenige verdiensten bestonden in hetgeen hij, boven het tarief, van de bezoekers der grot ontving. Deze fooitjes had hij al dien tijd verzameld, om daarmede zijne vrijheid te koopen, waartoe ruim 1000 dollars vereischt werden. Hij hoopte evenwel eenmaal, door volharding, dat doel, waarover hij zoo vurig sprak, te bereiken, en ik wensch, dat ook wij hem daarin behulpzaam zijn geweest. In het geheim had hij zich eenigzins in lezen en schrijven geoefend.

Het Cave-hôtel, waar wij gelogeerd waren, kon tot vijfhonderd gasten bergen, maar verkeerde eenigzins in een vervallen staat. De eigenaar was van voornemen het door een ruim steenen huis te vervangen. De ligging was allerliefst, te midden van een boschrijk landschap, waar men een tal van vogels, van de schitterendste kleuren, zag rondvliegen. De avonden werden in het hôtel, met eenige Amerikaansche familien, onder het maken van eenig muziek als anderzins doorgebragt, waarbij ik in de gelegenheid was om met eenige dier heeren over de minder aangename zijde der Amerikaansche maatschappij, en over hunnen regeringsvorm, vrijelijk van denkbeelden te wisselen. Zij waren niet blind voor de bestaande gebreken, maar betoonden eene hooge ingenomenheid met hun land en instellingen.

Langs denzelfden weg, dien wij naar de Mammoth cave gekomen waren, keerden wij naar Louisville terug, maar stapten in Golt-house af, alwaar ons eene betere ontvangst dan in Louisville hôtel te beurt viel.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

VAN LOUISVILLE, OVER FRANKFORT EN LEXINGTON, NAAR CINCINNATI IN OHIO.

Men kan van Louisville naar Cincinnati langs twee verschillende wegen gaan: over de Ohio met de stoomboot, of langs den spoorweg door Frankfort en Lexington. Wij verkozen de laatste route, deels om het oponthoud dat men, door mist op de rivier, in dit saizoen kan ondervinden, deels omdat wij dit gedeelte van Kentucky wenschten te doorrijden, en men ons vooral Lexington als een tuin van Amerika had afgeschilderd.

De afstand naar Cincinnati is 193 mijlen. Wij reden eerst op Frankfort, de hoofdstad van Kentucky, die maar 6000 inwoners telt, en in eene vallei aan de rivier Kentucky allerliefst gelegen is. De spoortrein liep midden door de stad; men zag een groot gebouw voor de vertegenwoordiging van den Staat, het State Capitol, dat op eene hoogte gelegen is. Tegen den middag kwamen wij te Lexington aan, alwaar wij ongeveer 3 uren moesten stil blijven. De bereisde landstreek had ons uitnemend bevallen, zeer heuvelachtig, met zwaar geboomte, en nog al goed bebouwd, meest maïs,

hennep en tabak. Men zag hier en daar nette planters-woningen, veelal op hoogten gelegen, en omringd van kleine wit geverwde houten huisjes, die tot huisvesting der slaven familien dienden. Negers, negerinnen, en kleine zwartjes liepen in menigte overal rond.

Lexington is eene stad van ongeveer 14,000 inwoners, die op een heuvelachtig terrein, ruim en regthoekig is aangelegd. Zij beantwoordde evenwel niet aan onze verwachting; de straten zijn maar gedeeltelijk geplaveid, en de geheele stad had iets morsigs. In hare omstreken ziet men vele buitenhuisjes, en eene sterke vegetatie. In de nabijheid van Lexington was men bezig een marmeren kolom op te rigten, ter gedachtenis van den bekenden staatsman Henry Clay, die, uit Kentucky geboortig, hier gewoond heeft en overleden is.

Voor ons hôtel wandelende, alwaar wij het middagmaal zouden gebruiken, zag ik aan de overzijde een net huis staan, dat met een groot uithangbord prijkte, waarop te lezen stond: *Marshall and Bro^s, dealers in negroes.* Het was de eerste maal, dat ik dit in Amerika aantrof. Ik had alzoo een verkoophuis van menschen voor mij. Ik weet niet hoe, maar het huis bleef voortdurend mijne aandacht trekken. De deur stond open, waarin zich van tijd tot tijd een wel gekleedde Amerikaan vertoonde. Herhaaldelijk liep ik er langs; er was niets te zien, maar onwillekeurig kwam bij mij de gedachte op: aan God alleen is het bekend, hoe veel tranen in dat huis gestort zijn, hoe vele klagten daar zijn geuit.

Na den middag van Lexington vertrokken, kwamen wij na 5 uren sporens te Covington aan, dat over Cincinnati aan de Ohio gelegen is. Onderweg hadden wij wederom bij een stadje aangelegd, dat Parijs heette, alwaar een groote paardenmarkt gehouden was, die ons een tal van passagiers, niet allen van den beschaafdsten stand, in de wagens zond. Het is eene der merk-

waardigheden van Noord Amerika, dat men er zoovele plaatsen van denzelfden naam vindt. Zoo zijn er bijv. 40 plaatsen die Columbia heeten, 19 Parijs genaamd, 7 die den naam van Londen dragen enz. Ter juiste aanduiding der plaats die men bedoelt, moet dus meestal de naam van den Staat waarin zij gelegen is, er bijgevoegd worden. Te meer bevreemdt dit, omdat de Amerikanen overigens de mythologie der ouden, maar vooral de geschiedenis, vrij geplunderd hebben om namen aan hunne plaatsen te geven. Zoo vindt men Troye, Seneca, Utica, Hannibal, Columbus, Ida, Olympus, La Fayette, Milton en meer anderen.

Te Covington zouden wij Kentucky verlaten, om aan de overzijde der rivier wederom in eenen vrijen Staat te stappen. De rivier Ohio is hier als het ware de grens tusschen de slavernij en vrijheid, en het is te betreuren, dat zulk een mooi gewest als Kentucky nog dat kwaad in zijnen boezem voedt. Kentucky kon, door zijn zacht klimaat, een der vruchtbaarste Staten van Noord Amerika zijn. Het behoort onder diegenen, welke met de meeste bloedstorting op de Indianen werden veroverd, en sloot zich reeds vroeg, in 1792, bij de Unie aan.

Nog eene zaak had ik in Kentucky opgemerkt, namelijk dat de plaatselijke wetgeving op de policie-overtredingen niet zeer verlicht scheen te zijn, ten minste tegen de geringste misdragingen zeer hooge straffen waren gesteld; zeker een middel om die in zulk eenen Staat weinig te doen toepassen. De redactie van sommige verbodsbepalingen was daarbij niet altijd gelukkig. Zoo lazen wij o. a.: dat men over eene brug niet anders dan stapvoets mogt rijden, de overtreder, zoo hij een blanke was, zou gestraft worden met 10 dollars boete, indien hij een neger was met 25 zweepslagen, de helft voor den aanbrenger. Onder zoodanige bepaling geloof ik, dat de zwarten wel het meeste vrijgeloopen zullen

zijn, hetgeen toch zeker de bedoeling van den wetgever niet geweest was.

Covington is ook eene stad van eenige duizende inwoners. Hier stonden, als overal, omnibussen met vier paarden bespannen om de passagiers op eene groote ferryboat, en verder in Cincinnati te brengen. Terwijl wij de Ohio overstaken, zag men in een achtergedeelte van Cincinnati een hevigen brand woeden, maar niemand onzer reisgenooten scheen zich, als gewoonlijk, daarover te bekommeren. Spoedig waren wij geland, dàar de rivier hier niet breed is, en zette men ons in Spencer-house af, alwaar wij een uitnemend logies vonden. De porter in het hôtel, bemerkende dat wij uit Europa kwamen, deelde dadelijk mede, dat hij uit Beijeren was, en vroeg om berigten van zijn vaderland. Vóór eenige jaren in Cincinnati aangekomen, waren zijne verdiensten groot, maar scheen zijn hart hem nog altijd naar Duitschland te trekken.

Zeide ik, dat Chicago en St. Louis onder de groote Noord Amerikaansche steden behooren, die eene tooverachtige vlugt genomen hebben, evenzeer is dit van toepassing op Cincinnati, eene stad die in Amerika de koningin van het Westen genaamd wordt. Het was eerst in 1788, dat drie inwoners van Lexington op de gedachte kwamen, om hier aan de Ohio eenige boomen te vellen, en eene stad te stichten, terwijl Cincinnati thans 250,000 inwoners telt. Als eene merkwaardigheid die mij aldaar werd medegedeeld, wil ik hier laten volgen een berigt, dat den 6 September 1788 in eene courant, de Kentucky gazette, geplaatst werd, en hetwelk de grondslag van Cincinnati was. Men las daar:

«The subscribers, being proprietors of a tract of land «opposite the mouth of Licking river, on the North West «side of the Ohio, have determined to lay off a town «upon that excellent situation. The local and natural «advantages speak its future prosperity, being equal,

«if not superior, to any on the bank of the Ohio, between «the Miamis.

«The in-lots to be each half an acre, the out-lots «four acres. Thirty of each to be given to settlers, upon «paying one dollar and a half for the survey and deed «of each lot.

«The fifteenth of September is appointed for a large «company to meet in Lexington, and mark a road from «thence to the mouth of Licking, provided Judge Simmes arrives, being daily expected.

«When the town is laid off, lots will be given to such «as may become residents, before the first of April next.

MATHIAS DEUMAN,
ROBERT PATTERSON,
JOHN FILSON.

Dientengevolge had eene vergadering te Lexington plaats; de loop der straten van de nieuwe stad werd daarna op de boomen aangeteekend, en de grondslag van Cincinnati was gelegd.

Zoo als hare stichters vermeenden, had Cincinnati hare opkomst vooral aan hare gunstige ligging aan de rivier de Ohio te danken, hetgeen later nog vermeerderd werd door het maken van kanalen, die haar onder anderen met het meer Erié in verband bragten. Sedert dien tijd breidde zich de stad meer en meer uit, zoodat zij thans een geheel vlak beslaat, dat, eenigermate hellend, 50 voeten boven de rivier gelegen is, en omsloten wordt door eene reeks van heuvels, die ongeveer 400 voet boven den waterspiegel rijzen.

Cincinnati, de vijfde stad der Unie in aanzien en gewigt, drijft eenen zeer uitgebreiden handel. Behalve eenige duizende platbodem vaartuigen, rekent men dat jaarlijks tusschen de 4000 á 5000 stoombooten aldaar aankomen. Deze zijn groote schepen als op de Missisippi, en die vooral de gemeenschap met New Orleans,

St. Louis, Louisville, en vele andere plaatsen rivierafwaarts onderhouden, met Pittsburgh en anderen naar boven. Bovendien is zij door verschillende spoorlijnen met de omliggende Staten verbonden. Er is veel nijverheid, en de verschillende stoomfabrieken van ijzerwerken, meubelen, de houtzagerijen, enz. werp en des morgens reeds een kolendamp boven de stad uit, die soms zeer onaangenaam is. Ook zag ik hier verscheidene steenzagerijen door stoom, waarbij die beweegkracht op de eenvoudigste wijze was toegepast. Zou dat ook niet in ons vaderland den man kunnen vervangen, die dagen achtereen, met den lepel vol zand en water, dat eentoonige werk verrigt? Een der voornaamste bedrijven in Cincinnati is, gelijk men weet, het slagten van varkens, en de daarmede verbonden handel in hammen, spek, gezouten varkensvleesch, enz. Tijdens ons verblijf waren er 55 handelshuizen met deze slagterijen verbonden, en bedroeg het getal varkens, die van 31 Augustus 1858 tot 31 Augustus 1859 waren geslagt, het cijfer van 382,866 (1). De slagterijen zelve zijn maar gedurende weinige maanden van het jaar werkzaam, namelijk van half November tot half Februarij, dewijl in het verdere saizoen de warmte dit verbiedt. Allerbeleefdst werden wij door den heer D..... in zijne slagterij en groote magazijnen rondgeleid. Hij verhaalde, dat in den slagttijd dagelijks, en wel in negen uren tijds, gewoonlijk 2000 varkens bij hem het leven verliezen. Alles is op eene eenvoudige en zeer doelmatige wijze ingerigt. De varkens worden gedreven in een gang, die als een trechter uitloopt. Daar komende, ontvangt het dier een slag voor den kop, valt door een luik, om beneden uit te bloeden, schoongemaakt, en afgehakt te worden. De stoom speelt

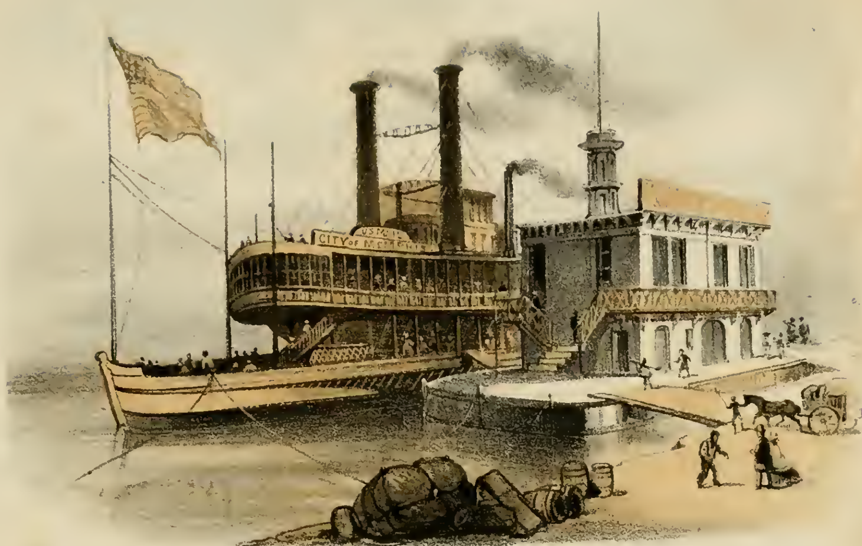
(1) Onder de bijlagen heb ik, sub. n°. 7, eene statistiek opgenomen der in de laatste 27 jaren te Cincinnati geslagte en verpakte varkens, zoo als die in het laatste rapport der kamer van koophandel aldaar voorkomt.

daarbij eene voorname rol. Niets gaat van het dier verloren dan het bloed, hetwelk gedurende dien tijd bij stroomen uit Cincinnati naar de Ohio vloeit; en het verwondert mij zeer, dat een zoo uitnemend praktisch volk van dit laatste nog geen gebruik weet te maken. De varkens komen vooral uit Ohio, Indiana en Kentucky, waar zij in de bosschen overvloedig voedsel vinden. Wij hadden die dan ook overal langs de wegen gezien, en zelfs de straten van Cincinnati droegen de blijken, dat zij mede haar aandeel in die slagterijen wilden leveren. In de laatste jaren zijn deze varkensslagterijen ook in andere plaatsen gevestigd, zoodat men er thans eenige in Louisville, Covington enz., vindt.

Nog een bijzondere tak van handel van Cincinnati is die in wijnen, welken zij voornamelijk te danken heeft aan zekeren heer Longworth, thans een grijsaard en millionair, die in en bij de stad zeer uitgestrekte bezittingen heeft. Verzocht zijnde om pitten van wilde druiven (fox grapes) uit Amerika mede te brengen, was mij aangeraden daartoe genoemden wijnhandelaar een bezoek te brengen. Wij vonden in Mr. Longworth een bejaard, maar zeer bedrijvig, klein mannetje, die in kleeding en uiterlijk volstrekt niet het denkbeeld van een millionair terug gaf. Hoewel een der prachtigste huizen van Cincinnati bewonende, zat hij in een klein, laag, kantoortje, omringd van druiventrossen, terwijl eenige knechts bezig waren verschillende soorten dezer vruchten te persen. Herhaalde malen kwamen landbouwers en ingezetenen van Cincinnati met druiven inloopen, om hem daarover te raadplegen, en hij scheen in allen deele de groote man in dit vak te zijn. Mr. Longworth ontving ons zeer vriendelijk, gaf alle verlangde inlichtingen, en leidde ons door zijne tuinen en broeikassen, onophoudelijk verschillende soorten van druiven als proef aanbiedende. Het is onbetwistbaar, dat Cincinnati veel aan dezen man te danken heeft, daar hij onder

de eersten behoorde, die langs de boorden der Ohio, den wijnbouw beproefden. Het gelukte hem van eene inheemsche druif, de Catawba, goeden wijn te maken, waarvan veel, in smaak als de Champagne wijn, onder den naam van « *sparkling catawba* », in Amerika verbruikt wordt. Zijn streven is om nog voortdurend den wijnstok te veredelen, terwijl de wijnbouw daar reeds zoo is toegenomen, dat de jaarlijksche opbrengst der omstreken van Cincinnati op ongeveer 200,000 gallons wijn geschat wordt.

Onder de zaken, die in Cincinnati bijzonder onze aandacht trokken, moet ik nog melding maken van de stoombrandspuiten. Even als in New York, en in alle groote Amerikaansche steden, vindt men in de hoofdstraten open huizen, waar de brandspuiten altijd tot uitrukken gereed worden gehouden. Hier evenwel worden, bij brand, de spuiten niet door menschenkracht, maar door stoom, in beweging gebragt. Te dien einde heeft de wagen eenigermate den vorm eener locomotief. In den vuurhaard is alles zoodanig met ontvlambare stoffen gevuld, dat alleen het aanbrengen van een ontstoken zwavelstok dadelijk een groot vuur geeft. Terwijl de, altijd getuigd staande, vier paarden worden aangespannen en men naar den brand rent, wordt de stoom gevormd. Tot dit laatste wordt maar 4 minuten tijds vereischt; op de plaats van het onheil gekomen, wordt de hoofdslang in een der in de straat liggende waterputten nedergelaten, en de pomp werkt; in het geheel kan, in den regel, binnen 7 minuten tijds water gegeven worden. Op twee andere wagens, ieder met een paard bespannen, worden de andere slangen, allen van gutta percha, aangevoerd. Het personeel, bij deze brandspuiten vereischt, is zeer klein, en alles scheen in de uitnemendste orde te wezen. Men zeide ons, dat deze wijze om met stoomkracht te werken slechts voor weinige jaren was ingevoerd, en uitstekend voldeed.

MISSISSIPPI STOOMBOOT.

STOOMBRANDSPUIT TE CINCINNATI.

De ligging van Cincinnati aan de Ohio is zeer lief. De rivier is daar niet breed, en men ziet aan de overzijde de steden Covington en New Port, en daarachter een bergachtig landschap liggen. Voor Cincinnati is eene landingsplaats voor stoombooten gemaakt, een zeer ruim vierkant; ik telde er meer dan 40 dier kolossale vaartuigen langs de kade. Bij dit vierkant ziet men het begin eener hangbrug, welke men voornemens was aldaar over de Ohio te leggen, maar gebrek aan geld heeft het werk doen staken; een verschijnsel dat ik meer ontmoet heb in Amerika; men onderneemt soms te groote openbare werken, of wil te veel op eens doen.

De Amerikanen zijn over het algemeen gezet op groote plannen. Zoo vonden wij in de logementen der kleinste plaatsjes meest een platten grond der gemeente, waarop parken, bruggen enz. gebragt waren, hoewel soms nog maar een derde gedeelte bestond. Alles gaat daar evenwel zoo snel, dat de wezenlijkheid de teekening spoedig kan inhalen. In Italie hoort de toerist dikwijls door de cicerones zeggen « non finito. » Dit is in Amerika ook van toepassing; daar zal het evenwel spoedig voleindigd worden, in het eerste land minder.

Van de aanlegplaats der stoombooten af, loopen meest regte, breede, straten de stad in, die weder door anderen regthoekig gekruist worden. Men vindt in de stad twee kanalen, het Miami en het White water canal. Aan gene zijde van het eerste wonen meest Duitschers. Men waant zich daar volkomen in eene Duitsche stad; alle uithangborden zijn in die taal; er zijn Duitsche scholen, kerken, en theaters. Dit gedeelte van Cincinnati bestaat echter voor het meerendeel uit houten huisjes, en de zindelijkheid liet er veel te wenschen over. Ook maakte ik daar de opmerking, dat, mogen al de Amerikanen er voor het oogenblik grootsch op zijn, dat in hunne steden zelfs de min gegoedden ruim gehuisvest worden, en overal volop licht en lucht genieten, de tijd spoedig

zal komen, en zeker voor Cincinnati niet ver af is, dat ook bij hen, even als in zoovele Europesche steden, eene te groote opeenhooping der bevolking zal plaats hebben.

In het beste gedeelte van Cincinnati ziet men mooije magazijnen en huizen. Het bevat overigens verscheidene goede openbare gebouwen, als: het stadhuis, de mercantile library, een nieuwen schouwburg, en anderen. Men telt er een negentigtal kerken, waaronder de Roomsch Katholieke hoofdkerk de voornaamste is. Ook hier zijn in vele hoofdstraten ijzeren sporen voor de omnibussen gelegd. Er heerscht overal veel levendigheid en drukte, maar stuitend vond ik de menigte varkens, die men in de straten zag rondzwerven. Eindelijk begonnen ook al die nieuwe gebouwen voor mij een karakter van eentoonigheid te krijgen; alles in Amerika draagt zoo den stempel der laatste tijden, dat men naar eenige eerwaardige ruïne begint te verlangen, of naar eenig werk hetwelk de bewijzen geeft, dat verscheidene menschengeslachten daar aan werkzaam zijn geweest.

Ter zijde van Cincinnati ligt boven op den berg Adams, die 300 voeten hoog is, een fraai observatorium, dat in 1843 uit vrijwillige bijdragen aldaar gebouwd werd. Het is doelmatig ingerigt, en van beste werktuigen voorzien; men geniet er een mooi panorama over Cincinnati, de Ohio en omliggende landstreek.

Ik meende in Cincinnati eenige wangunst jegens Chicago te vinden; men noemde hare handelsondernemingen wat te brooddronken. Het is een verschijnsel, dat tusschen groote handelsteden ongelukkigerwijze te dikwijls wordt aangetroffen.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

VAN CINCINNATI NAAR PITTSBURGH IN PENSYLVANIA, EN BALTIMORE IN MARYLAND.

Het was een voortreffelijke najaarsmorgen, toen wij, ten 8½ uur, te Cincinnati op de spoortrein stapten, die ons naar Pittsburgh zou brengen. De afstand is groot, ruim twaalf uren rijdens, zoodat wij eerst des avonds ten negen uur aldaar aankwamen.

Wij reden geheel Ohio dwars door, een der vruchtbaarste Staten der Unie, en de derde in rang wat zijnen rijkdom en bevolking betreft. De weg liep eerst eenen geruimen tijd langs de boorden der Ohio rivier, die hier als overal zich teekenachtig voordeden. Het karakter dezer rivier, die wij nu op verscheidene punten gezien hadden, is wederom geheel onderscheiden van de Missisippi of St. Lawrence. Zij heeft doorgaans iets kalms en zachts, en herinnert de boorden der Maas in Belgie. De Franschen noemden haar reeds «la belle rivière». Zij stroomt van Pittsburgh naar de Missisippi, en heeft eene lengte van ongeveer 1000 mijlen. Op alle punten is zij bevaarbaar, uitgezonderd bij Louisville, alwaar men, zooals wij gezegd hebben, om eenige ondiepten een kanaal heeft moeten graven. Haar waterstand is

vooral in den winter zeer ongelijk, en verschilt wel eens 30 voet; men heeft in eenen nacht soms eene rijzing van 12 voet gehad.

Na eenige uren sporens kwamen wij te Columbus, de hoofdstad van Ohio, en die eerst in 1812 gesticht, in 1853. reeds 25,000 inwoners telde. Het land was heuvelachtig en goed bebouwd, en de vele steenen huizen droegen het bewijs, dat de kolonisatie in deze streken meer jaren telde dan in het verre Westen van waar wij kwamen, en dat wij wederom de oudere Staten naderden. Herhaaldelijk was ik opgetogen over de onovertrefbare schakeringen en tinten, waarmede ook hier de bosschen prijkten. In Missouri en Kentucky hadden wij nog bijna zomer gevonden, hier hadden de bladeren hunne herfstkleuren aangenomen, en vertoonden zich als trossen van een schitterend geel, violet of purper.

Men had ons gezegd, dat ook in Ohio overblijfselen van vroegere volkeren gevonden worden, die vooral in den laatsten tijd de aandacht zeer hebben getrokken. Zij bestaan in groote verdedigingswerken, meest aardenwallen, welke de blijken dragen dat zij door menschenhanden, volgens een bepaald plan, opgeworpen zijn. Men wil daaruit het gevolg trekken, dat, vóór de bekende Indiaansche stammen, hier en in andere gedeelten van Noord Amerika, een minder onbeschaafd menschenras gevestigd moet zijn geweest. Het mogt ons evenwel niet gelukken daarvan eenig spoor te zien.

De nacht was reeds lang gevallen, toen wij te Pittsburgh aankwamen, en in Monongahela hôtel afstapten.

Meer kolendamp en zwarter uiterlijk eener stad, dan den volgenden morgen Pittsburgh ons te aanschouwen gaf, heb ik zelden gezien. Zij is het Birmingham der Amerikanen, en de grootste fabriekstad der Unie in ijzer en glaswerken. Honderde schoorsteenen rijzen uit haar op, die wolken van kolendamp over de stad uitstorten. Aan alle zijden ziet men ijzer-gieterijen, sme-

derijen en een tal van stoomwerktuigen; zij is de ware zetel van Vulkaan. De stad heeft door dit alles een morsig en onaangenaam aanzien, hoewel hare ligging allerliefst mag genoemd worden. Gebouwd op eene landtong waar de Alleghany en Monongahela rivieren te zamen vloeijen, om van daar af de Ohio te vormen, is zij omringd van teekenachtig gebergte. In 1765 was door de Franschen hier een fort opgerigt, Du Quesne genaamd, dat later door de Engelschen veroverd, naar den Minister William Pitt, Pittsburgh werd herdoopt, en van daar de naam der tegenwoordige stad. In 1804 telde Pittsburgh nog geen 5,000 inwoners, en nu wordt zij, met hare voorsteden Alleghany en Birmingham, op meer dan 110,000 geschat. Haren bloei heeft zij vooral te danken aan de rijke ijzer- en kolenmijnen in het omringend gebergte, waarvan de laatsten alleen voor Pittsburgh jaarlijks ongeveer 5 millioen tonnen opleveren. Ik zag er verscheidene stoomschepen langs hare kaden liggen, hoewel kleiner van bouw dan lager op de Ohio. Negen spoorbanen verbinden haar met de omliggende landstreek, en over de beide rivieren zijn eenige kunstige hangbruggen gebouwd. Hoe veel nijverheid echter hier ook vereenigd moge zijn, een lang verblijf in deze stad had niets uitlokkends, en wij verheugden ons reeds denzelfden namiddag, ten 4½ uur, naar Baltimore te kunnen afreizen.

Daar wij den geheelen nacht moesten doorrijden, hadden wij onze plaatsen genomen in eene sleeping-car, welke tot nog toe slechts op weinige spoorbanen gevonden werden, en die wij nog niet hadden kunnen beproeven. Men betaalt daarvoor een halve dollar boven de gewone vracht. De trein reed midden in Pittsburgh af, zoodat wij nog een geruimen tijd, onder het gelui der bel boven de locomotief, door eene harer hoofdstraten voorttrokken. De landstreek die wij doorreisden was zeer mooi, scheen uitermate welvarend,

en alles droeg veel meer de blijken van netheid en zorg, dan wij dit in langen tijd gezien hadden. Alle huizen wit geverwd, en veelal omgeven van nette tuintjes en boomgaarden. Men kon duidelijk zien, dat wij ons in het meer ontwikkelde Pensylvania bevonden. Het speet mij zeer, dat de avond zoo spoedig viel, want wij volgden eene baan, die zeer kunstig langs het gebergte scheen gelegd te zijn, de krommingen eener rivier volgende; alleen het licht der maan veroorloofde ons het een en ander daarvan te zien. Te 9½ uur werd aan een groot stationsgebouw stilgehouden, waar een goed souper gereed stond, en alles veel beter ingerigt was dan wij dit nog aangetroffen hadden; hoewel ik nergens in Amerika die ruim voorziene en weelderige restauratien vond, welke men langs vele spoorbanen in Duitschland, Frankrijk, Belgie en zelfs in Rusland ziet.

Terwijl wij soupeerden, werden de bedden in de sleepingcar gereed gemaakt, en ik wil er daarom hier nog met een woord van spreken. De inrigting dezer slaap-diligences viel mij eenigzins tegen, en ik geloof dat die nog doelmatiger zou te maken zijn. De gewone Amerikaansche car, zoo als ik die vroeger beschreven heb, is hiertoe verdeeld in compartimenten. Voor ieder viertal reizigers worden de bedden te gelijk opgemaakt, hetgeen door het uithalen en gedeeltelijk opslaan der zitbanken geschiedt. Hierdoor worden drie slaapplaatsen gevormd, boven elkander, de onderste voor 2 personen en de 2 bovenste ieder voor 1 persoon ingerigt, waarin matrassen, dekens en kussens worden gelegd. Het middenpad in den wagen blijft vrij. Bovendien kan de wagen voor de helft worden afgesloten, en dan dient het achterste gedeelte voor de dames. In onze car vond men ook nog 2 kagchels, een kleedkamertje voor heeren, een voor dames, twee kleine kabinetjes, en fonteintjes met wasch- en drinkwater. Het ligt in den aard der

zaak, dat voor zoodanige inrigting kolossale wagens vereischt worden, gelijk men die in Amerika op de spoorbanen vindt. Voor langdurige togten biedt het een groot gemak aan, en, bij zulk eene reizende natie als de Amerikaansche, zal men nog zeker middelen vinden om daarin verbetering te brengen.

Het was nog geheel duister, toen wij te Harrisburg van trein moesten veranderen. Als gewoonlijk was er niemand om de reizigers te helpen; eindelijk vonden wij, met eenige Amerikanen die zich daarover bitter beklaagden, den naar Baltimore bestemden wagen. Er stond een gloeijende kagchel in, en er heerschte eene ondragelijke atmospheer. Weldra werd de reis voortgezet, en trokken wij over eene zeer lange brug over de breede Susquehanna. Spoedig brak een voortreffelijke morgen aan; het had des nachts wat gevroren, en de natuur was gedeeltelijk in het wit getooid. De weg liep door een prachtig, rotsachtig, landschap, het was een deel van het Alleghanies-gebergte, en wij stoomden eindelijk tegen acht uur de voorstad van Baltimore binnen, dat op een afstand, door de roode steenen huizen met hunne groene zonneblinden, veel overeenkomst met Boston vertoonde. In het groote Barnum's city hôtel werden wij door verscheidene negers ontvangen, die zich om strijd beijverden om, met bezempjes, den reizigers het stof van de kleederen te vegen.

Baltimore, dat wel eens de mob-town, de oproerige stad, genoemd wordt, was thans rustig. Wij hadden namelijk, vóór eenige dagen, in de dagbladen gelezen, dat aldaar zonderlinge zamenspanningen plaats hadden, met het oog op de aanstaande verkiezingen. Verscheidene jonge lieden hadden namelijk goedgevonden zich van eenige omnibussen meester te maken, en reden, gewapend met pistolen en andere vuurwapenen, door de stad, terwijl zij zich vermaakten met op de rustige wandelaars te schieten. De policie was niet bij magte

geweest dit tegen te gaan, tot dat eindelijk de gegoede en meer bedaarde ingezetenen te zamen kwamen, en besloten geweld met geweld te keeren. Zij kondigden openlijk aan, dat de lynch-law op de rustverstoorders zou worden toegepast, en men hen, bij herhaling der wanordelijkheden, zonder vorm van proces zou ophangen. Dit krachtig argument had goede gevolgen gehad, en de rust was hersteld. Met regt mag men evenwel zeggen, dat eene maatschappij, waar zulke tooneelen kunnen plaats grijpen, nog eene groote schaduwzijde aanbiedt!

Wij waren in Maryland, dus wederom in een slavenstaat. De eerste nederzetting aldaar had plaats in 1634, onder den Engelschman Leonard Calvert, broeder van een Lord Baltimore, en wel te St. Mary. De naam van Maryland werd aan het gewest gegeven, ter eere van Henriette Maria, koningin van Engeland, en echtgenoote van Karel I, die aan Lord Baltimore de volkplanting schonk. Reeds in 1639 werd daar volkomene vrijheid van godsdienst afgekondigd, en Maryland was een der 13 Staten, die de eerste Noord Amerikaansche Unie vormden. Tijdens den bevrijdingsoorlog tegen Engeland viel daar weinig merkwaardigs voor, dan alleen dat in de hoofdstad Annapolis, de groote Washington, na het einde van den strijd, zijne betrekking nederlegde. Een grooter aandeel daarentegen nam deze Staat aan den oorlog, die in 1812 tusschen de Unie en Engeland uitbrak, waarbij in 1814, in de nabijheid van Baltimore, belangrijke gevechten geleverd werden.

De stad Baltimore werd eerst in 1729 gesticht, en ontving haren naam in 1745. In 1775 bevatte zij 564 huizen en 5934 inwoners, in 1840 ruim 100.000 zielen, en nu meer dan 200,000. Zij ligt op eenen ongelijken, eenigzins heuvelachtigen grondslag aan een arm der rivier Patapsco, die 12 mijlen verder in de Chesapeake baai loopt. Door deze baai heeft Baltimore eene

uitnemende gemeenschap met de zee, waarvan zij evenwel nog 200 mijlen verwijderd is.

Baltimore vond ik minder geregeld aangelegd, dan de andere groote Amerikaansche steden die wij bezocht hadden. Eenige zeer woelige breede straten doorsnijden haar geheel in de lengte, van welke de Baltimore street de voornaamste is, aan weêrskanten met eene reeks magazijnen en winkels bezet. In een ander gedeelte der stad vindt men geheele buurten met goed gebouwde, rijke,- woningen, waar de verzilverde bel en deurknoppen zich weder vertoonden. Langs de kaden aan de Patapsco lag eene menigte van schepen, en heerschte bij veel morsigheid eene groote drukte en gewoel; over het algemeen evenwel gaf Baltimore mij niet dien indruk van kracht, rijkdom, en vooruitgang als b. v. New York en Boston. Zij bevat meer dan 100 kerken, onder welke de R. Katholieke hoofdkerk zeer geroemd wordt, maar die ons tegenviel, en naar mijn oordeel in geene vergelijking kan treden met hetgeen men van dien aard in Europa vindt; opmerkelijk was het, dat de predikstoel over ijzeren sporen in het midden der kerk gebragt kon worden.

Onder de voornaamste merkwaardigheden van Baltimore, behoort in de eerste plaats haar monument voor Washington, eene zware kolom van wit marmer, die zich meer dan 300 voet boven de rivier Patapsco verheft. Deze kolom staat in de stad op een heuvel van 100 voet hoogte; haar voetstuk is 20 voet hoog, zoodat de lengte der schaft zelve ruim 176 voet bedraagt. Bovenop staat een marmeren standbeeld van Washington, dat 16 voet hoogte telt. De groote man is voorgesteld met een rol papier in de hand, waarmede hij wijst. Dit kolossale monument moet 200,000 dollars gekost hebben.

Langs een wenteltrap klimt men naar boven, maar, dewijl niet, gelijk te Boston, lichtopeningen in de schaft zijn aangebragt, wordt men voorzien van een aange-

stoken lampje. Het panorama van boven over de stad, de baai, en het omliggend landschap is zeer mooi, maar moet, mijns oordeels, voor dat op Bunkers hill te Boston de vlag strijken. Van het standbeeld zelve kon ik bovenop alleen een reusachtigen neus en hand zien.

Het voetstuk der kolom is eenvoudig, en met smaak ingerigt. Men leest daarop, dat het monument door de inwoners van den Staat Maryland is opgerigt voor George Washington, die geboren werd in 1732, en stierf in 1799. Op de zijden zijn in medaillons eenige zijner wapenfeiten, en groote daden afgebeeld. De kolom staat te midden van een ruim grasveld, omgeven door de prachtige huizen der rijkste inwoners.

Hoewel men dus te regt dit monument grootsch, en den uitstekendste der Amerikanen waardig mag achten, moet ik mij echter deze aanmerking veroorloven, dat het plaatsen van standbeelden op zulke hooge kolommen mij altijd verkeerd is voorgekomen. Er moge iets verhevens in liggen, en den nationalen hoogmoed der Amerikanen streelen, dat, van welke zijde ook men Baltimore nadere, altijd die witte kolom en Washington zigtbaar zijn, zeker is het dat het beeld van den daarop geplaatsten man daardoor niet gekend wordt. Beneden zijnde, kan men zijne vormen niet onderscheiden, en boven zijn die veel te kolossaal. Vooral in Engeland vindt men deze soort van gedenkteekenen menigvuldig, en mij dunkt in strijd met waren kunstzin.

In de nabijheid van ons hôtel stond op een ruim vierkant een ander gedenkteeken, het battle monument, opgerigt ter herinnering aan eene overwinning in 1814, in de nabijheid der stad, op de Engelschen behaald. Het is ook een kolommetje in wit marmer, van slechts 18 voet hoogte, waar eene stedemaagd bovenop staat, en verder met opschriften en allegorien versierd. Het was het sierlijkste monument, dat ik in Amerika gezien had.

Ook in Baltimore troffen wij eene tentoonstelling van nijverheid aan, die onder het bestuur der Maryland Mechanic's Institute jaarlijks plaats heeft, en nu voor de achtste maal gehouden werd. Zij werd gehouden in een groot gebouw, het eigendom dier inrigting. Alles was hier beter tentoongesteld dan te Chicago, St. Louis, en Louisville. Men zag er mooi staal en ijzerwerk, maar de meubels, het gedreven zilver, en eindelijk wederom de schilderijen bevielen mij niet. Ook hier vond ik, even als op al die tentoonstellingen, eene ruime verzameling van doodkisten, van allerlei vorm en grootte, rijk bewerkt, en met een glazen luikje boven het aangezigt van het daarin te plaatsen lijk voorzien. Als altijd lagen er verscheidene aanbevelingsbrieven bij, om met het maken dezer laatste woning begunstigd te mogen worden.

Hierdoor wordt mij de Green Mount Cemetery herinnerd, eene begraafplaats eene mijl gaans buiten de stad gelegen. Eerst in 1839 ingewijd, vindt men er evenwel reeds verscheidene mooije grafnaalden in wit marmer. Het ruime terrein is zeer beschaduwd, heuvelachtig en met smaak aangelegd, maar wordt, mijns oordeels, door Greenwood te New York ver overtroffen.

Baltimore bezit verscheidene wetenschappelijke en nuttige instellingen, eenige hospitalen, enkele mooije openbare gebouwen, en ook eene welvoorziene mercantile library. Plaatsen van uitspanning vindt men er niet veel, behalve een vijftal kleine theaters. Dat eenige hoofdstraten belegd zijn met ijzeren sporen, en dat de stad goed met gaz verlicht, en door groote buizen ruim van water voorzien wordt, zijn zaken, die ik in iedere groote Noord Amerikaansche stad zou kunnen herhalen.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN BALTIMORE NAAR WASHINGTON, IN COLUMBIA. WASHINGTON EN OMSTREKEN.

Onder het genot van zware donderbuijen, die de drukkende lucht der laatste dagen eenigzins afkoelden, spoorden wij van Baltimore naar Washington, een afstand van een en een half uur rijdens. De weg leverde niets belangrijks op, dan eene lange en kunstige viaduct over eene vallei; de landstreek, hoezeer wel bebouwd, scheen nog al zandig.

Te Washington houdt men bijna aan den voet van het Capitolium stil, en onze Amerikaansche reisgenooten beijverden zich, om ons op dat gebouw, het grootste hunner nationale monumenten, opmerkzaam te maken. Gaarne erken ik, dat ik zeer verlangend was die stad, den regeringszetel van de grootste republiek der wereld, te bezoeken, dààr die vergaderzalen te zien, waar zoovele hartstogten woelen, en zulke zonderlinge tooneelen plaats grijpen. Ongelukkiger wijze was de vertegenwoordiging der Unie niet bijeen, wier vergaderingen eerst in December aanvangen, en zouden wij dus geen getuigen van hare zooveel geruchtmakende debatten kunnen zijn.

Denzelfden weg als in andere Hoofdstukken volgende,

zal ik eerst eene korte beschrijving geven van het merkwaardigste dat wij in Washington zagen, om daarna meer bijzonder het een en ander omtrent den regeringsvorm der Vereenigde Staten te zeggen.

Ik mag aanvangen met te herinneren, dat Washington ligt in het district Columbia, eene bepaalde uitgestrektheid lands van 60 vierkante mijlen, die tot geene der Staten van de Unie behoort, maar in 1790 bijzonder tot zetel van het gemeenschappelijk bestuur is aangewezen. Dit district werd door den Staat Maryland tot dat doel aan de Unie afgestaan. Het heeft ook geene eigene vertegenwoordiging, geene stem in de verkiezingen, maar wordt direct door het congres zelve, of de Wetgevende Kamers, bestuurd. Het district Columbia ontleent zijnen naam aan den grooten ontdekker van Amerika. Men vindt er de slavernij, en, volgens de laatste volkstelling van 1850, waren er, op eene bevolking van 51,686 zielen, 1,422 mannelijke slaven en 2,265 vrouwelijke. In 1850 is evenwel de handel in slaven in dat district verboden.

Het denkbeeld van een neutraal gebied, als zetel van het bestuur, ging van George Washington zelven uit, die de plaats voor de stad Washington uitkoos, en in 1793 den eersten steen van het Capitolium lag, waarna in 1800 de regering der Unie, van Philadelphia, naar hier werd overgebragt.

De stad Washington is op eene zeer ruime schaal ontworpen, en moet eene der mooiste Amerikaansche steden worden, maar er is nog veel aan te doen, en hare bevolking van ruim 50,000 inwoners staat nog niet in verhouding tot hare uitgebreidheid. Van daar de vele onbebouwde vakken, die men nog in haar midden vindt. De stad bezit regte avenues en dwarsstraten, waarvan eenigen meer dan 100 voet breed zijn. De voornaamste is de Pensylvanian avenue, die meer dan een mijl lengte heeft, en 160 voet in de breedte telt. Zij strekt van

den voet van het Capitolium tot aan het ministerie van finantien, een mooi gebouw, dat met eene prachtige rij Corinthische zuilen prijkt. In deze avenue staan de meeste hôtels, en waren wij in Willard's-house afgestapt.

Ons verblijf in Washington begon met een regenachtigen Zondag, en ik heb zelden iets duffers bijgewoond, dan zulk een dag in deze residentie. Buiten kerktijd zag men overal de inwoners voor de ramen zitten kijken, met de verveling op het gelaat. In de straten bewoog zich geen omnibus of rijtuig; nu en dan liep er eene koe of een varken dwalen. In ons logement zag ik eenige gasten letterlijk bijna den ganschen dag in het vuur turen, of dwars voor de ramen, met de voeten omhoog op de straat kijken, waar evenwel niets te zien was. Sommigen lagen in de smoking and drawing room op de canapés te slapen. Lezen, muziekmaken, of welke bezigheid ook, acht men op dien dag in Amerika onbehoorlijk, en wandelen kon men niet.

Hoewel Washington aan een arm der rivier de Potomac gelegen is, vindt men er bijna geen groothandel; zij is geheel eene rustige regeringstad. Van daar dat het er buiten de zittingen van het congres zeer stil is, en zelfs de daar gevestigde vreemde gezanten haar gedurende de warme zomermaanden verlaten, om naar eenige badplaats, als New Port, Saratoga en anderen te gaan, of wel in eenige meer Noordelijk gelegene stad, als b. v. New York, hunnen tijd te slijten. Tijdens ons verblijf begon men, tegen het aanstaande congres, wederom de winterkwartieren te betrekken, en ontmoette ik alzoo ook onzen gezant. In de hôtels werd alles gereed gemaakt voor de ontvangst van de leden der vertegenwoordiging, en was o. a. ons Willard's-house in een geheel nieuw kleed gestoken. Gedurende den winter moet Washington dientengevolge een zeer levendig aanzien hebben.

De voornaamste merkwaardigheden van Washington zijn: vooreerst het Capitolium, dat wij dan ook het eerst

bezochten. Het ligt op een heuvel, 70 voet boven de Potomac, waardoor het eene prachtige vertooning maakt, en een mooi gezigt over een groot gedeelte der stad en hare omgevingen aanbiedt. De hellingen van dien heuvel, en de vlakte voor het gebouw, zijn met veel smaak tot een park aangelegd, en aan den voet met ijzeren hekken afgesloten. Wanneer men van de Pensylvanian avenue komt, gaat men eerst door het park, klimt eenige trappen op, en bevindt zich dan op een terras achter het gebouw. Hier staat een marmeren monument, door officieren der marine opgerigt voor eenigen hunner wapenbroeders die te Tripoli het leven lieten; dit kwam mij daar bepaaldelijk misplaatst voor. Een der vleugels van het Capitolium omgaande, komt men voor het front van het gebouw, dat inderdaad prachtig is. Men ziet een spierwit, kolossaal, paleis voor zich, dat met twee groote vleugels is uitgebouwd. In het midden is een breede ingang met trappen naar een voorportaal, dat op zuilen rust. Boven het gebouw rijst een groote koepel. Het middengedeelte van het Capitolium is van zandsteen, die wit gepleisterd werd, maar de vleugels zijn van zuiver wit marmer. Deze vleugels zijn nog niet afgebouwd, en men ziet aan alle zijden het werkvolk ijverig bezig. Het oorspronkelijk Capitolium bestond ook maar alleen uit het middengebouw, dat in 1814 door de Engelschen in den brand werd gestoken, maar herbouwd, in 1828 op nieuw voleindigd was, toen in 1851 besloten werd deze vereischte uitbreiding aan het nationaal paleis te geven; eene uitbreiding die eenige millioenen dollars zal kosten, en nog op verre na niet voltooid is.

Wanneer men den trap opgaat, ziet men regts en links twee fraaije beelden groepen van wit marmer, allegorische voorstellingen, de eene is de ontdekking van Amerika door Columbus, de andere de zegepraal der beschaving over de Indiaansche maatschappij. Nu treedt

men eene groote rotonde binnen, waar, benevens eenige portretten van presidenten der Republiek, een achttal groote schilderijen hangen, merkwaardige feiten uit de Amerikaansche geschiedenis voorstellende. Men ziet er afgebeeld de ontdekking van Amerika door Columbus, het vertrek der pelgrims uit Delfshaven in 1620, de ontdekking der Missisippi, Franklin bij Lodewijk XVI, enz. In het midden der rotonde zal een spiraalvormige trap gemaakt worden, om naar den koepel te klimmen; nu doet men het langs een houten steiger, en geniet daar boven gekomen een schilderachtig panorama. Aan de regterzijde der rotonde vindt men de zalen voor den senaat, links die voor de gedeputeerden. In het benedengedeelte van het gebouw is nog eene zaal voor het geregtshof.

Ook binnen in het Capitolium was veel werkvolk druk bezig alles op te maken, en in gereedheid te brengen. Men zag er een tal van verwers, metselaars, smeden en timmerlieden, en toch was de toegang, even als in alle openbare gebouwen in Amerika, geheel vrij, kon men overal rondwandelen en alles bezien, zonder dat zich iemand met den bezoeker inliet, hoewel dit voor de werklieden allerhinderlijkst moest wezen.

Wij begonnen met in den regtervleugel de vergaderzalen voor den senaat te bezoeken. Daar zijn er twee, eene oude en eene nieuwe zaal. De oude, in den vorm eener ellips, was niet groot, maar eenvoudig en doelmatig ingerigt. Men bouwde echter eene nieuwe, die bijna voltooid was. Dit is eene groote vierkante zaal; het licht valt van boven door liggende ramen, die allen groote medaillons voorstellen, waarin de wapens der verschillende Staten en allerlei allegorien zijn geschilderd. De wanden zijn met verguldsel, met stuc en allerlei versierselen overdekt. De zitplaatsen zijn in eenen halven cirkel gemaakt, en in het midden tegen den wand staat het bureau van den president, en eene tribune voor den spreker. Boven op gaanderijen ziet men de tribunes voor

het publiek. Het geheel, hoe rijk ook opgemaakt, viel mij tegen; de zaal heeft niets deftigs of ernstigs, en draagt volstrekt niet den stempel van haar doel. De versierselen zijn veel te coquet, te bont, en zonder smaak aangebragt; zij zouden nog passen in een dames vertrekje, maar niet in de zaal eener wetgevende vergadering. Het is als of men de wijze van opsiering der ouden heeft willen volgen, zoo als men die uit de overblijfselen van Herculanum en Pompeji heeft leeren kennen, en waarvan onder anderen in het Sydenham palace te Londen, onder de verschillende bouworden, zulk eene belangrijke afbeelding gegeven is.

Behalve genoemde vergaderzalen vindt men in dezen vleugel nog verscheidene kamers, die voor de griffie, den voorzitter, de afdeelingen, tot verversching en andere doeleinden moeten dienen. Deze waren allen rijk en goed gemeubileerd; overal vond men de voor de Amerikanen onmisbare waschtoestellen, en overvloedige gelegenheid om ijswater te drinken.

In den linkervleugel van het gebouw vindt men ongeveer eene herhaling van hetzelfde. Alleen zijn de vergaderkamers voor de Gedeputeerden grooter; en ook dáár is eene oude en eene nieuwe zaal. In de oude zaal hangen portretten in levensgrootte van Washington en La Fayette. De nieuwe zaal, sedert twee jaren in gebruik, is geheel in den trant van die voor den Senaat, maar kwam mij daarbij laag van verdieping voor. Zij is welligt nog meer opgesierd dan de laatstgenoemde, en beviel mij ook in geenen deele. In alle zalen waren warmtebuizen aangebragt, en naast ieder lid stond de in dat land zoo noodzakelijke spuwbak. Al het overige van het Capitolium kwam mij voor in denzelfden opgesmukten stijl te wezen; de mozaïke vloeren, de leuningen der trappen, alles even kostbaar en rijk bewerkt, maar zonder smaak toegepast. Ik kon mij moeijelijk voorstellen, dat in dit coquette gebouw, hetwelk nog wel zijnen naam aan Rome ontleent, soms zulke tooneelen

van ruwheid en Indiaansche onbeschaafdheid plaats hebben.

In het park voor het Capitolium staat, op een grasveld, eene vrijheidsmaagd in wit marmer met een arend en eene opgaande zon aan hare zijden. Eenige schreden daar achter ziet men een kolossaal marmeren beeld van Washington. Hij is voorgesteld, zittende op eenen Romeinschen consul's stoel, bloots-hoofds, en met een mantel die maar een klein gedeelte zijner schouders bedekt. Het beeld is zeer mooi bewerkt, maar ik vond de voorstelling niet gelukkig gekozen. Het beeld is te naakt, men zou denken eenen Jupiter te zien; als allegorie moge het goed zijn, maar het geeft in geenen deele het beeld terug van een der grootste staatslieden der 18de eeuw. Op het voetstuk staan deze veelbeduidende en wel gekozen woorden «first in war, first in peace, first in the hearts of his countrymen.»

Aan het andere einde der Pensylvanian avenue, dus ruim één mijl gaans van het Capitolium, woont de President der Unie. Zijn verblijf, in de wandeling het witte huis genaamd, ligt bezijden het ministerie van finantien; achter het gebouw strekt zich een groote tuin uit, vóór vindt men een parkje. Uitwendig zou men meenen eer het huis van een rijk partikulier te zien, dan dat van den President der Vereenigde Staten. Op een grasperk voor de deur, staat een metalen standbeeld van Jefferson, en in het parkje, waarvan ik boven sprak, een ruiterbeeld van Generaal Jackson, dat mij in vele opzigten zeer beviel; het paard is goed en op het gelaat van Jackson staan de hem eigene vastheid en kracht te lezen. Gaarne hadden wij een bezoek bij den tegenwoordigen President, Buchanan, gebragt, maar omstandigheden hebben dit verhinderd; niets is anders gemakkelijker dan om toegang te krijgen, daar de eerste persoon der Republiek op den eenvoudigsten voet leeft, en bereid is iedereen te ontvangen. Het witte huis is

een eigendom der Unie, en wordt, gemeubileerd, telkens voor 4 jaren, aan den verkozen President ter woning verstrekt, die daarbij de geringe bezoldiging geniet van 25,000 dollars. Om en bij het witte huis staan nog eenige staatsgebouwen, als het ministerie van marine en van oorlog, die evenwel niets bijzonders aanbieden.

Een bezoek overwaardig is ook het Patent Office, of ministerie van binnenlandsche zaken. Het kolossale wit marmeren gebouw, hoewel nog niet voltooid, is een sieraad van Washington. In de zeer ruime zalen vindt men dubbele rijen van glazen kasten, waarin alle modellen liggen van uitvindingen voor welke in Amerika octrooi gegeven is. Haar getal mag ik legio noemen; zij betreffen bijna alle mogelijke bedrijven, en strekken ten bewijze van den vindingrijken geest der Amerikanen. Men vindt er de keurigste modellen. Allen zijn genommerd, vermelden den naam van den uitvinder, den datum en duur van het octrooi; de rangschikking liet evenwel naar mijn oordeel veel te wenschen over. Bovendien vindt men hier, in andere glazen kasten, velerlei geschiedkundige herinneringen aan Washington, als zijn sabel, uniform, veldtent, schrijfkassette, wandelstokken van hem en van Franklin, verder de oorspronkelijke acte van de vrijverklaring der Unie enz. In een ander gedeelte liggen allerhande geschenken van vreemde vorsten, eene menigte zijden japonnen in Junij 1859 uit Japan ontvangen, en al hetgeen ooit door vreemde potentaten aan Amerikaansche staatslieden of gezagvoerders vereerd werd, daar deze gehouden zijn die aan de Unie af te staan. Nog ziet men er eene verzameling van penningen, natuurkundige zeldzaamheden, en van velerhande rariteiten, die eenigermate Barnum's museum herinneren, in één woord eene opeenstapeling van de vreemdsoortigste zaken, zoo als men dit alleen in Noord Amerika aantreft.

Aan den oever der Potomac, bezijden het Capitolium, bezochten wij de Navy Yard, eene van de voornaamste

marine werven der Unie. Hier, gelijk overal, is de toegang volkomen vrij; niemand ziet naar den vreemdeling om, maar er is ook niemand die zich aanbiedt om geleider te zijn. Wij vonden er uitgebreide smederijen, twee overdekte hellingen, en eenige wel voorziene magazijnen. Er scheen veel orde te heerschen. Van daar wandelden wij naar de beroemde Smithsonian Institution, die iets verder aan deze zuidelijke zijde der stad, te midden van een groot park, gevonden wordt. De oorsprong dezer inrigting is over het algemeen nog al bekend; ik wil dien evenwel nog met enkele woorden herinneren. Zekere James Smithson, een Engelschman, geboren te Londen, een afstammeling der Hertogen van Northumberland, stierf op gevorderden leeftijd in 1828 te Genua, en vermaakte bij testament het grootste gedeelte zijner nalatenschap aan de Vereenigde Staten van Noord Amerika, onder voorwaarde, dat daarvan, te Washington, onder zijn naam, zou worden opgerigt een instituut tot vermeerdering en verspreiding van kennis onder het menschdom. Het vreemdste is, dat Smithson Noord Amerika nimmer bezocht had, maar zich, meest reizende, te Parijs, Berlijn of Florence ophield, en een volbloed aristocraat was. Zelf schijnt hij de meeste takken van wetenschap beoefend te hebben, en hij was gewoon te verklaren, dat een wetenschappelijk man geen ander vaderland dan de geheele wereld kent. Zijne erfenis bedroeg ruim een half millioen dollars. In den aanvang was men in Amerika zeer verlegen, op welke wijze het best aan den wil van den testateur zou kunnen voldaan worden. Het geld werd inmiddels op renten uitgezet. Eindelijk besloot men een instituut te stichten, dat aan alle takken van wetenschap gewijd zou zijn, zelf werken zou uitgeven, anderen daarin behulpzaam wezen, en zich in verband zou stellen met alle geleerde ligchamen en groote bibliotheken der oude en nieuwe wereld. Met dit veel omvattend doel werd, in 1847, de eerste steen

van dit gebouw gelegd, dat in Lombardischen stijl opgetrokken 300,000 dollars moet gekost hebben. Het bestuur der inrigting werd daarbij tevens opgedragen aan eene talrijke commissie, waarin altijd de President of vice-president der Unie, de verschillende ministers en de maire van Washington zitting zouden hebben.

Het uitgestrekte gebouw, in rooden zandsteen naar den smaak der 12e eeuw opgerigt, is meer vreemd dan mooi, en verraadt in geenen deele zijne bestemming. De hoofdwetenschappen, die er beoefend worden, zijn astronomie, geographie, metereologie, geologie, botanie, physiologie, philologie, enz., terwijl men zich ook op het onderzoek van Amerikaansche oudheden bijzonder heeft toegelegd. De inrigting stelde zich, vooral door onderlinge ruiling, met de meeste geleerde genootschappen in verband, en ook in ons vaderland heeft zij hare betrekkingen.

Nadat men het zonderlinge gebouw is binnengetreden, vindt men eenige groote zalen, tot verschillende doeleinden bestemd. In de eene is eene nette verzameling van opgezette dieren, in eene andere van physische instrumenten; eene derde zaal strekt tot bibliotheek, eene andere voor auditorium bij openbare lezingen; voorts is er eene ruime leeskamer, enz. Nog al belangrijk vond ik eene zaal met 150 schilderijen, de levenswijze van Noord Amerikaansche Indianen voorstellende, en waaronder de portretten der voornaamste hoofden van drie en veertig verschillende stammen; de zonderlingste gezigten en allervreemdste tooisels zijn daarbij afgebeeld. In eene der zalen vindt men een portret van Smithson, en eene afbeelding ten voeten uit van den gewezen Franschen minister Guizot. Ook trok onze aandacht eene groote landkaart van Noord Amerika, waarop dagelijks, op vaste uren, de toestand der atmospheer in bepaalde plaatsen van Amerika wordt aangewezen. Dit geschiedt door het vestigen van een gekleurd papiertje met een speld, op

de plaats van waar de opgave kwam. Zoo beteekent een rond zwart papiertje: storm, een rozenkleurig: regen, een wit papiertje: mooi weder, enz. Het gebouw staat voor deze weerkundige waarnemingen, door telegraafdraden, met een groot deel der Unie in verband.

Hierdoor zagen wij, dat het dien morgen, ten zeven uur, te New York stormde, te Philadelphia regende, te New Orleans en andere plaatsen daarentegen zeer mooi weder was geweest. Overigens kwam het ons voor, dat, wat orde en rangschikking betreft, in de Smithsonian Institution nog veel te doen was; en vond ik ook hier verscheidene zaken die inderdaad onder de prullen behooren.

In dezelfde vlakte aan de Zuidzijde der stad, een halve mijl van deze inrigting, staat het National Monument, dat evenwel nog maar in aanbouw is. Men heeft namelijk het voornemen dáár een wit marmeren tempel te stichten, uit welks midden eene naald moet oprijzen van 600 voeten hoogte. Het zal worden de Westminster der Amerikanen, waarin de overblijfselen van Washington, en de standbeelden van hunne andere groote mannen geplaatst zullen zijn. Om den tempel zal eene Dorische kolonnade worden aangebragt, en daarop een triumfwagen met een groot standbeeld van Washington. Het monument wordt uit vrijwillige giften opgetrokken, en iedere Staat der Unie is uitgenoodigd daartoe, met blokken marmer of metalen ornamenten, bij te dragen. Ook van vreemde regeringen waren tot dat doel giften ingezonden, en wij zagen er gebeitelde steenen uit Griekenland, Turkije en Bremen. Verder hadden partikuliere korporatien tot nog toe het meeste van dien aard bijgedragen, als verscheidene vrijmetselaars loges en vereenigingen van schutters en brandspuitgasten, waarbij soms de schenkers gezorgd hadden hunne namen in vergulde letters op den steen te doen beitelen, naar mijn oordeel afwijkende van het doel, dat men met het gedenkteeken voor oogen

heeft. Volgens de teekeningen zal het monument kolossaal en grootsch zijn, maar tot nog toe was alleen eene schacht van ruim 200 voet hoogte opgemetseld. In 1855 was daarmede aangevangen. Nog bestaat het voornemen om dan de geheele vlakte, waarin ook de Smithsonian Institution gevonden wordt, tot een groot park interigten.

Washington bezit overigens verscheidene mooije gebouwen, als een wit marmeren General Post Office, een goed stadhuis, en verscheidene kerken. Over het algemeen beantwoordde de stad evenwel niet aan mijne verwachting. De openbare zindelijkheid en orde laten er nog veel te wenschen over; er is geen voldoende zamenhang in hare gebouwen, en zij draagt overal nog te veel de blijken van wording.

Hare ligging is met oordeel gekozen, maar indien het nog te doen ware, zou men waarschijnlijk een meer centraal punt in de Unie verkiezen. De omstreken der stad zijn heuvelachtig en mooi. Vijftien mijlen van daar, aan den oever der Potomac, ligt het bekende Mount Vernon, het laatste buitenverblijf van Washington, en daarbij zijne grafstede en die zijner vrouw. Men verhaalde ons, dat beide zaken nog al in verval zijn, en hoewel, naar men zegt, geen Amerikaan daar voorbij gaat zonder den hoed af te ligten, schijnt men dus weinig zorg voor het laatste verblijf van den grooten held te dragen.

Wij bezochten nog het National Observatorium, dat even buiten Washington, aan den oever der Potomac, op eene hoogte gelegen is. Ik had daar evenwel iets grooters verwacht. Tot mijn leedwezen was de directeur, de met zooveel roem bekende zeeofficier Maury, voor wien ik een aanbevelingsbrief had, afwezend. Ook doorwandelden wij George town, de tweede stad in het district Columbia, die bijna aan Washington grenst. Zij telt ongeveer 9,000 inwoners, en ligt aan de Potomac; in hare aangename omgeving hebben vele vreemde

gezanten hunne buitenverblijven. Als eene merkwaardigheid van George town mag ik een kanaal vermelden, dat dwars over een arm der Potomac was gebouwd, door het in houten bakken, hoog boven het watervlak der rivier, van den eenen oever naar den anderen te leiden. Tot mijn spijt ontbrak ons de tijd om hier verder Virginia in te gaan, een Staat, die ons om zijne natuurschoonheden zeer geroemd was.

Niet onbelangrijk acht ik het, voor dat wij Washington verlaten, mijnen lezers hier het een en ander omtrent den regeringsvorm der Vereenigde Staten in het geheugen te roepen, en een blik op den inwendigen toestand der Unie te slaan.

Zoo als bekend is, bestond de eerste Amerikaansche Unie slechts uit 13 Staten, van waar de 13 sterren die nog in het Staatswapen en in de Amerikaansche vlag gevonden worden; thans telt zij er 31. Deze vermeerdering had trapsgewijze, door aankoop, verovering of vrijwillige aansluiting plaats. Zoo sloot zich in 1791 de Staat Vermont daarbij aan, in 1792 Kentucky, in 1796 Tennessee, in 1802 Ohio, werd in 1803 Louisiana van Frankrijk gekocht, in 1818 Illinois opgenomen, in 1819 Alabama toegelaten en Florida van Spanje gekocht; Maine sloot zich in 1820 aan, Missouri in 1821, Arkansas in 1835, Michigan in 1837, Texas en Jowa in 1846, Wisconsin in 1848, en werden Californie, Nieuw Mexico en Utah in 1850 en 1854 daarbij ingelijfd. Intusschen ontmoette ik nog vele Amerikanen, die dweepten met het denkbeeld om geheel Mexico en Cuba bij de Unie te voegen, en sprak ik er zelfs eenigen die meenden, dat, hoe tevreden Canada thans ook met het Engelsch bestuur moge wezen, het niet beter kan doen, dan zich van Engeland los te maken en bij de Vereenigde Staten aan te sluiten.

De bevolking nam nog in veel grootere mate, dan het getal der Staten toe. Tijdens den opstand tegen Engeland

werd zij begroot op 2,803,000 zielen, daaronder begrepen 500,000 slaven. In 1790 was die toegenomen tot 3,929,827, waarvan 697,897 slaven. In 1855 schatte men de bevolking op 27,350,000 zielen, en men meent, dat bij de aanstaande volkstelling, in dit jaar 1860, de achtste der tienjarige volkstellingen, dit cijfer 30 millioen zal beloopen, waaronder ruim 4 millioen slaven. De Staat Virginia bevat de meeste slaven, Delaware de minste. Onder de slavenhouders bezit een klein getal er maar één, zijn er honderden, die van 10 tot 20 en 50 slaven hebben, en worden er in Zuid Carolina zelfs twee gevonden, die er 1000 bezitten.

In geen Staat der wereld wordt zulk eene gemengde bevolking als in deze Republiek gevonden. De meeste immigranten zijn Ieren, Schotten, Duitschers, Engelschen, Franschen en Nooren, maar het Anglo-Saxische ras behoudt den boventoon in taal, kleeding, zeden en gewoonten, en het is vreemd hoe spoedig de landverhuizers daar hunne eigendommelijkheid verliezen. Het getal der immigranten bedroeg in 1820, 5,993; in 1830, 23,074; in 1840, 83,504; in 1850, 279,980; in 1853, 368,643. Met de Duitschers en andere immigranten scheen men zeer ingenomen, maar algemeen was de klagt over de ruwheid en onbeschaafdheid der Ieren. Nergens is Kerk en Staat zoo zeer van elkander gescheiden. Zij steunt geheel op hare leeken, en is volkomen vrij, zoodat men er de meest uiteenloopende secten aantreft.

De Noord Amerikaansche Republiek is eigenlijk een bondgenootschap van 31 onafhankelijke en souvereine Staten. De algemeene Constitutie, op geringe wijzigingen na, nog dezelfde grondwet die, den 7 September 1787 afgekondigd, den 4 Maart 1789 met George Washington aan het hoofd, in werking kwam, verdeelt het bondgenootschappelijk gezag in drie takken: een wetgevend, uitvoerend en regterlijk gezag. Daarbij geldt de regel,

dat al wat niet bij de Constitutie voorzien is, aan de Staten zelve is verbleven. Van 1778 af, het derde jaar na den opstand, tot op dien tijd waren de zaken bestuurd geworden door eenige afgevaardigden uit de verschillende Staten.

De uitvoerende magt is opgedragen aan een President en een vice president, beide gekozen voor 4 jaren. De eerste geniet 25000 dollars en vrije woning te Washington, de tweede alleen 8000 dollars. Zij worden gekozen door bijzonder daartoe benoemde kiezers, die weder op hunne beurt door de gewone kiesgeregtigden zijn benoemd, en wel uit iederen Staat zoo velen als die Staat leden bij de algemeene vertegenwoordiging telt. De verkiezing geschiedt bij volstrekte meerderheid van stemmen. Ontbreekt die bij het verkiezen van den President, dan kiest het Huis der Vertegenwoordigers uit de 3 personen, die de meeste stemmen gehad hebben; maar waarbij iedere Staat maar ééne stem uitbrengt. Is de verkiezing nog niet gelukt, wanneer de tijd van aftreding van den President daar is, dan treedt middelerwijl de vice president in zijne plaats op. Ontbreekt eene volstrekte meerderheid van stemmen bij het verkiezen van een vice president, dan verkiest de Senaat uit de twee candidaten die de meeste stemmen verkregen hadden. De President is het hoofd van de land- en zeemagt der Unie, benoemt zijne ministers, de gezanten, sluit tractaten enz.; maar heeft in vele dier handelingen de toestemming van den Senaat noodig, in sommige gevallen van twee derden der leden. De vice president is van regtswege voorzitter van den Senaat. Ontbreken door eene of andere reden de President en vice president der Unie, dan treedt gewoonlijk een telken jare ad hoc benoemden voorzitter van den Senaat op. Faalt ook deze, dan is het de beurt aan den voorzitter van het Huis der Vertegenwoordigers. Om tot President verkozen te kunnen worden, moet men Noord Amerikaansch burger geboren

zijn, 35 jaren oud, en gedurende 14 jaren in de Vereenigde Staten gevestigd zijn geweest. Thans is de 14e President aan het hoofd van het bestuur, en zijn diensttijd houdt den 3 Maart 1861 op, zoodat in den loop van dit jaar eene nieuwe verkiezing moet plaats hebben, die hoogst waarschijnlijk tot groote spanning aanleiding zal geven. In de laatste jaren is, bij die gelegenheid, zelden een van de door de publieke meening vooraf aangewezen candidaten benoemd, maar viel de keuze juist op iemand waaraan men niet gedacht had

De ministers, Secretaries of State genaamd, 6 in getal, ontvangen ieder eene jaarwedde van 8000 dollars. De gezanten naar het buitenland worden ieder naar mate van hunnen rang gesalarieerd. Het hoogste tractement is 17,500 dollars, dat afdaalt tot 6000. De secretarissen van legatie ontvangen van 1500 tot 2500 dollars 's jaars.

De wetgevende magt berust bij het Congres, dat in twee takken verdeeld is: de Senaat en het Huis der Vertegenwoordigers. De Senaat bestaat uit 2 gedeputeerden voor iederen Staat der Unie, en telt dus thans 62 leden. Zij worden voor 6 jaren gekozen, door de wetgevende magt van den Staat dien zij vertegenwoordigen. Om de 2 jaren valt een derde der leden uit. De vereischten om tot lid van den Senaat gekozen te kunnen worden, zijn dat men ten minste 30 jaren oud zij, gedurende 9 jaren burger der Vereenigde Staten geweest is, en tijdens de verkiezing inwoner van den Staat, waaruit men afgezonden wordt. Ieder lid van den Senaat ontvangt eene dagelijksche tegemoetkoming van 8 dollars uit de staatskas.

De leden van het Huis der Vertegenwoordigers worden bij regtstreeksche verkiezing benoemd, en wel op dezen voet, dat uit elken Staat voor iedere 93,000 inwoners een gedeputeerde wordt gezonden. Onder de vertegenwoordigers worden hierdoor, vooral uit het verre Westen, soms allerzonderlingste en onbeschaafde exemplaren

aangetroffen. De Amerikanen erkennen dit zelve, en van daar dat sommigen voor deze verkiezingen, even als voor de leden van den Senaat plaats heeft, eenen trap wenschten aangenomen te zien. Het getal der gedeputeerden bedraagt thans 234; behalve enkele gedelegeerden (delegates) die gewesten vertegenwoordigen, welke nog niet onder de Staten zijn opgenomen, en daarom wel aan de beraadslagingen maar niet aan de stemmingen mogen deelnemen. De Vertegenwoordigers (representatives) worden gekozen voor 2 jaren, en genieten eveneens 8 dollars daags uit de staatskas. Om tot Vertegenwoordiger gekozen te kunnen worden, moet men zijn ten minste 25 jaren oud, burger gedurende 7 jaren, en inwoner van den Staat, waaruit men gezonden wordt. De president van het Huis geniet 16 dollars daags, en, zoowel aan de leden van dit ligchaam als van den Senaat worden 8 dollars als reiskosten uitgekeerd voor ieder 20 mijlen afstand.

De President der Unie komt nimmer in het Congres, maar onderhoudt de gemeenschap door schriftelijke boodschappen. Alle belastingwetten moeten van het Huis der Vertegenwoordigers uitgaan. De President kondigt, na goedkeuring, de wetten af. Kan hij zich met de ontwerpen niet vereenigen, dan deelt hij schriftelijk zijne bezwaren aan het Congres mede. Blijven evenwel de beide takken der wetgevende magt volharden, en verklaren twee derden der leden zich voor het ontwerp, dan wordt dit wet zonder de goedkeuring van den President.

De regterlijke magt is in het algemeen opgedragen aan een opperste geregtshof, negen kwartierhoven (circuit courts), en zeven en veertig districtshoven. Het opperste geregtshof houdt zijne zittingen te Washington; de acht leden ontvangen ieder 6,000 dollars traktement, de president 6,500. De kwartierhoven houden jaarlijks twee zittingen in iederen Staat; een lid van het opperste geregtshof is voorzitter. De districtshoven zijn zamen-

gesteld uit bijzonder daartoe aangewezen regters. Dit is het algemeene regtswezen der Unie, maar bovendien heeft iedere Staat zijne eigene indeeling der regterlijke magt.

Wat de een en dertig Staten aanbelangt, die te zamen het Noord Amerikaansche bondgenootschap vormen, deze hebben ieder hunne eigene Constitutie, eigenen regeringsvorm en bijzondere wetten. In hoofdtrekken komen die regeringsvormen evenwel veelal op hetzelfde neder. Iedere Staat wordt bestuurd door een gouverneur en een luitenant-gouverneur. De wetgevende magt is aan een senaat en een huis van vertegenwoordigers opgedragen. De luitenant-gouverneur is van regtswege president van den senaat. De regterlijke magt is verdeeld tusschen verschillende geregtshoven, vredegeregten, enz. — De meeste dezer titularissen worden voor korteren of langeren tijd regtstreeks door het volk gekozen. De jury is overal ingevoerd. Later zullen wij, bij den Staat New York, te dien aanzien nog in eenige bijzonderheden treden.

Aldus bestuurd, vormen de Vereenigde Staten van Noord Amerika de grootste Republiek, die ooit bij menschen weten op deze aarde gevestigd is geweest. Alles steunt dáár op den volkswil; alles gaat direct van het volk uit, het is de menigte die regeert.

Onbetwistbaar is het, dat juist door dien regeringsvorm die gewesten de tooverachtige vlugt hebben genomen, welke men kent. Het is door die onbelemmerde vrijheid, gevoegd bij den aard der oorspronkelijke kolonisten, dat handel, nijverheid en landbouw zulk eene reuzenontwikkeling hebben gekregen. Er heerscht in geheel Noord Amerika eene mannelijke kracht, een geest naar vooruitgang, die ongeloofelijk is. Dagelijks ziet men er de bewijzen van, en de Amerikanen doen niets liever, dan zelven aan den vreemdeling hunnen toenemenden bloei te schetsen. Vandaar bezitten zij eene

hooge ingenomenheid met hun land en instellingen, en eene soms overdrevene nationaliteit. Zij zijn trotsch op hunnen arend als het zinnebeeld hunner kracht en hooge vlugt. De Amerikanen beschouwen hunne Republiek als het eenige land der ware vrijheid, en zich zelven als het grootste volk der wereld. In hun oog zijn de Europesche instellingen versleten; zij drijven den spot met die menigvuldige rijkjes en vorstenhuizen; zij lagchen om die staande legers en civiele lijsten, om drukpersbanden en formaliteiten; zij verheugen zich niet bekommerd te wezen over toenemende bevolking of heerschende armoede, en toch zien zij eenigermate hoog tegen Europa op, als de bakermat van beschaving en verlichting (1). In geen land der wereld is het republikeinsche beginsel zoo diep geworteld als daar. Het is een beginsel, dat reeds door de eerste kolonisten uit de Engelsche provinciale en gemeente instellingen werd overgebragt, en sedert dien tijd door omstandigheden en staatsvormen meer en meer is bevestigd. Het gronddenkbeeld is, dat door de Voorzienigheid aan ieder de middelen gegeven zijn om zich zelven te besturen. Vreemd is daarbij de bewondering, die ik algemeen in Amerika voor keizer Napoleon vond; maar zij zeggen in hem den man van vasten wil en geestkracht te vereeren.

Naar veler meening is voor Noord Amerika nog eene grootsche toekomst weggelegd, en zal die Republiek, niet alleen op dat werelddeel maar op alle rijken der aarde, van grooten invloed zijn. In Noord Amerika wordt in vele opzigten eene hernieuwing der menschelijke maatschappij voorbereid.

---

(1) Ik herinner mij, in de New York Herald, een advertentie gelezen te hebben van een jong mensch, die eene vrouw zocht, maar daarbij uitdrukkelijk bedong, dat zij welopgevoed moest wezen, omdat hij jaarlijks eenigen tijd in Europa wenschte door te brengen.

Hoewel ik over het algemeen in vele dier gevoelens kan deelen, geloof ik toch, dat men dáár in sommige zaken te ver gaat. Ik geloof ook, dat Amerika eene luisterrijke toekomst kan te gemoet gaan. Het is een land, dat de rijkste bronnen van ontwikkeling in zich vereenigt: eenen vruchtbaren bodem, de mooiste rivieren en havens, overvloed van hout, vischrijke baaijen en stroomen, en een schat van mijnen. Dit alles in handen van een werkzaam volk, dat zijne geschiedenis aanvangt met stoombooten, spoorwegen en telegrafen, opent een onberekenbaar verschiet. Millioenen bij millioenen menschen kunnen daar nog ruim huisvesting en voeding vinden, en Amerika zou eenmaal, met eene bevolking van welligt 150 millioen zielen, als handeldrijvende Staat, een weergaloos overwigt kunnen krijgen (1).

Naar mijn oordeel biedt echter de geheele zamenstelling der Noord Amerikaansche Unie eene groote schaduwzijde aan, en hangen daar zware onweerswolken, die eenmaal eene geweldige uitbarsting kunnen ten gevolge hebben. Een indruk, dien men dadelijk in Amerika ontvangt, en welke telkens terugkomt, is de onmagt van het gezag. Dit is onmiddellijk merkbaar aan de policie in de steden, aan de toepassing der wetten, en aan de uitoefening van het regtswezen. Het is alsof alle klem daaraan ontbreekt; van den President der Republiek tot aan den geringsten ambtenaar hangt alles van den wil der menigte af; niemand is inderdaad in zijne handelingen vrij; zij heeft eene despotieke magt in handen. Er heerscht eene groote verdeeldheid in verschillende politieke partijen, die elkander voortdurend

---

(1) Onder No. 8 en 9 heb ik, onder de bijlagen, twee statistieke tabellen geplaatst; de eene der in- en uitgeklaarde zeeschepen, de andere der nieuw gebouwde schepen in de Vereenigde Staten, van 30 Junij 1857 tot 30 Junij 1858, beide uit officiele bescheiden opgemaakt.

trachten te overvleugelen, en eene jagt naar ambten, die met allerlei omkoopingen en kuiperijen gepaard gaat. Over dit laatste werd tijdens ons verblijf zeer geklaagd, en hiervan voorbeelden aangehaald, die ik aldaar niet verwacht had. Alleen is de drukpers nog een veelvermogende breidel, dewijl men niets meer vreest dan in openbare dagbladen aan de kaak gesteld te worden.

Allernadeeligst in zijne gevolgen is ook het benoemen der regters door het volk, en dit zelfs soms voor zeer korten tijd. Alle denkbeeld van regterlijke onafhankelijkheid gaat daardoor verloren, en men ziet in datzelfde land van vrijheid de schreeuwendste onregtvaardigheden plaats grijpen. Een gevolg hiervan is ook het geringe ontzag voor de gewezen vonnissen, en meer dan eens lazen wij in de dagbladen, hoe de menigte, over de uitspraak des regters ontevreden, zichzelve regt verschafte, den door de gezworenen vrijgesprokenen ophing, of hem uit de plaats zijner woning joeg.

Behalve deze groote maatschappelijke gebreken, zijn er nog eenige staatkundige vraagpunten, die niet alleen nadeelig op de Unie werken, maar zelfs vroeg of laat haar met ontbinding bedreigen. Op den voorgrond treedt hier het vraagstuk der slavernij. Wij hebben reeds daarover in een ander hoofdstuk gesproken; het is een kanker in de ingewanden der Unie. Voeg daarbij de kwestie van het tarief, dat men in de Zuidelijke Staten vrijzinnig, in het Noorden daarentegen prohibitief verlangt: de wangunst van het Zuiden over den meerderen vooruitgang der Noordelijke Staten, die hierdoor in de wetgevende magt ook meer overwigt erlangen, en eindelijk het verschil in levenswijze, zeden en gewoonten, dat zich hoe langer hoe meer teekent. In het Noorden werkzaamheid en leven; in het Zuiden de moeijelijkste taak aan de slaven overgelaten, hierdoor, en tengevolge van het klimaat, het volkskarakter gewijzigd. Deze en meer andere zaken dreigen met burgeroorlog, en vroeg

of laat met eene ontbinding der Unie. Verscheidene Amerikanen, welke ik daarover sprak, deelden met mij in dit gevoelen. Gelukkig heeft tot nog toe het uitnemend gezond verstand der menigte de Republiek aan vele gevaren doen ontkomen; zal zij welligt spoedig begrijpen, dat te groote vrijheid aan losbandigheid grenst; dat overmaat van vrijheid despotismus in zich voert, en dat door een krachtig bestuur een einde aan die maatschappelijke kwalen en staatkundige verdeeldheden gemaakt moet worden. In dat geval is naar mijn oordeel de toekomst van Noord Amerika onberekenbaar; dan eerst zullen meer orde en algemeene beschaving daar optreden; dan eerst zullen wezenlijke vrijheid, waarheid en regt daar kunnen heerschen; dan eerst zal zij de groote taak kunnen vervullen, waartoe zij door de Voorzienigheid geroepen schijnt te zijn.

Een indruk eindelijk, dien ik ook nog bij mijn bezoek in de Unie ontving is, dat zij, door de weinige veerkracht van het algemeen bestuur, als politieke magt naar buiten nog weinig te vreezen is. Zoo bedenkelijk als eene aanranding van hare onafhankelijkheid zou wezen om de warme vaderlandsliefde der inwoners, welke haar hardnekkig zouden verdedigen, even onmagtig zou ik haar nog achten om met klem naar buiten te werken.

Alleen krachtig bestuurde Staten zijn tot het voeren van een grooten oorlog buiten hunne grenzen bekwaam; die Republiek zou, mijns oordeels, door inwendige verdeeldheid, spoedig daarvoor bezwijken. Geheel Noord Amerika is eene vrucht, die eerst aan het rijpen is, zoo ook hare magt; dat zich die eenmaal meer op het gebied van kennis en beschaving, dan op dat der wapenen moge doen gevoelen!

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN WASHINGTON NAAR PHILADELPHIA, IN PENSYLVANIA. PHILADELPHIA EN OMSTREKEN.

Na eenige dagen verblijf in Washington, moesten wij naar Philadelphia. Langs dezelfde spoorbaan keerden wij in 1½ uur tijds naar Baltimore terug, waar de weg ons ook ditmaal weinig belangrijks aanbood. Te Baltimore moesten de passagiers naar Philadelphia dadelijk in een kolossalen omnibus overstappen, die over ijzeren sporen en met paarden bespannen, door eene der hoofdstraten van die stad, de verbinding tusschen de beide spoorbanen daarstelt. Waarom kan dit ook niet in, of om, onze groote vaderlandsche steden, Amsterdam en Rotterdam, op eene kleinere schaal in praktijk worden gebragt? Baltimore trof mij wederom door hare levendigheid en drukte in dat gedeelte der stad; alles woelt en draaft er door een, en men is verwonderd hoe zulke kolossale rijtuigen zich daardoor een weg kunnen banen.

Onze trein naar Philadelphia vertrok des morgens ten 9½ uur, om aldaar ten 2½ uur aan te komen, dus in 5 uren tijds. De weg was in vele opzigten merkwaardig. Meer dan eens was de spoorweg midden door

een inspringenden arm der Chesapeake-baai op stevig paalwerk gebouwd; men reed als over lange houten bruggen dwars over groote meeren geslagen; eene kostbare wijze van bouwing, en die alleen in een gewest, waar zooveel overvloed van hout is, geraden voorkomt. Te Havre de Grace werden wij in eene groote veerstoomboot over de rivier de Susquehanna gezet. Op het ruime bovendek werden de post en vrachtwagens van onze trein getrokken, de passagiers namen daar onder plaats; alles ging even handig als vlug. De Susquehanna is hier een mooije breede stroom, die iets lager in de Chesapeake-baai uitvloeit. Wij waren nu in den kleinen Staat Delaware gekomen. Langen tijd liep de baan door een vlak, hier en daar laag en moerassig land; men zag een stroompje met vele schoenerscheepjes, de Brandywine river; het waren volkomen Hollandsche landschappen. Eindelijk kwamen wij te Wilmington, een bloeijend en zeer nijverig stadje van ongeveer 17,000 zielen, traden spoedig op Pensylvanisch grondgebied, en zagen weldra Philadelphia voor ons, dat evenwel door hare vlakke ligging geene groote vertooning maakt.

Philadelphia, alwaar wij in het uitnemend logement: La Pierre-house, afstapten, hield ons eenige dagen binnen hare muren.

Onder al de steden in Noord Amerika was er geene, die zulk een aangenamen indruk op mij maakte als Philadelphia. In New York moge nog meer rijkdom en bedrijvigheid heerschen, zij heeft iets ordentelijks en nets, dat zeer inneemt en bevalt, en Boston moet, mijns erachtens, voor haar zwichten. De stad is voorbeeldig regelmatig aangelegd, volgens een plan door den grooten William Penn zelven voorgeschreven. Zij ligt in eene vlakte tusschen de rivieren de Delaware en de Schuylkill, en is overal regthoekig met straten van 50 tot over de 100 voeten breedte doorsneden. De meesten dezer zijn aan weerskanten digt met boomen beplant,

zoodat sommigen als priëlen vormen. Gelijk elders in Amerika voeren zij de namen van boomen, of zijn alleen genummerd, de 1e, de 2e, de 3e enz. De voornaamsten, wat de winkels en magazijnen betreft, zijn de Chesnut en Walnut street, alwaar eene Parijsche of Londensche weelde in die zaken is ten toon gespreid. Dáár, even als te New York, schijnt men echter nog veel waarde aan Europesche voortbrengselen van nijverheid te hechten. Men ziet dit in vele winkels aangeplakt, en daarbij uitdrukkelijk vermeld, dat het goed zoo even uit Parijs of Londen is ontvangen. De voornaamste kaden zijn langs de Delaware, alwaar eene menigte groote zeeschepen aan uitgebouwde hoofden vastgemeerd liggen. Even als te New York heerscht daar groote drukte en gewoel, hoewel Philadelphia voor eerstgenoemde stad in buitenlandschen handel verre onderdoet. De Delaware is een mooije breede stroom, die lager in de Delaware baai uitvloeit, en Philadelphia is nog een honderdtal mijlen van zee gelegen.

In de stad vindt men verscheidene openbare squares, groote vierkante ruimten, aangenaam beschaduwd, met ijzeren-hekken omsloten, en beter onderhouden dan ik elders in Amerika aantrof. Eene bijzonderheid van deze wandelingen is, dat in de meesten eekhorentjes gevonden worden, die in houten hokjes in de boomen huisvesten, en zoo tam zijn, dat zij de wandelaars naloopen, of wanneer men daar zit op den schoot komen springen. In eene dezer liepen ook herten rond van eene zeer fraaije soort, en die ik nimmer zoo mak gezien heb. In sommigen vond men nog paauwen. Mij dunkt, dat zulke zaken getuigen voor de goedaardige gezindheid der inwoners.

Philadelphia heeft ongeveer driehonderd kerken, waaronder mooije gebouwen, en in het algemeen heerscht er in de uitwendige architectuur, vooral der rijke woningen, eene bevallige netheid. Alleen kwam het mij

voor, dat in sommige straten het aanbrengen aan de huizen van witte marmeren stoepen, allen van dezelfde teekening en wat zwaar in hare vormen, gevoegd bij de wit geverwde deuren en blinden aan de ramen, iets mats en eentoonigs gaf. Onder de openbare gebouwen verdienen de beurs, het custom-house en die van eenige banken genoemd te worden, meest in een eleganten Griekschen stijl opgetrokken; voorts treft men er eenige mooije schouwburgen aan, en verscheidene hôtels, welke met die van New York kunnen wedijveren.

Het is bekend, dat Philadelphia, in 1682, door eenige Engelsche kwakers onder William Penn gesticht werd, die haar den naam van stad der broederlijke liefde gaf. Zij, en de Staat Pensylvania zijn het eenige grondgebied in Amerika, dat zonder bloedvergieten werd ingenomen, en geheel op vrijwillige tractaten met de Indianen aan Penn werd ingeruimd. Later werd alles door de Britsche regering aan Penn geschonken, in afrekening eener schuld, die zij aan den admiraal zijn vader had. Hoewel tusschen William Penn en zijne kolonisten nu en dan nog al spanning heerschte, bleef in Philadelphia alles volkomen rustig tot aan den opstand tegen Engeland. Van dien tijd af kreeg de stad eene groote geschiedkundige beteekenis. Het was binnen hare muren, dat de acte van onafhankelijkheid werd opgemaakt, en den 4 Julij 1776 afgekondigd. Ook de grondwet der Unie werd in 1778 aldaar vastgesteld; de eerste President hield er zijn verblijf, en gedurende de tien eerste jaren vergaderde het Congres te Philadelphia, waarna het naar Washington werd overgebragt.

Philadelphia nam, evenals de meeste Amerikaansche steden, in de laatste vijftig jaren eene ongeloofelijke vlugt. Zij bezit thans eene bevolking van ruim een half millioen zielen. In 1800 telde zij er 70,287; in 1820: 119,325, en was toen de bevolktste stad der Unie, nu volgt zij op New York. Behalve haren overzeeschen,

drijft Philadelphia nog een zeer grooten binnenlandschen handel. Hare ruime en welvoorziene dagelijksche marktplaatsen zijn in Amerika beroemd. Men vindt daar een schat van groenten en vruchten, uitnemende boter en kaas, allerlei gevogelte, en visch, en het verbruik van vleesch en oesters scheen er zeer groot. Ook in nijverheid doet zij voor geene andere plaats onder; men ziet er weverijen, suikerraffinaderijen, smederijen, enz., en er is o. a. eene fabriek waar reeds meer dan acht honderd locomotieven vervaardigd zijn; parasols en regenschermen, kruiwagens en meubelen, worden in menigte naar het Zuiden, het Westen en Californie verzonden.

Onder de merkwaardigste gebouwen in Philadelphia, behoort in de eerste plaats het State-house of Independence-hall. In 1734 gesticht, trekt het reeds dadelijk de aandacht door zijnen meer ouderwetschen stijl, en het is als geschiedkundig gedenkteeken belangrijk. Wanneer men het gebouw is binnen getreden, vindt men eene zaal links, alwaar in 1776 de acte van onafhankelijkheid, waarvan wij boven spraken, gemaakt werd, en dus de eerste stap tot den opstand tegen Engeland werd gezet. Alles is daar nog ongeschonden bewaard, en deze zaal bezit tot opwekking der Amerikaansche nationaliteit eene hooge waarde. Aan den wand hangen portretten van Washington en zijne vrouw, en van de grootste mannen der Unie, de oorspronkelijke acte door Jefferson geschreven en met zijne hand gecorrigeerd, brieven van Washington en andere geschiedkundige herinneringen. Men vindt er de schrijftafel van Franklin, een houten standbeeld van Washington, en de groote klok die geluid werd, toen vóór dit gebouw de onafhankelijkheidsverklaring werd afgekondigd. Hoevele inderdaad hoogst belangrijke zaken hier ook bewaard worden, is het jammer dat, even als elders, er ook eenige prullen onder geslopen zijn, en ware het, dunkt mij, te wenschen, dat al de nu zoo verspreidde gedenk-

stukken voor Noord Amerika eens verzameld en gezuiverd mogten worden. Hoogst waarschijnlijk zal dit echter door de onderlinge wangunst der Staten, zelfs der steden, nog langen tijd uitblijven. Van den toren op dit gebouw genoten wij een mooi panorama over de zoo wijd uitgestrekte stad, de Delaware en een mastenbosch van schepen.

Eene tweede merkwaardigheid is Girard College, een der mooiste moderne gebouwen in Griekschen stijl, dat ik ooit aanschouwde. Het heeft den vorm van een tempel, is geheel uit wit marmer zamengesteld, en omgeven door eene statige kolonnade van Corinthische zuilen, van 55 voet hoogte. Het gebouw is 218 voet lang en 160 voet breed, en ligt in het midden van een tuin. Aan weerszijden staan op eenigen afstand nog twee kleinere huisjes. Dit alles heeft Philadelphia te danken aan de edelmoedigheid van zekeren Girard, een Franschman, die, als landverhuizer aldaar aangekomen, ongehoorde schatten verzamelde. In 1831 overleden, vermaakte hij zijn vermogen aan de stad, en onder anderen 2 millioen dollars om daarvoor dit gesticht voor weezen op te rigten. Er werden thans ongeveer driehonderd kinderen verpleegd. De toegang is vrij, uitgezonderd voor geestelijken, hetwelk hij bij zijn testament verbood, zoodat men ons eerst aan het hek afvroeg, of wij ook tot den geestelijken stand behoorden. In het voorportaal vindt men een goed standbeeld van den grootmoedigen Stephen Girard; verder bevat de tempel verscheidene zalen voor het onderwijs der kinderen, voor het bestuur, de bibliotheek en eene kapel. In het bovengedeelte van het gebouw worden als gedenkstukken van den stichter zijn ameublement, dat hoogst eenvoudig was, en zijne kleederen bewaard. Bij dit laatste ziet men onder anderen groote zakken met door hem gedragen linnengoed, b. v. 10 hemden enz.; in mijn oog minder kiesche herinneringen. Het dak is ongeveer vlak, en biedt een mooi vergezigt aan. De

nevengebouwen dienen tot huisvesting der kinderen; men vindt er ook de eetzalen en wat dies meer zij.

Niet ver van Girard College bezochten wij de Great Eastern Penitentiary, of het beroemde gevangenhuis van Philadelphia. Men behoeft daartoe een permissiebiljet van den burgemeester der stad. Deze groote cellulaire gevangenis, in middeneeuwschen stijl gebouwd, is omgeven van een hoogen muur, die men door goed afgeslotene deuren binnengaat. Op eene groote ruimte staat een rond gebouw, dat met verschillende stralen uitloopt. In dezen zijn de cellen. Een tamelijk stuursch man strekte ons tot geleide. Er waren 580 gevangenen, allen in afzonderlijke cellen opgesloten. In verscheidene hoorde men de weefgetouwen gaan. Achter iedere cel, in het benedengedeelte der stralen, heeft de gevangene een klein tuintje. De voeding, die men ons toonde, scheen goed. Overigens zag ik er niets buitengewoons; alles was keurig net, en ik was verwonderd over het geringe personeel, dat aan deze inrigting verbonden is; men zag er geene uniformen, geene militairen, geene wapenen. Onze geleider sprak van cellulaire gevangenis voor 20 jaren; het zou in mijn oog eene buitensporige straf zijn. Gevallen van krankzinnigheid kwamen er niet of zelden voor. Meer scheen hij ons niet te willen mededeelen.

Merkwaardig is nog in Phiadelphia vooreerst de munt der Unie. Zij is gevestigd in een wit marmeren gebouw, dat den vorm heeft van een Grieksch Ionischen tempel. Jaarlijks wordt daar voor eene waarde van verscheidene millioenen dollars geslagen (1). In de tweede plaats de

---

(1) Eene geloofwaardige statistiek gaf mij de volgende cijfers.

	zilver		goud	
In 1850	409,600	dollars	27,757,000	dollars.
〃 1851	416,800	〃	52,143,000	〃
〃 1852	846,400	〃	51,506,000	〃
〃 1853	7,840,121	〃	51,773,157	〃
〃 1854	5,473,270	〃	37,472,853	〃

marinewerf aan de Delaware, die ruim is, en alwaar eenige van de beste oorlogschepen der Unie gebouwd zijn.

Van het muntgebouw sprekende, moet ik hier nog iets over het Noord Amerikaansche muntwezen zelve zeggen. Spoedig heeft de reiziger daarmede volledig kennis gemaakt. Men weet, dat de standpenning is de dollar, die in de laatste jaren door een zeer klein goudstukje, ter grootte van onze dubbeltjes, wordt vertegenwoordigd. Zilveren dollars ontving ik nergens. Het veelvoud der dollars bestaat in mooije goudstukken van 2½, 5, 10 en 20 dollars. De pasmunt bestaat uit halve- en kwartdollars, dimes van 10 centen, half dimes, stukjes van 3 centen en de cent, die ongeveer met een halven Nederlandschen stuiver gelijkstaat. De dollar houdt 100 Amerikaansche centen. Bovendien is er ongeloofelijk veel papieren geld in de wandeling, dat van 1 tot 10 dollars vertegenwoordigt, en door allerlei soorten van banken wordt uitgegeven. Met het aannemen van dit laatste moet de reiziger evenwel voorzigtig zijn, daar dikwerf het papieren geld van de eene stad in de andere niet zonder verlies, gangbaar is. Het beste is, om zich van wissels op de New Yorksche bank b. v. van 50 dollars te voorzien, die overal zonder verlies kunnen uitgegeven worden.

Dat Philadelphia eene menigte wetenschappelijke en liefdadige instellingen, verscheidene bibliotheken, eenige musea en allerlei scholen bezit, zal ik wel niet behoeven te zeggen. Ik zou te dien aanzien maar in herhalingen moeten treden; alleen moet ik echter nog melding maken van een bezoek, dat wij aan eene inrigting voor doofstommen bragten. Dit gesticht viel mij niet mede. Het kan 200 kinderen bevatten, thans werden er 136 verpleegd. De Fransche methode, namelijk de vingerspraak, werd er in den strengsten zin toegepast. De kinderen worden er in den regel eerst op hun tiende jaar opgenomen; zij schenen opgeruimd en vrolijk. Ik

had er evenwel alles op een ruimeren en beteren voet verwacht. Meer zal ik van dit gesticht niet zeggen, vooral dewijl wij er later een te New York bezochten, dat mij in alle opzigten veel beter beviel.

De omstreken van Philadelphia zijn, naar de zijde der Delaware', laag en vlak. Over de stad ligt daar, in New Jersey, Camden eene plaats van 15000 zielen, die door middel van stoombooten in voortdurende gemeenschap met Philadelphia staat. Veel mooijer daarentegen is de landstreek Noord Westelijk der stad, naar de zijde van de Schuylkill. Een bezoek overwaardig zijn dáár de waterleidingen van Philadelphia, de Fair-mount waterworks genaamd. Deze zijn, even als alle werken van dien aard in Noord Amerika, op eene groote schaal, maar tevens zeer doelmatig aangelegd. Men heeft te dien einde, dwars in de rivier de Schuylkill, een dam beneden de waterlijn geworpen, het daarover nederstortende water valt in eene ruime kom, en van daar op 8 groote wielen die met pompen in verband staan, en is alzoo de beweegkracht om het water 100 voet naar boven te brengen. Iedere pomp kan in 24 uren 1,250,000 gallons water (ruim 5½ millioen Ned. kannen) opvoeren. Dit wordt boven op een heuvel in 4 groote waterbakken geleid, die te zamen 22 millioen gallons water (99 millioen Ned. kannen) kunnen bevatten. Van daar vloeit het in groote buizen door de geheele stad. De heuvel is aangenaam beplant en tot wandeling aangelegd, en biedt naar alle zijden mooije gezigten aan.

Iets lager zijn over de Schuylkill eene hangbrug en andere bruggen gebouwd. Wanneer men die is overgegaan, komt men eerst in eene voorstad, maar daarna in een allerliefst bergachtig landschap, dat zich verscheidene mijlen uitstrekt. De Schuylkill stroomt daar tusschen hooge rotsachtige oevers. In die omgeving zijn verscheidene buitenplaatsen en huizen voor uitspanning aangelegd. Niet ver van daar vindt men

ook de Laurel Hill begraafplaats, die met Greenwood te New York naar den voorrang dingen kan.

Tijdens ons verblijf heerschte te Philadelphia groote spanning door verkiezingen, die voor de vertegenwoordiging van den Staat Pensylvania, en voor de stad, moesten plaats hebben. In verscheidene buurten hing een tal van Amerikaansche vlaggen uit, sommige met oproepingen en leuzen beschreven. Tegen alle daartoe geschikte wanden, muren of heiningen, waren groote biljetten geplakt, met aanbevelingen of bestrijdingen van candidaten. Door de straten wandelden mannen met papieren borden op de borst of voor den hoed, met dezelfde strekking. Het scheen, dat er een hevige strijd werd gevoerd tusschen de dusgenaamde partij van het volk en de democraten. Hier en daar zag men veel agitatie en kleine oploopen. Eindelijk was de strijd volstreden, en de overwinning op de democratische partij behaald. Ter viering van den triomf werden op nieuw vlaggen uitgestoken, brommende toespraken aangeplakt, en des avonds in verscheidene der hoofdstraten vreugdevuren ontstoken. Het was hier en daar in de stad, als of er geweldige branden waren uitgebarsten; wagens met muziekanten reden rond; en het scheen op sommige punten, tusschen de partijen, tot dadelijkheden gekomen te zijn. Stokslagen werden uitgedeeld; de onmagtige policie was genoodzaakt van vuurwapenen gebruik te maken, en de, anders om hunne zachtzinnigheid bekende, Philadelphiers schenen in eenen hoogen staat van opgewondenheid te verkeeren. Ook hier zag ik op nieuw de bewijzen der zwakheid van het bestuur; en de dagbladen vermeldden ons den volgenden dag, dat er te Baltimore nog veel meer ergerlijke tooneelen hadden plaats gegrepen. Men klaagde algemeen zeer over verregaande knoeijerijen, die door de democratische partij, zelfs in het Congres te Washington, werden bedreven, en het scheen, dat men zich voorgenomen had door

nieuwe verkiezingen daaraan een einde te maken.

Philadelphia was ons overigens goed bevallen. De stad scheen zeer te bloeijen. Geheele nieuwe straten zag men naar de zijde der Schuylkill in aanbouw. Overal was levendigheid en beweging. Bijna geen straat is er, die niet met ijzeren sporen is belegd, waarover eene menigte van omnibussen onophoudelijk heen en weder trekken. Ook geheele treinen van de spoorwegen zag men dwars door de stad naar de Delaware rijden. In de wandeluren ontmoette men eene menige elegante dames langs de straten en in de winkels, die, even als te Baltimore, in smaak van kleeding en uiterlijk, het van hare meer Noordelijke of Westelijke zusters wonnen. Kwakers zag ik er tot mijne verwondering weinig; ook bevreemdde het mij, tot nagedachtenis van den grooten William Penn, maar een gebrekkig bronzen standbeeld te vinden, dat in een tuin bij een hospitaal geplaatst is.

Het klimaat te Philadelphia is, even als in geheel Pensylvania, onderhevig aan groote en plotselinge veranderingen. Soms heerscht er eene hitte als in Carolina, dan weder eene Canadasche koude. Wij troffen er uitnemende dagen. Die plotselinge afwisselingen veroorzaken daar, even als in een groot deel van Noord Amerika, vele borstziekten en tering. De natie draagt ook de blijken, dat het klimaat er niet gezond is. De Noord Amerikanen zijn over het algemeen mager, schraal, en hebben eene ongezonde kleur, uitgezonderd naar het Zuiden, waar men, vooral bij de vrouwen veel meer frischheid in uiterlijk, en sterker gebouwde mannen vindt. Over het algemeen ontmoette ik, zoo als ik reeds zeide, ook zelden hoog bejaarde menschen; het schijnt, dat men onder dat klimaat spoedig slijt; maar daarentegen was ik verwonderd zoo weinig menschen met brillen te zien, zoodat de fijne drooge lucht op de oogen niet nadeelig scheen te werken. Als een bewijs van ongezondheid in Noord Amerika, anderen zullen misschien

zeggen als eene van hare oorzaken, kan gelden het groot getal van doctoren, chirurgijns en dentisten, welke men daar aantreft. Soms zag ik geheele straten alwaar bijna om de 3 of 4 huizen zulk een leerling van Esculapius woonde. Deze bezoeken zelden de patienten aan huis, maar geven op bepaalde uren audientie. In alle steden behooren ook de veelvuldige apotheken onder de mooiste etablissementen, en ik heb meermalen de opmerking gemaakt, dat, zelfs in het verre Westen, men in nieuw aangelegde plaatsjes niet behoeft te vragen aan wien het grootste huis behoort, het is dat van den apotheker; hoewel ik moet erkennen, dat hij behalve medicynen ook vele andere waren verkoopt. Aan verregaande kwakzalverij scheen het verder in Amerika, evenmin als elders, te ontbreken, en vooral in de New Yorksche dagbladen kon men daarvan treffende staaltjes vinden. Eene algemeene volkskwaal schenen ook maagziekten te zijn, welligt een gevolg van het onmatig en te snel eten, gevoegd bij het veelvuldig gebruik van ijswater.

Maar genoeg over de kwalen van het menschdom; wij moeten van Philadelphia naar New York.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN PHILADELPHIA NAAR NEW YORK. UITSTAPJE OVER DE HUDSON NAAR ALBANY, TROY, SARATOGA EN HET MEER CHAMPLAIN, IN DEN STAAT NEW YORK.

Men reist van Philadelphia naar New York in ruim vier uren tijds. Tegen vier uur na den middag nam eene groote stoomboot ons aan de kade te Philadelphia aan boord. Met deze voeren wij ruim ¾ uurs de breede Delaware op, om daarna op eene spoortrein plaats te nemen, die ons met groote snelheid in 3½ uur naar New York bragt. Men doorreist meest eene vlakke landstreek. Te Trenton de hoofdstad van New Jersey, met ruim 7000 inwoners, trokken wij over de Delaware. Daartoe is eene lange, overdekte, houten brug op vijf bogen over de rivier geslagen, die als een goed kunstwerk geschat wordt. Verscheidene plaatsjes reden wij door, eenige kanalen langs, en hielden eindelijk te New Jersey city stil, dat aan deze zijde over New York gelegen is, en ons van vroeger bekend was.

Wij hadden alzoo den grooten toer door de Noordelijke helft van Amerika afgelegd, en hoewel het Zuidelijkste gedeelte door de geele koorts voor ons gesloten was gebleven, de voornaamste Staten en plaatsen der aan-

zienlijke Republiek bezocht. Ten gevolge der laatste veroveringen en aansluitingen, vormen de Vereenigde Staten thans een langwerpig vierkant, dat zich van den Noord Atlantischen Oceaan tot den Stillen Oceaan uitstrekt, en, bij eene lengte van ongeveer 2400 mijlen van Oost tot West, eene gemiddelde breedte van ongeveer 1300 mijlen van het Noorden naar het Zuiden heeft. Topographisch kan dat grondgebied in drie groote sectien verdeeld worden, die door het Alleghany gebergte ten Oosten, en het Rocky gebergte ten Westen worden aangewezen. Deze drie afdeelingen zijn: het Atlantisch of Alleganisch gedeelte aan deze zijde van het gebergte van dien naam, het Westelijk grondgebied tusschen het Rocky gebergte en den Stillen Oceaan, en in het midden de vallei der Missisippi. Het eerste hadden wij gedeeltelijk doorgereisd van Washington naar Boston; in het tweede, het grootste en vruchtbaarste, hadden wij de Missisippi bevaren, en die uitgestrekte en nog zoo weinig bevolkte prairien doorkruist. En toch bleef er nog zulk een aanzienlijk gedeelte over, dat treffende natuurschoonheden moet bevatten, veel dat tot nog toe schaarsch bezocht, of den Amerikanen zelve nog weinig bekend is. Volgens de laatste berekeningen bedraagt de oppervlakte der Unie 2,936,168 vierkante mijlen, ongeveer de uitgestrektheid van geheel Europa. Vreemd is bij den aanblik der kaart de grensscheiding, die daar aan vele Staten gegeven is. In stede van hiertoe den loop der rivieren of andere aanwijzingen te volgen, zijn denkbeeldige regte lijnen getrokken, die dikwijls tot veel onzekerheid moeten aanleiding geven.

Te New York bleven wij ditmaal slechts een paar dagen stil, om onze brieven te ontvangen, en ons voor te bereiden tot een uitstapje van eenige dagen, dat wij nog in een gedeelte van den Staat New York moesten doen.

Van brieven sprekende, mag ik hier in het voorbij-

gaan de bijzonderheid mededeelen, dat die in Noord Amerika niet aan de woningen der ingezetenen worden bezorgd, maar aan de postkantoren moeten worden afgehaald. Ieder inwoner ontvangt op het postkantoor een nommer, op hetwelk in dat gebouw, achter een raam, de aan hem gerigte brieven worden geplaatst. De reden hiervoor ligt, dunkt mij, in het gestadig wisselen der bevolking, daar geene natie zoo verhuisziek is als de Amerikaansche, en in de hoogte der dagloonen, zoodat bestellers te kostbaar zouden zijn. Gedwongen frankering der brieven is in de Unie algemeen. In New York had men sedert korten tijd eene stadsbrievenpost opgerigt, die aan de huizen der ingezetenen brieven en pakketten bragt.

Het voorname doel van ons nog te doen uitstapje van New York was, om de zoo fraaije oevers van de rivier de Hudson te zien, Saratoga, het Baden Baden der Amerikanen, te bezoeken, en eindelijk ook de meeren Champlain en George.

Men kan van New York naar Saratoga langs verschillende wegen gaan, namelijk met eene stoomboot over de Hudson tot Albany, of langs twee spoorwegen. Wij namen een dezer laatsten, die langs de rivier de Hudson gelegd is, om bij onze terugkomst dien stroom af te varen. De afstand van New York naar Saratoga is groot. Des voormiddags ten elf uur uit eerstgenoemde plaats vertrokken, kwamen wij eerst des avonds ten half zeven uur te Saratoga aan. De spoorweg langs de Hudson, eerst vóór weinige jaren voleindigd, is een van de kunstigste werken van dien aard in Amerika. Gedurende ongeveer vijf uren, tot aan de stad Albany, rijdt men bijna altijd langs de Oostelijke boorden der rivier. De weg is dwars door menigvuldige inhammen en baaijen van dezen breeden stroom gelegd, trekt verscheidene kleine riviertjes over, die zich in de Hudson werpen, en is hier en daar door de hooge rotsen geboord, welke

de rivier bezoomen. De kosten van aanleg moeten verbazend groot geweest zijn. Deze Oostelijke oever is bovendien sterk bevolkt, zoodat men midden door vele stadjes en dorpjes komt, allen aan de rivier gelegen, waar drukke handel en nijverheid heerschen, en die in bloei en welvaart schenen te wedijveren. Op den hoogen oever, welks voet men langs rijdt, ziet men ook verscheidene buitenverblijven en lusthuizen liggen. Aan onze linkerhand stroomde de trotsche Hudson, verlevendigd door eene menigte zeilschepen en stoombooten, van allerlei vorm' en omvang. Hare hooge oevers, aan die zijde, vertoonden nu eens steile rotsmuren, dan weder liefelijk glooijende landschappen. Ook daar zag men vele plaatsjes liggen, van wier kaden stoombooten de gemeenschap met de daarover gelegen boorden onderhielden. Meer wil ik evenwel nu niet van de Hudson zeggen, daar wij die, bij onze afvaart met de stoomboot, beter konden aanschouwen, en ik er dan op nieuw bijzonderheden van zal mededeelen.

Van Albany, alwaar wij slechts even stil hielden, maar in welke plaats wij ook later zullen terugkomen, stoomden wij door naar Troy. Hier moesten wij van trein verwisselen. Troy is eene aanzienlijke stad van meer dan 45,000 inwoners, aan de Hudson gelegen, en aan twee zijden door tamelijk hoog gebergte omsloten. De menigvuldige fabrieken getuigen van hare bloeijende nijverheid. Eindelijk kwamen wij met het vallen van den avond te Saratoga aan, en stapten in Columbian-house af.

Saratoga is eene der meest bezochte badplaatsen in de Noordelijke Staten der Unie; zij is eenigermate het Baden Baden der Amerikanen. Daar bij onze aankomst het saizoen reeds verre verstreken was, vonden wij er maar zeer weinig badgasten. In den druksten tijd gaan, en komen er soms 2,000 à 3,000 in eene week. Nergens dan bij de Niagara, had ik dan ook zoo vele reusachtige hôtels gezien als hier, allen houten gebouwen met

werandas, waarvan sommigen meer dan 500 gasten kunnen herbergen, maar die nu meest gesloten waren. De plaats zelve is niets meer dan een groot dorp, te midden eener zandige, heuvelachtige, landstreek gelegen, maar die zoo zeer in de mode is gekomen, dat de rijke Amerikanen er des zomers heenstroomen. Men komt er, om des morgens vroeg water te drinken, en des avonds te dansen. Het moet echter, mijns bedunkens, voor alle Duitsche badplaatsen ver onder doen. Er is geen Kurhaus, geen tooneel, weinig wandeling, en de eenige uitspanningen, namelijk bals en concerten worden, even als te Newport, in de logementen gegeven. De aanleg van het uitgestrekte dorp is lief, men vindt er eenige mooije winkels, maar op verre na niet die weelde, gemakken en genoegens, welke zulke badplaatsen in Europa aanbieden.

Saratoga heeft hare vermaardheid, in de eerste plaats, te danken aan hare bronnen, die er ten getale van twaalf gevonden worden, maar onderling weinig verschillen. De voornaamste is de Congres-bron. Het water is frisch, prikkelend, zoutachtig en aangenaam van smaak; als gewoonlijk is het een geneesmiddel voor eene reeks van ongesteldheden, maar bovenal wordt het zeer geroemd tot versterking van maag en ingewanden. Bij deze bron heeft men eene lieve wandeling aangelegd. De geheele badplaats herinnert aan onze Geldersche natuur.

Een der meest geliefkoosde uitstapjes van de badgasten is naar het meer van Saratoga, ongeveer 6 mijlen van daar. Het kalme meertje is tusschen heuvels lief gelegen, maar noch dit rustig oord, noch de weg daarheen hebben iets bijzonders. In de nabijheid van Saratoga vindt men eene groote baan voor harddraverijen. De beroemde badplaats gaf mij echter den indruk, dat de Amerikanen met zeer eenvoudige uitspanningen tevreden zijn, of wel dat de mode ook in dit land der vrijheid eenen zeer despotieken schepter zwaait.

Van Saratoga moesten wij nog een dag Noordwaarts

reizen, naar het meer Champlain. In een paar uren tijds spoorden wij eerst naar White Hall, een groot dorp, aan de Zuidelijkste punt van het meer. Hier lag een zeer groot en fraai stoomschip gereed, de *America*, om de passagiers over te nemen en over het meer te brengen, daar dit tevens een der groote wegen naar Montreal in Canada is.

Het meer Champlain, aldus genaamd naar Samuel Champlain, een Fransch zeeofficier, die het in 1609 ontdekte, heeft eene lengte van 130 mijlen; de breedte is zeer verschillend van een halve tot 10 mijlen, de diepte gaat tot 280 voet. Het is beroemd om zijne fraaije natuurtafereelen, die gevormd worden door de bogtige en hooge oevers, en hier en daar door eilandjes. Langs de Oostelijke boorden van het meer ligt het groene gebergte van den Staat Vermont. Men vindt aan die zijde ook belangrijke stadjes, als Burlington en anderen. Aan den Westelijken oever verheft zich een meer woest gebergte, dat ook hier en daar mooije gezigtspunten aanbiedt. Eindelijk is nog het meer Champlain voor de Amerikanen belangrijk, omdat daarbij en in de omstreken, verscheidene gevechten tusschen de Franschen en Engelschen, in het midden der 18e eeuw, en later tusschen hen en de Engelschen geleverd zijn.

Het gedeelte van het meer, dat wij, van White Hall uit, in het eerst bevoeren, was zeer mooi. Het is hier nog smal, en vormt als het ware eene slingerende rivier tusschen hoog, boschrijk gebergte. Weldra nam het in breedte toe, en verloor hierdoor in schoonheid. Wij lagen aan verscheidene plaatsjes stil, tot het in- en uitladen van passagiers, en ontmoetten andere stoombooten en zeilschepen. Onze *America* was zeer goed ingerigt. Ook hier vonden wij in de salons, even als op de meeste stoombooten en in de portalen van vele Amerikaansche logementen, zingende kanarievogels in kooitjes, een vogel waarop de Amerikanen zeer gezet zijn. De boot liep

snel, maar het weder was guur, en over het algemeen begon het zoo beroemde meer Champlain ons tegen te vallen. Het is te breed, en kan in geene vergelijking treden met de Zwitsersche meeren. Onder weg vernamen wij, dat wij het meer George niet konden bevaren, omdat door het gevorderde saizoen de stoombooten waren stil gelegd. Dit veranderde eenigermate ons reisplan, en wij besloten te Burlington eene andere stoomboot te nemen, die ons naar Plattsburg zou brengen, aldaar te overnachten, en den volgenden morgen naar White Hall terug te varen.

Plattsburg, 160 mijlen van Albany, in den Staat New York, is een stadje van ongeveer 6,000 zielen, en een hoofdstation voor spoorwegen, die van het meer Champlain naar het Noorden en Westen voeren. In Fouquette house vonden wij er een goed logementje.

Den volgenden morgen nam de stoomboot *Montreal* ons aan haar boord, en bragt ons in ruim acht uren tijds op nieuw naar White Hall terug. Ook dit maal beviel mij het meer Champlain slechts matig, uitgezonderd op sommige punten. Niet ver van White Hall wees mij een der passagiers een plekje aan, alwaar nog in het verleden jaar verscheidene landbouwers gezinnen gevestigd waren; nu was alles verdwenen; de pionniers waren met have, huis en goed verderop getrokken. Dit is nog eene eigendommelijkheid van Amerika.

Van White Hall spoorden wij op nieuw, langs Saratoga en Troy, naar Albany. De avonden begonnen reeds koud te worden, zoodat de kagchels in de spoor-karren braaf gestookt werden. Voor het laatst genoot ik op dezen weg nog een treffend noorder licht. Te Albany namen wij in een zeer weelderig en groot, maar uitnemend hôtel, Delavan-house, onzen intrek.

Albany, de hoofdplaats van den Staat New York, is eene allerbelangrijkste stad. Aan haar verbonden zich ook voor ons vele vaderlandsche herinneringen. Nadat

de rivier de Hudson door Hendrik Hudson, met zijn schip «de halve maan», in 1607, voor het eerst was ontdekt en opgevaren, stichtten onze voorvaderen in 1614 te dezer plaatse een vast punt, om handel met de Indianen te drijven. In 1623 werd hierop het fort Oranje gebouwd. De stad droeg eerst den naam van Beverwijk, later dien van Willemstad, maar werd in 1664, bij hare verovering door de Engelschen, herdoopt als Albany, ter eere van den Hertog van York en Albany. Aan de Hudson gelegen, op een centraal punt, van waar kanalen en spoorwegen naar het meer Erié en Champlain voeren, is er zeer veel handel en nijverheid. De stad is tegen eene helling gebouwd, die meer dan 200 voet uit de rivier rijst, en maakt daardoor eene mooije vertooning. Zij is niet zoo regelmatig aangelegd als vele der nieuwere Amerikaansche steden, maar men vindt er toch mooije breede straten. Er staan goede openbare gebouwen, waaronder haar Capitolium de kroon spant. Er zijn vele nuttige en menschlievende gestichten, eene universiteit en andere instellingen voor de hoogere wetenschappen. Hare bevolking, in 1810 nog geene 10,000 zielen, bedroeg in 1840, 33,721, en wordt nu op ruim 60,000 inwoners geschat.

Behalve eene menigte spoortreinen, vertrekken dagelijks verscheidene stoombooten van Albany naar New York. Deze drijvende paleizen der Hudson zijn beroemd, en wij besloten de reis met eene dezer naar de groote handelstad te maken. De *Metamora* bragt er ons in elf uren heen. Het was een schoone, heldere dag, maar koud. Wij namen van het fraai gelegen Albany en zijn omringend gebergte afscheid, en stoomden den Hudson af. De diepte der rivier is hier niet groot, zoodat zeer diepgaande schepen niet tot Albany kunnen komen. Kleinere zeilvaartuigen ziet men evenwel bij honderden, even als stoombooten. Bij het stadje Hudson, dat nog 117 mijlen boven New York ligt, neemt even-

wel de diepte toe, en kunnen zware schepen ankeren. De Hudson behoort voorzeker onder de meest treffende rivieren van Noord Amerika, maar ik moet erkennen, dat zij niet geheel aan mijne verwachting beantwoordde. Zij bezit niet het statige en heldere der St. Lawrence, noch het woeste en stoute der Missisippi of het liefelijke der Ohio, zij heeft geheel een eigen karakter. Onbetwistbaar biedt zij hier en daar treffende partijen aan, en zijn hare oevers een toonbeeld van handel, nijverheid en beweging, maar ook hier vond ik alles wat nieuw. Geene hooge torenspitsen, geene oude gebouwen of ruïnen, die iets pittoresk aan een landschap bijzetten. Hare breedte is verschillend, maar bedraagt hier en daar van 4 tot 5 mijlen. De mooiste gedeelten, wanneer men van Albany komt, zijn vooreerst West Point, waar de rivier eene kromte vormt, en men op een vlak, 188 voet boven het water, de groote gebouwen van de bekende militaire school der Vereenigde Staten ziet. Verder de Highlands, eene zeer uitgebreide en hooge groep van bergen, door welke de Hudson zich als het ware eenen weg geboord heeft, en eindelijk de Palisades. Dit laatste gedeelte is, naar mijn oordeel, het mooiste. De regter oever vertoont hier gedurende bijna 20 mijlen een steilen rotswand, die, als in breede kolommen oploopende, 500 voet hoog is. De najaarstinten in het boschrijk gebergte aan de linkerhand, waar men hier en daar een buitenhuis of groot gebouw zag liggen, vormden schilderachtige landschappen. Over het algemeen evenwel is, mijns bedunkens, om veel verscheidenheid in natuurtafereelen aan te bieden, de Hudson te breed, en vormt zij te weinig bogten. Hierdoor mist zij dat pittoreske en die digt omslotene partijen, welke eene vaart op onzen Europeschen Rijn, Moezel en een gedeelte van den Donau zoo boeijend maken. Voor de Amerikaansche geschiedenis zijn de boorden der Hudson allerbelangrijkst. Het is daar, dat vele merkwaardige

wapenfeiten onder Washington plaats grepen, en menige steen voor het gebouw der Amerikaansche vrijheid werd aangebragt. Als eene bijzonderheid langs de oevers der Hudson, mag ik eindelijk nog melding maken van de groote ijspakhuizen, die men er ziet. Deze zijn zeer doelmatig ingerigt. Het zijn houten gebouwen in verschillende verdiepingen afgedeeld, voor welke men hellende vlakken heeft gemaakt, om het ijs uit of in de schepen te brengen. Het ijs wordt in groote vierkante stukken in die magazijnen opgelegd, en tusschen stroo of zaagsel bewaard. Het is bekend, dat bij het groote verbruik van ijs in Amerika, dit een aanzienlijken tak van handel uitmaakt. In alle steden ziet men des morgens karren rondrijden, die aan de huizen der ingezetenen groote vierkante stukken ijs afgeven.

De avond begon te vallen, toen wij te New York aan wal stapten, en ons dadelijk naar New York-hôtel lieten brengen, dat, evenals de St. Nicholas, in de Broadway gelegen is, en bij een langer verblijf in die stad boven het eerste te verkiezen, omdat men er rustiger en stiller leeft; het is meer een family-hôtel.

Daar wij nu een voornaam deel van den Staat New York bezocht hadden, wil ik, vóór de sluiting van dit Hoofdstuk, nog eenige bijzonderheden omtrent dat gewest mededeelen. Te meer acht ik dit belangrijk, omdat het de voornaamste Staat der Unie is, en gerekend kan worden in vele opzigten den toon, en in staatsvorm als anderzins het voorbeeld te geven.

New York wordt in Amerika genoemd de Empire State, en de stad van dien naam de Empire City. Het is ook de eerste der Vereenigde Staten in bevolking, rijkdom, en in handel, en wordt tot nog toe door geen anderen overtroffen in voortbrengselen, in verscheidenheid van natuurtafereelen, noch in geschiedkundige herinneringen. De bevolking van den Staat New York bedroeg in 1790, 340,120 zielen; in 1820 was die

1,372,812, in 1840, 2,428,921; en thans is die tot ver over de 3 millioen inwoners geklommen. De Staat is verdeeld in 60 graafschappen (counties). Hij wordt bestuurd door een gouverneur en een luitenant-gouverneur, beide door het volk voor twee jaren gekozen. De gouverneur geniet een jaarlijksch traktement van 4,000 dollars; de luitenant-gouverneur heeft 6 dollars daags gedurende de zittingen van den Senaat, waarvan hij regtens voorzitter is. Er zijn twee Kamers, een Senaat met twee en dertig leden, gekozen voor twee jaren, en een Huis van Vertegenwoordigers, dat 128 leden telt, en jaarlijks wordt benoemd. De leden der beide Kamers ontvangen 3 dollars daags gedurende de zitting, en 1 dollar voor iedere 10 mijlen reizens. De Staat is in kiesdistricten verdeeld. Ieder mannelijk ingezeten, die 21 jaren oud is, genaturaliseerd is, gedurende een jaar in den Staat gewoond heeft, vier maanden in het graafschap, en dertig dagen in het kiesdistrict, is geregtigd tot stemmen. De kleurlingen moeten drie jaren burger geweest zijn, en een eigendom bezitten van 250 dollars waarde. De zamenstelling der regterlijke magt is nog al omslagtig, zoodat ik die hier niet zal ontleden. Ik wil er alleen dit van zeggen, dat een groot deel der regters, voor korteren of langeren tijd, eveneens door het volk gekozen worden. Hun hoogste traktement is 3,500 dollars. Al de overige Staten der Unie worden ongeveer op dezelfde wijze bestuurd; maar naar mijn oordeel heeft die jaarlijksche of tweejarige herkiezing der geheele wetgevende, maar bovenal der uitvoerende magt, eene groote schaduwzijde, en moet zij nadeelige gevolgen hebben. Zwakheid van bestuur, onzelfstandigheid, en onophoudelijke kuiperijen moeten noodwendig hieruit voortvloeijen. Over het verkeerde van eene directe verkiezing der regterlijke magt hebben wij boven reeds gesproken. Eene bijzonderheid eindelijk in den regeringsvorm van al de Staten der Unie is, dat de zetel van het bestuur niet in de groote, maar zoo-

veel mogelijk in kleine, eenigermate op zich zelve gelegen, steden gevestigd is. Dit geschiedt o. a. met het doel, om zoo weinig mogelijk afleiding aan de bestuurders te geven.

Weinig Staten hebben zooveel aan het maken van openbare werken te kosten gelegd, als New York. De strekking in Amerika was altijd, om de Westelijke kust in verbinding te brengen met de groote meeren in het Noorden, en zoo mogelijk den Atlantischen met den Stillen Oceaan. Allerbelangrijkste kanalen zijn vooral met het eerste doel gemaakt, waarvan wij reeds vroeger gesproken hebben; zij beslaan in den Staat New York reeds eene lengte van 877 mijlen, terwijl nog verscheidene in aanbouw zijn. Ook in spoorwegen is men daar niet achter gebleven. In Januarij 1855 lagen er 2724 mijlen, en waren 801 mijlen spoorweg nog in aanbouw. Volgens een der laatste rapporten der ingenieurs bewoog zich gemiddeld, jaarlijks, een getal van 10 millioen passagiers over deze spoorwegen, door elkander ieder op 48 mijlen reizens geschat, en werden er 2,250,000 ton aan vrachtgoederen overgevoerd (1).

Nog veel meer statistische opgaven over handel, nijverheid, onderwijs enz. zouden wij hier kunnen bijvoegen, maar die welligt den gewonen lezer minder belang zouden inboezemen. Wij zullen daarom liever trachten de reisbeschrijving zelve te voleindigen, en nog het een en ander merkwaardigs omtrent de stad New York in het volgende hoofdstuk mededeelen.

---

(1) Volgens geloofwaardige opgaven waren, den 1 Januarij 1855, in de geheele Unie, 21,310 mijlen spoorweg in gebruik, en 16,975 mijlen in aanbouw. De kosten hadden bedragen 621,316,303 dollars. Sedert dien tijd waren reeds verscheidene dier nieuwe wegen geopend.

Aan de telegraphen was, tot 1854, te kosten gelegd 6.671,800 dollars, en werkten zij over eene lengte van 41,392 mijlen.

Sommigen willen, dat Noord Amerika, in 50 jaren tijds, meer openbare werken heeft gemaakt, dan geheel Europa in twee eeuwen.

DRIE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

NEW YORK.

Wij waren alzoo voor de derde maal in de groote stad New York teruggekeerd, en konden nog eenige dagen besteden, om verscheidene van hare merkwaardigheden te zien, vóór dat de terugreis naar Europa ondernomen moest worden.

New York was thans nog levendiger, dan toen wij haar vóór enkele maanden bezochten. Vele toen afwezige familien waren in de stad teruggekeerd, om hare winterkwartieren te betrékken. Dit was onder anderen zeer merkbaar in de Broadway, de straat der magazijnen en winkels, waar men gedurende de wandeluren veel meer elegantie en equipagien dan toen zag.

In het 3de hoofdstuk heb ik gezegd, dat wij nog eens bij New York zouden stilstaan, om over hare openbare instellingen, liefdadige gestichten en vermakelijkheden te spreken. Ik wil trachten nu daaraan te voldoen.

De belangrijkste openbare inrigtingen, die wij bezochten, bevinden zich op Blackwell's Island, een eiland in de Oostrivier boven Williamsburg, maar ter zijde van het nieuwere gedeelte van New York, gelegen. Dit stuk gronds, een uur gaans in omvang, was vroeger aan

landbouw gewijd, maar werd door New York gekocht tot het stichten van eenige openbare gebouwen, en wel van een gesticht voor krankzinnigen, van twee armhuizen voor oude mannen en vrouwen, van een werkhuis voor beide geslachten en eene gevangenis. Men mag niet op het eiland komen zonder bijzondere toegangbiljetten. Hiervan voorzien, begaven wij er ons heen. Aan een bijzonder veer, dat door gevangenen, onder toezigt, bediend wordt, zet men de bezoekers over. Het eiland is allerliefst midden in de frissche rivier gelegen, die door vele stoombooten en zeilschepen bevaren wordt. Aan het Noordelijkste einde van het eiland, staat het zeer groote hospitaal voor krankzinnigen, waar eene menigte dier ongelukkigen verpleegd worden. Het is omgeven door een tuin, waarin wij verscheidene patienten zagen rondwandelen; en iets verder is een afzonderlijk gebouw voor de onhandelbaarsten dier ongelukkigen bestemd. Gezonder en rustiger plaatsing voor een verbeterhuis van dien aard kan wel niet gevonden worden. Iets meer naar het midden van het eiland, ziet men de beide groote verpleeghuizen voor oude mannen en vrouwen. Zij schenen zeer sterk bevolkt, maar wij begrepen, dat er inwendig weinig belangrijks te zien zou zijn. Anders was het met het groote werkhuis, dat wij nu naderden. Nadat wij ons toegangbiljet aan een bureau vertoond hadden, was hier, even als overal in Amerika, de entree geheel vrij. Niemand vergezelde ons. Wij doorliepen het geheele gesticht, waar bijna alle deuren open stonden. Eenige honderde veroordeelden, voor den tijd van een tot negen maanden, werden hier bewaard. De eene helft van het gebouw was voor de vrouwen, de andere voor de mannen bestemd. De cellen, voor vier personen ingerigt, waren van ijzeren kribben voorzien, maar overigens vond men algemeene waschkamers en eetzalen. In eenige werkzalen vonden wij eene menigte mannen of vrouwen, bezig met het maken van kleederen, manspetten en

schoenen. Alles was keurig zindelijk, maar er heerschte eene vrijheid en een gebrek aan arbeid, die mij ten hoogste verwonderden. Zoo kwamen wij in eene zaal, waar een tal van vrouwen op banken bijeen zat, maar zonder iets uit te rigten. Men zeide ons, dat er thans gebrek aan werk was. Bewakers zag men zeer weinige, gewapende magt nergens. Alle cellen stonden open; alleen des nachts worden de gevangenen daarin opgesloten, en bij misdraging in donkere hokken. Naar ons oordeel, droeg het geheele gesticht zeer weinig het karakter eener gevangenis, en scheen men in de scheiding tusschen mannen en vrouwen zeer zorgeloos te werk te gaan.

Eindelijk traden wij, in het Zuidelijk gedeelte van het eiland, het groote gevangenhuis binnen. Ook hier heerschte eene vrijheid en zorgeloosheid, waarvan ik mij geen denkbeeld kan vormen, en toch geldt het hier veroordeelden tot 10 jaren gevangenis toe. De afscheiding der geslachten kwam mij ook niet voldoende voor. De gevangenen droegen eene uniforme gestreepte kleeding. Men liet ons overal vrij rondwandelen. De vrouwen waren in zalen aan eenig handwerk bezig, en velen der mannelijke gevangenen vonden wij in een tuin werkzaam. Dit geschiedde onder het toezigt van enkele wachters, die een zweep in de hand hadden, en onder hunne kleederen pistolen droegen. Het werk ging traag, en de gevangenen schenen alles dood op hun gemak te verrigten. Voor ontsnappen is men niet bevreesd, omdat zij vooreerst over de rivier moeten, en bovendien hier en daar sloepen op wacht liggen. Ook dit gesticht beviel mij niet; het bleek in alles dat er gebrek aan werk was; vooral gedurende de lange winteravonden en bij slecht weder, moet dit zich zeer sterk doen gevoelen. Op mijne aanmerkingen hieromtrent kon ik geen voldoend antwoord bekomen, en ik erken nimmer eene gevangenis bezocht te hebben, waar alles

zoo vrijzinnig toeging als hier. Des nachts werden de gevangenen in cellen voor 2 personen opgesloten.

Van de door ons verder bezochte liefdadige gestichten, moet ik nog van twee spreken, vooreerst van een instituut voor blinden, en daarna van eene inrigting voor doofstommen.

Het eerste, in de stad New York, in een groot gebouw gevestigd, beantwoordde niet geheel aan mijne verwachting. Er werden ongeveer 200 blinden verpleegd. Allerbeleefdst ontvangen, werd ik, eenigermate op de Amerikaansche wijze, dat is met veel drift, overal rondgeleid. Eenige kinderen leverden proeven van hun lezen, schrijven en verdere kennis. Andere leermethoden dan bij ons, vond ik evenwel hier niet. Verder ontvangen zij onderwijs in het boekbinden, in het maken van matten, van doozen, of van eenig voor hen geschikt ambacht. De kinderen worden in den regel eerst op hun 12e jaar in het instituut opgenomen, hetgeen naar mijne meening veel te laat is. Zij blijven dan gewoonlijk zeven jaren.

Veel beter beviel mij daarentegen de inrigting voor doofstommen. Nimmer heb ik een liefdadig gesticht bezocht, dat er zoo vorstelijk uitzag als dit. Nog vóór weinige jaren in het meer bebouwde gedeelte van New York gevestigd, begreep het bestuur zijne gebouwen en gronden, waarvoor eene ongeloofelijke som geboden werd, te moeten verkoopen, en stichtte daarna een geheel nieuw huis, dat, op de hoogten aan de Hudson over de Palisades, allerschilderachtigst gelegen is. Hierdoor is het nu eenige mijlen van New York verwijderd, maar zoowel de spoorweg langs de rivier, als omnibussen over den Bloemendaalschen rijweg, brengen er spoedig heen. Ook hier werd ik met de meeste voorkomendheid ontvangen. De directeur, de heer Harvey Peet, die niet alleen de Fransche inrigtingen voor doofstommen maar ook die te Groningen bezocht had, scheen een zeer

beschaafd man. Met het meeste genoegen woonde ik het onderwijs in de verschillende klassen bij, waar mij de zoon van den directeur, die eerste onderwijzer is, de heer Isaac Lewis Peet, allerminzaamst rondleidde. De kinderen waren opgeruimd en levendig, en vooral de hoogste klasse kwam mij zeer ontwikkeld voor. De gevolgde methode is de Fransche, of de vingerspraak, die er, even als te Philadelphia, in den strengsten zin wordt toegepast. Er werden thans ruim 300 kinderen opgeleid; het gesticht kan er 450 bevatten. De meesten worden op kosten van den Staat New York verpleegd, eenigen op die der stad, of van den Staat New Jersey, de overigen voor rekening van partikulieren. Ondoelmatig kwam mij ook hier de bepaling voor, dat de kinderen eerst tusschen hun 12e en 25e jaar worden opgenomen. De kosten zijn 150 dollars per jaar voor ieder kind, en bovendien 30 dollars voor kleeding. De vacantietijd is van den tweeden Woensdag in Julij tot den eersten Woensdag in September. Aan het gesticht zijn, behalve den directeur, twee doctoren, en eenige werkbazen tot het aanleeren van ambachten, 14 onderwijzers en onderwijzeressen verbonden. Volgens de laatste rekening hadden de uitgaven, in een jaar, bedragen de som van 63,201 dollars. Alles was op een zeer ruimen maar keurigen voet ingerigt. De leerzalen, slaapzalen en eetzalen lieten weinig te wenschen over. Het gesticht had haar eigene stoommachine en gazfabriek, en om het prachtige gebouw vond men uitgestrekte tuinen, deels tot gebruik der kinderen. Voor mijn vertrek werden alle kinderen in eene ruime kapel vereenigd, en ging de directeur in het dagelijksch avondgebed voor, dat geheel met vingerteekens werd uitgesproken. In alles heerschte de meeste orde, en hoewel hier misschien wel op wat al te veel weelde gegronde aanmerking te maken zou zijn, nam ik van dit gesticht alleraangenaamste herinneringen mede.

s Hage, E. Spanier lith.

HET INSTITUUT VOOR DOOFSTOMMEN BIJ NEWYORK.

Veel sprak ik met den directeur over de gevolgde Fransche methode van onderwijs, waarvan hij een onbepaald voorstander was. Ik meende daarentegen het Duitsche systema te moeten verdedigen. Geen der kinderen, hier noch te Philadelphia, leerde eenigen klank uiten, en men kon zich alleen door vingerspraak of schrift met hen in gemeenschap stellen.

Bij deze gelegenheid mag ik ook niet onvermeld laten, dat ik te New York, op een Zondag namiddag, in een allernetst kerkje, eene godsdienstoefening bijwoonde, die uitsluitend voor doofstommen bestemd is, en elke week aldaar gehouden wordt. Een geestelijke, vroeger als onderwijzer aan het bovengenoemde gesticht verbonden, ging daarbij voor. Alles geschiedde door vingerspraak, terwijl de gespannen aandacht der leeken, en de doodelijke stilte er veel plegtigheid bijzetten.

Ook in New York troffen wij ditmaal eene tentoonstelling van nijverheid en landbouwvoortbrengselen aan, die jaarlijks door de American Institute gehouden wordt. Het was de grootste nijverheids tentoonstelling, die wij in Amerika bezochten. De voorwerpen waren hier beter, en met meer smaak gerangschikt dan elders in dat land, maar de lokaliteit had voor eene stad als New York beter kunnen zijn. Velerhande, en allerkunstigste stoomwerktuigen zag men daar in beweging, waarbij vooral eene machine, die alleen door warme lucht gedreven werd, bijzonder de aandacht trok. De verzameling van bloemen, groenten en vruchten was der opmerking waard, onder welke vooral de appelen, dat groote product van den New Yorkschen Staat, eene aanzienlijke plaats innamen. Het publiek scheen in alles veel belang te stellen, en het bleek duidelijk, dat wij ons te midden eener in allen deele praktische natie bevonden.

Van alle steden in Amerika is er geene, die zoo vele

openbare vermakelijkheden aanbiedt, als New York. Zij is het Parijs der Amerikanen. Behalve verscheidene kleine theaters, die vooral in de Broadway en Bowery gevonden worden, was er nu een Fransch tooneel, en eene Italiaansche opera. Het eerste beviel ons maar tamelijk, maar in de laatste zagen wij mooije stukken zeer goed opvoeren. De schouwburgzaal was daarbij ruim, en doelmatig ingerigt; hier, evenmin als elders in Amerika, hing eene lichtkroon, maar was het licht tegen de wanden gehecht. De ver uitspringende loges werden gedragen door goed bewerkte mannen en vrouwenborstbeelden. Met dit laatste heb ik mij echter nimmer kunnen vereenigen. Het is, dunkt mij, wansmaak om vrouwenbeelden onder zware lasten voor te stellen.

Koffijhuizen vindt men in Amerika nergens, dus ook niet in New York, maar daarvoor treden in de plaats de barrooms of tapperijen in de logementen, de Duitsche bierhuizen, en sierlijke suikerbakkers winkels.

Van de verschillende musea, inrigtingen voor hooger en lager onderwijs, bibliotheken, en wat van dien aard meer zij, zal ik kortheidshalve niet spreken. Het ligt in den aard der zaak, dat New York bij andere Amerikaansche steden ook hierin niet achterlijk is. Zoo ook wordt er door Bijbel- en zendeling-genootschappen de meeste ijver aan den dag gelegd. Naar hunne groote gebouwen te oordeelen, hebben zij over ruime fondsen te beschikken. Overal in Amerika vond ik de sporen hunner groote werkzaamheid, en ik heb letterlijk op geene stoomboot den voet gezet, of in eenige kamer in een hôtel gelogeerd, waar niet een Bijbelexemplaar van een dier genootschappen voorhanden lag. Op verscheidene stoombooten werden hunne godsdienstige traktaatjes letterlijk gestrooid.

Ook verscheidene kerken werden door mij in New York bezocht. Ik vond ze allen keurig net ingerigt, en des Zondags altijd druk bezocht. De meest uiteenloopende

voordragten woonde ik echter daar bij, en terwijl in de eene de strengste leer werd verkondigd, hoorde ik een weinig verder de vrijzinnigste stellingen uiteenzetten. Tot mijn leedwezen mogt ik evenwel in Amerika geen revival of camp meeting aantreffen.

Een der laatste dagen van ons verblijf in New York, deden wij nog een uitstapje naar Newark, waar ons door den heer W..... een allervriendelijkste ontvangst was voorbereid, en ik moet hierbij hulde doen aan de gastvrijheid der Noord Amerikanen. Newark is eene aanzienlijke stad van ruim 50,000 inwoners, in den Staat New Jersey gelegen. Men spoort er van New York in een half uur heen.

De tijd, die voor onze reis naar Amerika was vastgesteld, begon ten einde te loopen. De weersgesteldheid, die dagelijks kouder werd, en zich reeds in Canada in eenige duimen sneeuw ontlast had, waarschuwde ook, dat het tijd was naar Europa terug te keeren, of een Zuidelijker klimaat op te zoeken. Onze afreis werd alzoo bepaald, en wij besloten op nieuw plaats te nemen op eene stoomboot der Cunard-lijn, die binnen weinige dagen naar Liverpool zou stevenen. Dit moest met 130 dollars per hoofd betaald worden. Alles werd tot den aftogt bereid, een hartelijk afscheid van onze New Yorksche vrienden genomen, een laatste blik in de woelige straten dezer zoo merkwaardige stad geworpen, en wij begaven ons ter bestemder ure naar de *Afrika*, die op de voortreffelijke reede van New York zeilvaardig ten anker lag.

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN NEW YORK, OVER LIVERPOOL EN LONDEN, TERUG NAAR NEDERLAND.

Het was onaangenaam, guur najaars weder, toen wij op een Woensdag, tegen den middag, voor de laatste maal met de groote ferryboat van New York naar New Jersey City overstaken, om van daar op de *Afrika* te komen. Met ons bevond zich eene compagnie buksenjagers, tot de militie van New York behoorende, op de boot, die aan een hunner kameraden, een onzer reisgenooten naar Europa, uitgeleide deden. Met ontrolde Amerikaansche vaandels en muziek aan het hoofd, trokken zij met ons naar de Cunard werf, van waar een klein stoombootje de passagiers naar het groote schip moest overbrengen. De compagnie maakte hier eenige militaire evolutien en schoot herhaalde salvos; de muziek speelde onophoudelijk al de Amerikaansche volksliederen, en eindelijk werd het afscheid genomen. Op de *Afrika* bevonden zich reeds eenige passagiers, en ook de heer W...., die nog voor het laatst een hartelijk afscheid van ons kwam nemen. Het kleine stoombootje deed nog enkele malen de reis naar den wal, bragt eindelijk de brievenmaal over, en het anker werd geligt.

Onder een luid hoerah der achterblijvende Amerikanen op het stoombootje, geraakte de *Afrika* in beweging, en spoedde naar zee.

Nog eenmaal wierp ik een blik op het werkzame New York, dat zoo te regt de empire city van Amerika genaamd wordt, op hare wonderschoone reede, het mastenbosch van schepen, op Brooklyn, het fort Columbus, en de omliggende landstreek. Spoedig waren wij tusschen de dusgenaamde Narrows, en zagen den wijd uitgestrekten Oceaan voor ons. Het Staten Island, en de geheele Amerikaansche kust aan onze regterhand, vertoonde zich veel minder liefelijk dan bij onze aankomst. Toen was alles groen en zacht, nu zag men het verdord en koud. Voor ons uit liep een groot schroef-stoomschip, naar Glascow bestemd. De zee was kalm. Onze stoomboot, de *Afrika*, onder het bevel van kapitein Shannon, geleek in alles op hare zuster de *Asia*, met welke wij uit Europa waren gekomen: dezelfde verdeeling van het schip, eene gelijke machine, evenveel equipagie. Het getal passagiers was kleiner, en bedroeg maar negen en vijftig. Tegen den avond werden wij door sterke sneeuw en hagelbuijen overvallen, en iets later liepen wij de Glascowsche stoomboot voorbij, die door hare vele ontstoken lichten eene aardige vertooning maakte.

Den volgenden morgen was niets meer van de nieuwe wereld te zien; Amerika was voor ons oog verdwenen. De tijdsverdeeling was ongeveer dezelfde als bij onze overkomst. Om acht uur des morgens luidde de bel over het geheele schip, om de passagiers te wekken. Ten 8½ uur begon het ontbijt; om 12 uur luidde men voor de luncheon, om 4 uur voor het diner, om 7½ uur om thee te drinken. Ook hier was de voeding meer dan overvloedig en de bediening uitnemend. Ongelukkigerwijze begon reeds den tweeden dag na ons vertrek uit New York het weder onstuimig te worden, hetwelk tot Liverpool aanhield, en waardoor eenige dames ge-

durende den geheelen overtogt zeer veel van zeeziekte leden. Treurig was het om haar te zien, wanneer zij nu en dan bij handzaam weder, voor eenige oogenblikken, naar boven op het dek gedragen werden.

Gedurende de eerste dagen was de felle wind ons gunstig. Het schip liep, met vele zeilen uit, meer dan 13 mijlen in het uur. Er moest evenwel met voorzigtigheid gevaren worden, daar de met onweerstaanbaar geweld invallende buijen onze masten soms op eene zware proef stelden, en eenige onzer zeilen aan flarden wegrukten. Met bewondering zag ik dikwerf in die oogenblikken de bedaardheid en vlugheid der matrozen, en de orde aan ons boord. Kort en krachtig klonken de commando's der officieren; onophoudelijk hoorde men het fluitje van den bootsman, dat, gevoegd bij het gezang der matrozen, het brommen van onzen schoorsteen, het geloei van den wind door de touwen, het kraken van het schip, en het bruisschen en schuimen der zee om ons heen, mij dikwijls in de hoogste mate boeide.

Groot was ook het getal vogels, dat wij in die dagen op zee ontmoeten, en die als afgemat op het dek nedervielen. Men zag er van allerlei soort, van de grootste katuil tot de kleinste mosch; allen door den hevigen wind van de kust verdwaald. Onze tijd werd op dezelfde wijze als in het heengaan doorgebragt, hoewel, vooral door het ruwe weder, onder de passagiers veel minder vrolijkheid en opgeruimdheid heerschten dan toen. Onder hen bevonden zich eenige goudgravers uit Californie, die ons menige belangrijke bijzonderheid omtrent dat land mededeelden. Volgens hen waren de goudmijnen aldaar op verre na niet uitgeput, en werden nog dagelijks groote schatten ontdekt.

Het voortdurend slingeren, en werken van het schip maakte dezen overtogt veel minder aangenaam dan de eerste. Verscheidene dagen achtereen wierpen de golven zich met zooveel kracht op het dek, of stoven zoodanig

over het schip, dat men niet dan met moeite kon wandelen of een droog plekje vinden. Prachtig was het om te zien, welke breede hooge golven de Oceaan naar ons toe rolde. Op den invallenden Zondag werd, even als op de *Asia*, godsdienstoefening gehouden. Een klein, gebrild mannetje, een geestelijke uit Amerika, ging daarbij voor, maar de preek was dor en koud, en de tekst wederom niet gelukkig gekozen. Nu en dan zag men een enkel schip, dat met klein zeil op de golven dobberde. Sterker gekleurde regenbogen, en meer dusgenaamde vallende sterren dan op dezen togt heb ik nooit gezien. Verscheidene studien eener stormachtige zee hadden zich voor een schilder opgedaan.

Den negenden dag na ons vertrek uit New York, begon onze koe te loeijen. Het was een zeker teeken, dat wij land naderden. Er was niets te zien, en toch scheen zij het te ruiken. Men meende ook, dat wij den volgenden morgen Ierland zouden zien, en ongeveer in elf dagen de reis zouden afleggen. De kortste overtogt der *Africa* was in 10 dagen en 6 uren geweest, terwijl de *Persia*, de vlugste boot dezer lijn, dit eens in 9 dagen en 2 uren had gedaan.

De voorspelling onzer koe was juist geweest. Den volgenden morgen kwam ik vroegtijdig op het dek. Het was zeer slecht weder; een fijne regen werd door eenen hevigen Zuiden wind gedreven; de zee stond hoog, en wij waren in zulk eenen dikken mist gehuld, dat men geen kabellengte ver kon zien. Alle zeilen waren geborgen; de kapitein stond met zijne officieren op de brug bij de machine, en ons schip worstelde met alle kracht tegen de hoog opspuitende golven. Op eens klaarde de lucht op, en onmiddellijk vertoonden zich aan onze linkerhand, binnen eene kabellengte afstand, groote rotsbonken, waar de zee met geweld op brak. Het waren klippen der Iersche kust, naar welke wij door den geweldigen Zuiden wind gedurende den nacht

waren gedreven. Ik zag dat de kapitein en zijne officieren ontstelden. Dadelijk werden verscheidene commando's uitgevaardigd. In aller ijl haalden de matrozen de onderzeilen uit, werd de koers van het schip veranderd, en wendde men alles aan om uit de kust te komen. Het equipagie zelf scheen hoogst verwonderd zulke klippen in zijne nabijheid te zien, die ik later vernam dat Bull, Cow en Calf genaamd zijn. Zoo ook erkende des avonds een der officieren, dat het schip door den Zuiden wind te veel Noordelijk gekoersd had, en dat men zich veel verder uit de kust waande, toen des morgens eene plotselinge opklaring der lucht het tegendeel ontdekt had. Gelukkig hield onze machine goed, en geraakten wij meer in het ruime sop.

Weldra zagen wij aan onze linkerhand een op een klip gemetselden vuurtoren. Het was die van Cape Clear, een der Zuidelijkste punten van Ierland. Tegen 9 uur des avonds vertoonde zich aan onzen linker gezigtseinder een draaijend licht; men zeide ons dat het de ingang van het kanaal was tusschen Ierland en Engeland. De koers van het schip werd eenigermate veranderd, en wij stoomden Noord Oostelijk het genoemde kanaal binnen. Een loods kwam aan boord, die ons als eerste nieuws mededeelde, dat eene groote stoomboot, van Melbourne komende, de Royal Charter voor eenige dagen, op de Zuidelijke Engelsche klippen, met 300 passagiers was vergaan. Ook hier had het stormachtigste weder geheerscht, en waren verscheidene schipbreuken voorgevallen. Gedurende den nacht werd de machine onklaar, dat eenig oponthoud veroorzaakte, en vroeg in den morgen stoomden wij Holyhead voorbij. Tegen 10 uur kwamen wij aan den mond der breede Mersey, en voeren te midden eener menigte zeilschepen en stoombooten deze rivier op. Alle werking van het schip had opgehouden; met de vreugde op het gelaat zag men de passagiers te voorschijn komen, het geleden kwaad was

vergeten. Het Engelsche fort werd met twee kanonschoten begroet, en weinig later zagen wij Liverpool voor ons, gedekt door hare met schepen rijk gevulde dokken. Ook hier moesten twee kanonschoten onze komst aan Liverpool's ingezetenen verkondigen, die zich naar de kaaijen spoedden om de Amerikaansche sterrenvlag te begroeten. Eindelijk werd aan de zijde van Birkenhead het anker uitgeworpen, en de reis was volbragt.

Zoo hadden wij den overtogt van New York in tien dagen en negentien uren afgelegd, eene reis die voorspoedig mag heeten, maar die ik liever over eene meer rustige zee had gewenscht. Eenige beleefde douanenbeambten visiteerden onze goederen. Een klein stoombootje bragt de passagiers te Liverpool aan den wal, en wij namen in het ons bekende Adelphi hôtel onzen intrek.

Het was Zondag, en hierdoor had Liverpool een treurig aanzien. Alles was gesloten, uitgezonderd de groote drankhuizen, gin shops, die mij door hun groot getal en uiterlijke pracht ditmaal bijzonder in het oog vielen.

Den volgenden morgen namen wij de express trein naar Londen, die, ten 9½ uur van Liverpool vertrekkende, ons tegen 4 uur aldaar aanbragt. Onder weg was ik, even als dadelijk bij onze aankomst op de Mersey en daarna te Liverpool, getroffen over het onderscheid der huizen, der landschappen, en zelfs der inwoners met hetgeen wij gedurende de laatste maanden gezien hadden. De eersten droegen meer de blijken van rijperen leeftijd, dan wij dit in langen tijd hadden aangetroffen; al dat nieuwe, die houten gebouwen misten wij; wij waren in eenen meer van ouds gevestigden Staat getreden. Ook de bouworde van Liverpool, en hare regelmatigheid verraadde eene andere maatschappij. Alles scheen als het ware meer afgebouwd en voleindigd; in Amerika verkeerde men nog in eenen zonderlingen staat van wording en ontwikkeling. Ook het landschap vertoonde niet meer die

groote, ruime partijen, waaraan ons oog gewend was geraakt. Duidelijk kon men zien, dat hier eene digte bevolking geen plekje gronds onaangeroerd liet, terwijl wij uit een gewest kwamen, waar de vrije natuur nog zoo ongestoord voortwerkt. Hier alles zorgvuldig bebouwd, maar klein, daar alles ruim en groot, voor een deel met ongeschonden wouden bedekt. Eindelijk was ook aan de inwoners het onderscheid in den maatschappelijken toestand der oude en nieuwe wereld merkbaar. Naauwelijks in Liverpool, of ik was verwonderd over de vuile en ellendige armoede die zich in sommige straten vertoonde, en over de havelooze kinderen welke hier en daar ronddwaalden; alle tafereelen die wij in langen tijd niet aanschouwd hadden. Overigens won hare bevolking het in uiterlijk en smaak van kleeding, en had ik, vooral bij de vrouwen, aan gene zijde van den Oceaan zelden zooveel frischheid van kleur mogen zien.

Het was ons voornemen om te Londen maar eenen nacht te blijven, en met de eerstvarende stoomboot naar Rotterdam te gaan. Wij troffen hiertoe, den volgenden dag de *Concordia* der Engelsche stoomboot-maatschappij aan. Het scheepje kwam ons, na de *Afrika*, die mammouth, onbegrijpelijk klein voor. Zindelijkheid, voeding, nachtleger en bediening alles was gebrekkig. Na een zeer stormachtigen nacht liep de boot in den vroegen morgen te Hellevoet binnen, en eerst laat op den middag, na een overtogt van 26 uren, kwamen wij te Rotterdam aan. Hoe laag, koud en boomloos Hollands stranden en rivieroevers mij hier ook toeschenen, het wederzien van den Vaderlandschen bodem verheugde ons, en wij voelden ons weldra regt gelukkig al onze vrienden en bekenden, na zulk eene lange afwezigheid, in den besten welstand te mogen terugvinden.

Zoo hadden wij dan eene allerbelangrijkste reis in Noord Amerika volbragt, eene reis naar welke ik reeds zoo vele jaren verlangd had. Veel had ik daar, in mijne schatting, te misprijzen gevonden, maar ook veel dat mijne bewondering wekte. Niet genoeg kon ik het betreuren, dat de handelsgemeenschap tusschen ons vaderland en die bloeijende gewesten nog zoo gering is. Meermalen heb ik hierover, vooral te New York, met Amerikanen gesproken. Ook zij bejammerden het zeer, maar schreven het toe aan het gebrek aan ondernemingsgeest en werkzaamheid bij onze handelshuizen. Vooral over Amsterdam werd daarbij bitter geklaagd. Waarheid moge het zijn, dat vele onzer landgenooten, door te veel vertrouwen te schenken, ook in Amerika groote verliezen geleden hebben, een ruim veld voor handelsondernemingen blijft daar nog steeds geopend, terwijl goede trouw en bedaard overleg er meer en meer veld winnen.

Niet alleen echter dat onze gemeenschap met die ontluikende gewesten klein moet genoemd worden, zelfs de naam van Nederland gaat er schier verloren. Moge de voorvaderlijke Hollandsche afkomst in New York en Albany nog worden hooggeschat, in vele gedeelten van Amerika zijn de Nederlanders, als natie, bijna onbekend. Meermalen hoorde ik onze landverhuizers met den naam van Duitschers bestempelen. Men kende welligt een Belgisch, maar geen afzonderlijk Nederlandsch volk meer.

Ook voor de openbare dagbladen scheen Nederland naauwelijks te bestaan. Hoewel dagelijks de Amerikaansche couranten lezende, vond ik slechts tweemalen van ons Vaderland gewag gemaakt. Eenmaal las men, dat de Koning de Vergadering der Staten Generaal had geopend, en eene nieuwe wet op de emancipatie der slaven in West-Indie had toegezegd. De tweede maal deelden zij mede, dat de Regering eene wet tot aanbouw van spoorwegen had aangeboden, en het wel verwondering

moest wekken, dat men eerst zoo laat in Nederland het nut van dat middel van vervoer inzag.

Voor Noord Amerika is, naar mijn oordeel, nog eene groote toekomst weggelegd. Niet te berekenen zijn de plannen, welke eene albesturende Voorzienigheid welligt nog met dit volk koestert. Mogten de banden, die ons vroeger aan die gewesten hechteden, op nieuw en meer worden aangeknoopt, en hierdoor de bloei van dat werelddeel ook gunstig op ons Vaderland terugwerken.

BIJLAGEN.

St. Nicholas Hotel.

BREAKFAST.

BROILED.

Beef Steaks.	Smoked Bacon.	Fresh Fish.
Mutton Chops.	Rashers of Pork.	Mess Mackerel.
Veal Cutlets.	Pig's Feet.	Smoked Herring.
Pork Chops.	Tripe.	Smoked Salmon.
Ham	Calf's Liver.	Chicken

FRIED.

Fesh Fish.	Veal Cutlets, plain.	Omelette with Jelly.
Eels.	" " breaded.	" Fine Herbs.
Sausages.	Potatoes.	" " Onions.
Soused Tripe.	Omelette, plain.	" Ham.
Pig's Feet.	Fried Clams.	" Kidneys.
Oysters.	" Bacon.	" Tomatoes.
Stewed Fish.		Cheese.

MISCELLANEOUS DISHES.

Eggs Boiled.	Minced Codfish.	Fish Cakes.
" Fried.	Hashed Meat, country style.	Stewed Oysters.
" Scrambled.	Stewed Potatoes.	" Kidneys.
Boiled Potatoes.		" Little Necks
Boiled Mackerel.		Poached Eggs.

COLD.

Boiled Ham.	Roast Beef.	Corned Beef.

BREAD, &C.

Hot Corn Bread.	Boston Brown Bread.	Cold Milk Biscuit.
" Dip Toast.	Hommony.	" Soda Biscuit.
" Wheat Rolls.	Samp.	" Brown Bread.
" Graham Rolls.	Cracked Wheat.	" Wheat Bread.
Buttered Toast.	Hot Dry Toast.	Stewart's Syrup.
Indian Cakes.	Corn Cake.	

Children occupying seats at the Public Table will be charged full price. All Meals, Fruits, or Luncheons, sent to rooms, will be charged extra.

HOURS FOR MEALS.

Breakfast from 5 to 12. Dinner from 2 until 4 o'clock; also, at 5 o'clock precisely. *No Seats reserved after 4½ o'clock.*

Luncheon at the Ladies' Tea Room, from 1 to 2 o'clock. — Tea from 6 to 8 o'clock.

ON SUNDAYS—Dinner at 2 and 5 o'clock.—Tea from 6 to 8½ o'clock.

St. Nicholas hotel.

TWO O'CLOCK ORDINARY.

NEWYORK, TUESDAY, AUGUST, 23, 1859.

Soup.

Mock Turtle. Rice, with Tomatoes.

Fish.

Boiled Halibut, Creme Sauce.

Boiled.

Corned Beef. Leg of Mutton, caper sauce. Chicken, oyster sauce.
Beef, a la Mode. Beef Tongue. Ham. Turkey, Parsley Sauce.

Roast.

Beef. Pork. Domestic Ducks. Spring Lamb, Mint Sauce.
Mutton. Chickens. Hams. Veal.

Cold Roast.

Beef. Mutton. Pressed Corned Beef.

Relishes.

Assorted Pickles. Horseradish. Spanish Olives. Pickled Beets.
Lettuce. Lobsters. Cucumbers.

Entrees.

Mutton Chops, Broiled, with Mashed Potatoes.
Small Oys Patties, a l'Americaine.
Macaronie, a la Milanaise.
Veal Fricandeau, Larded, Tomato Sauce.
Calf's Brains, on Toast, with Vegetables.
Chicken Fricassee, a la Reine.
Apple Fritters, wit Rum.
Chicken Croquette, a la Royale.
Fillet of Mutton, Larded, with Olives.
Tendrons of Veal, a la Toulouse.
Sheep's Tongue. Pickle Sauce.
Fried Egg Plant, a l'Anglaise.
Lamb's Kidneys, Sauce, with Mushrooms.

Cold Dishes.

Terrine de Foies Gras de Strasbourg. Galantine de Chapon, a la Gelee.
Lobster Salad.

Vegetables.

Boiled Potatoes. Mashed Potatoes. Baked Potatoes. Beets.
Mashed Turnips. Sweet Potatoes. Cabbage. Boiled Rice.
Green Corn. String Beans. Squash. Stewed Tomatoes.

Pastry.

Apple Pies. Peach Pies.
Blackberry Pies. Pudding a la Reine, Wine Sauce.
Gelee au Vin du Rhin. Boston Cream Cakes.

Dessert.

Raisins. Figs. Almondes. Filberts. Coffee. Pecan Nuts. Peaches.
Madeira Nuts. Ice Cream. Prunes. Watermelons.

MADEIRA.

FROM HUGH MONROE. dollars.

Scot, pale and delicate 2 00

Newton, Gordon & Murdock's old, full delicate and high flavored 2 50

Virgin, very old, pale, full and delicate. 3 50

Howard, March & Co.'s, old, full and high flavored. 3 50

FROM GIL DAVIS.

Victoria Royal, pale and delicate . . . 3 00

Montero's, very old, pale and delicate . 4 00

Bual Priest's, 1836 . . . . 5 00

IMPORTED FROM WELSH BROTHERS, MADEIRA, BY TREADWELL, ACKER & CO.

Favorite Vintage, 1842 . . . . . . 3 00

Old Reserve, do. 1815. . . . . . 4 00

Old Reserve Sercial, 1815 . . . . . 5 00

SHERRY.

Table, pale, from wood 2 00

Table, brown, from wood 2 00

FROM GIL DAVIS.

Haurie, pale 2 00

Cabinet, pale and delicate 2 50

Imperial, pale 2 50

Vino de Pasto 2 50

Beickbeder Brown. 2 50

Romano, pale 3 00

Amontillado, Pemartin, pale and old. . 2 50

Peter Domecq's Royal pale, very old . 3 50

FROM HUGH MONROE.

Topaz, very pale and delicate 2 00

Peter Domecq's Competition 3 00

Old Royal William Brown Sherry, 1820. 3 00

Old Royal, very fine vint, 1798 . . . 5 00

CHAMPAGNE.

Meet & Chandon, Verzenay, A Oechs . 2 00

do. do. do. pints 1 25

do. Sillery, do. . . 2 00

do. do. do. pints 1 25

do Imperial, Green Seal. 3 00

do. do. pints. 1 50

do. Graud Vin Anglaise . 3 00

do. do. pints. 1 50

Verzenay, «G. H. Mumm & Co.» qr'ts. 2 00

do do. do. pints 1 25

Cabinet, do. do. qr'ts. 3 00

do. do. do. pints. 1 50

Imperial, do, do. qr'ts 3 00

do. do. do. pints. 1 50

Royal Rose. . . . . qr'ts. 3 00

Heidsteck, Renauld & Francois 2 00

do. do. do. pints. 1 25

Charles Heidsieck, T. W. Bayaud & Co. 2 00

do. do. pints. 1 25

Associates Verzenay, H. D. Felter . . 2 00

do. do. do. pints. 1 25

De St. Marceaux & Co., C. & W. . . 2 00

Schreider, H. D. Felter 2 50

do. do. pints. 1 25

Verzenay, Jules Mumm & Co. . . . 2 00

do. do. do. pints, 1 25

Duc de Montebello 2 00

do. do. pints. 1 25

Ch. Bouillot & Co. 2 00

Excelsior, Beers & Bogart 2 00

do. do. pints. 1 25

Prince Imperial, E. V. Houghwout, qts. 2 00

do. do. do. pints. 1 25

do. do. do. half pints. 75

Lelegard & Co., J. C. Robillard . . . 2 00

do. do. Russian Eagle . . . 3 00

La Perle, Cramer Abegg & Mc Closkey 2 00

do. do. do. pints. 1 25

Rubis, do. do. 3 50

V. Clicquot Ponsardin, Schmidt & Co. qts. 3 50

do. do. do. pints. 1 75

BURGUNDY.

Nuits. . . . 2 50 | Chambertin . . 3 00

do. pints. 1 55 | Romano Conte . 3 00

Chablis, white, 2 50 | Clos de Vongeot. 3 50

PORT.

FROM GIL DAVIS. dollars.

George Sandemans fine old Port . . . 2 50

do, do. Old White Port . . 2 50

FROM J. & S. OSBORN.

Old Port, superior 2 00

London Dock, pale and mellow . . . 2 00

Queen's Port 2 50

NATIVE WINES.

Cincinnati Sparkling Catawba . . qr'ts 2 00

do. do. do. pints. 1 25

do Catawba Dry. 1 50

Missouri Sparkling Cabinet . . quarts. 2 00

do. do. do. pints. 1 25

HOCK.

Imported bij Adolphus Oechs, from the house of Henkell & Co., in Mayence.

Deidesheimer 1 25

do pints. 0 75

Rudesheimer 2 00

do Berg 2 50

Marcobrunner 2 50

Johannisberger 8 00

Steinberg Cabinet 3 50

Steinwine in Bocksbeutel. 2 00

Moselle Muscatel 2 50

Sparkling Hockheimer 2 50

do. do. pints. 1 25

do. Moselle Muscatel 2 50

do. do. do. pints 1 25

Marcobrunner, Ausb'ch, finest production. 5 00

FROM GIL DAVIS.

Brauneberg, 1846. . . . . 8 00

Imperial, Scharzberg, 1846. . . . . 8 00

Liebfraumilch, 1846 . . . . 8 00

Schloss Johannisberger, 1836 . . . . 4 00

CASTLE JOHANNISBERG CABINET.

Yellow Seal, 1846. . . . . 3 50

Green Seal, 1846. . . . . 5 00

Gold Seal, 1842 . . . . 10 00

Gold Seal, 1834 . . . . 10 00

Sparkling Hock, Imperial, C. & W. . . 2 50

CLARET.

Imp'ted by Adolphus Oechs, from the house of Focke & Brandenburg, in Bordeaux.

Saint Julien, pints, 50 cents; quarts. 1 00

Margaux 1 50

Chateau Leoville 2 00

Chateau la Rose 2 00

do. do. pints. 1 25

Chateau Mouton 2 00

Chateau Margaux, 1851 . . . . . . 3 00

Chateau Lafitte, 1846. . . . . . . 3 50

FROM E. CAZET.

Chateau Lafitte. 3 50

do. Leoville 3 00

La Grange Duchatel 3 00

WHITE WINES.

Imported by Adolphus Oechs, from the house of Focke & Brandenburg, in Bordeaux.

Chateau Sauterne 1 50

do. do. pints 0 75

Latour Blanche. 2 00

Chateau Yquem. 2 50

BRANDIES &c.

Pale Hennessey, old 2 00

Dark Hennessey, old 2 50

Planat & Co., 1832 . . . . 3 00

J. & F. Martel, Cognac, 1805. . . . 4 00

Vine Growers Co., Cognac 4 00

Old Bourbon Whiskey 2 00

do. do. do 1840 . . . . 3 00

Old Jamaica Rum from London . . . 2 00

Old Jamaica Rum, very fine . . 3 00

FROM BEERS AND BOGART.

Vintage of 1844, pale 2 50

Vintage of 1844, dark 2 50

Vintage of 1840 . . . . . . 3 00

Vintage of 1828, very fine . 3 00

ALES AND PORTER.

Scotch Ale . . . . pints 0 37

India Pale Ale . . . . do, 0 37

London Porter 0 37

St. Nicholas hotel.

FIVE O'CLOCK ORDINARY.

NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 23, 1859.

Soup.

Mock Turtle. Clam.

Fish.

Boiled Halibut, Creme Sauce. Broiled Blue Fish.

Boiled.

Corned Beef. Leg of Mutton, caper sauce. Chicken, oyster sauce.
Beef, a la Mode. Beef Tongue. Ham. Turkey, Parsley Sauce.

Roast.

Beef. Pork. Domestic Ducks. Spring Lamb. Mint Sauce.
Mutton. Spring Chickens. Hams. Veal.

Cold Roast.

Beef. Mutton. Pressed Corned Beef.

Relishes.

Assorted Pickles. Horseradish. Spanish Olives. Pickled Beets.
Lettuce. Lobsters. Cucumbers. Tomatoes.

Entrees.

Mutton Chops, Broiled, Tomato Sauce.
Small Oyster Patties.
Macaroni, a la Napolitaine.
Lamb's Fries, Breaded, with Mashed Potatoes.
Fried Egg Plant, English Style.
Sweet Bread, Larded, a la Toulouse.
Apple Fritters, witt Jamaica Rum.
Small Chicken saute, with Mushrooms.
Veal Fricandeau, with Mashed Turnips.
Calf's Brains on Toast, with Vegetables.
Stewed Eels, Mariner's Style.
Chicken Hash, with Poached Eggs.
Calf's Feet, Stuffed.
Compote of Pigeons, a la Bourgignons.
Fillet of Mutton, Larded, with Olives.

Cold Dishes.

Terrine de Foies Gras de Strasbourg. Galantinê de Chapon, a la Gelee.
Lobster Salad.

Vegetables.

Boiled Potatoes. Mashed Potatoes. Baked Potatoes. Beets.
Mashed Turnips. Cabbage. Boiled Rice. Green Corn.
String Beans. Squash. Stewed Tomatoes.

Pastry.

Peach Pies. Apple Pies. Cocoa Nut Pies.
Charlotte de Russe a la Vanilla. Blanc Mange a la Rose.
Gelee au Malaga. Tapioca Pudding. Lady Fingers.

Dessert.

Raisins. Figs. Almonds. Filberts. Coffee. Pecan Nuts. Peaches.
Madeira Nuts. Ice Cream. Watermelons.

BIJLAGE 4.

CATALOGUE

— OF —

FISHES, MOLLUSCA, ZOOPHYTES, &c., &c.,

— AT —

AQUARIAL GARDENS,

N°. 21 BROMFIELD STREET, BOSTON.

CUTTING & BUTLER, . . PROPRIETORS.

Tank No. 1.
Barred Minnow,
Hydrargira flavula Mitch.
Sand Crab.
Platyonichus ocellatus.
Star Fish, or Five finger.
Asterias rubens.

No. 2.
Spotted Bergall,
Ctenolabrus notata
Barnacle,
Balanus geniculatus, Conrad.
Smalh Star Fish,
Cribella oculata, Agas.
Echinarachnius parma.

No. 3.
Striped Sun Fish, or Bream,
Bryttus obesus, Put.
Common Pond Fish, Sun Fish, or Bream,
Pomotis vulgaris, Cuv. & Val.

No. 4.
Silverside, or Spearing,
Atherina notata.

No. 5.
Sea Anemone,
Actinia marginata, Say.
Star Fish, or Five-finger,
Asterias rubens, Linn.
Prawn, *Palæmonopsis vulgaris*, Say.

No. 6.
Hermit Crab,
Eupagurus pollicaris.

No. 7.
The Crab.
Lupa dicantha.
Common Crab.
Cancer irroratus, Say.
Marsh Snails, *Nassa obsoleta.*

No. 8.
Striped Bassa, or Rock Fish,
Labrax lineatus, Cuv. & Val.
Tautog, or Black Fish,
Tautoga Americana, Dek.
The Crab,
Cancer borealis.
Common Crab.
Cancer irroratns.

No. 9.

SEA ANEMONE,
Actinia marginata, SAY.
Actinia dianthus.
PRAWN, *Palæmonopsis vulgaris*, SAY.
MARHS SNAIL, *Nassa obsoleta.*

No. 10.

BLACK BASSE, or BLACK PERCH.
Centropristes varius, STOR.

No. 11.

Actinia mesembryanthemum.
From the Zoological Gardens, London.
LIVING CORAL, *Astrangia astræformis* AGAS.

No. 12.

BARRED-MINNOW—Male and Female,
Hydrargira flavula, MITCH.

No. 13.

WHITE PERCH.
Labrax mucronatus.
COMMON POND FISH, SUN FISH, or BREAM.
Pomotis vulgaris, CUV. & VAL.
TRITON, or WATER-NEWT.
Notophthalmus viridescens.
CRAWFISH, or FRESH-WATER LOBSTER,
Cambarus Bartonii.

No. 14.

LOBSTER,
Homarus Americanus, MILN. EDW.
SCOLLOP.
Pecten irradians.

No. 15.

BLACK BASSE, or BLACK PERCH,
Centropristes varius, STOR.
SAND LANGE,
Ammodytes Tobianus.
PERIWINKLE,
Pyrula canaliculata.

No. 16.

RUSTY FLOUNDER,
Platessa ferruginea, STOR.
TAUTOG or BLACK FISH.
Tautoga Americana.

No. 17.

HERMIT CRAB,
Eupagurus Bernhardus, STIMP.
This species may be distinguished by the cherry. red color and roughness of its claws.
HERMIT CRAB,
Eupagurus longicarpus, STIMP.
Distinguisheb from the preceding species by its long and slender hand and white fingers.
PRAWN,
Palæmonopsis vulgaris, SAY.

No. 18.

PIPE FISH,
Syngnathus Peckianus, STOR.
EGG OF THE RAY,

No. 19.

VARIEGATED or SHEEPS HEAD MINNOW, or LEBIAS,
Cyprinodon ovinus, VAL.
KING CRAB, or HORSE-SHOE CRAB,
Polyphemus Americanus, LATR.
FIDDLER CRAB,
Gelasimus pugilator.

No. 20.

TWO-SPINED STICKLEBACK,
Gasterosteus biaculeatus, MITCH.
COMMON or TEN-SPINED STICKLEBACK,
Gasterosteus occidentalis, CUV, DEKAY & AGAS.
FOUR-SPINED STICKLEBACK,
Gasterosteus quadracus, MITCH.

No. 21.

GOLDEN CARP, or GOLD FISH,
Cyprinus auratus, LINN.
COMMON CARP,
Cyprinus carpio, LINN.

No. 22.

BROWN CAT FISH, or HORNED POUT.
Pimelodus atrarius, DEK.
POLLIWOG., or TADPOLE (OF THE FROG.)

No. 23.

BLACK PILOT, or RUDDER FISH.
Palinurus perciformis.
BLACK BASSE, or BLACK PERCH.
Centropristis varius STOR.

No. 24.

COMMON YELLOW or FRESH-WATER PERCH,
Perca flavescens, CUV.
COMMON PICKEREL (LONG-NOSED),

Esox reticulatus, Le Su.
Shiner,
Leucosomus Americanus, Gir.

No. 25.
Sea Anemone,
Actinia marginata.
Sea Corn, — Eggs of Whelk,
(*Buccinum undatum.*)
Tubularia couthouyi.
Thamnocnidia spectabilis.

No. 26.
Minnows,
Fundulus multifasciatus.
Brown Cat Fish, or Horned Pout,
Pimelodus atrarius, Dek,
Black-nosed Dace,
Rhinichthys atronasus, Agas.
Craw Fish, or Fresh-water Lobster.
Cambarus Bartonii.

No. 27.
Common Minnow,
Fundulus pisculentus, Cuv. & Val.
Eel.
Anguilla Bostoniensis, Le Su.

No. 28.
Common Carp,
Cyprinus carpio.
Sucker,
Catostomus Bostoniensis.
Tessellated Dater,
Boleosoma Olmstedi, Ag.
Shiner.
Leucosomus Americanus, Gir.

No. 29.
Menobranchus, or Fish Lizard.
Necturus lateralis, Baird.
Carp, from Messina, Sicily.
Cyprinus auratus and *carpio.*
Pickerel (Short-noset),
Esox fasciatus, Dek.

No. 30.
Sea Pear.
Boltenia reniformis.
Scollop, *Pecten irradians.*
Clam,
Mactra solidissima.
Spider Crab,
Libinia canaliculata, Say.

No. 31.
Triton, or Water-newt,
Notophthalmus viridescens, Baird.

No. 32.
Triton, or Water-newt, --Young.
Notopthalmus viridescens, Baird.

No. 33.
Crocodile,
Crocodilus acutus.
Geoffroy.

No. 34.
Grey Shark, — man eater,
Carcharias griseus.
The Ray, and Eggs,
Raia diaphanes.
Black Basse, or Black Perch,
Centropristis varius. Stor.

—Marbled Seals, (male and female.)
Phoca vetulina.
Alligator. *Alligator Lucius*, Cuv.
Tortoise, from Madagascar,
Testudo radiata.
Tortoise, from Europe.
Testudo Graeca.
— Edible Snail, from France.
Helix aspersa.
— Horned Toad, from Texas,
Phrynosoma cornutum, Gray.

OPEN FROM 9, A. M., TILL 10, P. M.
THE FISH ARE FED DAILY, AT 11 A. M.

BOSTON, 27th, Aug. 1859.

BIJLAGE 5.

OVATION TO

EX-PRESIDENT PIERCE.

GRAND SERENADE THIS EVENING.

DISTINGUISHED ARRIVALS, ETC., ETC.

I thank you cordially, Gentlemen, for the manifestation of kindness which this call implies. After an absence from our shores much more protracted than I had anticipated when I left them, I found a degree of satisfaction in again planting my foot upon New Engeland soil quite unanticipated, often and earnestly as my heart yearned for home.

Even in these past two years many changes have occurred; some of them national in character, and bearing sorrow and profound sense of loss throughout the land.

. . . .

You do not, my friends, expect anything like a speech from me to night, and if you did, I cannot fittingly respond to that expectation.

You will be glad to know, that the great object of my voyage to Maderia, and thence to Southern Europe has been partially realized.

For myself, I have during my absence found much to enjoy, and, I will add much to admire; but after all, I have come back more thoroughly convinced, than ever before, of the wisdom, strength, and durability of these institutions under which we live, and of the Constitution which upholds them. We have no questions of „the balance of power„ to continually agitate and disturb us.

We need not give ourselves one moment's uneasiness about armaments by sea or by land, on the part of any foreign power. Whether these foreign armaments be increased or diminished—whether they be strong or weak—is to us, as a nation, a matter of indifference. With the great barrier of the Atlantic rolling between us and them, so long as we are true to ourselves, true to our theory, true to our honor and dignity, and just to them, they will have no motive, and, let me add, I believe they will have no inclination to interfere even if they had the material might, with our outward march of peaceful prosperity. We have only to cultivate the peerless inheritance which, through the interposition and blessing of God, has descended to us; to recognize and gratefully acknowledge His goodness; to obey law, and, first of all, the fundamental law of the land, and we can not fail to secure an unchecked career of pervading united prosperity and happiness. I can express no better wish for you, and for my country, than that these may be your and her possession.

Renewlng to you, gentlemen, my grateful acknowledgments, I bid you good night.

BIJLAGE 6.

DAY

ASCENSION!

Thursday Sept. 8th, 1859.

The desire to witness the Wonderful Performances of MONS.

BLONDIN!

ON HIS

TIGHT ROPE!

OVER THE FEARFUL CHASM OF THE NIAGARA RIVER.

Has increased with every Ascension. He being desirous to gratify all who have been unable to attend his former Ascensions, will give one more, on THURSDAY, SEPT. 8th, 1859, at which time he will eclipse all his

Former Efforts on the Rope!

Crossing from the American to the Canada Side, with

BASKETS

ON

HIS FEET.

And Returning, will perform all his

Wonderful & Astonishing Balancing

FEATS WITH A CHAIR.

Admission to Garden. 25 Cts.
Reserved Seats, 25 Cts. Extra.

No Carriages admitted on the Ground, the Day of the Ascension. Ascension to take place at 4 1-2 P. M.

BIJLAGE 7.

STATISTIEK

der gedurende de laatste 27 jaren, te Cincinnati, geslagte en verpakte varkens.

Jaar.	Getal varkens.	Jaar.	Getal varkens.
1833	85,000	1847	250,000
1834	123,000	1848	475,000
1835	162,000	1849	410,000
1836	123,000	1850	393,000
1837	103,000	1851	334,000
1838	182,000	1852	352,000
1839	190,000	1853	361,000
1840	95,000	1854	421,000
1841	160,000	1855	355,786
1842	220,000	1856	405,396
1843	250,000	1857	344,512
1844	240,000	1858	446,677
1845	196,000	1859	382,866
1846	205,000		

BIJLAGE 8.

STATISTIEK

der, van 30 Junij 1857 tot 30 Junij 1858, in de Vereenigde Staten van Noord Amerika, in- en uitgeklaarde zeeschepen.

INGEKLAARDE ZEESCHEPEN.

Amerikaansche schepen.				Vreemde schepen.				Totaal.			
Getal.	Tonnen.	Bemanning.		Getal.	Tonnen.	Bemanning.		Getal.	Tonnen.	Bemanning.	
		Mannen.	Jongens.			Mannen.	Jongens.			Mannen.	Jongens.
10,735	4,395,642	141,897	337	10,037	2,209,403	102,476	1,080	20,772	6,605,045	244,373	1,417

UITGEKLAARDE ZEESCHEPEN.

Amerikaansche schepen.				Vreemde schepen.				Totaal.			
Getal.	Tonnen.	Bemanning.		Getal.	Tonnen.	Bemanning.		Getal.	Tonnen.	Bemanning.	
		Mannen.	Jongens.			Mannen.	Jongens.			Mannen.	Jongens.
11,124	4,490,033	144,657	405	10,155	2,312,759	103,777	1,047	21,279	6,802,792	248,434	1,452

BIJLAGE 9.

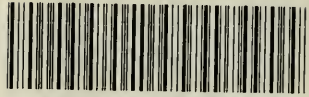
STATISTIEK

der, van 30 *Junij* 1857 *tot* 30 *Junij* 1858, *in de Vereenigde Staten van Noord Amerika, nieuw gebouwde schepen.*

Namen der Staten.	Soorten van schepen.					Totaal der nieuw gebouwde schepen.	Totaal van den tonnen-inhoud.
	Groote vaartuigen.	Brikken.	Schoeners.	Sloepen en kanaalbooten.	Stoombooten.		
Maine	56	28	77	2	4	167	55,959.48
New Hampshire .	5	—	1	—	—	6	5,075.77
Vermont . . .	—	—	—	—	1	1	231.07
Massachusetts . .	33	3	70	1	3	110	32,599.41
Rhode Island . .	3	1	3	—	—	7	3,111.54
Connecticut . .	3	1	20	6	1	31	7,118.30
New York . . .	7	3	47	94	42	193	37,185.92
New Jersey . . .	—	—	35	13	2	50	6,704.20
Pensylvania . . .	2	—	14	104	50	170	21,583.05
Delaware . . .	1	2	12	2	3	20	3,917.74
Maryland . . .	5	7	45	1	3	61	6,996.33
Distr. v. Columbia	—	—	—	137	—	137	9,672 28
Virginia	2	—	10	2	11	25	2,605.35
Noord Carolina .	1	—	20	1	—	22	1,351.28
Zuid Carolina . .	—	—	3	—	—	3	193.83
Georgia	—	—	1	—	3	4	614.62
Florida	—	—	2	1	2	5	548.93
Alabama	—	—	6	1	4	11	1,386.84
Missisippi . . .	—	—	6	1	—	7	245.85
Louisiana . . .	—	—	7	1	7	15	1,488.13
Tennessee . . .	—	—	—	—	3	3	648.88
Kentucky . . .	—	—	—	—	28	28	8,302.74
Missouri	—	—	—	—	9	9	5,603.83
Illinois	—	—	1	6	—	7	586.42
Ohio	4	—	22	8	32	66	19,521.34
Indiana	—	—	—	—	—	—	—
Wisconsin . . .	—	—	4	—	1	5	951.32
Michigan . . .	—	1	13	13	11	38	5,633.42
Texas	—	—	5	1	1	7	323.87
California . . .	—	—	6	5	6	17	2,109.47
Oregon	—	—	1	—	—	1	14.68
Totaal . . .	122	46	431	400	226	1225	242,286.69

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 031879643